

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

«Άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα. Φορολογικές πολιτικές ως μοχλός ανάπτυξης»

Νικόλαος Πατσούρας

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια
Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2020

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών

Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής

Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

«Άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα. Φορολογικές πολιτικές ως μοχλός ανάπτυξης»

Νικόλαος Πατσούρας Α.Μ.:30916

Επιβλέπων: Θεόδωρος Παπαλίας
Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής,
Τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής.

Διπλωματική Εργασία υποβληθείσα στο Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής για την απόκτηση Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης στη Δημόσια
Οικονομική και Πολιτική.

Αιγάλεω, 2020

University of West Attica

School of Administration, Economic, and Social Sciences

Department of Accounting & Finance

M.Sc. in Public Economics and Policy

«Direct taxation in Greece. Fiscal policies as a lever of growth»

Nikolaos Patsouras A.M.:30916

Supervisor: Theodoros Papailias
Professor, University of West Attica,
Department of Accounting & Finance

Master Thesis submitted to the Dept. of Accounting & Finance of the University of West Attica in partial fulfilment of the requirements for the degree of M.Sc. in Public Economics and Policy

Aigaleo, Greece, 2020

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Σχολή Διοικητικών, Οικονομικών και Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής
Π.Μ.Σ. «Δημόσια Οικονομική & Πολιτική»

**«Άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα.
Φορολογικές πολιτικές ως μοχλός ανάπτυξης»**

Μέλη Εξεταστικής Επιτροπής

Εγκρίθηκε από την εξεταστική επιτροπή την 08-01-2021

Α/α	ΟΝΟΜΑ ΕΠΩΝΥΜΟ	ΒΑΘΜΙΔΑ/ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΨΗΦΙΑΚΗ ΥΠΟΓΡΑΦΗ
1	Θεόδωρος Παπαηλίας	Καθηγητής Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής	
2	Νικόλαος Στρόμπλος	Διδάσκων/Διευθυντής ΕΛΣΤΑΤ	
3	Χαρίκλεια Βαβούρα	Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Nottingham	

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος **Πατσούρας Νικόλαος του Θωμά**, με αριθμό μητρώου 30916, φοιτητής του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Δημόσια Οικονομική και Πολιτική του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοικητικών, Οικονομικών Κοινωνικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Ο/Η Δηλώνούσα

Ευχαριστίες

Για τη συγγραφή της παρούσας εργασίας θα ήθελα να ευχαριστήσω, αρχικά τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Παπαηλία Θεόδωρο, ο οποίος με ενθάρρυνε, με στήριξε και με καθοδήγησε, με τη συνέπεια που τον διακρίνει, σε γνωστικό και ψυχολογικό επίπεδο. Επίσης ευχαριστώ το σύνολο των καθηγητών που απλόχερα και υπομονετικά μας προσέφεραν τις γνώσεις τους καθ' όλη τη διάρκεια των διαλέξεων. Θα ήθελα να ευχαριστήσω το σύνολο των φίλων, συναδέλφων και συμφοιτητών που με βοήθησαν στην ολοκλήρωση του εγχειρήματος μου. Ευχαριστώ ιδιαίτερω, τη σύντροφό μου, παιδιά μου για την τεράστια υπομονή και στήριξη που υπέδειξαν. Τέλος, ευχαριστώ όλους πιστεύουν σε εμένα και αποτελούν πηγή της έμπνευσής μου.

«Άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα. Φορολογικές πολιτικές ως μοχλός ανάπτυξης»

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στη σύγχρονη εποχή, μετά τα προγράμματα διάσωσης και την επιταγή τους για υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα και αυστηρή δημοσιονομική προσαρμογή, η φορολογική πολιτική ασκείται μέσω της επαύξησης των φορολογικών συντελεστών, ώστε να επιτευχθούν όσο το δυνατόν υψηλότερα έσοδα. Έτσι όλο και περισσότερο γίνεται λόγος για υπερφορολόγηση της Ελληνικής οικονομίας, για υπέρογκο βάρος των φόρων στο εισόδημα των πολιτών και των επιχειρήσεων, για φορολόγηση που αποτρέπει τους επενδυτές κ.ο.κ.. Άραγε ισχύουν όλα αυτά και πόσο;

Η παρούσα εργασία ασχολείται με την παρουσίαση των πιθανών εσόδων ενός κράτους μέσω των αμέσων φόρων και την επίπτωση τους στη μεγέθυνση της οικονομίας. Αρχικά, γίνεται παρουσίαση βασικών εννοιών της φορολογίας και τη διάκριση των φόρων. Επιχειρείται μία επισκόπηση των επιθυμητών χαρακτηριστικών δίκαιης φορολογίας και της θεωρίας της άριστης φορολογίας.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται το είδος φορολογίας αλλά και το μέγεθος των φορολογικών εσόδων της χώρας μας. Ανάλογη ανάλυση πραγματοποιείται και για τις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ακολουθεί η αποτύπωση των φορολογικών συστημάτων της Ελλάδας και κάποιων επιλεγμένων χωρών. Από την σύγκριση των βασικών μεγεθών και φορολογικών πρακτικών αναζητούνται πιθανές βέλτιστες φορολογικές πολιτικές. Εξετάζεται αν η μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα οδηγήσει σε ανάλογη μείωση των εσόδων. Ακόμη διερευνάται αν η μείωση συντελεστών φόρων αρκεί από μόνη της, για τη μεγέθυνση της Ελληνικής οικονομίας. Τέλος, μέσω εμπειρικής μελέτης, αναζητείται η αίσθηση των φορολογούμενων για τα κρίσιμα αυτά ζητήματα.

Λέξεις κλειδιά: Φόρος, φορολογική βάση, συντελεστής φορολόγησης, φορολογική συνείδηση, φοροδιαφυγή.

«Direct taxation in Greece. Fiscal policies as a lever of growth»

ABSTRACT

In the current era, with rescue packages and the demand for primary surplus and strict financial controls, taxation policies are enacted through a number of accounting factors in order to achieve as high a profit as possible. Hence the talk of hyper-taxation of the Greek economy, of the immense weight of taxation on the income of citizens and companies, of taxation that prevents investment, etc. Is this the case?

This dissertation is about the possible income of a country through immediate taxation and its consequences on the growth of the economy. Initially, there is a presentation of the basic terms of taxation and the distinction of types of taxes. A review of the desirable characteristics of fair taxation and the theory of optimum taxation is attempted.

This is followed by a look at the types of taxation, as well as the amount of income generated through tax in our country. There is also a parallel analysis of EU members. Next there is a survey of the Greek tax system and those of selected countries. With the comparison of the scope of taxation practices, there is a review of possible optimum practices. It is also examined whether the reduction of taxation will lead to consequential income reduction. In addition, it is investigated whether the reduction of taxation factors alone is sufficient in order to strengthen the Greek economy.

Finally, through an empirical study, it is examined how tax-paying citizens feel about these crucial questions.

Key words: Tax, tax base, tax rate, tax awareness, tax evasion.

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	vi
ABSTRACT	viii
Ευρετήριο Πινάκων	xiv
Ευρετήριο Διαγραμμάτων	xviii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	xx
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	1
ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ	1
Εισαγωγή	1
1.1 Φόροι και φορολογική πολιτική	1
1.1.1 Ο ρόλος του κράτους	1
1.1.2 Δημόσια έσοδα	2
1.1.3 Έννοια του φόρου	4
1.2 Δίκαιη φορολογία	9
1.2.1 Κοινωνικά δίκαιη φορολογία	9
1.2.2 Επιθυμητά χαρακτηριστικά κάθε φορολογικού συστήματος ..	10
1.2.3 Βασικές έννοιες για την δίκαιη φορολογία	11
1.2.4 Θεωρία της άριστης φορολογίας	13
1.3 Φορολογία και ανάπτυξη	15
1.3.1 Φορολογικής επιβάρυνση και ανάπτυξη	15
1.3.2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση	17
1.3.2.1 Παγκόσμια Βιβλιογραφική ανασκόπηση	17
1.3.2.2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση στην Ελλάδα	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	21
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	21
Εισαγωγή	21
2.1 Ο Φόρος Εισοδήματος	21
2.1.1. Ο Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων	22
2.1.2 Διάκριση εισοδήματος	22

2.1.2 Ο Φόρος Εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα ...	25
2.1.3 Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας (τεκμαρτό εισόδημα).....	26
2.1.4. Ο Φόρος Εισοδήματος από κεφάλαιο	27
2.1.4.1 Φορολογία τόκων και μερισμάτων	27
2.1.4.2 Φορολογία εσόδων από ακίνητα.....	28
2.1.5 Φορολογία αγροτικών εισοδημάτων.....	29
2.1.6 Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης.....	29
2.1.7 Ο Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων και οντοτήτων..	30
2.1.7.1 Τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης	30
2.1.7.2 Φόρος στα κέρδη νομικών οντοτήτων	31
2.2 Φόροι περιουσίας	34
2.2.1 Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων (Φ.Μ.Α.)	34
2.2.2 Φόρος Υπεραξίας ακινήτων.....	34
2.2.3 Φόρος κληρονομιάς	34
2.2.4 -Φόρος δωρεάς, γονικής παροχής.....	36
2.3 Δημόσια έσοδα στην Ελλάδα	38
2.3.1 Απεικόνιση Δημοσίων Εσόδων στην Ελλάδα	38
2.3.1.1 Διαχρονική σύνθεση Δημοσίων εσόδων.....	38
2.3.1.2 Άμεσοι – έμμεσοι φόροι.....	39
2.4. Δομή φορολογικών εσόδων Ελλάδα.....	40
2.4.1 Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού.....	40
2.4.2 Φορολογικά έσοδα	43
2.4.2.1 Συγκριτικά στοιχεία φορολογίας εισοδήματος έτους 2018...	47
2.4.2.2 Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	48
2.4.2.3 Φόροι ακίνητης περιουσίας	49
2.4.2.4 Φόροι κεφαλαίου	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	53
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ.....	53
<i>Εισαγωγή.....</i>	<i>53</i>

3.1 Ευρωπαϊκή φορολογική πολιτική – Εθνική Φορολογική αυτονομία.....	53
3.1.1 Το πλαίσιο για τη φορολογική πολιτική στην Ε.Ε.	54
3.2 Περί φορολογικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	54
3.2.1 Σύντομο ιστορικό	55
3.2.2 Προτεραιότητες τα ζητήματα της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.....	56
3.3 Συγκριτική παρουσίαση των φορολογικών εσόδων στη ΕΕ	58
3.3.1 Σύγκριση των φορολογικών εσόδων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.....	58
3.3.2 Φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ έτους 2018.....	60
3.3.3 Κατανομή φορολογικών εσόδων	64
3.3.4 Φορολογικοί συντελεστές.....	66
3.4 Η φορολογική πολιτική επιλεγμένων χωρών και σύγκριση τους	69
3.4. 1 Βασικά στοιχεία φορολογικού συστήματος Βουλγαρίας	69
3.4.1.1 Φυσικά πρόσωπα	70
3.4.1.2. Νομικά πρόσωπα.....	71
3.4.1.3 Φορολογική μεταχείριση μερισμάτων.....	71
3.4.1.4 Φορολογική μεταχείριση τόκων και δικαιωμάτων.....	71
3.4.1.5 Λοιποί φόροι	72
3.4.2 Βασικά στοιχεία φορολογικού συστήματος Κύπρου.....	74
3.4.2.1 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων.....	74
3.4.3 Βασικά στοιχεία φορολογικού συστήματος Βελγίου.....	80
3.4.4 Συγκριτική απεικόνιση των επιλεγμένων χωρών	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.....	89
ΕΡΕΥΝΑ.....	89
4.1 Εισαγωγή	89
4.2 Βασικές ερευνητικές υποθέσεις.....	89
4.3 Μεθοδολογία έρευνας.....	90
4.4 Στατιστικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν	91
4.5 Ανάλυση Ερωτηματολογίου – Περιγραφική Ανάλυση	92
4.5.1 Δημογραφικές Ερωτήσεις.....	92

4.5.2 Φορολογία Σήμερα	97
4.5.3 Άμεση Μείωση Φορολογίας	104
4.5.4. Ανταποδοτικότητα Φόρων Ερώτηση 17 Πιστεύετε πως τα έσοδα από τους φόρους αξιοποιούνται ορθολογικά	119
4.5.5 Θεσμικές Παρεμβάσεις.....	139
4.5.6 Διερεύνηση ερωτημάτων	151
4.5.7 Ανασκόπηση αποτελεσμάτων ερωτηματολογίου.....	165
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	169
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	173
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	183

Ευρετήριο Πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. 1 ΔΗΜΟΣΙΑ ΈΣΟΔΑ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΝΑ ΠΗΓΗ ΕΣΟΔΟΥ.....	3
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 1 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ν4172/13	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ν4387/2016.....	23
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ν4646/2019	24
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 4 ΠΟΣΟΣΤΟ ΕΛΑΧΙΣΤΩΝ ΎΨΟΥΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	24
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 5 ΚΛΙΜΑΚΑ ΑΦΟΡΟΛΟΓΗΤΟΥ ΟΡΙΟΥ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ	25
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Ν4172/13	25
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 7 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Ν4387/16.....	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 8 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ Ν4646/2019	26
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 9 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ Ν4172/13.....	28
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 10 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΑΚΙΝΗΤΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ Ν4387/2016	29
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 11 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ Ν4172/13	29
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 12 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΙΣΦΟΡΑΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ Ν4387/16	29
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 13 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΡΔΩΝ Ν.Π. 2013 ΈΩΣ 2019.....	32
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 14 ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α.....	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 15 ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β.....	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 16 ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ	35
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 17 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΑΜΕΣΩΝ - ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ	39
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 18 ΈΣΟΔΑ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 2018-2019.....	42
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 19 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΈΣΟΔΑ 2018/2019	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 20 ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ 2018/2019.....	44
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 21 ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Φ.Π. 2018/2019	45
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 22 ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Ν.Π. 2018/2019	46
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 23 ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΕΜΜΕΣΟΥΣ ΦΟΡΟΥΣ 2018-2019	48
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 24 ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ 2018/2019	50
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 25 ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ ΕΝΦΙΑ 2018.....	51
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 26 ΒΕΒΑΙΩΣΗ ΑΠΟ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΕΝΦΙΑ 20119.....	51
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 27 ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 2018/2019	52
ΠΙΝΑΚΑΣ 2. 28 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	74
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 1 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΈΣΟΔΑ ΕΕ28 (ΣΕ ΔΙΣ ΕΥΡΩ).....	58
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 2 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΈΣΟΔΑ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΕ ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑ ΑΕΠ	61
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 3 ΔΟΜΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΩΝ ΧΩΛΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ Ε.Ε. ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ.....	63
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 4 ΑΝΩΤΑΤΟΙ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ.....	66
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 5 ΑΝΩΤΑΤΟΙ ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ.....	68
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΚΛΙΜΑΚΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΈΩΣ ΤΟ 2007	70
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 7 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗΣ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ.....	77
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 8 ΔΟΜΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ.....	79
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 9 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΣΤΟ ΒΕΛΓΙΟ.....	81
ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 10 ΔΟΜΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ.....	83

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. 11 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΣΟΔΩΝ (ΣΕ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ)ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ
ΒΕΛΓΙΟ, ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ,ΚΥΠΡΟΣ, ΕΛΛΑΔΑ, Μ.Ο.ΕΕ. 88

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 1 ΕΡΩΤΗΣΗ 1	92
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 2 ΕΡΩΤΗΣΗ 2	93
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 3 ΕΡΩΤΗΣΗ 3	94
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 4 ΕΡΩΤΗΣΗ 4	95
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 5 ΕΡΩΤΗΣΗ 5	96
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 6 ΕΡΩΤΗΣΗ 6	97
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 7 ΕΡΩΤΗΣΗ 7	98
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 8 ΕΡΩΤΗΣΗ 8	99
. ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 9 ΕΡΩΤΗΣΗ 9	100
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 10 ΕΡΩΤΗΣΗ 10	101
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 11 ΕΡΩΤΗΜΑ 11	102
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 12 ΕΡΩΤΗΣΗ 12	103
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 13 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Α	104
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 14 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Β	105
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 15 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Γ	106
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 16 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Δ	107
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 17 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Ε	108
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 18 ΕΡΩΤΗΣΗ 14	110
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 19 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Α	111
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 20 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Β	112
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 21 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Γ	113
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 22 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Δ	114
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 23 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Ε	115
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 24 ΕΡΩΤΗΣΗ 15ΣΤ	116
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 25 ΕΡΩΤΗΣΗ 16	118
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 26 ΕΡΩΤΗΣΗ 17	119
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 27 ΕΡΩΤΗΣΗ 18	120
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 28 ΕΡΩΤΗΣΗ 19	121
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 29 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Α	122
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 30 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Β	123
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 31 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Γ	124
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 32 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Δ	125
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 33 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Ε	126
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 34 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Α	128
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 35 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Β	129
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 36 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Γ	130
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 37 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Δ	131
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 38 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Ε	132
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 39 ΕΡΩΤΗΣΗ 22	134
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 40 ΕΡΩΤΗΣΗ 23	135
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 41 ΕΡΩΤΗΣΗ 24	136
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 42 ΕΡΩΤΗΣΗ 25	137
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 43 ΕΡΩΤΗΣΗ 26Β	138
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 44 ΕΡΩΤΗΣΗ 27	139
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 45 ΕΡΩΤΗΣΗ 28	140
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 46 ΕΡΩΤΗΣΗ 29	141
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 47 ΕΡΩΤΗΣΗ 30	142

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 48 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Α.....	143
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 49 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Β.....	144
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 50 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Γ.....	145
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 51 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Δ.....	146
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 52 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Ε.....	147
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 53 ΕΡΩΤΗΣΗ 32.....	149
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 54 ΕΡΩΤΗΣΗ 33.....	150
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 55 ΔΙΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ Ρ ΤΟΥ SPEARMAN ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 4 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 13.....	152
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 56 ΔΙΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ Ρ ΤΟΥ SPEARMAN ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 4 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 14.....	154
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 57 ΔΙΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ Ρ ΤΟΥ SPEARMAN ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 7 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 29.....	156
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 58 ΔΙΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ Ρ ΤΟΥ SPEARMAN ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 7 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 30.....	158
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 59 ΔΙΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ Ρ ΤΟΥ SPEARMAN ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 19 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 20.....	160
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 60 ΔΙΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ Ρ ΤΟΥ SPEARMAN ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 19 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 21.....	162
ΠΙΝΑΚΑΣ 4. 61 ΔΙΜΕΤΑΒΛΗΤΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ Ρ ΤΟΥ SPEARMAN ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 19 ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ 22.....	164

Ευρετήριο Διαγραμμάτων

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. 1 ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2018	6
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1. 2 ΘΕΩΡΙΑ ΔΙΚΑΙΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	9
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. 1 ΠΟΣΟΣΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΕΡΔΩΝ 2004-2020	33
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. 2 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ 2008-2017.....	38
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. 3 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΣΟΔΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	40
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. 4 ΔΟΜΗ ΕΣΟΔΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ Φ.Π. 2019	47
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. 5 ΔΙΑΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΗΤΕΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΈΤΟΥΣ 2019.....	47
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2. 6 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΥΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ.....	50
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 1 ΈΣΟΔΑ ΣΤΗΝ ΕΕ ΑΝΑ ΕΙΔΟΣ ΦΟΡΟΥ	59
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 2 ΣΧΕΣΗ ΕΜΜΕΣΩΝ – ΑΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ ΣΤΗΝ ΕΕ	59
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 3 ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΈΣΟΔΑ ΕΕ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ	62
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 4 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΤΡΙΕΤΙΑΣ 2016-18 ΣΤΗ ΕΕ.....	65
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 5 ΈΣΟΔΑ ΑΠΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΚΑΙ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	65
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΈΣΟΔΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΟΥ ΑΕΠ.....	70
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 7 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΈΣΟΔΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ ΩΣ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΕΠ	73
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 8 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΗΣΗΣ Ν.Π. ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ 2006 -2018	76
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 9 ΑΜΕΣΟΙ- ΈΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ ΣΤΗ ΚΥΠΡΟ ΚΑΙ ΤΗΝ Ε.Ε.	79
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 10 ΣΧΕΣΗ ΑΜΕΣΩΝ ΕΜΜΕΣΩΝ ΦΟΡΩΝ ΒΕΛΓΙΟΥ ΚΑΙ Ε.Ε.	84
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 11 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΑΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΙΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΒΕΛΓΙΟ-ΚΥΠΡΟΣ- ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ-Μ.Ο.Ε.Ε. 28	85
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 12 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΣΟΔΩΝ ΑΠΟ ΑΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΙΣ ΕΛΛΑΔΑ-ΒΕΛΓΙΟ-ΚΥΠΡΟΣ- ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ-Μ.Ο.Ε.Ε. 28	85
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3. 14 ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΕΛΛΑΔΑ-ΒΕΛΓΙΟ-ΚΥΠΡΟΣ- ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ-Μ.Ο.Ε.Ε.28.	87
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 1 ΕΡΩΤΗΣΗ 1	92
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 2 ΕΡΩΤΗΣΗ 4	93
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 3 ΕΡΩΤΗΣΗ 3	94
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 4 ΕΡΩΤΗΣΗ 4	95
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 5 ΕΡΩΤΗΣΗ 5.....	96
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 6 ΕΡΩΤΗΣΗ 6.....	97
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 7 ΕΡΩΤΗΣΗ 7	98
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 8 ΕΡΩΤΗΣΗ 8.....	99
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 9 ΕΡΩΤΗΣΗ 9.....	100
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 10 ΕΡΩΤΗΣΗ 10	101
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 11 ΕΡΩΤΗΣΗ 10.....	102
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 12 ΕΡΩΤΗΣΗ 11	102
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 13 ΕΡΩΤΗΣΗ 12	103
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 14 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Α	104
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 15 ΕΡΩΤΗΣΗ Β	105
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 16 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Γ.....	106
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 17 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Δ.....	107
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 18 ΕΡΩΤΗΣΗ 13Ε.....	108
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 19 ΕΡΩΤΗΣΗ 13 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ	109
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 20 ΕΡΩΤΗΣΗ 14	110

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 21 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Α	111
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 22 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Β	112
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 23 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Γ.....	113
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 24 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Δ	114
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 25 ΕΡΩΤΗΣΗ 15Ε	115
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 26 ΕΡΩΤΗΣΗ 15ΣΤ.....	116
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 27 ΕΡΩΤΗΣΗ 15 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΗ	117
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 28 ΕΡΩΤΗΣΗ 16	118
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 29 ΕΡΩΤΗΣΗ 17.....	119
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 30 ΕΡΩΤΗΣΗ 18.....	120
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 31 ΕΡΩΤΗΣΗ 19.....	121
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 32 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Α	122
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 33 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Β	123
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 34 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Γ	124
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 35 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Δ	125
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 36 ΕΡΩΤΗΣΗ 20Ε	126
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 37 ΕΡΩΤΗΣΗ 20 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ	127
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 38 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Α	128
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 39 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Β	129
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 40 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Γ.....	130
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 41 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Δ	131
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 42 ΕΡΩΤΗΣΗ 21Ε	132
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 43 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ	133
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 44 ΕΡΩΤΗΣΗ 22	134
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 45 ΕΡΩΤΗΣΗ 23	135
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 46 ΕΡΩΤΗΣΗ 24	136
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 47 ΕΡΩΤΗΣΗ 25	137
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 48 ΕΡΩΤΗΣΗ 26	138
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 49 ΕΡΩΤΗΣΗ 27	139
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 50 ΕΡΩΤΗΣΗ 28	140
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 51 ΕΡΩΤΗΣΗ 29	141
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 52 ΕΡΩΤΗΣΗ 30	142
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 53 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Α	143
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 54 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Β	144
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 55 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Γ.....	145
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 56 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Δ.....	146
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 57 ΕΡΩΤΗΣΗ 31Ε.....	147
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 58 ΕΡΩΤΗΣΗ 31 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ.....	148
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 59 ΕΡΩΤΗΣΗ 32	149
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4. 60 ΕΡΩΤΗΣΗ 33	150

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία θα επιχειρήσει να παρουσιάσει τη δομή του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας καθώς και η απεικόνιση των φορολογικών εσόδων της ,επικεντρώνοντας ωστόσο σε αυτά της άμεσης φορολογίας. Θα αναλυθούν οι φορολογικές πρακτικές και τα αντίστοιχα μεγέθη των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θα εξεταστεί αν υπάρχει κοινή ευρωπαϊκή φορολογική πολιτική.

Σκοπός της έρευνας είναι να αποδειχθεί αν στη χώρα μας η φορολογία είναι πραγματικά υψηλή έναντι των χωρών της Ε.Ε. και παράλληλα να ελεγχθεί αν η μείωση των φορολογικών συντελεστών είναι ικανή συνθήκη για την ανάπτυξη της εθνική οικονομίας. Προς διερεύνηση των ανωτέρω θα πραγματοποιηθεί ερωτηματολόγιο για να αποτυπωθεί η αίσθηση των φορολογούμενων στην υφιστάμενη φορολογική πολιτική.

Στο πρώτο κεφάλαιο θα αναλυθούν βασικές έννοιες των δημοσίων εσόδων και της φορολογίας. Ειδικότερα, οι πηγές άντλησης των δημοσίων εσόδων και οι διαφοροποιήσεις τους. Θα οριστεί η έννοια του φόρου και οι διακρίσεις του. Εν συνεχεία θα αναφερθούν οι απόψεις περί δίκαιης και άριστης φορολογίας. Επίσης θα γίνει αναφορά στην φοροαποφυγή και φοροδιαφυγή που αποτελούν το μεγαλύτερο πρόβλημα στην είσπραξη των Δημοσίων εσόδων. Κατόπιν θα περιγραφεί η συμμετοχή της φορολογίας στο οικονομικό κύκλωμα. οι επιπτώσεις της στη μεγέθυνση της οικονομίας Στο δεύτερο κεφάλαιο θα αναλυθούν το φορολογικό σύστημα και τα στατιστικά στοιχεία δημοσίων εσόδων στην Ελλάδα. Θα καταγραφεί η βασική φορολογική νομολογία στο εισόδημα, στη περιουσία και στις κινητές αξίες. Έπειτα θα απεικονιστούν τα φορολογικά έσοδα της Ελλάδας κατά είδος των τελευταίων ετών.

Θα συγκριθούν οι συντελεστές φορολόγησης και τα αποτελέσματα τους. Θα ελεγχθεί αν υπάρχει τάση υποκατάστασης των αμέσων φόρων από έμμεσους φόρους. Με τις διαπιστώσεις αυτές θα διερευνηθούν τυχόν αδυναμίες της Ελληνικής φορολογικής πολιτικής.

Το τρίτο κεφάλαιο Θα παρουσιάσει το πλαίσιο, οι προτεραιότητες και η στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη φορολογική πολιτική. Θα ακολουθήσει συγκριτική παρουσίαση των φορολογικών εσόδων των χωρών μελών της. Για την εξαγωγή ασφαλέστερων συμπερασμάτων θα επιλέγουν και θα εξεταστούν τα φορολογικά συστήματα τριών χωρών μελών της Ε.Ε., της Βουλγαρίας, του Βελγίου και της Κύπρου.

Τέλος θα γίνει συγκριτική απεικόνιση των φορολογικών μεγεθών των επιλεγμένων χωρών και της Ελλάδας.

Στο τέταρτο κεφάλαιο θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα και η μεθοδολογία της έρευνας που θα πραγματοποιηθεί με ερωτηματολόγιο μέσω διαδικτύου. Η ανάλυση αυτών των στοιχείων θα οδηγήσει σε ασφαλή συμπεράσματα έναντι των ερευνητικών ερωτημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται βασικές έννοιες, οι οποίες θα χρειαστούν στη κατανόηση της παρακάτω ανάλυσης των στοιχείων για τα φορολογικά έσοδα των χωρών της Ε.Ε. και της Ελλάδας. Χρήσιμες έννοιες δηλαδή που θα υποβοηθήσουν στη εξαγωγή συμπερασμάτων στη συνέχεια.

Αρχικά αναφέρεται ο ρόλος του κράτους ως ρυθμιστή του οικονομικού κυκλώματος, τη λειτουργία των δημοσίων εσόδων και το είδος αυτών. Έπειτα ακολουθεί ο ορισμός των φόρων και οι υποκατηγορίες τους και ακολουθεί η παρουσίαση των αρχών που πρέπει να διέπουν η φορολογική πολιτική μιας χώρας. Σε επόμενη ενότητα επιχειρείται η περιγραφή των βασικών συστατικών μιας κοινωνικά δίκαιης και αποτελεσματικής φορολογίας. Παρουσιάζονται έννοιες όπως φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή, φορολογική συνείδηση και φορολογική ηθική, οι οποίες συντελούν στην πιθανότητα ύπαρξης μιας άριστης φορολογίας. Στην τελευταία ενότητα του πρώτου κεφαλαίου διερευνάται βιβλιογραφικά η σχέση φορολογίας και ανάπτυξης και πιο συγκεκριμένα αν επηρεάζουν οι φορολογικές πολιτικές τη μεγέθυνση μιας οικονομίας και αν ναι σε ποιο βαθμό.

1.1 Φόροι και φορολογική πολιτική

1.1.1 Ο ρόλος του κράτους

Η παρέμβαση του Κράτους στο οικονομικό κύκλωμα είναι αδιάκοπη διαχρονικά και μόνο το μέγεθος παρέμβασης του ποικίλει. Το σύγχρονο κράτος οφείλει να έχει το ρόλο του συντονιστή και του προγραμματιστή της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας. Ταυτόχρονα πρέπει να σέβεται την ιδιοκτησία και την ιδιωτική πρωτοβουλία, διαφυλάσσοντας όμως την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και λειτουργώντας με γνώμονα το γενικό συμφέρον. Οργανώνει τα μέσα παραγωγής του, σχεδιάζει την οικονομική πολιτική και θεσμοθετεί κανόνες με σκοπό την οικονομική ευημερία και ανάπτυξη.

Τώρα μπορούμε να αναρωτηθούμε: Ποιοι είναι οι στόχοι του κράτους;

Τι επιδιώκει το κράτος όταν λαμβάνει διάφορα μέτρα και ασκεί την πολιτική του;

Οι στόχοι αυτοί είναι οι εξής:

α) Πλήρης απασχόληση των παραγωγικών συντελεστών άρα και του εργατικού δυναμικού. Η πλήρης απασχόληση σημαίνει ότι η παραγωγή βρίσκεται περίπου στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, δεδομένης της διάρθρωσης της οικονομίας και της τεχνολογίας της παραγωγής .

β) Νομισματική σταθερότητα που συνεπάγεται σταθερότητα του γενικού επιπέδου των τιμών.

γ) Οικονομική ανάπτυξη που σημαίνει αύξηση του πραγματικού προϊόντος που παράγεται στη διάρκεια μιας χρονικής περιόδου. Επειδή, όμως, παράλληλα με την αύξηση της παραγωγής μπορεί να αυξάνει και ο πληθυσμός της χώρας, η οικονομική ανάπτυξη ορίζεται ως αύξηση του κατά κεφαλήν προϊόντος. Είναι φανερό ότι η οικονομική ανάπτυξη επιτρέπει την αύξηση της κατανάλωσης για όλους και, κατά συνέπεια, την άνοδο του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού

δ) Περιορισμός των οικονομικών ανισοτήτων. Η οικονομική ανάπτυξη αυξάνει το κατά κεφαλήν προϊόν, αλλά αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι αυξάνεται αυτομάτως το εισόδημα όλων των πολιτών. Σε καμία κοινωνία δεν υπήρξε ποτέ πλήρης οικονομική ισότητα. Για αυτό, στόχος του κράτους δεν είναι η ισότητα, αλλά ο περιορισμός των ανισοτήτων μέσα σε αποδεκτά όρια. (Ψειρίδου Αναστασία Λιανός Θεόδωρος, 2015).

Το κράτος παρεμβαίνει στο οικονομικό κύκλωμα με επιδίωξη την επίτευξη σε βέλτιστο βαθμό των ανωτέρω στόχων, με εργαλείο τις δημόσιες δαπάνες. Με αυτές παρεμβαίνει επηρεάζοντας όλα τα δομικά στοιχεία της οικονομίας (κατανάλωση, αποταμίευση, επενδύσεις, πληθωρισμό κοκ). Για να παρέμβει όμως χρειάζεται Δημόσια έσοδα. Εισπράξεις, δηλαδή, που θα είναι αναγκαίες για τη λειτουργία του όπως μισθοί δημοσίων υπαλλήλων, συντάξεις, κατασκευή έργων επενδυτικών ή κοινωνικών (λιμάνια, εθνικοί οδοί, σχολεία) καθώς και για τη επιχειρηματική του δραστηριότητα (Δημόσιες επιχειρήσεις και συμμετοχές).

1.1.2 Δημόσια έσοδα

Δημόσια έσοδα θεωρούνται οι χρηματικές αξιώσεις του Δημοσίου έναντι φυσικών ή νομικών προσώπων .

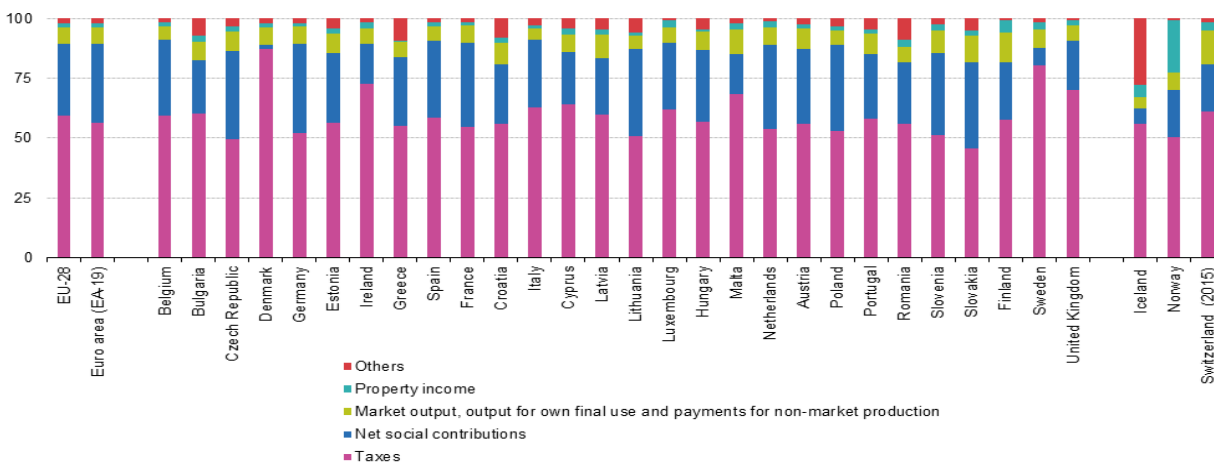
Εδώ είναι σημαντικό να αναφερθεί και ο διαφοροποιημένος ορισμός των εσόδων του προϋπολογισμού. Πιο συγκεκριμένα σύμφωνα με άρθρο 10 παρ.1 Ν.2362/1995, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 10 παρ. 1 Ν.3871/2010, έσοδα του προϋπολογισμού είναι τα

ποσά που βεβαιώνονται κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους, στο οποίο αναφέρεται ο προϋπολογισμός ,ανεξάρτητα από τη χρονική περίοδο από την οποία προέρχονται , όπως επίσης και τα βεβαιωθέντα έσοδα του προϋπολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους, που δεν έχουν εισπραχθεί.

Δημόσια έσοδα μπορεί να αντλήσει ένα κράτος με τους κάτωθι τρόπους:

- Φόροι
- Δασμοί
- Πρόστιμα
- Αδειοδοτήσεις
- Κέρδη από κρατικές επιχειρήσεις
- Τόκοι από δανεισμό σε άλλη χώρα
- Δανεισμός από τρίτη χώρα ή οργανισμούς
- Δωρεές
- Αξιοποίηση από παραχωρήσεις
- Αποκρατικοποιήσεις – Πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων

Πίνακας 1. 1 Δημόσια έσοδα στην ΕΕ ανά πηγή εσόδου

(*) Data extracted on 24.04.2017.
Source: Eurostat (online data code: gov_10a_main)

Από την παραπάνω αναφορά των πηγών δημοσίων εσόδων το μεγαλύτερο-και ευκολότερα ως προς την είσπραξη του- ποσοστό εσόδων προκύπτει από τούς φόρους.

Αυτό μάλιστα συμβαίνει σε όλες τις χώρες της Ε.Ε., παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις των ποσοστών τους, όπως φαίνεται και στο γράφημα 1.1.

1.1.3 Έννοια του φόρου

Όπως προαναφέρθηκε η φορολογία είναι ένα μέσο με το οποίο οι κυβερνήσεις χρηματοδοτούν δημόσιες δαπάνες επιβάλλοντας φόρους στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Χρησιμοποιείται ώστε να πραγματοποιηθούν με επιτυχία συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες όπως η μείωση της ανεργίας ή η προώθηση της ανάπτυξης. Ο ακριβής καθορισμός της έννοιας του φόρου είναι δύσκολος, τόσο για τη Δημόσια Οικονομική όσο και για το Δημοσιονομικό Δίκαιο.

Συνήθως ο φόρος ορίζεται ως ένα ποσό χρημάτων (ίσως και αντικειμένων-προϊόντων) που καλείται μια οντότητα φυσική ή νομική να καταβάλει και που το Κράτος επιβάλλει και αξιώνει νόμιμα να εισπράξει βασιζόμενο στις εκδηλώσεις που έχουν οικονομικό περιεχόμενο.

Ο φόρος είναι η αναγκαστική εισφορά που καταβάλλουν οι ιδιώτες, χωρίς κάποια αντιπαροχή, την οποία εισπράττει το κράτος για την αντιμετώπιση των δημοσίων αναγκών του (Κωνσταντίνος Φινοκαλιώτης, 2014). Οπωσδήποτε ο ορισμός του φόρου εμπεριέχει τη κυριαρχική σχέση του κράτους-φορολογούμενου αλλά και την ιδιωτική μεταβίβαση πόρων προς το κράτος.

Οι φόροι έχουν τις εξής κυρίως λειτουργίες:

- Ταμειυτική λειτουργία αφού το κράτος συσσωρεύει πόρους και χρηματοδοτεί τις ανάγκες ή παρέχει υπηρεσίες προς τη κοινωνία.
- Οικονομική λειτουργία αφού μέσω των πόρων το κράτος ασκεί οικονομική πολιτική
- Κοινωνική λειτουργία αφού το κράτος μέσω των εσόδων αναδιανέμει τα εισοδήματα και ασκεί κοινωνική πολιτική.

1.1.4 Διάκριση των φόρων

Το κράτος μεγεθύνει τα έσοδα του επιβάλλοντας πληθώρα διαφορετικών φόρων. Η κύρια ταξινόμηση τους είναι (Παπαηλίας Θεωδ, 2006):

Ανάλογα με την φορολογική τους βάση.

Οι φόροι διακρίνονται με βάση το αντικείμενο πάνω στο οποίο υπολογίζεται ο φόρος. Κύριες κατηγορίες είναι το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη.

- Στους φόρο εισοδήματος, φορολογική βάση αποτελεί η αξία εισοδήματος που αποκτά μια οντότητα εντός συγκεκριμένου διαστήματος, συνήθως ένα έτος. Κυρίαρχο παράδειγμα τέτοιου φόρου αποτελεί η δήλωση εισοδήματος που

υποβάλλουν κάθε έτος τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Με αυτήν ουσιαστικά υποδεικνύουν τη φορολογική βάση που θα χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος τους.

- Στους φόρους περιουσίας, αντικείμενο φορολογίας είναι η κατοχή και η μεταβίβαση περιουσιακών στοιχείων. Έτσι συναντάμε φόρους κληρονομιάς, φόρο μεταβίβασης ακινήτων, ΕΝΦΙΑ κ.α.
- Στους φόρους δαπάνης, φορολογική βάση αποτελεί η κατανάλωση αγαθών. Μπορεί να επιβληθεί σε αρχικό στάδιο παραγωγής αλλά προτιμάται η τελική κατανάλωση. Τέτοιοι φόροι είναι ο Φ.Π.Α, ο φόρος καπνού, ο φόρος υγρών καυσίμων κ.α.

Ανάλογα με το είδος φορολογικού συντελεστή

Σύμφωνα με την διάκριση ανά είδος φορολογικού συντελεστή η διάκριση είναι η εξής:

- Αναλογικό συντελεστή φορολογίας όταν εφαρμόζεται ένα σταθερό μέγεθος-συντελεστής ανεξαρτήτως μεγέθους της βάσης υπολογισμού του. Έτσι σήμερα ισχύει βασικός συντελεστή ΦΠΑ 24 % ανεξαρτήτως ποσότητας ή αξίας προϊόντος.
- Προοδευτικό συντελεστή φορολογίας όταν εφαρμόζεται αυξανόμενο μέγεθος-συντελεστής όσο αυξάνει και η φορολογική αξία του αντικειμένου φορολόγησης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων:
- Αναφέρεται και αντιστρόφως προοδευτικός όταν εφαρμόζεται μειούμενο μέγεθος-συντελεστής φορολόγησης όσο αυξάνει η φορολογική βάση. Δεν συναντάται συχνά στη φορολογία.

Ανάλογα με τον φορέα.

Οι φόροι ανάλογα με το κρατικό φορέα επιβολής διακρίνονται σε :

- Φόρους που επιβάλλονται από την κεντρική διοίκηση. Φόρος εισοδήματος, Φ.Π.Α. κ.α. είναι φόροι επιβαλλόμενοι από την κεντρική διοίκηση.
- Φόρους που επιβάλλονται από ασφαλιστικούς οργανισμούς υπέρ κοινωνικής ασφάλισης.
- Φόροι που επιβάλλονται από την τοπική αυτοδιοίκηση. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν τα τέλη καθαριότητας (ανταποδοτικά), Τ.Α.Π. κ.α.

Άμεσοι και έμμεσοι φόροι

Σημαντική διαφοροποίηση των φόρων είναι ο χαρακτηρισμός τους ως έμμεσοι ή άμεσοι . Ο διαχωρισμός αυτός εξαρτάται από το βαθμό μετακύλισης του φόρου. Αναλυτικότερα άμεσος είναι ο φόρος που επιβάλλεται από το κράτος και εισπράττεται από αυτό.

Διάγραμμα 1. 1 Απεικόνιση των φορολογικών εσόδων κατά είδος του Ιανουαρίου 2018

Αντιθέτως, ο έμμεσος φόρος επιβάλλεται και εισπράττεται «πλαγίως», δηλαδή μετακαλείται μεταξύ ιδιωτικών φορέων και συνήθως αποδίδεται από τον τελευταίο χρήστη ή καταναλωτή. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο ΦΠΑ που υπολογίζεται σε όλα τα στάδια μεταβίβασης των αγαθών ή υπηρεσιών αλλά αυτός που τον επιβαρύνεται είναι ο τελικός καταναλωτής-χρήστης. Η είσπραξη του πραγματοποιείται σε κάθε συναλλαγή και αποδίδεται από τους υπόχρεους υπολογίζοντας τον επί της διαφοράς (προστιθέμενη) αρχικής και τελικής αξίας. Οι άμεσοι φόροι, σαν περισσότερο προοδευτικοί, συμβάλουν στην δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών και άρα θεωρούνται περισσότερο κατάλληλοι από τους έμμεσους για την αναδιανομή του εισοδήματος. Παράλληλα, έχουν μεγαλύτερη εισοδηματική ελαστικότητα και επομένως είναι περισσότερο κατάλληλοι για την σταθεροποίηση της οικονομίας. Κατά συνέπεια η σχέση μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων αποτελεί κριτήριο αξιολόγησης του φορολογικού συστήματος (Μπασιμακοπούλου Ευγενία, 2016)

1.1.5 Γενικές αρχές φορολογίας.

Η σύνθεση και το είδος των επιμέρους φόρων οι οποίοι επιβάλλονται σε ένα κράτος αποτελεί το φορολογικό σύστημα. Η διαδικασία επιλογής του «μίγματος» των φόρων που θα επιλεγεί και η ένταση επιβολής τους θα πρέπει να υπηρετούν ορισμένες θεμελιώδεις αρχές. Ταυτόχρονα θα πρέπει να εξυπηρετείται ο δημοσιονομικός σκοπός των φόρων και να ελαχιστοποιούνται οι δυσμενείς επιδράσεις τους στη συμπεριφορά των πολιτών. Δεδομένου ότι οι πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες διαφοροποιούνται από χώρα σε χώρα, κάθε κράτος διαμορφώνει το φορολογικό του σύστημα ανάλογα με τις προτεραιότητες, τους στόχους και τις επιδιώξεις του (Φωτιάδου Ιωάννα, 2018).

Στις πιο ανεπτυγμένες κοινωνίες η επιβολή των φόρων γίνεται με βάση κάποιους θεσπισμένους από την πολιτεία κανόνες οι οποίοι διέπουν την φορολογική της πολιτική. Οι κανόνες (Φλώρος Α., 2010) είναι οι παρακάτω:

α) Ο κανόνας της καθολικότητας του φόρου.

Σύμφωνα με τον κανόνα αυτό ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται σε όλους τους πολίτες χωρίς εξαιρέσεις και χωρίς διακρίσεις (Ταγκούλης Αθανάσιος, 2015)

β) Ο κανόνας της παραγωγικότητας του φόρου.

Ένας φόρος θεωρείται παραγωγικός εφόσον:

1) Το ποσοστό του δεν είναι υπερβολικό ώστε να οδηγεί τον φορολογούμενο σε φοροδιαφυγή

2) Δεν καθιερώνει απαλλαγές

3) Επιδιώκεται η ταχύτερη δυνατή βεβαίωση εισπραξής του με όσο το δυνατόν μικρότερα έξοδα και

4) Οι νόμοι είναι σαφείς και δεν μεταβάλλονται συχνά

γ) Ο κανόνας της απλότητας των φόρων. Σύμφωνα με τον κανόνα αυτό η φορολογική νομοθεσία πρέπει να είναι απλή και κατανοητή. Να γίνεται συχνά κωδικοποίηση των φορολογικών διατάξεων και να αποφεύγεται η περιπτωσιολογία.

δ) Ο κανόνας της Βεβαιότητας και της Σταθερότητας.

ε) Ο κανόνας της καταλληλότητας του φόρου. Ο φόρος θα πρέπει να είναι κατάλληλος από άποψη χρόνου, τόπου και τρόπου πληρωμής. (Ράγγος Παναγιώτης, 2016)

ζ) Ο κανόνας του ελάχιστου ορίου συντήρησης. Για κάθε φορολογούμενο υπάρχει ένα επίπεδο εισοδήματος, το οποίο πρέπει να είναι αφορολόγητο. Ουσιαστικά πρόκειται για το

τιμήμα του εισοδήματος με το οποίο ο φορολογούμενος καλύπτει τις απαραίτητες του ανάγκες. Το τμήμα αυτό λέγεται ελάχιστο όριο συντήρησης (Φλώρος Α., 2010).

η) Ο κανόνας του διαφορισμού των Εισοδημάτων. Είναι η σχέση φοροδοτικής ικανότητας και από την προέλευση του εισοδήματός του φορολογουμένου. Συνήθως το εισόδημα από κεφάλαιο έχει μεγαλύτερη φοροδοτική ικανότητα από το εισόδημα από προσωπικής εργασίας. Έτσι δεν αναμένεται η ίδια φορολογική μεταχείριση και θα υπάρχει μεταξύ τους μια διάκριση.

θ) Ο κανόνας αποφυγής της Διπλής Φορολογίας. Διπλή φορολογία υπάρχει όταν εισοδήματα του ίδιου προσώπου και για το ίδιο αντικείμενο, υποβάλλονται σε φόρο ,σε ένα ή σε διαφορετικά κράτη. Η φορολογική αρχή πρέπει να αποφεύγει την διπλή φορολόγηση αφού οδηγεί σε φοροδιαφυγή, αποθαρρύνει την επιχειρηματικότητα

Για την αποφυγή της διεθνούς διπλής φορολόγησης εφαρμόζονται οι κάτωθι μέθοδοι:

1) Η έκπτωση του φόρου. Σύμφωνα με αυτή ο φόρος για εισοδήματα που καταβάλλεται σε ξένο κράτος όταν υπάγεται σε φορολογία και στο κράτος καταγωγής, αφαιρείται από τον φόρο που προκύπτει, στο κράτος καταγωγής. Η μέθοδος αυτή ακολουθείται από την Ελληνική φορολογική νομοθεσία.

2) Η εξαίρεση ή απαλλαγή εισοδημάτων. Με την μέθοδο αυτή φορολογούνται τα εισοδήματα που προκύπτουν εντός της επικράτεια τους και τα εισοδήματα προσώπων άλλης χώρας, απαλλάσσονται ή εξαιρούνται της φορολογίας.

3) Η μέθοδος της διαίρεσης η κατανομής. Η φορολογική αρχή διαχωρίζει τα εισοδήματα σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος φορολογείται από την χώρα κατοικίας του φορολογούμενου και το άλλο από την χώρα απόκτησης του εισοδήματος (Φλώρος Α., 2010).

1.2 Δίκαιη φορολογία

Η φορολογία από μόνη της είναι εξαιρετικά αντιδημοφιλής. Σε ποιόν αρέσει να “μοιράζεται” τα έσοδα του με το κράτος; Αν σε αυτό προσθέσουμε το μεγάλο πλήθος και όγκο των φόρων στις καθημερινές συναλλαγές γίνεται ευκολά αντιληπτό πως κάθε οικονομική μονάδα προσπαθεί να μειώσει τη φορολογική της επιβάρυνση. Έτσι διευρύνονται οι προσπάθειες φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής. Τα κράτη από την άλλη, να οργανώνουν μηχανισμούς είσπραξης και ελέγχων της οικονομικής δραστηριότητας ώστε να μεγεθύνουν τα δημόσια έσοδα. Για να καταφέρουν τα κράτη να ελαττώσουν αυτή την δυσαρέσκεια, πρέπει να χρησιμοποιούν φιλικούς φόρους, εφαρμόζοντας κοινωνικά δίκαιη και αποτελεσματική φορολογία.

1.2.1 Κοινωνικά δίκαιη φορολογία

Τα αποτελέσματα της μη απόδοσης φόρων είναι επιζήμια για την οικονομία. Μια χώρα η οποία δεν εισπράττει φόρους, έχει μειωμένα έσοδα, δυσκολεύεται να ασκήσει τη δημοσιονομική της πολιτική και αδυνατεί να επιτύχει τους μακροοικονομικούς της στόχους. Η κατανομή των φορολογικών βαρών για να είναι δίκαιη πρέπει να διέπεται από την αρχή της οριζόντιας και κάθετης φορολογικής ισότητας. Αναλυτικότερα, πολίτες που βρίσκονται σε ίδιες συνθήκες πρέπει να έχουν ίδια φορολογική αντιμετώπιση και διαφορετικοί αυτοί που βρίσκονται σε διαφορετικές συνθήκες.

Διάγραμμα 1. 2 Θεωρία δίκαιης φορολογίας

Συμπληρωματικά αναπτύχθηκαν οι θεωρίες ανταλλάγματος και φοροδοτικής ικανότητας. Σύμφωνα με τη θεωρία του ανταλλάγματος, όταν δυο πολίτες βρίσκονται στις ίδιες συνθήκες και αποκομίζουν το ίδιο όφελος από τη δραστηριότητα του δημοσίου πρέπει να έχουν την ίδια οικονομική επιβάρυνση. Σύμφωνα με τη θεωρία της φοροδοτικής ικανότητας, δίκαιη θεωρείται η κατανομή του φορολογικού βάρους όταν πραγματοποιείται με βάση την ικανότητα του κάθε ατόμου να συνεισφέρει στα κοινά (Διάγραμμα 1,2).

Συμπερασματικά, η κοινωνική φορολογική δικαιοσύνη είναι εξαιρετικά δύσκολη αφού υπάρχουν αρκετοί υποκειμενικοί, αντικειμενικοί μη μετρήσιμοι παράγοντες.

- Ποια είναι η φορολογική ικανότητα;
- Πως γίνεται μετρήσιμο το όφελος χρήσης δημοσίων αγαθών;
- Πως κοστολογείται η χρήση δημοσίων υπηρεσιών π.χ. υπηρεσίες υγείας;
- Πως μπορεί να υποστηριχθούν μειονεκτικές ή νησιωτικές περιοχές;
- Πως ορίζεται οικονομικά αδύναμος ένας πληθυσμός;

Αυτά είναι μερικά από τα δεκάδες ερωτήματα που η φορολογική πολιτική καλείται να απαντήσει ώστε να καταστεί δικαιότερη.

1.2.2 Επιθυμητά χαρακτηριστικά κάθε φορολογικού συστήματος

Ένα καλό φορολογικό σύστημα είναι απαραίτητο να διαθέτει (Ράγγος Παναγιώτης, 2016) τις εξής ιδιότητες:

- α) Οικονομική αποτελεσματικότητα που σημαίνει ότι το φορολογικό σύστημα πρέπει να παρεμβαίνει στην αποτελεσματική κατανομή πόρων.
- β) Διαχειριστική απλότητα . Το φορολογικό σύστημα πρέπει να είναι εύκολο, απλό και χαμηλού κόστους διοικητικής διαχείρισης.
- γ) Ευκαμψία. Το φορολογικό σύστημα οφείλει να προσαρμόζεται με ευκολία και σε αυτόματα στις μεταβολές των οικονομικών περιστάσεων.
- δ) Πολιτική υπευθυνότητα. Ένα φορολογικό σύστημα οφείλει να μπορεί ελέγχεται η αποτελεσματικότητας του από τους πολίτες, οι φορολογούμενοι να μπορούν να γνωρίζουν τι πληρώνουν. Τέλος να υπηρετεί τις ανάγκες και τις προτιμήσεις των ατόμων.
- ε) Δικαιοσύνη. Το φορολογικό σύστημα είναι απαραίτητο να είναι δίκαιο στην αντιμετώπιση του ,μεταξύ των πολιτών

1.2.3 Βασικές έννοιες για την δίκαιη φορολογία

Φορολογική Ηθική

Καθοριστικοί παράγοντες που επηρεάζουν την φορολογική ηθική παγκοσμίως, αφορούν την εθελούσια συμμόρφωση και τα πρότυπα δεοντολογίας του φορολογούμενου που είναι εξαιρετικά σημαντικά. Σημαντική είναι επίσης η στάση της δημοσιονομικής και φορολογικής πολιτικής, οι έλεγχοι και η ελεγκτική εμπειρία, οι σωστές βάσεις κατανομής της φορολογικής επιβάρυνσης καθώς και η ισότητα και αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, δηλαδή η επικρατούσα ηθική και δεοντολογία των αρμόδιων φορέων και επαγγελματιών. (Καράμπελας Εμμανουήλ, 2019)

Η έννοια φορολογική ηθική θα μπορούσε να διαχωριστεί σε δύο κύριους παράγοντες, θεσμικούς και κοινωνικοοικονομικούς :

Οι θεσμικοί παράγοντες αφορούν άμεσα κυρίως την επιλογή της φορολογικής πολιτικής κάθε κυβέρνησης. Συγκεκριμένα πως δαπανά η πολιτεία τους φορολογικά έσοδα, αν υποστηρίζονται δημοκρατικές διαδικασίες αλλά και αν προτιμώνται πολιτικές δικαιοσύνης και αναδιανομής του πλούτου. Αυτό που έχει μεγαλύτερη βαρύτητα είναι ο τρόπος ο οποίος αισθάνονται για τις πολιτικές αυτές, οι πολίτες. Η αίσθηση αυτή, επηρεάζει την στάση τους στις φορολογικές πολιτικές και την διάθεση τους να πληρώσουν τους φόρους τους.

Στους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες που επηρεάζουν τη φορολογική ηθική, περιλαμβάνονται η οικογενειακή κατάσταση, η θρησκεία, το φύλο, το μορφωτικό επίπεδο, η επαγγελματική κατάρτιση, η οικονομική κατάσταση, αλλά και τα οικονομικά προβλήματα (Prebble Zoë M. and Prebble QC John, (2010)). Το μορφωτικό επίπεδο των πολιτών επηρεάζει σε υψηλό βαθμό την φορολογική τους ηθική. Παρατηρείται πως οι άνθρωποι με υψηλότερη εκπαίδευση έχουν καλύτερη κατανόηση του ρόλου της φορολογίας στην οικονομία και την κοινωνία. Ηλικιακά, οι μεγαλύτεροι άνθρωποι συμμορφώνονται ευκολότερα ενώ αντίθετα οι νεότεροι αντιμετωπίζουν με μειωμένη φορολογική συνείδηση τις φορολογικές υποχρεώσεις τους. Τέλος, ως προς το φύλο των πολιτών, οι γυναίκες παρουσιάζονται πιο δεκτικές στους κανόνες φορολόγησης από τους άντρες. Εμπειρικά οι γυναίκες φαίνεται να έχουν καλύτερη συναίσθηση των επιπτώσεων που προκύπτουν από παραβιάσεις. (Philipp Doerrenberg & Andreas Peichl, 2010)).

Η αντιμετώπιση του διαχρονικού προβλήματος της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και της παραοικονομίας απαιτεί τη διαμόρφωση ενός φορολογικού συστήματος που θα διέπεται

από τις αρχές της διαφάνειας, της ουδετερότητας, της απλότητας, της σταθερότητας, της λειτουργικότητας, της ισορροπίας και της ισότητας . (www.kathimerini.gr)

Σε αυτό σημείο ας οριστούν οι έννοιες της φοροδιαφυγή και φοροαποφυγής.

Φοροδιαφυγή είναι η απόκρυψη του φορολογικού αντικειμένου με σκοπό την αποφυγή της φορολόγησης του. Κυρίες μορφές εμφάνισης είναι :

- η απόκρυψη εισοδημάτων,
- η εμφάνιση υπερβολικών ή εικονικών δαπανών,
- η μη υποβολή ή η ανακριβής υποβολή φορολογικών δηλώσεων,
- η μη απόδοση του οφειλόμενου Φ.Π.Α. και
- η νόθευση φορολογικών στοιχείων και βιβλίων.

Η φοροδιαφυγή είναι παράνομη πράξη αφού αποκρύπτεται φορολογητέα ύλη και προβλέπονται ποινές ή άλλες κυρώσεις. Η φοροδιαφυγή δημιουργεί στρεβλώσεις στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, αφού ο φοροδιαφεύγον αποκτά πλεονέκτημα έναντι του ειλικρινούς φορολογούμενου.

Η φοροαποφυγή αντίθετα είναι νόμιμη πράξη. Ο φορολογούμενος επιλέγει σε ποιο φορολογικό καθεστώς είναι πιο συμφέρον να φορολογηθεί με σκοπό να ελαχιστοποιήσει η να την πλήρη αποφυγή της φορολογικής επιβάρυνσης. Για τον σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται νομικές (ηθελημένες ή μη) παραλείψεις ή κατάλληλες λογιστικές ενέργειες . Η φοροαποφυγή στη παγκοσμιοποιημένη οικονομία που ζούμε αποτελεί συνήθης πρακτική ειδικά για πολυεθνικές εταιρείες. Εργαλεία όπως οι τριγωνικές συναλλαγές, η δημιουργία εξωχώριων ή υπερπόντιων εταιρειών (*offshore*), οι φορολογικοί παράδεισοι δημιουργούν συνθήκες απαλλαγής η μειωμένης φορολογίας των κερδών τους.

Από εμπειρικές μελέτες παρατηρείται πως οι ασυνεπείς φορολογούμενοι έχουν κοινωνικό περίγυρο που φοροδιαφεύγει. Ακόμη οι συνεπείς φορολογικά πολίτες θεωρούν την φοροδιαφυγή ως ανήθικη πράξη. Σε κοινωνίες με συνοχή, τα φαινόμενα φοροδιαφυγής είναι μειωμένα, ενώ αντίθετως σε κοινωνίες με έλλειψη εμπιστοσύνης προς το κράτος οι φορολογούμενοι ρέπουν προς τη φοροδιαφυγή. Επιπλέον, η έντονη δυσaréσκεια των πολιτών ως προς την ανταποδοτικότητα του κράτους και την ύπαρξη φαινομένων διαφθοράς επιβαρύνει την εν λόγω αντίληψη και συνιστά αντικίνητρο για την καταβολή των φόρων που τους αναλογούν (Λιτίνα, Αναστασία & Παλύβος, Θεόδωρος , 2016).

Για την καταπολέμηση των φαινομένων αυτών η πολιτεία χρησιμοποιεί ελεγκτικούς μηχανισμούς και τα κατασταλτικά μέτρα είσπραξης. Συμπληρωματικά οφείλει να εμπνέει στους πολίτες-φορολογούμενους αίσθημα δικαίου, με αξιοκρατικά κριτήρια και κοινωνική δικαιοσύνη. Η προσπάθεια αλλαγής της γενικότερης πεποίθησης των πολιτών αναφορικά με το κράτος δικαίου και τη δημιουργία αυξημένης φορολογικής συνείδησης τους είναι δύσκολη, σύνθετη διαδικασία και θα πρέπει να ληφθούν πολιτικές με μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Ουσιαστικά η συνειδητή συμμόρφωση προς τους φορολογικούς κανόνες μπορεί να επιτευχθεί με την καλλιέργεια της αντίληψης ότι η φοροδιαφυγή δεν αποτελεί μόνο παράβαση από νομικής πλευράς, αλλά και παράπτωμα από ηθικής και αξιακής τάξης.

Μερικές από αυτές τις πολιτικές είναι η καθιέρωση δημοσιοποίησης των εισπραττόμενων φόρων και της αξιοποίησης αυτών για τη δημιουργία παροχών προς τους φορολογουμένους ώστε να αντιλαμβάνονται οι πολίτες την ανταποδοτικότητά τους. Ουσιαστικά να αντιληφθεί ο πολίτης το γενικό, κοινωνικό συμφέρον και να το αναγάγει σε προσωπική του ωφέλεια.

Συμπληρωματικά, χρήσιμες θα ήταν και πρωτοβουλίες προβολής της ηθικής πλευράς της φοροδιαφυγής, κατάργηση της πρακτικής υιοθέτησης προγραμμάτων φορολογικής αμνηστίας, νομολογίας και απλούστευση διαδικασιών. Τέλος η επιβράβευση των συνεπών φορολογουμένων αποτελεί κίνητρο και βοηθά την ενίσχυση της φορολογικής συνείδησης.

1.2.4 Θεωρία της άριστης φορολογίας

Πριν από τον εικοστό αιώνα, το κράτος φορολογούσε κυρίως την περιουσία και το τεκμαρτό εισόδημα.(Piketty ,& Saez., 2012). Με την πάροδο των ετών, τα φορολογικά συστήματα γίνονται πολύπλοκα , οι κυβερνήσεις μπορούν να παρακολουθούν αποτελεσματικότερα τις συναλλαγές και να ελέγχουν ευκολότερα τις χρηματικές ροές της οικονομίας. Πολλοί συμφωνούν ότι ένα φορολογικό σύστημα πρέπει να διανέμει τα βάρη δίκαια σε όλα τα άτομα, ανάλογα με την φοροδοτική τους δυνατότητα.

Όμως είναι αυτό εφικτό σε μια κοινωνία με τόσες πολλές διαφοροποιήσεις και ανισότητες; Θα μπορούσε δηλαδή υπάρχει δίκαιο φορολογικό σύστημα; Μια άριστη φορολογική πολιτική είναι εκείνη που θα μεγιστοποιεί την κοινωνική ευημερία, και θα επιλέγει μεταξύ δικαιοσύνης και αποτελεσματικότητας. Οι φόροι πρέπει να επιβάλλονται με τέτοιο τρόπο ώστε μετά τη φορολογία, η διανομή του εισοδήματος να είναι όσο το δυνατόν πιο ίση. Τα εισοδήματα μειώνονται από τα πάνω μέχρις ότου επιτευχθεί πλήρης ισότητα (Καψής Παναγιώτης, 2018) Παραδοχές για την θεωρία της άριστης φορολογίας είναι οι παρόμοιες

προτιμήσεις των ατόμων, σε εξάρτηση από την κατανάλωση και τον ελεύθερο χρόνο, η τεχνολογία και η μορφή της αγοράς είναι γνωστά. Επίσης οι κυβερνήσεις επιθυμούν να αυξήσει τα έσοδα της, χρησιμοποιώντας όσο το δυνατόν λιγότερο στρεβλωτικά εργαλεία πολιτικής (Φτούλη Ευαγγελία-Κανελιώ, 2017)

Σε κυρίαρχο πρόβλημα για την εφαρμογή των προτάσεων που βασίζονται στη θεωρία της άριστης φορολογίας αποτελεί η αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος. Συναντάται ο όρος χρονική ασυνέπεια της άριστης φορολογικής πολιτικής όπου παρατηρείται ασυνέπεια του κράτους στην εφαρμογή άριστων φορολογικών πολιτικών (Καψής Παναγιώτης, 2018). Οι κυβερνήσεις αθετούν τις υποσχέσεις τους και εφαρμόζουν διαφορετική φορολογική πολιτική από την εξαγγελόμενη. Για να αποφευχθεί αυτή η «χρονική ασυνέπεια», οι κυβερνήσεις πρέπει να είναι σε θέση να δεσμευτούν ότι θα συμπεριφερθούν με έναν συγκεκριμένο τρόπο στο μέλλον και να το πραγματοποιήσουν..

1.3 Φορολογία και ανάπτυξη

Με την παγκόσμια οικονομική κρίση του 2008 και την κρίση χρέους η παρατεταμένη ύφεση της Ελλάδας με την επιβολή των μνημονιακών υποχρεώσεων επανάφερε τη συζήτηση τους για τους τρόπους επανάκαμψης και μεγέθυνσης της ελληνικής οικονομίας. Υπάρχουν πολλές προτάσεις για την επίτευξη της ανάπτυξης από οικονομολόγους και μη. Κυρίαρχη άποψη ήταν πως για την έξοδο από την κρίση έπρεπε να υπάρξει μείωση της φορολογίας ή της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης, όπως ονομάζεται στην μακροοικονομική επιστήμη. Τι είναι όμως ανάπτυξη και τι συνολική φορολογική επιβάρυνση;

1.3.1 Φορολογικής επιβάρυνση και ανάπτυξη

Ένας από τους βασικούς μακροοικονομικούς δείκτες της οικονομίας ενός κράτους είναι το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) γνωστό και ως *Gross Domestic Product* (GDP). Το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν θεωρείται συχνά ως το καλύτερο μέτρο για να εκτιμήσουμε μία οικονομία αλλά και να συγκρίνουμε οικονομικά μεγέθη διαφορετικών χωρών. Το ΑΕΠ μας δείχνει το συνολικό εισόδημα μιας χώρας και τη συνολική δαπάνη για την παραγόμενη ποσότητα αγαθών και υπηρεσιών της.

Σε οικονομικούς όρους αποτυπώνεται ως

$$Y = C + I + G + NX$$

Όπου κατανάλωση (C), επένδυση (I), δημόσιες δαπάνες (G) για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών και καθαρές εξαγωγές (NX)

Η αποτύπωση του ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές, ονομάζεται ονομαστικό. Αν σε αυτό συνυπολογιστεί και ο πληθωρισμός διαμορφώνεται το πραγματικό ακαθάριστο εγχώριο προϊόν.

Για να περιγραφεί η μεγέθυνση ή μη μιας οικονομίας, υπολογίζεται ο ρυθμός ανάπτυξης, ως μέτρο της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτός μετريέται ως ποσοστό μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ. Ο θετικός ρυθμός μεταβολής του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της οικονομίας, στο οποίο έχει ληφθεί υπόψη και ο πληθωρισμός.

Όπως έχει αναφερθεί ανωτέρω, μία χώρα για να καταφέρει να καλύψει το λειτουργικό και διοικητικό κόστος της εισπράττει έσοδα. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών είναι από φόρους στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Όταν τα έσοδα αυτά δεν επαρκούν για την κάλυψη των αναγκών του κράτους, τότε καταφεύγει σε δανεισμό.

Από τη παρέμβαση αυτή του κράτους, μέσω των έμμεσων και άμεσων φόρων στα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, προκύπτει μια φορολογική επιβάρυνση.”

Αυτή η παρέμβαση επηρεάζει την οικονομική μεγέθυνση μιας οικονομίας;

Υπάρχει άμεση σχέση της ανάπτυξης με τη συνολική φορολογική επιβάρυνση;

Από την εξίσωση του εισοδήματος μιας οικονομίας

$$Y=C+I+G+NX$$

η κατανάλωση (C) είναι συνάρτηση του διαθέσιμου εισοδήματος των καταναλωτών (YT) , όπου (Y) είναι το συνολικό εισόδημα και (T) η συνολική φορολογική επιβάρυνση.

Δηλαδή

$$C = C * (Y - T)$$

Επομένως με βάση την εξίσωση αυτή όταν οι δαπάνες του δημοσίου αυξάνονται, υπάρχει δηλαδή δημοσιονομική επέκταση και *ceteris paribus*, το προϊόν της οικονομίας αυξάνεται και μακροπρόθεσμα υπάρχει μεγέθυνση της οικονομίας. Αντίθετα, όταν το δημόσιο μειώνει τις δαπάνες του, υπάρχει δηλαδή δημοσιονομική συρρίκνωση και πάλι *ceteris paribus*, τότε το προϊόν της οικονομίας συρρικνώνεται και μακροπρόθεσμα η οικονομία εισέρχεται σε φάση ύφεσης.

Σύμφωνα με ένα απλό μακροοικονομικό μοντέλο με δημόσιο τομέα,

$$C = a + b \times (Y - T)$$

όπου (b) η οριακή ροπή προς κατανάλωση

$$(b \text{ ή } MPC = \Delta C / \Delta(Y-C))$$

Από τη συνάρτηση αυτή προκύπτει τελικά ότι μια μεταβολή της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης (T), επηρεάζει πολλαπλάσια και αρνητικά το διαθέσιμο εισόδημα (Y), ανάλογα με τον πολλαπλασιαστή φορολογίας $\Delta Y / \Delta T$, όπου

$$\Delta Y / \Delta T = - b / 1-b .$$

Συμπερασματικά υπάρχει αρνητική συσχέτιση μεταξύ της συνολικής φορολογικής επιβάρυνσης και της μεταβολής του εισοδήματος. Αυτή επηρεάζει την αύξηση του εισοδήματος της οικονομίας, δηλαδή το ρυθμό ανάπτυξής της (Παπαδογιάννης Ανδρέας, 2019).

1.3.2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση

1.3.2.1 Παγκόσμια Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Διερευνώντας τη σχέση μεταξύ φορολογίας και ανάπτυξης παρουσιάζεται μια διεθνή ανασκόπηση. Σε μελέτη του Mankiw υποστηρίζει πως «όταν μια οικονομία βυθίζεται σε ύφεση, οι φόροι μειώνονται αυτομάτως και επίσης αυτομάτως αυξάνονται οι μεταβιβαστικές πληρωμές, ενώ οι αυτόματες αυτές αντιδράσεις συμβάλουν στη σταθεροποίηση της οικονομίας». Επίσης κάνοντας ξεκάθαρη τη θέση του συνεχίζει, «οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές επιβάλλουν κόστος στην κοινωνία, αποθαρρύνοντας την οικονομική δραστηριότητα.» (Mankiw, N. G., 2000). Σε συμπεράσματα μελέτης του Jens, οι φόροι συσχετίζονται ως προς τις επιπτώσεις τους στην ανάπτυξη μιας οικονομίας. Έτσι η άμεση φορολογία στο εισόδημα σχετίζεται με χαμηλότερη οικονομική ανάπτυξη σε σχέση με φόρους κατανάλωσης και της περιουσίας. Ακριβέστερα οι περιοδικοί φόροι επί της ακίνητης περιουσίας χαρακτηρίζονται φιλικότεροι προς την ανάπτυξη. Αντίστοιχη σχέση, υπάρχει και για τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης. Σημαντική επίδραση στην ανάπτυξη μιας οικονομίας έχουν οι φόροι επί του εισοδήματος φυσικών προσώπων, ενώ οι φόροι εισοδήματος των επιχειρήσεων έχουν τη μεγαλύτερη συσχέτιση άρα και αρνητικά αποτελέσματα στο κατά κεφαλήν Α Ε Π. Τέλος σύμφωνα με τη μελέτη, αποδεικνύεται η αρνητική σχέση μεταξύ της προοδευτικότητας των φόρων φυσικών και νομικών προσώπων και της ανάπτυξης. (Arnold, Jens, 2008)

Σε συνέχεια της βιβλιογραφική ανασκόπησης, μελέτη του Wasylenko, αναφέρεται στη σχέση φορολογικής πολιτικής και παρεχόμενων υπηρεσιών. Αναλύει πως οι κυβερνήσεις χαράσσουν την δημοσιονομική πολιτική τους πιστεύοντας δογματικά πως η φορολογία επηρεάζει την οικονομική συμπεριφορά. Εστιάζοντας συνεχίζει «Αν μια κυβέρνηση παρέχει τα επίπεδα των υπηρεσιών τα οποία απαιτούν οι κάτοικοι και οι επιχειρήσεις, τότε οι φόροι μπορεί να εξακολουθούν να έχουν σημασία στο περιθώριο, καθώς μπορεί να υπάρχουν καλύτεροι τρόποι φορολόγησης. Αλλά υψηλότεροι φόροι οι οποίοι δεν αγοράζουν αναλογικά περισσότερες ή καλύτερες υπηρεσίες είναι πιο πιθανόν να αποτρέπουν κάποιες επιχειρήσεις από συγκεκριμένες περιοχές δραστηριοποίησής τους». Αναλυτικότερα οι κυβερνήσεις, εκτός τις αυξομειώσεις της φορολογίας, πρέπει να ελέγχουν την επίδραση της ποιότητας και ποσότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών τους στην ανάπτυξη της οικονομίας. Τέλος πρέπει να συνυπολογίζουν την επίδραση αυτών των παρεμβάσεων στην μεγέθυνση

της οικονομίας και την βαρύτητα τους στην απόφαση μιας εταιρικής εγκαθίδρυσης. (Wasylenko Michael J., 2007)

Στη μελέτη τους «Φορολογία και Οικονομική Ανάπτυξη» οι Engen & Skinner συσχετίζουν τους φόρους με την οικονομική ανάπτυξη. Καταλήγουν ότι «Οι χώρες οι οποίες είναι ικανές να κινητοποιούν φορολογικούς πόρους και ευρείες φορολογικές δομές, με αποτελεσματική διαχείριση και επιβολή, είναι πιθανότερο να απολαύσουν ταχύτερους ρυθμούς ανάπτυξης» Αντίθετα αποτελέσματα έχουν οι χώρες με χαμηλότερη είσπραξη φορολογικών εσόδων αφού αξιολογούνται ως αναποτελεσματικές. Καταλήγουν πως, ο σχεδιασμός του φορολογικού συστήματος είναι πιθανόν να ασκήσει μία μέτρια, αλλά συσσωρευτικός σημαντική επιρροή στους μακροχρόνιους ρυθμούς ανάπτυξης (Engen Eric & Skinner Jonathan, 1996). Αντίθετα ο Macek πιστεύει ότι η εταιρική φορολογία είναι η πιο επιβλαβής για την οικονομική ανάπτυξη. Σημαντική αρνητική επίδραση στην οικονομία έχουν οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Συνεχίζοντας, κρίνει πως η φορολογία ακίνητης περιουσίας καθώς και η έμμεση φορολογία δεν επιδρούν αρνητικά στην οικονομική ανάπτυξη. Στα συμπεράσματα της ανάλυσης του καταλήγει, πως στην προσπάθειά τους να τονώσουν την οικονομική ανάπτυξη, οι χώρες του ΟΟΣΑ, θα πρέπει να προσπαθήσουν να μειώσουν τους συντελεστές φορολόγησης εταιρικής φορολογίας, στα εισοδήματα φυσικών προσώπων, καθώς και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Η μείωση των φορολογικών εσόδων από τη ελάττωση των φόρων εισοδήματος πρέπει να αντισταθμιστεί από αντίστοιχη αύξηση των έμμεσων φόρων. (Macek Rudolf, 2015)

1.3.2.2 Βιβλιογραφική ανασκόπηση στην Ελλάδα

Το κρίσιμο ζήτημα της συσχέτισης φορολογίας και οικονομικής ανάπτυξης στην ελληνική πραγματικότητα έχει απασχολήσει αρκετούς ερευνητές. Σε μελέτη που διενεργήθηκε από τους Ραπάνος & Καπλάνογλου τα βασικά ευρήματα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής «Από τις εμπειρικές εργασίες δεν υπάρχουν ενδείξεις ότι, σε συνολικό επίπεδο, ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης επηρεάζεται από το επίπεδο της φορολογίας. (Ράπανος Β.Θ. και Καπλάνογλου Γ. , 2014) Αναλύοντας ανά είδος φορολογίας διαπιστώνουν πως σε επίπεδο φορολογίας στην ακίνητη περιουσία και ιδιαίτερα στις κατοικίες θεωρείται ότι ευνοείται η ανάπτυξη. Αντίστοιχα, φόροι στις συναλλαγές περιουσιακών στοιχείων, βοηθούν επίσης στη μετάθεση πόρων από τις οικοδομές σε παραγωγικότερες επενδύσεις. Όμως θεωρείται πως

εμποδίζουν την οικονομική μεγέθυνση αφού αποθαρρύνουν την ανακατανομή και κινητικότητα των εργαζομένων. Στους λοιπούς φόρους περιουσίας, όπως φόροι κληρονομιάς και καθαρού πλούτου, διαπιστώνεται ότι στρεβλώνουν την κατανομή του κεφαλαίου και/ή τα κίνητρα για αποταμίευση και θεωρούνται αντιαναπτυξιακοί.

Οι φόροι στην κατανάλωση θεωρείται πως ευνοούν τη μεγέθυνση, καθώς δεν επηρεάζουν αρνητικά την αποταμίευση και τις επενδύσεις. Έμμεσοι φόροι όπως ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ), δεν επιβαρύνουν τις εξαγωγές και επομένως δεν επηρεάζουν αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Άλλοι έμμεσοι φόροι όμως, όπως οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης σε καύσιμα, κ.ά., επιδρούν στο κόστος προϊόντος αρα και την ανταγωνιστικότητα.

Όσον αφορά την φορολογία στο εισόδημα, η επίδραση της θεωρείται αρνητική στην ανάπτυξη. Οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων είναι επιβλαβείς αφού δεν ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα, κυρίως λόγω της προοδευτικότητάς τους. Επιπλέον όταν φορολογούνται οι αποδόσεις των αποταμιεύσεων, όπως συμβαίνει σε πολλές χώρες και στην Ελλάδα, τότε ο φόρος αυτός αποθαρρύνει την αποταμίευση και τις επενδύσεις. Τέλος η φορολογία εταιρικών κερδών κρίνεται ως η περισσότερο επιβλαβής στην ανάπτυξη μιας οικονομίας, διότι αποθαρρύνονται οι επενδύσεις και αποτελούν εμπόδιο για την παραγωγικότητάς τους. Καταλήγουν πως «Ο φόρος αυτός μπορεί να επηρεάσει και την προσέλκυση ξένων επενδύσεων, *ceteris paribus*, στον βαθμό φυσικά που και άλλες χώρες δεν προχωρήσουν σε ανταγωνιστικές μειώσεις φορολογικών συντελεστών.» (Ραπάνος & Καπλάνογλου, 2014)

Από τα συμπεράσματα μελέτης της Τζανακάκη προκύπτει πως υπάρχει σημαντική συσχέτιση της φορολογικής πολιτικής έχει με τους ρυθμούς ανάπτυξης, και διαπιστώνει πως η επίδραση του κάθε φόρου είναι διαφορετική. Συγκεκριμένα οι φόροι εισοδήματος νομικών και φυσικών προσώπων επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη, σε αντίθεση με τους έμμεσους φόρους. «Η φορολογική πολιτική που εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια στη χώρα - και η οποία στηρίζεται στην αύξηση της φορολογικής επιβάρυνσης - λειτουργεί ως τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας.». Από την άλλη επισημαίνει πως οι οικονομίες των πλούσιων βόρειο-ευρωπαϊκών κρατών καταγράφουν ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάπτυξης με υψηλά φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ. Αυτό το επιτυγχάνουν μάλιστα. εφαρμόζοντας φορολογικούς συντελεστές μεγαλύτερους από αυτούς

της Ελλάδας. Από τα μεγέθη αυτά φανερώνεται πως η υψηλή φορολογία από μόνη της είναι τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. (Τζανακάκη, Μαλαματή, 2018).

Σύμφωνα με τη διπλωματική εργασία του Μπίρμα, καταδεικνύεται μια αρνητική σχέση ανάμεσα στον ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης και στην προοδευτικότητα της φορολογίας. Δηλαδή όταν επισυμβεί μείωση της προοδευτικότητας της φορολογίας αυτή θα συνεισφέρει στην αύξηση του ρυθμού οικονομικής ανάπτυξης μιας οικονομίας. Ακόμη θέτει προβληματισμό ως προς την πρακτική αναδιανομής εισοδήματος μέσω της φορολογίας, η οποία είναι μεν αποδεκτή για το μεγαλύτερο μέρος της, αλλά επιβραδύνει το ρυθμό ανάπτυξης της. Αναφέρει χαρακτηριστικά «αυτή η αναδιανομή χρηματοδοτείται μέσω της συλλογής φορολογικών εσόδων, τα οποία προέρχονται από φόρους εισοδήματος και βλάπτουν την οικονομική μεγέθυνση.» (Μπίρμας I , 2017)

Συμπερασματικά οι οικονομικές μελέτες και αναλύσεις δεν είναι σαφείς για την αντίστροφη σχέση φορολογίας και ανάπτυξης. Οι περισσότερες συμφωνούν πως η άμεση φορολογία στα εταιρικά κέρδη φαίνεται να έχει αρνητική επίπτωση στη μεγέθυνση μιας οικονομίας. Αντίθετα η φορολογία στα ακίνητα δρα επικουρικά στο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης. Άλλοι παράγοντες όπως το ευρύτερο οικονομικό κλίμα, οι κοινωνικές συνθήκες και κυρίως οι δημόσιες δαπάνες και επενδύσεις επηρεάζουν τον βαθμό επιρροής της φορολογίας στην οικονομία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Εισαγωγή

Η οικονομική κατάσταση της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια και ειδικότερα από το 2008 με την χρηματοοικονομική κρίση και τη προσφυγή στο μηχανισμό στήριξης, οδήγησε σε πολλές μεταρρυθμίσεις στην ελληνική οικονομία. Οι μεταρρυθμίσεις επεκτάθηκαν σε όλες τις πτυχές της ελληνικής οικονομίας και δεν θα μπορούσε να αποτελέσει εξαίρεση και η αναπροσαρμογή της φορολογίας.

Πραγματοποιήθηκε πληθώρα αλλαγών, με τις συμβουλές-προτροπές των συμβούλων-δανειστών, ώστε να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί και μακροοικονομικοί στόχοι. Ίδια τακτική ακολουθήθηκε και στο ύψος ασφαλιστικών εισφορών. Σε όλες αυτές τις παρεμβάσεις δεν συνυπολογίστηκε, παρά την παραδοχή ως βασικού μειονεκτήματος της Ελληνικής φορολογίας, η πολυπλοκότητα, η πολυνομία και η μη σταθερότητα του φορολογικού περιβάλλοντος.

Η φορολογική μεταρρύθμιση τα τελευταία χρόνια, έγινε με τρεις βασικούς νόμους που ψηφίστηκαν στα έτη 2013 και 2014. Συγκεκριμένα στο Νόμο 4172/2013, ο οποίος ρυθμίζει τη φορολογία εισοδήματος και αντικατέστησε το Νόμο 2238/1994, στο Νόμο 4174/2013 ο οποίος ενσωματώνει και απλοποιεί διάσπαρτες διατάξεις για τις φορολογικές διαδικασίες, ν και το Νόμο 4308/2014 ο οποίος ενοποιεί προσπαθώντας να εκσυγχρονίσει το σύνολο των λογιστικών κανόνων της χώρας για να δημιουργηθεί ένα ολοκληρωμένο και λειτουργικό λογιστικό πλαίσιο για τις επιχειρήσεις (Ζιάγκα Ελενη, 2020) Ακολουθεί η παρουσίαση των βασικών δεδομένων τους, όσον αφορά τους φόρους εισοδήματος φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων και οντοτήτων και τους φόρους περιουσίας, συμπεριλαμβάνοντας και τις, έως σήμερα, τροποποιήσεις τους.

2.1 Ο Φόρος Εισοδήματος

Με την εισαγωγή του νόμου 4172/2013, γνωστού και ως Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.), το Ελληνικό κράτος προσπάθησε να καθορίσει την φορολογία των φυσικών και νομικών προσώπων και οντοτήτων. Ακολούθησαν οι 4387/2016 και ο 4472/2017 με

διορθώσεις, καθώς και πλήθος διευκρινιστικών εγκυκλίων και αναμένονται άλλες να επακολουθήσουν.

2.1.1. Ο Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Ως φυσικό πρόσωπο ή απλώς φορολογούμενος ορίζεται κάθε πρόσωπο που υπόκειται σε φόρο εισοδήματος. Ο φόρος εισοδήματος που θα επιβληθεί σε ένα φυσικό πρόσωπο προέρχεται από τα εισοδήματα που έχει λάβει είτε στην ημεδαπή είτε στην αλλοδαπή (παγκόσμιο εισόδημα) για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα

Το φυσικό πρόσωπο για να θεωρηθεί φορολογικός κάτοικος της Ελλάδος θα πρέπει να ισχύουν τα παρακάτω:

- α) να έχει στην Ελλάδα τη μόνιμη ή κύρια κατοικία του ή τη συνήθη διαμονή του ή
- β) να είναι προξενικός, διπλωματικός ή δημόσιος λειτουργός παρόμοιου καθεστώτος ή δημόσιος υπάλληλος που έχει την ελληνική ιθαγένεια και υπηρετεί στην αλλοδαπή ή
- γ) να διαμένει συνεχώς για χρονικό διάστημα που υπερβαίνει τους έξι μήνες (183 ημέρες)

2.1.2 Διάκριση εισοδήματος

Το εισόδημα που επιβάλλεται ο φόρος μπορεί να προέρχεται από:

- μισθωτή εργασία των φορολογούμενων ή από συντάξεις,
- από την επιχειρηματική δραστηριότητα και
- από εισόδημα που προέρχεται από κεφάλαιο.

2.1.2.1 Εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις

Ως εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις ορίζεται το εισόδημα σε χρήμα ή σε είδος που αποκτάται κατά την ορισμένη χρονική περίοδο, συνήθως έτος. Τρόποι απόκτησης τέτοιων εισοδημάτων καταγράφονται

1. Ημερομίσθιο, μισθός, επίδομα αδείας, επίδομα ασθενείας, επίδομα εορτών, αποζημίωση μη ληφθείσας άδειας, αμοιβές, προμήθειες, επιμίσθια και φιλοδωρήματα.
2. Επιδόματα, όπως επίδομα κόστους διαβίωσης, ενοικίου κ.α.
3. Αποζημιώσεις εξόδων τα οποία έχει καταβάλει εργαζόμενος για την εργασία του.
4. Παροχή οιασδήποτε μορφής ή είδους που λαμβάνει ο εργαζόμενος πριν την έναρξη της εργασιακής σχέσης.
5. Αποζημιώσεις για τη λύση ή καταγγελία εργασιακής σχέσης.
6. Συντάξεις που χορηγούνται από κύριο και επικουρικό φορέα υποχρεωτικής ασφάλισης, καθώς και από επαγγελματικά ταμεία που έχουν συσταθεί με νόμο.

7. Το ασφάλισμα που καταβάλλεται εφάπαξ ή με τη μορφή περιοδικής παροχής στο πλαίσιο ομαδικών ασφαλιστηρίων συνταξιοδοτικών συμβολαίων.
8. Κάθε άλλη παροχή που εισπράττεται έναντι υφιστάμενης, παρελθούσας ή μελλοντικής εργασιακής σχέσης.

Φορολογικός συντελεστής

Από την εφαρμογή του Κ. Φ. Ε. και έπειτα, παρατηρείται η ακόλουθη εξέλιξη των κλιμάκων φορολογίας εισοδήματος:

Με το νόμο 4172/2013 τα εισοδήματα που αποκτούνται ετησίως και δεν υπερβάλλουν τα 25.000€ φορολογούνται με συντελεστή 22%, ενώ για εισοδήματα που ξεπερνούν τα 25.000€ έως τα 42.000€ η φορολόγηση με συντελεστή 32%. Τέλος τα εισοδήματα άνω των 42.000€ φορολογούνται με 42% (πίνακας 2.1).

Πίνακας 2. 1 Φορολογία εισοδήματος Ν4172/13

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-25000	22%
25000,01-42000	32%
42000,01+	42%

Με τον νόμο 4387/2016 οι συντελεστές αλλάζουν. Γίνεται προοδευτικότερη η κλίμακα φορολογίας, επιβαρύνοντας όμως τα μεσαία και υψηλότερα εισοδήματα, Αναλυτικότερα για εισοδήματα έως 20.000€ παραμένει συντελεστής φορολόγησης 22% και εισάγεται συντελεστής 29 % και 37 % για εισοδήματα 20.000,01-30.000,00 ευρώ και 30.000,01-40.000 ευρώ αντίστοιχα. Τέλος αυξάνεται ο ανώτερος συντελεστή φορολογίας σε 45% για εισοδήματα άνω των 40.000€ (πίνακας 1-2).

Πίνακας 2. 2 Φορολογία εισοδήματος Ν4387/2016

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-20.000	22%
20.000,01-30.000,00	29%
30.000,01-40.000,01	37%
40.000,01+	45%

Στην τελευταία μεταβολή ,όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4646/2019, το εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις φορολογείται σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Πίνακας 2. 3 Φορολογία εισοδήματος Ν4646/2019

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-10.000	9%
10.000,01-20.000,00	22%
30.000,01-40.000,01	28%
40.000,01+	44%

Παρατηρούμε ότι με την ανωτέρω κλίμακα, η οποία ισχύει για τα εισοδήματα που αποκτώνται από 01/01/2020, επιδιώκεται η ελάφρυνση των φορολογικών βαρών των φυσικών προσώπων, μέσω της μείωσης του κατώτατου συντελεστή φορολογίας του εισοδήματος τους από το 22% στο 9% για εισοδήματα μέχρι δέκα χιλιάδες ευρώ (πίνακας 2.3). Από τη μείωση ευνοούνται όχι μόνο οι χαμηλόμισθοι αλλά το σύνολο των φορολογουμένων, αφού το εισόδημά τους φορολογείται με βάση την προοδευτική κλίμακα.

Μειώσεις φόρου εισοδήματος

Με το νόμο 4172/2013 εφαρμόζεται μείωση των δύο χιλιάδων εκατό (2.100) ευρώ για φορολογητέο εισόδημα έως είκοσι μία χιλιάδων (21.000) ευρώ. Με το νόμο 4387/2016 η παραπάνω μείωση διαμορφώνεται σε χίλια εννιακόσια (1.900) ευρώ για φορολογητέο εισόδημα έως τις είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ. Σε περίπτωση ύπαρξης εξαρτώμενων μελών οι μειώσεις αυξάνονται όπως αυξάνεται και το φορολογητέο εισόδημα που προσφέρεται η μείωση.

Για να ισχύει η μείωση προϋπόθεση είναι πραγματοποίηση ποσοστού ηλεκτρονικών συναλλαγών ανάλογα του ύψους του εισοδήματος ως ακολούθως:

Πίνακας 2. 4 Ποσοστό ελάχιστων ύψους ηλεκτρονικών συναλλαγών

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-12000	15
12000,01-35000	35%
35000, 01+	45%

Με το ν 4646/2019 το ποσοστό ηλεκτρονικών συναλλαγών διαμορφώνεται στο 30%.

Η κλίμακα για εισοδήματα με βάση τις μειώσεις των προστατευμένων μελών και με την προϋπόθεση πραγματοποιημένων ηλεκτρονικών συναλλαγών διαμορφώνεται (πίνακας 2.5):

Πίνακας 2. 5 Κλίμακα αφορολόγητου ορίου μισθωτών συνταξιούχων

Εξαρτώμενα τέκνα φορολογούμενου	Αφορολόγητο όριο
0	8.633,33
1	9.000,00
2	10.000,00
3	11.000,00
4	12.000,00
5	13.000,00

Τέλος προκύπτουν επιπλέον μειώσεις του φόρου για άτομα με αναπηρία που ανέρχεται στο ποσό των διακοσίων (200) ευρώ και κατά 20% του ποσών δωρεών άνω των 100 ευρώ (<https://www.forin.gr>).

2.1.2 Ο Φόρος Εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα

Το εισόδημα που φορολογείται όταν ένα άτομο ασκεί επιχειρηματική δραστηριότητα είναι το κέρδος από τη δραστηριότητα αυτή. Ως κέρδος ορίζεται το σύνολο των εσόδων από την επιχειρηματική δραστηριότητα μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις καθώς και τα έσοδα από πωλήσεις των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης (Ν 4172/2013).

Ο φορολογικός συντελεστής κατά το νόμο 4172/2013 (πίνακας 2.6) ορίζεται ως 26% για εισοδήματα μέχρι 50.000€ ενώ % για εισοδήματα πάνω από 50.000€ ορίζεται σε 33%

Πίνακας 2. 6 Φορολογία εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα Ν4172/13

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-50.000	26%
50.000,01+	33%

Με τον νόμο 4387/2016 οι συντελεστές αλλάζουν (πίνακας 2.7) και γίνονται προοδευτικότεροι με ελάφρυνση των χαμηλών εισοδημάτων. Έτσι τα εισοδήματα έως 20.000€ φορολογούνται με 22% και τα εισοδήματα άνω των 40.000€ συντελεστής φορολογίας 45% .

Πίνακας 2. 7 Φορολογία εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα Ν4387/16

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-20,000	22%
20000,01-30.000	29%
30.000,01-40.000	37%
40.000,01+	45%

Με τις τροποποιήσεις του Ν 4646/2019, το φορολογητέο εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα υποβάλλεται σε φόρο, σύμφωνα με την ακόλουθη κλίμακα:

Πίνακας 2. 8 Φορολογία εισοδήματος από επιχειρηματική δραστηριότητα Ν4646/2019

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-10000	9%
10000,01-20000,00	22%
30000,01-40000,01	28%
40000,01+	44%

Ουσιαστικά με την τελευταία τροποποίηση(Ν4646/19), με την κλίμακα φορολογίας εισοδήματος μισθωτών–συνταξιούχων, φορολογούνται και τα κέρδη από ατομική επιχειρηματική δραστηριότητα, αφού προστεθούν σε τυχόν εισοδήματα από μισθούς και συντάξεις. Επίσης για να ισχύει αυτή η κλίμακα υποχρεούνται να δαπανούν με ηλεκτρονικά μέσα συναλλαγών ποσοστό 30% του εισοδήματος τους.

2.1.3 Εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας (τεκμαρτό εισόδημα)

Με το νόμο 4172/2013 και ειδικότερα στα άρθρα 30-34, ορίζεται εναλλακτικός τρόπος υπολογισμού της ελάχιστης φορολογίας. Καθορίζονται οι αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες για τον υπολογισμό του τεκμαρτού εισοδήματος καθώς και οι δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων για τον υπολογισμό του τεκμαρτού εισοδήματος.

Το τεκμαρτό εισόδημα υπολογίζεται βάσει των αντικειμενικών δαπανών :

1. Για την κύρια κατοικία (ιδιοκατοικούμενη ή μισθωμένη ή δωρεάν παραχωρούμενη), με βάση τα τετραγωνικά μέτρα των κύριων και βοηθητικών χώρων της
2. Ομοίως, για μια ή περισσότερες δευτερεύουσες κατοικίες .
3. Για επιβατικά αυτοκίνητα ιδιωτικής χρήσης, με βάση υπολογισμού τα κυβικά εκατοστά και την παλαιότητά τους.

4. Για το κόστος διδασκάντων σε ιδιωτικά σχολεία, στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης.
5. Για σκάφη αναψυχής ιδιωτικής χρήσης, ανάλογα με το είδος τους το μήκος τους, την παλαιότητά τους και το μόνιμο πλήρωμα τους.
6. Για οικιακούς βοηθούς, οδηγούς αυτοκινήτων, δασκάλους και λοιπό προσωπικό
7. Για αεροσκάφη, ανεμόπτερα και ελικόπτερα, ανάλογα με την ιπποδύναμή τους ή τις λίμπρες ώθησης.
8. Για πισίνες, ανάλογα με το είδος (εξωτερικές ή εσωτερικές) και τα τετραγωνικά της επιφάνειάς τους.

Στο τεκμαρτό εισόδημα συνυπολογίζεται επίσης, το κόστος απόκτησης περιουσιακών στοιχείων όπως:

1. Αγορά ή χρηματοδοτική μίσθωση αυτοκινήτων, πλοίων αναψυχής και λοιπών σκαφών αναψυχής, αεροσκαφών και κινητών πραγμάτων μεγάλης αξίας
2. Αγορά ή χρονομεριστική ή χρηματοδοτική μίσθωση ακινήτων ή ανέγερση οικοδομών ή κατασκευή δεξαμενής κολύμβησης
3. Χορήγηση δανείων προς οποιονδήποτε
4. Απόσβεση δανείων ή πιστώσεων οποιασδήποτε μορφή

Ουσιαστικά πρόκειται για εναλλακτικό υπολογισμό του φορολογητέου εισοδήματος. Εφόσον το τεκμαρτό εισόδημα είναι μεγαλύτερο του συνολικού δηλωθέντος εισοδήματος του φυσικού προσώπου, προκειμένου σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του Νόμου να αντιμετωπιστεί η φοροαποφυγή, εφαρμόζεται φορολογία επ' αυτού. Η τυχόν διαφορά που προκύπτει μεταξύ συνολικού και του τεκμαρτού εισοδήματος, φορολογείται με την ισχύουσα φορολογική κλίμακα.

2.1.4. Ο Φόρος Εισοδήματος από κεφάλαιο

Ως εισόδημα από κεφάλαιο ορίζεται το εισόδημα που αποκτήθηκε από το φυσικό πρόσωπο είτε με μετρητά είτε σε είδος από μερίσματα, τόκους, δικαιώματα και εισοδήματα από ακίνητη περιουσία.

2.1.4.1 Φορολογία τόκων και μερισμάτων

Ως μερίσματα ορίζονται τα εισοδήματα που προκύπτουν από μετοχές, ιδρυτικούς τίτλους, ή άλλα δικαιώματα συμμετοχής σε κέρδη τα οποία δεν αποτελούν απαιτήσεις από οφειλές (χρέη), καθώς και το εισόδημα από άλλα εταιρικά δικαιώματα, στα οποία περιλαμβάνονται τα μερίδια.

Ως τόκοι ορίζονται τα εισοδήματα που προκύπτουν από απαιτήσεις κάθε είδους και κυρίως τα εισόδημα από καταθέσεις, κρατικά χρεόγραφα, τίτλους και ομολογίες.

Ως δικαιώματα ορίζονται τα εισοδήματα που λαμβάνονται ως αντάλλαγμα για τη χρήση ή το δικαίωμα χρήσης. Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται τα δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, τεχνογνωσίας, αποτελεσμάτων ερευνών κ.α.

Τα μερίσματα και οι τόκοι φορολογούνται με συντελεστή δεκαπέντε τοις εκατό (15%), ενώ για τα δικαιώματα φορολογούνται με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%)

Με τον νόμο 4646/2019 μειώθηκε ο συντελεστής φορολόγησης μερισμάτων στο 5%. Οι άλλοι συντελεστές παραμένουν ίδιοι.

2.1.4.2 Φορολογία εισόδων από ακίνητα

Ως εισόδημα από ακίνητη περιουσία ορίζεται η εκμίσθωση ή παραχώρηση ακινήτων και χώρων (Ν 4172/2013). Το εισόδημα αυτό μπορεί να καταβάλλεται σε χρήμα ή σε είδος ή οποιαδήποτε άλλη παροχή. Το εισόδημα των ακινήτων αφορά τα κτίρια, τις κατασκευές, τις κάθε είδους εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό τους. Τέτοιο εισόδημα μπορεί να προκύπτει από την ιδιοχρησιμοποίηση, την εκμίσθωση, την υπεκμίσθωση ή την δωρεάν παραχώρηση χρήσης κάθε είδους ακινήτων όπως μεταλλεία, λατομεία, δασικές και αγροτικές εκτάσεις ,εγκαταστάσεις πάνω ή κάτω από το έδαφος, εκτάσεις - χώροι τοποθέτησης διαφημιστικών επιγραφών κ.α.. Η αποτίμηση του εισοδήματος γίνεται:

- Το εισόδημα από εκμίσθωση είναι το ενοίκιο που εισπράττει ο ιδιοκτήτης από τον ενοικιαστή.
- Το εισόδημα σε είδος αποτιμάται στην τρέχουσα αξία του είδους .
- Το εισόδημα από ιδιοχρησιμοποίηση ή δωρεάν παραχώρηση αποτιμάται στο 3% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου (www.taxheaven.gr)

Με τον ανωτέρω νόμο τα εισοδήματα από ακίνητη περιουσία μέχρι 12.000€ φορολογούνται με έντεκα τοις εκατό (11%) ενώ εισοδήματα πάνω από 12.000€ φορολογούνται με τριάντα τρία τοις εκατό (33%) (πίνακας 2.9).

Πίνακας 2. 9 Φορολογία Εισοδήματος από ακίνητη περιουσία Ν4172/13

Φορολογητέο Εισόδημα από ακίνητη περιουσία(Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-20.000	11%
12.000,01+	33%

Με το νόμο 4387/2016, που ισχύει έως σήμερα, ο συντελεστής αυξάνει ως και το 45% και δημιουργείται ενδιάμεσος συντελεστής 35%.(πίνακας 2.10).

Πίνακας 2. 10 Φορολογία Εισοδήματος από ακίνητη περιουσία Ν4387/2016

Φορολογητέο Εισόδημα από ακίνητη περιουσία(Ευρώ)	Φορολογικός συντελεστής (%)
0-12.000	15%
12.000,01-35000	35%
35.000,01+	45%

2.1.5 Φορολογία αγροτικών εισοδημάτων

Ειδική κατηγορία αποτελεί η φορολογία για τα αγροτικά εισοδήματα. Τα κέρδη από ατομική αγροτική επιχείρηση φορολογούνται με συντελεστή δεκατρία τοις εκατό (13%).

2.1.6 Ειδική Εισφορά Αλληλεγγύης

Με το Ν3986/2011 αρθ.29 επιβλήθηκε ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα εισοδήματα άνω των δώδεκα χιλιάδων (12.000) ευρώ των φυσικών προσώπων, που προέκυψαν κατά τις διαχειριστικές χρήσεις 2010 έως και 2014 και δηλώνονται με τις δηλώσεις των αντίστοιχων οικονομικών ετών 2011 - 2015.

Με το νόμο 4172/2013 ο συντελεστής διαμορφώνεται σε 1% και φθάνει έως 4%.

Πίνακας 2. 11 Συντελεστές εισφοράς αλληλεγγύης Ν4172/13

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Συντελεστής εισφοράς αλληλεγγύης
0-12,000	0%
12.001-20.000,99	1%
20.001,00-50.000,99	2%
50.000,01-100.001	3%
100.001+	4

Με το νόμο 4387/2016 ο συντελεστής μπορεί φθάσει και στο 10 με προοδευτική κλίμακα (πίνακας 2.12)

Πίνακας 2. 12 Συντελεστές εισφοράς αλληλεγγύης Ν4387/16

Φορολογητέο Εισόδημα (Ευρώ)	Συντελεστής εισφοράς αλληλεγγύης
0-12,000	0%
12.001-20.000,	2,2%
20.001-30.000,	5%
30.001-40.000	6,5%
40.001-65.000	7,5%
65.001-220.000	9%
220.000+	10%

2.1.7 Ο Φόρος Εισοδήματος Νομικών Προσώπων και οντοτήτων

Με την υιοθέτηση του Νόμου 4172/2013 (ΚΦΕ) καθορίζονται τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες. Πιο συγκεκριμένα, ως νομικό πρόσωπο ορίζεται κάθε επιχείρηση ή εταιρεία με νομική προσωπικότητα ή ένωση επιχειρήσεων ή εταιρειών με νομική προσωπικότητα. Εισάγεται ο όρος νομική οντότητα με τον οποίο ορίζεται κάθε μόνιμο εταίρικής ή μη οργάνωσης, κερδοσκοπικού ή μη χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Δηλαδή ως νομική οντότητα θα μπορούσε να θεωρηθεί οποιαδήποτε μορφή που δεν περιγράφεται ως φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Σύμφωνα με τον Κ.Φ.Ε. για να θεωρηθεί ένα νομικό πρόσωπο ή οντότητα φορολογικός κάτοικος Ελλάδος, θα πρέπει να ισχύουν τα παρακάτω:

- α) Η σύσταση ή η ίδρυση του να έγινε σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο,
- β) Η καταστατική έδρα του να βρίσκεται στην Ελλάδα ή
- γ) Ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης να είναι στην Ελλάδα μια περίοδο του φορολογικού έτους.

2.1.7.1 Τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης

Βάσει των διεθνών συμβάσεων αποφυγής διπλής φορολογίας (Σ.Α.Δ.Φ.) χρησιμοποιείται πλέον και ο όρος της μόνιμης εγκατάστασης. Η νόμιμη εγκατάσταση καθορίζεται στο άρθρο 6 του νόμου Ν 4172/2013 και ορίζεται ως ο καθορισμένος τόπος επιχειρηματικών δραστηριοτήτων μέσω του οποίου διεξάγονται εν όλο ή εν μέρει οι δραστηριότητες της επιχείρησης.

Εκτός από την φορολογική κατοικία ιδιαίτερη σημασία έχει ο τόπος άσκησης της πραγματικής διοίκησης, αφού θα καθορίσει αν είναι φορολογικός κάτοικος ή όχι της Ελλάδος. Ο τόπος άσκησης της πραγματικής διοίκησης καθορίζεται από:

- α) τον τόπο άσκησης καθημερινής διοίκησης και τον τόπο λήψης στρατηγικών αποφάσεων,
- β) τον τόπο ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων, τον τόπο συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης,
- γ) τον τόπο τήρησης βιβλίων και στοιχείων,
- δ) την κατοικία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης.

Εξαίρεση από τον καθορισμό της πραγματικής άσκησης της διοίκησης και της φορολογικής κατοικίας αποτελούν οι ναυτιλιακές εταιρίες που έχουν διαφορετική αντιμετώπιση

2.1.7.2 Φόρος στα κέρδη νομικών οντοτήτων

Ως εισόδημα για τα νομικά πρόσωπα ή οντότητες ορίζεται όπως το εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα για τα φυσικά πρόσωπα. Το εισόδημα ενός νομικού προσώπου ή οντότητας που φορολογείται είναι το κέρδος από τη δραστηριότητα αυτή. Ως κέρδος ορίζεται το σύνολο των εσόδων από την επιχειρηματική δραστηριότητα μετά την αφαίρεση των επιχειρηματικών δαπανών, των αποσβέσεων και των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις καθώς και τα έσοδα από πωλήσεις των στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης.

Αναλυτικότερα σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν4172/2013 άρθρο 44 ορίζεται ότι φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων είναι αυτός που επιβάλλεται ετησίως στα κέρδη που πραγματοποιούν τα νομικά πρόσωπα και οι νομικές οντότητες. Τέτοιες οντότητες, όπως αυτές αναλυτικά αναφέρονται στο άρθρο 45 του Ν4172/2013 είναι,

- α) οι κεφαλαιουχικές εταιρείες που συστάθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή,
- β) οι προσωπικές εταιρείες που συστάθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή,
- γ) τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου που συστάθηκαν στην ημεδαπή ή την αλλοδαπή και στα οποία περιλαμβάνονται και τα κάθε είδους σωματεία και ιδρύματα. Δεν υπόκεινται σε φόρο τα έσοδα που πραγματοποιούνται για την εκπλήρωση του σκοπού τους,
- δ) συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών,
- ε) κοινωνίες αστικού δικαίου, αστικές κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές εταιρείες, συμμετοχικές ή αφανείς εφόσον ασκούν επιχείρηση ή επάγγελμα,
- στ) κοινοπραξίες,
- ζ) οι νομικές οντότητες που ορίζονται στο άρθρο 2 του Κ.Φ.Ε. και δεν περιλαμβάνονται σε μια από τις προηγούμενες περιπτώσεις.

Ο φορολογικός συντελεστής κατά το νόμο 4172/2013 για τα νομικά πρόσωπα ή οντότητες που χρησιμοποιούν απλογραφικό λογιστικό σύστημα ορίζεται ως 26% για εισοδήματα μέχρι 50.000€ ενώ πάνω από 50.000€ για εισοδήματα ορίζεται σε 33% (Πίνακας 2.13).

Εξαιρέση αποτελούν τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα που έχουν έναν ενιαίο συντελεστή 26%. Όλα τα νομικά πρόσωπα ή οντότητες με διπλογραφικό λογιστικό σύστημα φορολογούνται με 26%

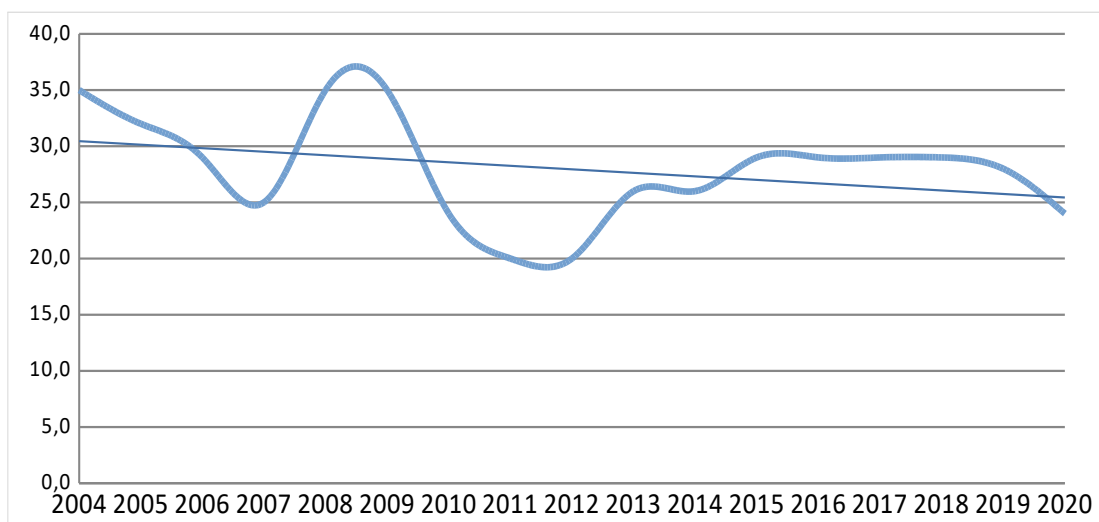
Πίνακας 2. 13 Συντελεστές φορολογίας κερδών Ν.Π. 2013 έως 2019

	Φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1/1/2014 έως 31/12/2014		Φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1/12/2015 έως 31/12/2015		Φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1/12/2016 έως 31/12/2016 και τα επόμενα έτη		Φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1/12/2018 έως 31/12/2018		Φορολογικά έτη που αρχίζουν από 1/12/2019 έως 31/12/2019	
	Τήρηση απλογραφικών βιβλίων	Τήρηση διπλογραφικών βιβλίων	Τήρηση απλογραφικών βιβλίων	Τήρηση διπλογραφικών βιβλίων	Τήρηση απλογραφικών βιβλίων	Τήρηση διπλογραφικών βιβλίων	Τήρηση απλογραφικών βιβλίων	Τήρηση διπλογραφικών βιβλίων	Τήρηση απλογραφικών βιβλίων	Τήρηση διπλογραφικών βιβλίων
Α.Ε.,Ε.Π.Ε,Ι.Κ, Ε.,κτλ.	-	26	-	29	-	29	-	28	-	24
Τράπεζες	-	26	-	29	-	29	-	29	-	29
Προσωπικές εταιρείες Ο.Ε.,Ε.Ε.,κτλ.	26/33*	26	26/33*	29	29	29	28	28	24	24
Μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ΝΠ, Σωματεία, ιδρύματα	26	26	29	29	29	29	28	28	24	24
Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών.	26/33*	26	26/33*	29	29	29	28	28	24	24
Αγροτικοί Συνεταιρισμοί και ενώσεις αυτών.	13	13	13	13	13	13	13	13	10	10
Κοινωνίες αστικού δικαίου, αφανείς κτλ.	26/33*	26	26/33*	29	29	29	28	28	24	24
Κοινοπραξίες	26/33*	26	26/33*	29	29	29	28	28	24	24
Λοιπές νομικές οντότητες	26/33*	26	26/33*	29	29	29	28	28	24	24

* ισχύει κλίμακα φορολόγησης 0-50000 ' 26% κ' 50000- 33% 26,00%

Με τον νόμο 4387/2016 υιοθετείται ο φόρος 29% για όλα τα νομικά πρόσωπα ή οντότητες με διπλογραφικό λογιστικό σύστημα καθώς και τα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα νομικά πρόσωπα, σωματεία και ιδρύματα ανεξαρτήτως από το αν τηρούν απλογραφικό ή διπλογραφικό λογιστικό σύστημα (Πίνακας 2.13).

Με τροπολογία στις 27/11/2018 ο συντελεστής φορολογίας μειώθηκε σε 28 % για τα κέρδη φορολογικού έτους χρήσεως 2019 . Τέλος με το Ν4646/2019 από το φορολογικό έτος 2019 ο συντελεστής φόρου νομικών οντοτήτων υπολογίζεται με συντελεστή 24% επί των κερδών και ο συντελεστής των αγροτικών συνεταιρισμών σε 10%(Πίνακας 2.13).

Διάγραμμα 2. 1 Ποσοστά Φορολογίας κερδών 2004-2020

Όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα 2-1,. έχουν σημειωθεί αρκετές μεταβολές στους συντελεστές φορολόγησης των νομικών οντοτήτων από το 2004 έως σήμερα. Οι αυξομειώσεις αντανakλούν την πεποίθησή των εκάστοτε κυβερνήσεων για κατά πόσο η φορολογία νομικών προσώπων μπορεί να συνδράμει στη οικονομική μεγέθυνση της χώρας. Συμπερασματικά η γραμμή τάσης υποδεικνύει καθοδική πορεία στους συντελεστές φορολόγησης νομικών οντοτήτων.

2.2 Φόροι περιουσίας

2.2.1 Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων (Φ.Μ.Α.)

Κάθε μεταβίβαση των ακινήτων, η οποία δεν υπόκειται σε Φ.Π.Α., υπόκειται σε φόρο περιουσίας. Ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων επιβάλλεται σε ποσοστό 3% επί της φορολογητέας αξίας της ιδιοκτησίας. Καταβάλλεται από τον αγοραστή του ακινήτου επί της αξίας συμβολαίου ή την αντικειμενική αξία του ακινήτου εφόσον είναι μεγαλύτερη. Κατά την αγορά ενός νεόδμητου ακινήτου δεν επιβάλλεται φόρος μεταβίβασης ακινήτων αλλά Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Νόμος 4223/2013). Ισχύει με προϋποθέσεις απαλλαγής από την καταβολή του, για αγορά πρώτης κατοικίας.

2.2.2 Φόρος Υπεραξίας ακινήτων

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 41 του Ν4172/2012ΚΦΕ:

1. Ο φόρος υπεραξίας επιβάλλεται με συντελεστή 15% στη διαφορά η οποία προκύπτει μεταξύ της τιμής κτήσης και της τιμής πώλησης του ακινήτου. Ο φόρος επιβαρύνει τον πωλητή του ακινήτου, ενώ ο αγοραστής είναι υπόχρεος φόρου μεταβίβασης.
2. Αν ο φορολογούμενος έχει διακρατήσει το ακίνητο για 5 τουλάχιστον έτη από τη στιγμή της απόκτησής του, η υπεραξία του απαλλάσσεται μέχρι το ποσό των 25.000 ευρώ.
3. Όσοι μεταβιβάσουν ακίνητα τα οποία έχουν στην κατοχή τους πριν από το 1995 θα απαλλάσσονται από τον φόρο υπεραξίας.

Ο φόρος υπεραξίας ξεκίνησε το 2014 και έχει ανασταλεί έως το τέλος του έτους 2022.

2.2.3 Φόρος κληρονομιάς

Σε φόρο κληρονομιάς υπόκεινται κάθε περιουσία που βρίσκεται στην Ελλάδα. Φορολογείται η καθαρή αξία της κληρονομικής περιουσίας η οποία μεταβιβάζεται και υπόχρεος είναι κάθε κληρονόμος. Η κλίμακα φορολογίας είναι προοδευτική και ανάλογα της αξίας κληρονομιάς και τον βαθμό συγγένειας κληρονόμου με τον κληρονομούμενο. Αναλυτικότερα (πίνακες 2.14,2.15,2.16) όσο αυξάνεται η αξία της κληρονομικής μερίδας τόσο μεγαλύτερη η επιβάρυνση του υπόχρεου σε φόρο κληρονομιάς. Το ίδιο ισχύει και με τον βαθμό συγγένειας σχέση αφού μειώνεται η φορολογική επιβάρυνση όσο πλησιέστερη είναι η συγγενική σχέση.

Η ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΚΛΙΜΑΚΑ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΩΝ: (Ν.2961/2001 άρθ.29 παρ.2)
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Α΄ (ανιόντες, κατιόντες, σύζυγος)

Πίνακας 2. 14 Κλίμακα φορολογίας κληρονομιών κατηγορία Α

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
150.000	—	—	150.000	—
150.000	1	1.500	300.000	1.500
300.000	5	15.000	600.000	16.500
Υπερβάλλον	10			

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Β΄ (λοιποί συγγενείς)

Πίνακας 2. 15 Κλίμακα φορολογίας κληρονομιών κατηγορία Β

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
30.000	—	—	30.000	—
70.000	5	3.500	100.000	3.500
200.000	10	20.000	300.000	23.500
Υπερβάλλον	20			

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ Γ΄ (εξωτικοί κλπ)

Πίνακας 2. 16 Κλίμακα φορολογίας κληρονομιών κατηγορία Γ

Κλιμάκια (σε ευρώ)	Συντελεστής κλιμακίου (%)	Φόρος κλιμακίου (σε ευρώ)	Φορολογητέα περιουσία (σε ευρώ)	Φόρος που αναλογεί (σε ευρώ)
6.000	—	—	6.000	—
66.000	20	13.200	72.000	13.200
195.000	30	58.500	267.000	71.700
Υπερβάλλον	40			

2.2.4 -Φόρος δωρεάς, γονικής παροχής

Δωρεά εν ζωή ή γονικής παροχής επιβάλλεται όταν δωρίζεται ή μεταβιβάζεται με γονική παροχή περιουσιακό στοιχείο σε φυσικό ή νομικό πρόσωπο. Ο φόρος επιβάλλεται σε περιουσιακά στοιχεία κάθε μορφής (κινητά και ακίνητα), που βρίσκονται στην Ελλάδα, καθώς και στα κινητά που βρίσκονται στο εξωτερικό και ανήκουν σε Έλληνα ή σε αλλοδαπό που έχει την κατοικία του στην Ελλάδα. Για τη σύναψη της απαιτείται σύμβαση μεταξύ των μερών, η οποία γίνεται υποχρεωτικά με συμβολαιογραφικό έγγραφο,.

Η φορολόγηση της δωρεάς εν ζωή και της γονικής παροχής εξαρτάται από τον βαθμό συγγένειας ή μη μεταξύ των συμβαλλομένων και από το ύψος της αξίας της δωρεάς. Για τη φορολόγηση χρησιμοποιούνται οι πίνακες που ισχύουν στη φορολογία κληρονομιών (πίνακες 2.14,2.15,2.16).

Διαφορετική αντιμετώπιση έχουν οι δωρεές χρημάτων οι οποίες αποκαλούνται άτυπες δωρεές. Σε αυτές φορολογούνται εκτός κλίμακας, στην Α' κατηγορία με συντελεστή 10%, στη Β' κατηγορία με συντελεστή 20% και στην Γ' κατηγορία φορολογούνται με συντελεστή 40%.

2.2.5 ΕΝιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων

Τα τελευταία χρόνια και μετά από μία σειρά φόρων ιδιοκτησίας όπως το ενιαίο τέλος ακινήτων Ν.3634/2008 (ΕΤΑΚ), τον Φόρο ακίνητης περιουσίας Ν3842/2010 (Φ.Α.Π.), το Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Ακινήτων (ΕΕΤΗΔΕ) 4021/2011 και το Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων Ν4152/13 (ΕΕΤΑ)

Με τον Ν4223/2013 επιβλήθηκε φόρος ιδιοκτησίας περιουσίας :

«Επιβάλλεται στα εμπράγματα δικαιώματα της πλήρους κυριότητας, της ψιλής κυριότητας, της επικαρπίας, της οίκησης, της επιφάνειας επί του ακινήτου. Επιβάλλεται στα εμπράγματα ή ενοχικά δικαιώματα της αποκλειστικής χρήσης θέσης στάθμευσης, βοηθητικού χώρου, κολυμβητικής δεξαμενής , τα οποία βρίσκονται σε κοινόκτητο τμήμα του ακινήτου. Επιβάλλεται στο δικαίωμα της νομής ή οιονεί νομής της κατοχής, καθώς στη δέσμευση δικαιωμάτων επί του ακινήτου από Ο.Τ.Α»(άρθρ. 1 Ν. 4223/2013 ΦΕΚ – 287 Α/31-12-2013)

Ο κύριος φόρος που αναλογεί στα δικαιώματα επί των κτισμάτων υπολογίζεται με βάση τη γεωγραφική θέση, την επιφάνεια, τη χρήση, την παλαιότητα, τον όροφο και τον αριθμό προσόψεων του κτίσματος.

Για κάθε νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα, ο συμπληρωματικός ΕΝ.Φ.Ι.Α. επιβάλλεται και υπολογίζεται στη συνολική αξία των δικαιωμάτων επί ακινήτων και ισούται με το 5%. Ειδικά για τα Ν.Π.Δ.Δ. και τα Ν.Π.Ι.Δ. μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, ο συμπληρωματικός ΕΝ.Φ.Ι.Α. ισούται με 2,5% επί της συνολικής αξίας των δικαιωμάτων για τα ακίνητα που δεν ιδιοχρησιμοποιούν.

Ο Κύριος Φόρος για τα κτίσματα υπολογίζεται με βάση την γεωγραφική θέση, την επιφάνεια, την χρήση, την παλαιότητα, τον όροφο, τον αριθμό προσώπων των κτισμάτων.

Με τον νόμο 4621/2019 χορηγήθηκε μείωση στον ΕΝ.Φ.Ι.Α. φυσικών προσώπων, ως εξής:

α) για αξία ακίνητης περιουσίας μέχρι εξήντα χιλιάδες (60.000) ευρώ, κατά ποσοστό τριάντα τοις εκατό (30%),

β) για αξία ακίνητης περιουσίας μέχρι εβδομήντα χιλιάδες (70.000) ευρώ, κατά ποσοστό είκοσι επτά τοις εκατό (27%),

γ) για αξία ακίνητης περιουσίας μέχρι ογδόντα χιλιάδες (80.000) ευρώ, κατά ποσοστό είκοσι πέντε τοις εκατό (25%),

δ) για αξία ακίνητης περιουσίας μέχρι ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ, κατά ποσοστό είκοσι τοις εκατό (20%) και

ε) για αξία ακίνητης περιουσίας άνω του ενός εκατομμυρίου (1.000.000) ευρώ, κατά ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%). Στη συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας της παρούσας παραγράφου δεν συνυπολογίζεται η αξία των δικαιωμάτων επί των γηπέδων εκτός σχεδίου πόλης ή οικισμού.

2.3 Δημόσια έσοδα στην Ελλάδα

Στην ενότητα αυτή θα παρουσιαστούν τα στοιχεία του έτους 2018 .Θα απεικονιστούν οι πηγές εσόδων του τελευταίου έτους χρησιμοποιώντας στατιστικά στοιχεία και εκτιμήσεις βάση της έκθεσης του Διοικητή της τράπεζας Ελλάδος για το 2018, της απολογιστικής έκθεσης του διοικητή της ΑΑΔΕ φορολογικών εσόδων 2019 και τέλος της εισηγητικής έκθεσης του τακτικού προϋπολογισμού 2019 του Υπουργείου Οικονομικών. Θα επιχειρηθεί να εξαχθούν κρίσιμα συμπεράσματα συγκρίνοντας τα με αυτά της τελευταίας δεκαετίας.

2.3.1 Απεικόνιση Δημοσίων Εσόδων στην Ελλάδα

2.3.1.1 Διαχρονική σύνθεση Δημοσίων εσόδων

Εξετάζοντας την είσπραξη των δημοσίων εσόδων της τελευταία δεκαετίας τα δημόσια έσοδα της Ελλάδας καταλήγουμε στις κάτωθι παρατηρήσεις :

Από τα διαθέσιμα στοιχεία για την εξέλιξη των φορολογικών εσόδων σε ευρώ (€) κατά το διάστημα 2008-2017 (πίνακας 2.2), φαίνεται ότι τα συνολικά φορολογικά έσοδα της Ελλάδας στο μειώθηκαν περίπου κατά 9%. Τα φορολογικά έσοδα το 2008 ήταν 76.653 εκ ευρώ, το 2014 έφθασαν στο κατώφλι των 64.159 εκ. και από το 2015 ανακάμπτουν για να φθάσουν το 2017 τα 69.771 εκ ευρώ .

Σύμφωνα με μελέτη της ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ και του IOBE (www.dianeosis.org), κατά το διάστημα 2008 – 2016, το ΑΕΠ της χώρας μας μειώθηκε κατά 27%. Άρα η μείωση των πραγματικών φορολογικών εσόδων δεν αποτυπώνεται έναντι του ΑΕΠ της χώρας.

Διάγραμμα 2. 2 Διαχρονική εξέλιξη φορολογικών εσόδων 2008-2017

Σε ποσοστό επί του ΑΕΠ καταγράφεται αύξηση πέντε ποσοστιαίων μονάδων αφού από 21,1% το 2008 ανέρχεται σε 26,1% το 2018 .Αντίθετα σε μεγέθη εισπραξής, τα συνολικά έσοδα μειώθηκαν από 55,5 δις ευρώ το 2008 καταλήγοντας σε 52,5 δις ευρώ το 2018.

Οι άμεσοι φόροι παρέμειναν σταθεροί αφού από 20.863 εκ ευρώ το 2008 διατηρούνται σε 20.766 εκ ευρώ το 2018. Σε σχέση όμως με το ΑΕΠ παρατηρείται η ποσοστιαία αύξηση των άμεσων φόρων από 8,6% το 2018 σε 11,2% το 2018. Αντίστοιχα για τους εμμέσους φόρους διακρίνουμε μείωση εισπραξής αφού το 2008 εισπράχθηκαν 30.222 εκ ευρώ καταλήγοντας στις 27.390 εκ ευρώ το 2018. Σε σχέση όμως με το Α.Ε.Π (συνυπολογίζοντας πάλι τη μείωση του την τελευταίας δεκαετίας) παρατηρείται και εδώ ποσοστιαία αύξηση των εμμέσων φόρων από 8,6% το 2018 σε 11,2% το 2018.

2.3.1.2 Άμεσοι – έμμεσοι φόροι

Αν εξετάσουμε τη διαχρονική σχέση των άμεσων–εμμέσων φόρων στη χώρα μας διαβλέπουμε την σταθερή προτίμηση της εισπραξής εσόδων μέσω των εμμέσων φόρων

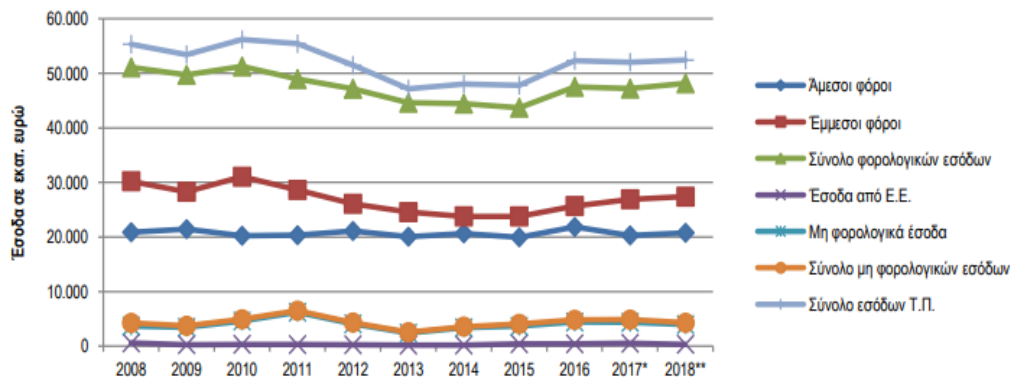
Πίνακας 2. 17 Διαχρονικός λόγος άμεσων - εμμέσων φόρων

Έτος	Άμεσοι φόροι (%)	Έμμεσοι φόροι (%)	Λόγος έμμεσων/άμεσων φόρων
2008	40,8	59,2	1,45
2009	43,1	56,9	1,32
2010	39,4	60,6	1,53
2011	41,5	58,5	1,41
2012	44,7	55,3	1,24
2013	45,0	55,0	1,22
2014	46,5	53,5	1,15
2015	45,6	54,4	1,19
2016	46,0	54,0	1,18
2017*	43,0	57,0	1,33
2018**	43,1	56,9	1,32

* Εκτιμήσεις
 ** Προβλέψεις

(Πίνακας 2,17), γεγονός που δημιουργεί περαιτέρω επιβαρύνσεις στα εισοδήματα των πολιτών και οξύνοντας τις κοινωνικές ανισότητες.

Από την εισηγητική έκθεση προϋπολογισμού 2020 (<https://www.minfin.gr/>) παρατηρούμε ότι στο σύνολο των φορολογικών εσόδων οι άμεσοι φόροι υπολείπονται διαχρονικά των έμμεσων (διάγραμμα 2.3).

Διάγραμμα 2.3 Διαχρονική εξέλιξη εσόδων στην Ελλάδα

Ενώ το 2008 οι έμμεσοι φόροι αντιστοιχούσαν στο 59,2% των φορολογικών εσόδων έναντι του 40,28% των έμμεσων φόρων. Η ίδια τάση υπάρχει και στα επόμενα έτη, με μια μικρή βελτίωση το 2014 όπου οι έμμεσοι φόροι αντιστοιχούσαν στο 53,5% των φορολογικών εσόδων έναντι του 40,28% των άμεσων φόρων. Η ψαλίδα ξανανοίγει τα τελευταία έτη για να φτάσουμε το 2018 όπου τα προβλεπόμενα φορολογικά έσοδα αναλύονται σε 56,9% από έμμεσους φόρους έναντι του 43,1% των άμεσων φόρων. Στα ίδια συμπεράσματα καταλήγουμε αναλύοντας και το λόγο έμμεσων προς άμεσους φόρους όπου το 2018 ήταν αναλογία 1,45, τη χρονική περίοδο 2012-2016 μειώνεται (ελάχιστος το 2014 στο 1,15) και καταλήγει στο 1,33 το 2017.

2.4. Δομή φορολογικών εσόδων Ελλάδα

2.4.1 Έσοδα Κρατικού Προϋπολογισμού

Το 2018 τα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού (προ μείωσης επιστροφών φόρων) παρουσίασαν καλύτερη επίδοση, κατά 84 εκατ. ευρώ, έναντι του ετήσιου στόχου που περιλαμβανόταν στην Εισηγητική Έκθεση του Προϋπολογισμού 2020. Αυτό επετεύχθη λόγω της υπέρβασης των λοιπών τρεχόντων εσόδων κυρίως, παρά της οριακής μόνο υπέρβασης των φόρων Κρατικού Προϋπολογισμού. (Πίνακας 2.18). Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, η εξέλιξη των κυριότερων κατηγοριών των εσόδων του ΚΠ έναντι του 2018 έχει ως εξής: Τα έσοδα από φόρους αυξήθηκαν κατά 0,3% και υπερέβησαν το στόχο κατά 53 εκατ. ευρώ. Τα έσοδα από φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών αυξήθηκαν κατά 2,1%.

Στην αύξηση αυτή συνέβαλε η αύξηση της εισπραξης των εσόδων από τον φόρο προστιθέμενης αξίας (+3,5%). Τα έσοδα από το φόρο εισοδήματος αυξήθηκαν κατά 1,0% σε σχέση με το στόχο. Αυτό αναλύεται σε αύξηση των εσόδων από το φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (+1,2%) και αυτή των νομικών προσώπων (+5,0%). Τα έσοδα από τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας παρουσίασαν μείωση κατά 9,6%, γεγονός που οφείλεται στη μείωση των εσόδων από τον ΕΝΦΙΑ (-10,5%) Τα έσοδα από μεταβιβάσεις παρουσίασαν σημαντική αύξηση κατά 58,6%, που οφείλεται κυρίως στην επιπλέον εισπραξη ποσού ύψους 1.391 εκατ. ευρώ από τα μεσοπρόθεσμα μέτρα ελάφρυνσης του χρέους, εκ των οποίων τα 644 εκατ. αφορούν τη δόση που εισπράχθηκε το Δεκέμβριο του 2019 και δεν προβλέπονταν στον προϋπολογισμό. Τα έσοδα από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών παρουσίασαν κατά 133,5%, που οφείλεται κυρίως στην εισπραξη ποσού ύψους 1.121 εκατ. ευρώ από την επέκταση της σύμβασης παραχώρησης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών. Τα λοιπά τρέχοντα έσοδα παρουσίασαν αύξηση κατά 0,7%, υπερβαίνοντας το στόχο κατά 446 εκατ. ευρώ. Συνολικά, τα έσοδα ΠΔΕ παρουσίασαν αύξηση κατά 8,3%, αλλά σημαντική υστέρηση κατά 691 εκατ. ευρώ έναντι του στόχου. (<https://www.bankofgreece.gr/>)

Πίνακας 2. 18 Έσοδα τακτικού προϋπολογισμού 2018-2019

Πίνακας V.3 Έσοδα κρατικού προϋπολογισμού¹

(εκατ. ευρώ)

	Ετήσια στοιχεία			Ποσοστιαίες μεταβολές	
	2018	2019		2019/2018	
	Πραγμ.	Πραγμ.*	Εκτιμήσεις	Πραγμ.*	Εκτιμήσεις
1. Καθαρά έσοδα κρατικού προϋπολογισμού (α-β)	51.793	55.097	55.026	6,4	6,2
α. Έσοδα κρατικού προϋπολογισμού (I+II+III+IV+V+VI+VII)	57.373	60.141	60.058	4,8	4,7
I. Φόροι (Α+Β+Γ+Δ+Ε+ΣΤ+Ζ)	51.263	51.415	51.362	0,3	0,2
A. Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (1+2+3+4+5+6+7)	27.437	28.014	27.916	2,1	1,7
1. ΦΠΑ	17.184	17.792	17.802	3,5	3,6
2. Ειδικοί φόροι κατανάλωσης - ΕΦΚ	7.184	7.125	7.124	-0,8	-0,8
3. Φόροι με μορφή χαρτοσήμου	381	328	329	-13,9	-13,6
4. Φόροι επί χρηματοοικονομικών και κεφαλαιακών συναλλαγών	505	491	479	-2,8	-5,1
5. Φόροι ταξινόμησης οχημάτων	261	287	280	10,0	7,3
6. Λοιποί φόροι επί συγκεκριμένων υπηρεσιών	1.848	1.921	1.834	4,0	-0,8
7. Λοιποί φόροι επί αγαθών	73	68	67	-6,8	-8,2
B. Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	232	298	304	28,4	31,0
Γ. Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	3.082	2.786	2.796	-9,6	-9,3
Δ. Λοιποί φόροι επί παραγωγής	1.238	991	986	-20,0	-20,4
Ε. Φόρος εισοδήματος	16.548	16.716	16.739	1,0	1,2
ΣΤ. Φόροι κεφαλαίου	161	245	264	52,2	64,0
Ζ. Λοιποί τρέχοντες φόροι	2.564	2.365	2.358	-7,8	-8,0
II. Κοινωνικές εισφορές	65	55	55	-15,4	-15,4
III. Μεταβιβάσεις	2.779	4.407	4.759	58,6	71,2
IV. Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	740	1.728	1.776		
V. Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.509	2.527	2.080	0,7	-17,1
<i>εκ των οποίων: I. επιστροφές δαπανών για τόκους</i>	<i>5</i>	<i>40</i>	<i>5</i>		
VI. Πωλήσεις πάγιων περιουσιακών στοιχείων	18	10	26	-44,4	44,4
VII. Πωλήσεις τιμαλφών	0	0	0		
β. Επιστροφές φόρων	5.580	5.044	5.032	-9,6	-9,8
Πληροφοριακά στοιχεία:					
Έσοδα από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων ²	2.638	2.857	3.549	8,3	34,5

2.4.2 Φορολογικά έσοδα

Από την απολογιστική έκθεση της ΑΑΔΕ για το 2019 (<https://aade.gr>) παρατηρείται ότι τα συνολικά φορολογικά έσοδα ανέρχονται 51.409,15 εκ ευρώ από 51.262,61 εκ ευρώ το 2018. Η αύξηση που παρατηρείται στα συνολικά έσοδα από φόρους για το 2019 συγκριτικά με το 2018 αποδίδεται, πρωτίστως, στην αύξηση τόσο των εσόδων από τους φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 111) κατά 576,78 εκ. € όσο και στην ενίσχυση των εσόδων από φόρους εισοδήματος κατά 162,57 εκ. €. Οι αυξήσεις αυτές, στις εν λόγω κατηγορίες εσόδων που συνεισφέρουν το 87% των συνολικών φορολογικών εσόδων το 2019, αντανακλούν εν μέρει τους θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης της οικονομίας, αλλά και τα αποτελέσματα των επιχειρησιακών δράσεων της φορολογικής διοίκησης σε όλη την επικράτεια. Δευτερευόντως, χρήζει αναφοράς η έκτακτη εισπραξη τον Μάρτιο του 2019 ποσού Φ.Π.Α. 271,6 εκ. €, βάσει της επέκτασης της σύμβασης παραχώρησης του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών. Θετική μεταβολή το 2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος καταγράφουν και τα έσοδα από φόρους και δασμούς επί εισαγωγών (Α.Λ.Ε. 112) και φόρους κεφαλαίου (Α.Λ.Ε. 116) που σημειώνουν αύξηση κατά 66,59 εκ. € και 83,32 εκ. € αντίστοιχα. Στον αντίποδα, μείωση των εσόδων το 2019 σε σχέση με το 2018 παρατηρείται από

- α) τους τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας (Α.Λ.Ε. 113) κατά 295,76 εκ. €. Υπενθυμίζεται ότι η βεβαίωση του ΕΝ.Φ.Ι.Α. το 2019 μειώθηκε μεσοσταθμικά κατά 22% (Ε.2150/2019)
- β) τους λοιπούς φόρους επί παραγωγής (Α.Λ.Ε. 114) κατά 247,78 εκ. €, η οποία αντανακλά την αναμενόμενη, βάσει του ψηφισθέντα Κρατικού Προϋπολογισμού για το έτος 2019, πτώση των εσόδων από τη συμμετοχή του Δημοσίου στα κέρδη της Τράπεζας της Ελλάδος κατά 262,03 εκ. €
- γ) τους λοιπούς τρέχοντες φόρους (Α.Λ.Ε. 119), στους οποίους σημειώνεται υστέρηση κατά 199,17 εκ. €.

Πίνακας 2. 19 Φορολογικά έσοδα 2018/2019

Έσοδα από φόρους	2018	2019	Ποσοστά Συμμετοχής 2019	Ποσοστιαία Μεταβολή 2019/2018
Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 111)	27.437,14	28.013,91	54,5%	2,10% ↑
Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών (Α.Λ.Ε. 112)	231,60	298,19	0,6%	28,75% ↑
Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας (Α.Λ.Ε. 113)	3.081,63	2.785,87	5,4%	-9,60% ↓
Λοιποί φόροι επί παραγωγής (Α.Λ.Ε. 114)	1.238,35	990,57	1,9%	-20,01% ↓
Φόρος εισοδήματος (Α.Λ.Ε. 115)	16.548,06	16.710,63	32,5%	0,98% ↑
Φόροι κεφαλαίου (Α.Λ.Ε. 116)	161,40	244,72	0,5%	51,62% ↑
Λοιποί τρέχοντες φόροι (Α.Λ.Ε. 119)	2.564,44	2.365,27	4,6%	-7,77% ↓
Σύνολο φόρων (Α.Λ.Ε. 11)	51.262,61	51.409,15	100%	0,29% ↑

Περαιτέρω, στον πίνακα 2.19 εμφανίζεται το μερίδιο κάθε κατηγορίας φορολογίας, στα συνολικά έσοδα από φόρους. Παρατηρείται ότι το 92,4% των συνολικών εσόδων από φόρους το 2019 προέρχεται από τις ακόλουθες τρεις κατηγορίες φόρων:

- Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών (54,5%)
- Φόρος εισοδήματος (32,5%)
- Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας (5,4%)

Πίνακας 2. 20 Έσοδα από φορολογία εισοδήματος 2018/2019.

Έσοδα από φόρο εισοδήματος	2018	2019	Ποσοστά Συμμετοχής 2019	Ποσοστιαία Μεταβολή 2019/2018
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα (ΦΠ) (Α.Λ.Ε. 11501)	10.901,58	11.020,50	65,9%	1,09% ↑
Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (ΝΠ) (Α.Λ.Ε. 11502)	4.299,43	4.511,95	27,0%	4,94% ↑
Φόροι επί κερδών διακράτησης (Α.Λ.Ε. 11503)	74,76	31,41	0,2%	-57,99% ↓
Φόροι επί κερδών από λαχεία και τυχερά παίγνια (Α.Λ.Ε. 11504)	130,39	148,82	0,9%	14,13% ↑
Φόρος εισοδήματος κατοίκων αλλοδαπής (Α.Λ.Ε. 11505)	55,63	53,42	0,3%	-3,97% ↓
Φόρος εισοδήματος ειδικών κατηγοριών (Α.Λ.Ε. 11506)	1.086,28	944,54	5,7%	-13,05% ↓
Σύνολο φόρων εισοδήματος (Α.Λ.Ε. 115)	16.548,06	16.710,63	100,0%	0,98% ↑

Τα έσοδα από τον φόρο εισοδήματος το 2019 ανήλθαν σε 16,71 δις. €, αυξημένα κατά 162,57 εκ. €, δηλαδή 0,98% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η βελτίωση των εσόδων από τον φόρο εισοδήματος προκύπτει από την αύξηση των εσόδων φόρο εισοδήματος πληρωτέο από Φ.Π. και από εταιρείες Ν.Π., οι οποίοι από κοινού συνεισφέρουν το 93% των συνολικών

εσόδων από φόρους εισοδήματος. Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Πίνακα 2.20, το 2019 τα έσοδα των παρακάτω κατηγοριών φόρου εισοδήματος βαίνουν αυξανόμενα σε σχέση με το 2018 και ειδικότερα:

- τα έσοδα από φόρο στο εισόδημα πληρωτέο από Φυσικά Πρόσωπα κατά 118,93 εκ. €,
- τα έσοδα από φόρο στο εισόδημα πληρωτέο από Νομικά Πρόσωπα κατά 212,52 εκ. €,
- τα έσοδα από τους φόρους επί κερδών από λαχεία και τυχερά παίγνια κατά 18,43 εκ. €.

Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από Φυσικά Πρόσωπα

Βάσει του Πίνακα 2.21 η ανοδική πορεία των εσόδων από τον φόρο εισοδήματος πληρωτέου από Φ.Π. το 2019 είναι αποτέλεσμα, αποκλειστικά, της αύξησης των εσόδων από την εκκαθάριση και προκαταβολή δηλώσεων φόρου εισοδήματος Φ.Π. (Α.Λ.Ε. 1150101 και 1150102) κατά 438,32 εκ. € σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Σημειώνεται ότι βάσει των στατιστικών δελτίων της Γ.Δ.ΗΛΕ.Δ., η βεβαίωση φόρου από την εκκαθάριση των δηλώσεων Ε1 παρουσιάζεται αυξημένη κατά 162,15 εκ. € το 2019 σε σχέση με το 2018. Αντίθετα, τα έσοδα από τον παρακρατούμενο φόρο στο εισόδημα από μισθούς και από συντάξεις μειώνονται αθροιστικά κατά 169,83 εκ. €. Τέλος, αρνητική μεταβολή σημειώνουν το 2019 και τα έσοδα από τον παρακρατούμενο φόρο στο εισόδημα Φ.Π. (πλην μισθών και συντάξεων) τα οποία υποχωρούν κατά 126,83 εκ. € σε σχέση με το 2018.

Πίνακας 2. 21 Έσοδα από φορολογία εισοδήματος Φ.Π. 2018/2019

Έσοδα από φόρο εισοδήματος Φ.Π.	2018	2019	Ποσοστά Συμμετοχής 2019	Ποσοστιαία Μεταβολή 2019/2018
Φόρος στο εισόδημα ΦΠ - εκκαθάριση δηλώσεων (Α.Λ.Ε. 1150101)	1.682,69	2.038,54	18,5%	21,15% ↑
Φόρος στο εισόδημα ΦΠ - προκαταβολή (Α.Λ.Ε. 1150102)	534,64	617,10	5,6%	15,42% ↑
Φόρος στο εισόδημα από μισθούς και συντάξεις - παρακράτηση (Α.Λ.Ε. 1150103 και 1150104)	6.416,05	6.246,22	56,7%	-2,65% ↓
Φόρος στο εισόδημα ΦΠ (πλην μισθών και συντάξεων) - παρακράτηση (Α.Λ.Ε. 1150105)	832,66	705,83	6,4%	-15,23% ↓
Ειδική εισφορά αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας (Α.Λ.Ε. 1150106)	270,17	253,88	2,3%	-6,03% ↓
Ειδική εισφορά αλληλεγγύης στα ΦΠ (Α.Λ.Ε. 1150107)	1.158,95	1.157,02	10,5%	-0,17% ↓

Φόρος εισοδήματος πληρωτέος από εταιρίες (Ν.Π.)

Βάσει του Πίνακα 2.22, τα έσοδα από τον φόρο και την προκαταβολή φόρου στο εισόδημα Ν.Π. κερδοσκοπικού χαρακτήρα (Α.Λ.Ε. 1150201 και Α.Λ.Ε. 1150202) και από τον φόρο και την προκαταβολή φόρου στο εισόδημα κοινοπραξιών και λοιπών νομικών οντοτήτων (Α.Λ.Ε. 1150203 και Α.Λ.Ε. 1150204) κινούνται ανοδικά το 2019 σε σχέση με το 2018 και καταγράφουν συνολική αύξηση 305,98 εκ. €. Στον αντίποδα, μείωση το 2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος σημειώνουν τα έσοδα από τον φόρο επί των διανεμόμενων κερδών των ημεδαπών εταιρειών κατά 81,62 εκ. €. Η εν λόγω καθοδική πορεία αντανακλά τη μείωση του συντελεστή παρακράτησης φόρου για μερίσματα που διανεμήθηκαν μέσα στο 2019 σε 10% από 15%. Οι μεταβολές στους λοιπούς αναλυτικούς Α.Λ.Ε. (1150206 και 1150289) δεν επηρεάζουν τη γενική αυξητική τάση, λόγω και της μικρότερης ποσοστιαίας συμμετοχής τους στα έσοδα της συγκεκριμένης κατηγορίας .

Πίνακας 2. 22 Έσοδα από φορολογία εισοδήματος Ν.Π. 2018/2019

Έσοδα από φόρο εισοδήματος Ν.Π.	2018	2019	Ποσοστά Συμμετοχής 2019	Ποσοστιαία Μεταβολή 2019/ 2018
Φόρος στο εισόδημα ΝΠ κερδοσκοπικού χαρακτήρα - εκκαθάριση δηλώσεων (Α.Λ.Ε. 1150201)	1.020,80	1.094,38	24,3%	7,21% ↑
Φόρος στο εισόδημα ΝΠ κερδοσκοπικού χαρακτήρα - προκαταβολή (Α.Λ.Ε. 1150202)	2.356,17	2.555,70	56,6%	8,47% ↑
Φόρος στο εισόδημα κοινοπραξιών και λοιπών νομικών οντοτήτων - εκκαθάριση δηλώσεων (Α.Λ.Ε. 1150203)	229,41	215,54	4,8%	-6,05% ↓
Φόρος στο εισόδημα κοινοπραξιών και λοιπών νομικών οντοτήτων - προκαταβολή (Α.Λ.Ε. 1150204)	399,25	445,98	9,9%	11,70% ↑
Φόρος επί των διανεμόμενων κερδών των ημεδαπών εταιριών (Α.Λ.Ε. 1150205)	269,95	188,33	4,2%	-30,23% ↓
Λοιποί φόροι στο εισόδημα εταιριών (Α.Λ.Ε. 1150289)	20,97	9,66	0,2%	-53,95% ↓

2.4.2.1 Συγκριτικά στοιχεία φορολογίας εισοδήματος έτους 2018

Αναλύοντας τα στοιχεία δηλώσεων φορολογικού έτους 2018 προκύπτουν μερικές παραπάνω χρήσιμες παρατηρήσεις. Πιο συγκεκριμένα ο αριθμός φορολογούμενων υπόχρεων σε δήλωση εισοδήματος είναι 6.469.044 με δηλωθέν φορολογικό εισόδημα 75.224.524.468 ευρώ. Από αυτό, τα δηλωμένα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις ήταν 61.480.835.451 ευρώ, ποσοστό 81,7 % επί του συνόλου.

Διάγραμμα 2. 4 Δομή εισόδων φορολογίας εισοδήματος Φ.Π. 2019

Το φορολογητέο εισόδημα από ακίνητα ανήλθε σε 6.473.869.068 ευρώ, ποσοστό 8,6 % επί του συνόλου. Το φορολογητέο εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα καταγράφηκε σε 3.325.593.781 ευρώ, κατακτώντας μόλις το 4,4% του συνολικού εισοδήματος.(γράφημα 2-4).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η διαστρωμάτωση ανά φορολογητέο εισόδημα και ανά πηγή εισοδήματος (Διάγραμμα 2-5). Ειδικότερα μισθωτοί, συνταξιούχοι και ναυτικοί δήλωσαν εισοδήματα έως 8,000 ευρώ σε ποσοστό 42,7% Υπενθυμίζεται πως σε αυτό το επίπεδο εισοδημάτων είναι το επίπεδο αφορολόγητου ορίου της φορολογικής κλίμακας. Την

Διάγραμμα 2. 5 Διαστρωμάτωση φορολογητέου εισοδήματος έτους 2019

επόμενη κλίμακα 8.000 ευρώ έως 20.000 ευρώ δηλώνουν ακόμη το 40%. των ανωτέρω φορολογούμενων. Αθροιστικά το 82,7% των μισθωτών και συνταξιούχων δηλώνουν εισόδημα έως 20000 ευρώ. Μόνο 1,6% των φορολογούμενων μισθωτών, συνταξιούχων ναυτικών απέκτησαν εισόδημα άνω των 50000,01 ευρώ το 2018.

Εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα έως 8.000 ευρώ δήλωσαν το 68,9% των φορολογουμένων και έως 20.000 ευρώ το 88,9% . Μάλιστα κατά ποσοστό 24,9% δηλώνουν εισόδημα κάτω των 1.000 ευρώ. Από αυτή την αναλογία γίνεται σαφής η ύπαρξη υψηλής φοροδιαφυγής αλλά και η αναγκαιότητα διατήρησης της τεκμαρτής φορολόγησης. Τέλος το 20% των εισοδημάτων από επιχειρηματική δραστηριότητα το 2018 ήταν από 20.000 έως 50.000 και το 11,1% άνω των 50.000 ευρώ.

2.4.2.2 Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών

Τα έσοδα από τους φόρους επί αγαθών και υπηρεσιών το 2019 ανήλθαν σε 28,01 δις €, αυξημένα κατά 576,78 εκ. €, ήτοι 2,1% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. (Πίνακας 2.1)

Πίνακας 2. 23 Έσοδα από εμμέσους φόρους 2018-2019

και υπηρεσιών	2018	2019	Συμμετοχής 2019	Μεταβολή 2019/2018
Φόροι προστιθέμενης αξίας που εισπράττονται μέσω Δ.Ο.Υ (Α.Λ.Ε. 11101)	11.557,93	12.381,28	44,2%	7,12% ↑
Φόροι προστιθέμενης αξίας που εισπράττονται από τελωνεία (Α.Λ.Ε. 11102)	5.626,41	5.411,14	19,3%	-3,83% ↓
Ειδικό φόρος κατανάλωσης (Α.Λ.Ε. 11103)	7.183,77	7.125,16	25,4%	-0,82% ↓
Φόροι με μορφή χαρτοσήμου (Α.Λ.Ε. 11104)	380,86	328,33	1,2%	-13,79% ↓
Φόροι επί χρηματοοικονομικών και κεφαλαιακών συναλλαγών (Α.Λ.Ε. 11105)	505,41	491,40	1,8%	-2,77% ↓
Φόροι ταξινόμησης οχημάτων (Α.Λ.Ε. 11106)	261,41	287,36	1,0%	9,93% ↑
Λοιποί φόροι επί συγκεκριμένων υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 11108)	1.848,36	1.921,13	6,9%	3,94% ↑
Λοιποί Φόροι επί αγαθών (Α.Λ.Ε. 11109)	72,98	68,11	0,2%	-6,67% ↓
Σύνολο φόρων επί αγαθών και υπηρεσιών (Α.Λ.Ε. 111)	27.437,14	28.013,91	100,0%	2,10% ↑

Η αύξηση των εσόδων της κατηγορίας αυτής το 2019 αποδίδεται, σχεδόν αποκλειστικά στην αισθητά ανοδική πορεία που καταγράφουν τα έσοδα από Φ.Π.Α. που εισπράττονται μέσω Δ.Ο.Υ (Α.Λ.Ε. 11101, +823,34 εκ. €) και λιγότερο στην αύξηση από φόρους ταξινόμησης οχημάτων (Α.Λ.Ε. 11106, +25,95 εκ. €) και λοιπούς φόρους επί συγκεκριμένων υπηρεσιών

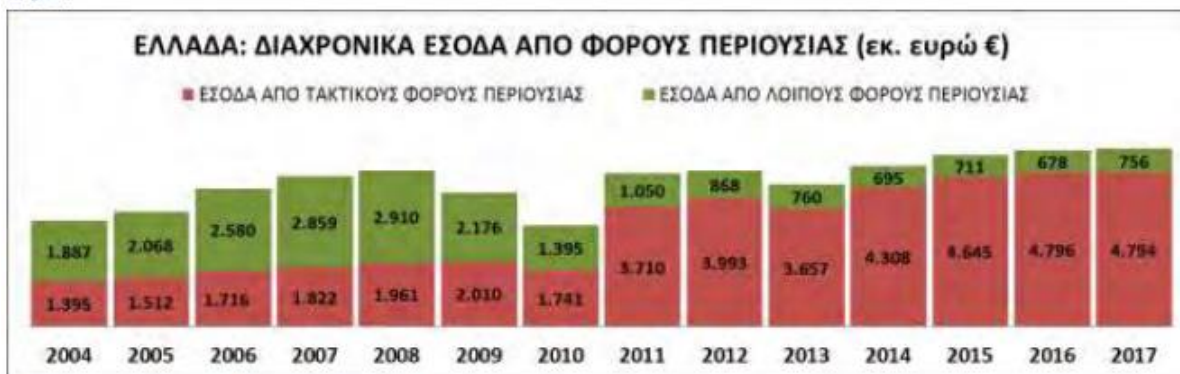
(Α.Λ.Ε. 11108, +72,77 εκ. €), αυξήσεις, οι οποίες αντισταθμίζουν την υποχώρηση των εσόδων στις υπόλοιπες κατηγορίες εσόδων 4ου βαθμού ανάλυσης ήτοι Φ.Π.Α που εισπράττεται στα τελωνεία (Α.Λ.Ε. 11102), Ε.Φ.Κ. (Α.Λ.Ε. 11103), φόροι με μορφή χαρτοσήμου (Α.Λ.Ε. 11104), φόροι επί χρηματοοικονομικών και κεφαλαιακών συναλλαγών (Α.Λ.Ε. 11105) και λοιποί φόροι επί αγαθών (Α.Λ.Ε. 11109) (Πίνακας 3). Αναλυτικότερα, οι μεταβολές στους Α.Λ.Ε. της κατηγορίας σε επίπεδο 4ου βαθμού ανάλυσης περιγράφονται παρακάτω: Φόροι προστιθέμενης αξίας που εισπράττονται μέσω Δ.Ο.Υ. (Α.Λ.Ε. 11101) Τα έσοδα από τους Φόρους Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) που εισπράττονται μέσω Δ.Ο.Υ. εμφανίζονται σημαντικά ενισχυμένα κατά 823,34 εκ. € το 2019 σε σχέση με το 2018. Φόροι προστιθέμενης αξίας που εισπράττονται από τελωνεία (Α.Λ.Ε. 11102) Αντίθετη εξέλιξη με τα έσοδα Φ.Π.Α. που εισπράττονται μέσω Δ.Ο.Υ. παρουσιάζουν τα έσοδα Φ.Π.Α. που εισπράττονται από τελωνεία, τα οποία και καταγράφουν αρνητική μεταβολή 215,26 εκ. € το 2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Φόροι προστιθέμενης αξίας που εισπράττονται από τελωνεία (Α.Λ.Ε. 11102) Αντίθετη εξέλιξη με τα έσοδα Φ.Π.Α. που εισπράττονται μέσω Δ.Ο.Υ. παρουσιάζουν τα έσοδα Φ.Π.Α. που εισπράττονται από τελωνεία, τα οποία και καταγράφουν αρνητική μεταβολή 215,26 εκ. € το 2019 σε σχέση με το προηγούμενο έτος

2.4.2.3 Φόροι ακίνητης περιουσίας

Τα φορολογικά έσοδα περιουσίας το 2017, στην Ελλάδα αποτελούσαν το 2,7% του ΑΕΠ. Η διαχρονική τους εξέλιξη φαίνεται στο Διάγραμμα 2.6. Παρατηρείται μια αύξηση από 3,2 εκ ευρώ το 2004 σε 5,4 εκ ευρώ το 2017. Υπάρχει όμως και δομική διαφοροποίηση αφού με την επιβολή του Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε το 2011 και αργότερα του ΕΝ.Φ.Ι.Α. τα έσοδα τακτικών φόρων περιουσίας αποτελούν την κύρια πηγή εσόδου σε σχέση με τους λοιπούς φόρους περιουσίας. Τα έσοδα από τους τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας το 2019 διαμορφώθηκαν σε 2,79 δις €, μειωμένα κατά 295,76 εκ. €, ήτοι 9,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Τα έσοδα από τους τακτικούς φόρους επί της ιδιοκτησίας ακίνητης περιουσίας καθορίζονται σχεδόν αποκλειστικά από τα έσοδα του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων - ΕΝ.Φ.Ι.Α. (Α.Λ.Ε. 1130104), τα οποία καταγράφουν πτώση κατά 316,31 εκ. € το 2019 σε σχέση με το 2018. Η εν λόγω πτώση αντανακλά εν μέρει την αναμενόμενη υποχώρηση των εσόδων της κατηγορίας λόγω της μεσοσταθμικής μείωσης στη βεβαίωση του ΕΝ.Φ.Ι.Α. 2019 κατά 22%

Διάγραμμα 2. 6 Διαχρονικά έσοδα από φόρους περιουσίας

. Τα έσοδα από τους λοιπούς αναλυτικούς λογαριασμούς της εν λόγω κατηγορίας αντιστοιχούν στο 3% των συνολικών εσόδων (Πίνακας 2.24) από τους τακτικούς φόρους στην ακίνητη περιουσία και δεν χρήζουν περαιτέρω σχολιασμού, καθώς αφορούν, κυρίως, σε εισπράξεις από ανεξόφλητα υπόλοιπα ή τακτοποίηση εκκρεμοτήτων των φόρων στην ακίνητη περιουσία - Φ.Α.Π. (Α.Λ.Ε. 1130101), και του εκτάκτου ειδικού τέλους ηλεκτροδοτούμενων δομημένων επιφανειών- Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε. (Α.Λ.Ε. 1130103), τα οποία αμφότερα έχουν καταργηθεί.

Πίνακας 2. 24 Έσοδα από φορολογία ακίνητης περιουσίας 2018/2019

Έσοδα από τακτικούς φόρους επί της ιδιοκτησίας ακίνητης περιουσίας	2018	2019	Ποσοστά Συμμετοχής 2019	Ποσοστιαία Μεταβολή 2019/2018
Φόρος στην ακίνητη περιουσία (ΦΑΠ) (Α.Λ.Ε. 1130101)	11,55	37,30	1,3%	222,81% ↑
Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών (ΕΕΤΗΔΕ) (Α.Λ.Ε. 1130103)	50,54	43,63	1,6%	-13,67% ↓
Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ) (Α.Λ.Ε. 1130104)	3.018,45	2.702,15	97,0%	-10,48% ↓

Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.)

Αναλύοντας λίγο περισσότερο τα έσοδα από ΕΝΦΙΑ, αποτελούν το 97% των τακτικών εσόδων ιδιοκτησίας. Τα αποτελέσματα της συνολικής εκκαθάρισης των δηλώσεων ΕΝ.Φ.Ι.Α. φυσικών και νομικών προσώπων, συμπεριλαμβανομένων και των δηλώσεων με μηδενικά ακίνητα ή με τελικό ποσό φόρου που δεν ξεπερνάει το 1 € για το έτος 2019 παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

Πίνακας 2. 25 Εκκαθάριση ΕΝΦΙΑ 2018

Δηλώσεις ΕΝ.Φ.Ι.Α.						
2019	Πλήθος Φορ/ων	ΚΥΡΙΟΣ ΦΟΡΟΣ	ΣΥΜΠΛ/ΚΟΣ ΦΟΡΟΣ	ΜΕΙΩΣΕΙΣ/ ΑΠΑΛΛΑΓΕΣ άρθρου 7 (ΕΙΣΟΔ.ΚΡΙΤΗΡΙΑ)	ΕΠΙΠΛΕΟΝ ΜΕΙΩΣΗ άρθρου 7	ΤΕΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗΣ
Φ.Π.	7.297.486	2.374.527.701,96	365.820.788,51	-91.815.782,60	-575.225.737,42	2.073.306.970,45
Ν.Π.	61.699	204.097.158,73	261.109.592,63	0,00	0,00	465.206.751,36
ΣΥΝΟΛΑ	7.359.185	2.578.624.860,69	626.930.381,14	-91.815.782,60	-575.225.737,42	2.538.513.721,81

Το πλήθος φορολογούμενων οι οποίοι είχαν υποχρέωση ΕΝΦΙΑ την 1-1-2019 ανέρχονται σε 7.297.486 άτομα και 61.699 νομικές οντότητες, συνολικά 7.359.185 εκκαθαρίσεις φόρου. Τα συνολικά ποσά εκκαθάρισης ενιαίου φόρου ιδιοκτησίας ακινήτων 2019 2.538.513.721,81 ευρώ. Από αυτά, τα 465.206.751,36 ευρώ αφορούν νομικά πρόσωπα και τα 203.306.970,45 ευρώ στα φυσικά πρόσωπα.

Πίνακας 2. 26 Βεβαίωση από δηλώσεις ΕΝΦΙΑ 20119

2018	Πλήθος Φορ/ων	Ποσό Βεβαίωσης
Φ.Π.	6.279.207	2.642.664.748,25
Ν.Π.	51.948	450.799.965,22
ΣΥΝΟΛΑ	6.331.155	3.093.464.713,47

Σε σχέση με τον ΕΝΦΙΑ 2018 (Πίνακας2-26) προκύπτει μείωση κατά 554 992 ευρώ στο συνολικό ποσό βεβαίωσης, ενώ αυξημένοι είναι οι υπόχρεοι κατά 1.028.030 φορολογούμενους.

2.4.2.4 Φόροι κεφαλαίου

Τα έσοδα από τους φόρους κεφαλαίου το 2019 ανήλθαν σε 244,72 εκ. καταγράφοντας αύξηση κατά 83,32 εκ. €, (ποσοστιαία 51,62%) σε σχέση με το 2018 (Πίνακας 2.27). Αυτή η αύξηση, αποδίδεται, κυρίως, στην αυξητική πορεία κατά 80,32 εκ. € των εσόδων από τους

φόρους και τέλη κληρονομιών. Τα έσοδα από φόρους και τέλη δωρεών, γονικών και λοιπών παροχών σημειώνουν επίσης αύξηση ποσού 2,93 εκ. € σε σχέση με το 2018.

Πίνακας 2. 27 Έσοδα από φόρους κεφαλαίου 2018/2019

Έσοδα από φόρους κεφαλαίου	2018	2019	Ποσοστά Συμμετοχής 2019	Ποσοστιαία Μεταβολή 2019/2018
Φόροι κληρονομιών, γονικών παροχών και δωρεών (Α.Λ.Ε. 11601)	161,40	244,72	100,0%	51,62% ↑
Σύνολο φόρων κεφαλαίου (Α.Λ.Ε. 116)	161,40	244,72	100,0%	51,62% ↑

Συμπερασματικά τα έσοδα από άμεση φορολογία τα τελευταία έτη στην Ελλάδα σε πραγματικές τιμές μειώνονται, παρά την αύξηση του ποσοστού τους έναντι του ΑΕΠ της χώρας. Το κυρίαρχο πρόβλημα της φορολογικής αρχής παραμένει η διεύρυνση της φορολογικής βάσης αφού μεγάλο ποσοστό φυσικών και νομικών προσώπων μένουν εκτός φορολογίας εισοδήματος. Η μοναδική διέξοδος για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων είναι η αύξηση των εσόδων μέσω της έμμεσης φορολογίας. Έτσι η σχέση άμεσων-εμμέσων φόρων μεταβάλλεται υπέρ των δεύτερων εντείνοντας ακόμα περισσότερο τις κοινωνικές ανισότητες. Στην φορολογία ακινήτων, μετά την επιβολή του ΕΝΦΙΑ, δεν υπήρξαν ιδιαίτερες μεταβολές αλλά η αδυναμία ανάκαμψης του κλάδου των ακινήτων δεν αφήνει περιθώρια για αύξηση των εσόδων. Τέλος από την ανωτέρω ανάλυση δεν διακρίνεται μεταστροφή στις πρακτικές της φορολογικής διοίκησης για απλούστευση νομολογίας και διαδικασιών. Η φορολογική πολιτική της χώρας συνεχίζει να ασκείται με ένα σύνθετο φορολογικό σύστημα, με κύρια χαρακτηριστικά τις δαιδαλώδεις φορολογικές διατάξεις, την πολυνομία και τις πάμπολλες φορολογικές διευκρινιστικές εγκυκλίους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Εισαγωγή

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί οικονομική και πολιτική ένωση 28 χωρών, μία ενιαία «εσωτερική» αγορά με περισσότερους από 510.000.000 κατοίκους. Συχνά, στην πορεία για την ολοκλήρωση της, διεξάγονται συζητήσεις τόσο σε πολιτικό όσο και ακαδημαϊκό επίπεδο για την αναγκαιότητα περισσότερο συντονισμού στους τομείς των οικονομικών πολιτικών όπως η φορολογική πολιτική.

Η οικονομική και η χρηματοπιστωτική αναταραχή που δημιουργήθηκε με την οικονομική κρίση του 2008 καθώς και το νέο περιβάλλον που δημιουργεί η παγκοσμιοποιημένη και ψηφιοποιημένη οικονομία απαιτούν νέες προσεγγίσεις και βαθιές μεταρρυθμίσεις στα φορολογικά συστήματα. Η φορολογική πολιτική αποκτά σημαντική προτεραιότητα στην ατζέντα της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφενός για τη σταθεροποίηση των δημοσίων οικονομικών, την ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας και τη χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και αφετέρου για την αντιμετώπιση των φαινομένων της φοροδιαφυγής και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού που αναπτύσσεται κυρίως από τις πολυεθνικές εταιρίες.

Τα κράτη μέλη αναπτύσσουν έντονο φορολογικό ανταγωνισμό μεταξύ τους, υιοθετούν χαμηλούς συντελεστές φορολόγησης κεφαλαίου, φορολογικές απαλλαγές κ.α. ώστε να προσελκύσουν επενδύσεων. Ωστόσο, αυτός ο φορολογικός ανταγωνισμός επιδρά αρνητικά στα φορολογικά έσοδα των κρατών μελών καθώς συγκεντρώνονται όλο και λιγότεροι φόροι.

3.1 Ευρωπαϊκή φορολογική πολιτική – Εθνική Φορολογική αυτονομία

Η ενιαία αγορά είναι ένα από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο σκοπός που υπηρετεί είναι η ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ολοκλήρωσης πρέπει να είναι διαρκείς. Από τις συστατικές αρχές της Ε.Ε. περί δημοσιονομικής σταθερότητας και δημοσιονομικής σύγκλισης, μείωσης του χρέους, των ελλειμμάτων και ανταγωνιστικότητας στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο, δεν μπορεί παρά να συμπεριλαμβάνεται έστω και έμμεσα η φορολογία.

Η φορολογική πολιτική παραμένει στην εθνική κυριαρχία των κρατών μελών της Ε.Ε. Η Ε.Ε. δεν έχει άμεσο ρόλο στην επιβολή του ύψους των φόρων ή στον καθορισμό των

φορολογικών συντελεστών. Ο ρόλος της περιορίζεται στην εποπτεία των εθνικών φορολογικών κανόνων, ώστε αυτοί να συνάδουν με τις πολιτικές της, όπως η προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης, η διασφάλιση της ελεύθερης ροής αγαθών, υπηρεσιών και κεφαλαίων σε όλη την Ένωση. Επίσης η εγγύηση ότι οι επιχειρήσεις σε μία χώρα δεν έχουν αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών τους σε άλλες χώρες. Επιπροσθέτως, οι φόροι δεν πρέπει να εισάγουν διακρίσεις σε βάρος καταναλωτών, εργαζομένων ή επιχειρήσεων άλλων χωρών της Ε.Ε.

3.1.1 Το πλαίσιο για τη φορολογική πολιτική στην Ε.Ε.

Όπως προαναφέρθηκε η φορολογική πολιτική, ως ένα βασικό μέσο ρύθμισης της οικονομίας, αποτελεί για τα περισσότερα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ένα σημαντικό στοιχείο της εθνικής κυριαρχίας τους. Όμως ο τρόπος άσκησης της φορολογικής πολιτικής έχει αντίκτυπο όχι μόνο στην ίδια τη χώρα αλλά και στις υπόλοιπες γειτονικές. Συγκεκριμένα, τα φορολογικά συστήματα στις χώρες της Ε.Ε. παρουσίαζαν σημαντικές διαφορές μεταξύ τους τόσο ως προς την φορολογική πολιτική, δηλαδή την κατανομή του φορολογικού βάρους μεταξύ άμεσων και έμμεσων φόρων, όσο και ως προς την τεχνική οργάνωση της φορολογίας. Ωστόσο, για να δημιουργηθεί η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, απαιτούνταν ένα ενιαίο φορολογικό έδαφος.

Η φορολογική εναρμόνιση των χωρών της ένωσης ήταν απαραίτητη για να λειτουργήσει η κοινή αγορά. Ήταν απαραίτητο τα κράτη μέλη να συνεργάζονται και να οδεύουν σε ίδιες ή παράλληλες κατευθύνσεις όσον αφορά τις φορολογικές πολιτικές τους. Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι η φορολογική πολιτική, που θα επιλέξει να εφαρμόσει κάθε κράτος μέλος αποφασίζεται από το ίδιο σε εθνικό επίπεδο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει κυρίως επικουρικό χαρακτήρα, δηλαδή να καταστήσει τα φορολογικά συστήματα των μελών της πιο συμβατά, όχι μόνο μεταξύ

3.2 Περί φορολογικής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα στοιχεία που παρατίθεται παρακάτω αντλούνται από την έκθεση του 2020 “ (European, Taxation trends in the)” που εξέδωσε η Eurostat, η στατιστική υπηρεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έκδοση αυτή συγκεντρώνει τους φορολογικούς δείκτες σε ένα εναρμονισμένο πλαίσιο με βάση το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών (ΕΣΛ 95), που επιτρέπει την ακριβή σύγκριση των φορολογικών συστημάτων και των φορολογικών πολιτικών μεταξύ των

κρατών μελών της Ε.Ε. Επίσης βασίζεται στην ιστοσελίδα της Ε.Ε. με τον τίτλο «Στρατηγική φορολογικής πολιτικής της Ε.Ε. (<https://ec.europa.eu>)

3.2.1 Σύντομο ιστορικό

Ένα από τα σημαντικότερα θέματα που τέθηκαν ήδη από νωρίς προς εξέταση για το φορολογικό συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών στην άμεση φορολογία, είναι η φορολογία των εταιριών. Τις μελέτες όπως η έκθεση Neumark (1962) και η έκθεση Van-den-Tempel (1970), ακολούθησε μία σειρά πρωτοβουλιών για την επίτευξη μιας στοιχειώδους εναρμόνισης στο φορολογικό σύστημα των εταιριών. Το 1980, η Επιτροπή παραδέχθηκε σε μία ανακοίνωσή της ότι η προσπάθεια εναρμόνισης της φορολογίας των εταιριών είναι κατά πάσα πιθανότητα μάταιη.

Με την Οδηγία 90/435/ΕΟΚ (και μετέπειτα 2003/123/ΕΚ) προβλέπεται κοινό καθεστώς για τη φορολογία εισοδήματος των μητρικών και θυγατρικών εταιριών που εδρεύουν σε διαφορετικά κράτη μέλη. Επίσης, με τη Σύμβαση Διαιτησίας (90/436/ΕΟΚ), καθιερώνεται κοινοτική διαδικασία διακανονισμού σε περίπτωση διόρθωσης των κερδών συνδεδεμένων επιχειρήσεων, με στόχο την αποφυγή διπλής φορολογίας (Φορτσάκης Π. Σαββαΐδου Αικ. , 2013)

Η Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), αν και χαρακτηρίστηκε η σημαντικότερη και ιστορικότερη της ευρωπαϊκής ηπείρου, δεν επέφερε μεγάλες μεταβολές στις διατάξεις της Συνθήκης Ε.Κ. στον τομέα της φορολογίας.

Στην άτυπη συνεδρίαση του ECOFIN στη Βερόνα τον Απρίλιο του 1996, η Επιτροπή, προβάλλοντας την ανάγκη να σημειωθεί πρόοδος στο φορολογικό συντονισμό, προσδιορίστηκαν τρεις κύριες, αλληλεξαρτώμενες προκλήσεις:

- η σταθεροποίηση των φορολογικών εσόδων των κρατών μελών
- η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς
- η προώθηση της απασχόλησης

Ενδιαφέρουσα επίσης είναι η έκθεση του έτους 2000 της Επιτροπής σχετικά με τη φορολογία των επιχειρήσεων και τις συνέπειές της στον ανταγωνισμό με τρίτες, ανταγωνιστικές χώρες (ΗΠΑ, Ιαπωνία), αλλά και μεταξύ των κρατών μελών. Η Επιτροπή επισημαίνει τη σημασία των φορολογικών επιβαρύνσεων σε σχέση με την προσέλκυση επενδύσεων και κατά συνέπεια την οικονομική ανάπτυξη, ενόψει των χαμηλών συντελεστών που εφαρμόζουν στη

φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων οι ΗΠΑ και η Ιαπωνία (Μπάρμπας Ν., Φινοκαλιώτης Κ., 2011).

Στις πιο πρόσφατες δραστηριότητες στον τομέα της πολιτικής για την άμεση φορολογία περιλαμβάνονται η Οδηγία για την καθιέρωση κοινού συστήματος φορολόγησης των τόκων και των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μεταξύ συνδεδεμένων εταιριών διαφορετικών κρατών μελών (2003/49/EK) 11. Επίσης η πρόταση για κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιριών (ΚΕΒΦΕ), με την οποία τίθενται ενιαίοι κανόνες υπολογισμού των φορολογητέων κερδών, για τις εταιρίες που δραστηριοποιούνται στην Ε.Ε. .

Όσον αφορά στη φορολόγηση φυσικών προσώπων, τα σημαντικότερα μέτρα περιλαμβάνουν την Οδηγία για τη φορολόγηση των τόκων (2003/48/EK), την ανακοίνωση για τη φορολογία μερισμάτων (COM(2003)0810), την πρόταση Οδηγίας για ένα κοινό σύστημα φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (COM(2011)0594) και την Οδηγία 2008/7/EK περί των έμμεσων φόρων, των επιβαλλόμενων επί των συγκεντρώσεων κεφαλαίων.

3.2.2 Προτεραιότητες τα ζητήματα της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής.

Προτεραιότητα στην ατζέντα φορολογικής πολιτικής της Ε.Ε. αποτελούν τα ζητήματα της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής. Η καταπολέμησή τους καλύπτει τόσο την άμεση (συγκεκριμένα τα μέτρα για την καταπολέμηση των επιζήμιων φορολογικών πρακτικών), όσο και την έμμεση φορολογία (μη καταβολή ΦΠΑ). Σχετικές είναι η πρόταση οδηγίας για την αυτόματη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της φορολογίας (COM(2015)135) και μία ανακοίνωση αναφορικά με τη φορολογική διαφάνεια για την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής (COM(2015)136). Η πραγματικότητα είναι πως οι απώλειες από τα φορολογικά έσοδα στην Ε.Ε υπολογίζονται σε ένα τρισεκατομμύριο ευρώ το έτος, αποτελούν απειλή για τα κρατικά έσοδα αλλά και δημιουργούν συνθήκες αθέμιτου ανταγωνισμού.

Με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ.286/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περιγράφεται το πρόγραμμα δράσης για την περίοδο 2014-2020 (https://ec.europa.eu/taxation_customs/fiscalis-programme_en) Σκοπός του είναι η βελτίωση της λειτουργίας των φορολογικών συστημάτων των χωρών μελών προωθώντας τη συνεργασία των φορολογικών αρχών. Συγκεκριμένα δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην καταπολέμηση της φορολογικής απάτης και φοροδιαφυγής και του φορολογικού σχεδιασμού. Παράλληλα δίδεται έμφαση στην κατανόηση και εφαρμογή της ευρωπαϊκής

νομοθεσίας αλλά και στη πρόοδο της συνεργασίας των φορολογικών αρχών εντός της Ένωσης. Τέλος επισημαίνει τη σημασία της μείωσης του διοικητικού φόρτου των αρχών, του κόστους συμμόρφωσης των φορολογουμένων όπως και στην πρόληψη περιπτώσεων διπλής φορολόγησης.

3.2.3 Η δημοσιονομική πειθαρχία στην Ο.Ν.Ε.

Τα κριτήρια σύγκλισης στη ζώνη του ευρώ σύμφωνα με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ καθώς και με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης έχουν επιβάλλει σαφείς κανόνες και χρονοδιαγράμματα δημοσιονομικής πειθαρχίας εντός της ΕΕ.

Με το σύμφωνο τα κράτη-μέλη δεσμεύονται να τηρούν μια ισοσκελισμένους ή πλεονασματικούς προϋπολογισμούς, όπως περιγράφονται στα εθνικά προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης. Ακόμη οφείλουν να διορθώνουν άμεσα υπερβολικά ελλείμματα. Επίσης να μην επιδιώκουν τη δυνατότητα εξαίρεσης από τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, εκτός εάν βρίσκονται σε σοβαρή ύφεση χαρακτηριζόμενη από πτώση του πραγματικού ΑΕΠ κατά τουλάχιστον 0,75%.

Από πλευράς δεσμεύσεων που πηγάζουν από την Συνθήκη του Μάαστριχτ (άρθρο 104) η οποία με τη σειρά της, υποχρεώνει τα κράτη μέλη σε δημοσιονομική πειθαρχία με βάση δύο κριτήρια: ένα έλλειμμα ως ποσοστό του ΑΕΠ και ένα χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ που δεν θα υπερβαίνουν το 3% και 60% αντίστοιχα. Ουσιαστικά έχει τεθεί ένα δυνατό πλέγμα να αποφεύγουν οι χώρες τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα και την υπερδιόγκωση του χρέους.

Αυτοί οι αυστηροί κανόνες δημοσιονομικής πειθαρχίας, δημιουργούν περιορισμούς στην άσκηση της εθνικής δημοσιονομικής πολιτικής. Αυτοί οι περιορισμοί έχουν σαφείς επιδράσεις στα φορολογικά συστήματα των χωρών-μελών της ΟΝΕ και στο μέγεθος της φορολογικής επιβάρυνσης των πολιτών τους.

3.3 Συγκριτική παρουσίαση των φορολογικών εσόδων στη ΕΕ

Η οικονομική κρίση του 2008, βάζοντας ως προτεραιότητα τη βελτίωση των δημοσίων οικονομικών, ώθησε πολλές χώρες σε μεταρρυθμίσεις της φορολογικής τους πολιτικής. Η δομή, η αποτελεσματικότητα, η αποδοτικότητα και η δικαιοσύνη του φορολογικού συστήματος ενός κράτους, συμβάλλουν στη σταθερότητα των δημοσίων οικονομικών, ενισχύουν την ανάπτυξη, την απασχόληση και την ανταγωνιστικότητα. Επίσης, εκτός από τη χρηματοδότηση των δημοσίων δαπανών, η φορολογία αποτελεί μέσο αναδιανομής του εισοδήματος. (heinemann, Osterloh, 2008) Τα κρατικά φορολογικά έσοδα μπορεί να έχουν αρκετές διακυμάνσεις από έτος σε έτος για διάφορους λόγους. Αυτές μπορεί να οφείλονται σε αλλαγές στην οικονομική δραστηριότητα (τα επίπεδα απασχόλησης, τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών κλπ.) και στις αλλαγές στη φορολογική νομοθεσία (αυξομείωση φορολογικών συντελεστών, κατώτατα όρια, απαλλαγές κλπ.) .

3.3.1 Σύγκριση των φορολογικών εσόδων στην Ευρωπαϊκή Ένωση

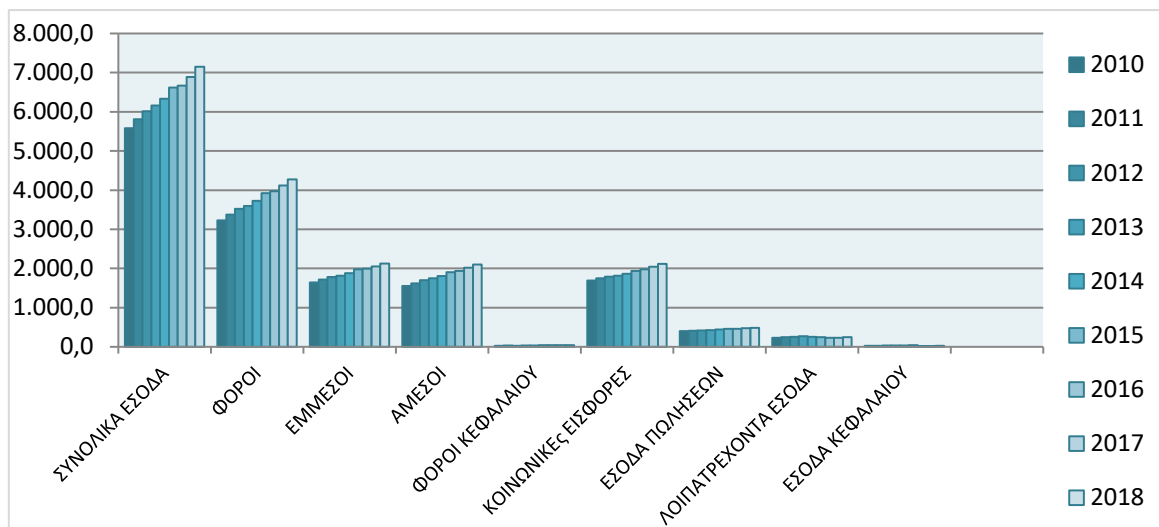
Τα συνολικά έσοδα της ΕΕ 28 (Πίνακας 3.1) κατά το έτος 2018 ανήλθαν σε 7.150 δις ευρώ έναντι 5.581,8 το 2010(μεταβολή +28%). Τα έσοδα από φόρους αποτελούν το κύριο μέρος τους αφού το 2018 καταγράφονται σε 4.273 δις ευρώ και αναλογούν σε ποσοστό 60% των συνολικών εσόδων.

Πίνακας 3. 1 Συνολικά έσοδα ΕΕ28 (σε δις ευρώ)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΣΟΔΑ	5.581,8	5.812,1	6.017,2	6.158,2	6.331,9	6.615,2	6.668,6	6.892,7	7.150,0
ΦΟΡΟΙ	3.227,3	3.377,4	3.519,2	3.600,0	3.727,1	3.925,6	3.972,2	4.115,4	4.273,0
ΕΜΜΕΣΟΙ	1.644,2	1.721,1	1.786,7	1.811,9	1.884,1	1.976,2	1.992,2	2.054,7	2.129,9
ΑΜΕΣΟΙ	1.554,1	1.621,3	1.702,5	1.750,4	1.807,7	1.909,6	1.935,6	2.018,0	2.101,0
ΦΟΡΟΙ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	29,1	35,0	30,0	37,7	35,4	39,8	44,4	42,7	42,2
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ	1.695,5	1.750,3	1.795,0	1.818,0	1.866,5	1.935,9	1.978,1	2.044,9	2.116,1
ΕΣΟΔΑ ΠΩΛΗΣΕΩΝ	402,2	412,1	420,1	431,0	443,3	459,6	461,9	475,7	487,2
ΛΟΙΠΑ ΤΡΕΧΟΝΤΑ ΕΣΟΔΑ	232,6	244,5	252,6	275,6	258,7	249,1	234,5	234,3	243,9
ΕΣΟΔΑ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	24,2	27,0	31,5	33,1	36,3	44,8	21,8	22,3	29,7

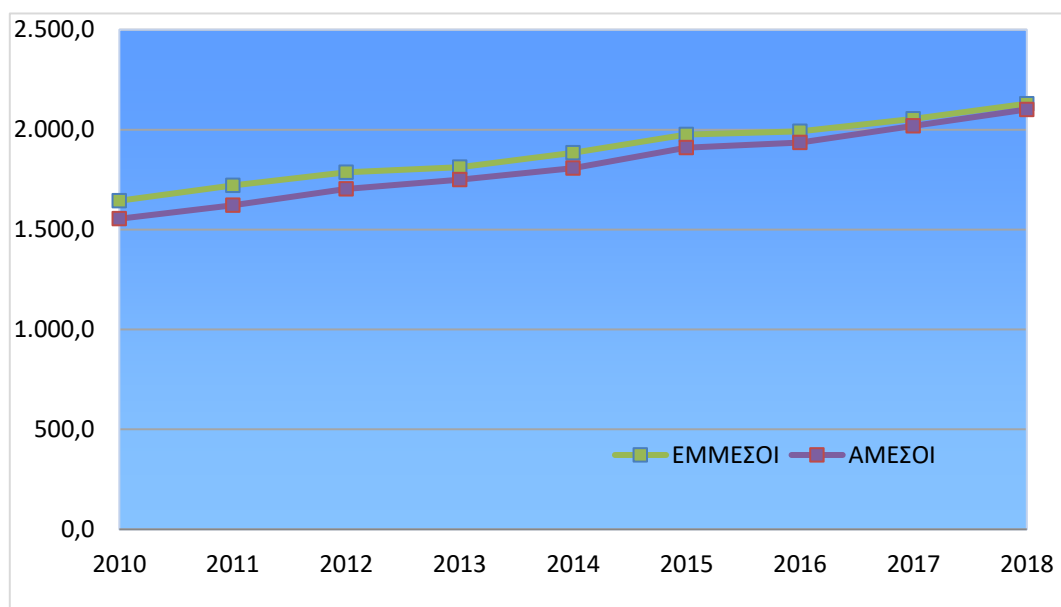
Αν προστεθούν δε και οι κοινωνικές εισφορές προσεγγίζουν το 90% των εσόδων της ΕΕ28. Το 2010 αντίστοιχα, τα έσοδα από φόρους ήταν 3.227 δις ευρώ, με αναλογία δε σε ποσοστό των συνολικών εσόδων ήταν 58%.

Από τη σύγκριση των μεγεθών εύκολα φαίνεται η μεγέθυνση των εσόδων της ΕΕ28 τα έτη 2010-2018.

Διάγραμμα 3. 1 Έσοδα στην ΕΕ ανά είδος φόρου

Στο διάγραμμα 3-1 στο οποίο διακρίνεται η αύξηση των εσόδων των συνολικών και αναλογικά ανά είδος φόρου. Έτσι το 2010 οι άμεσοι φόροι ήταν 1.554,1 δις ευρώ το 2018 καταγράφηκαν σε 2.101 δις ευρώ (μεταβολή +35%). Το 2010 οι έμμεσοι φόροι ήταν 1644,2 δις ευρώ, ενώ το 2018 καταγράφηκαν σε 2.129,9 δις ευρώ (μεταβολή +30%). Οι Φόροι στο κεφάλαιο το 2010 ήταν 29,1 δις ευρώ ενώ το 2018 καταγράφηκαν σε 42,2 δις ευρώ

Διάγραμμα 3. 2 Σχέση εμμέσων – άμεσων φόρων στην ΕΕ (μεταβολή +45%). Ανάλογη εικόνα παρουσιάζουν και οι κοινωνικές εισφορές αφού το 2010 ήταν 1.695,5 δις ευρώ το 2018 καταγράφηκαν σε 2.116,1 δις ευρώ (μεταβολή +25%).

Ενδιαφέρον έχει η σχέση των εσόδων από άμεσους και έμμεσους φόρους. Παρατηρούμε στο Διάγραμμα 3-2 μια ανάλογη αύξηση τους από το 2010. Παραμένει σταθερή η σχέση τους και τείνουν προς πλήρη ισορροπία 50%-50% την τελευταία τριετία. Υπενθυμίζεται πως υπάρχουν διακηρύξεις πολιτικών και υπηρεσιακών παραγόντων της ΕΕ προς την δικαιότερη άμεση φορολογία. Από το ανωτέρω γράφημα όχι μόνο δεν επιτυγχάνεται αλλά αντίθετα καταγράφεται τάση σταθερότητας και σύγκλισης των έμμεσων προς τους άμεσους φόρους.

3.3.2 Φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ έτους 2018

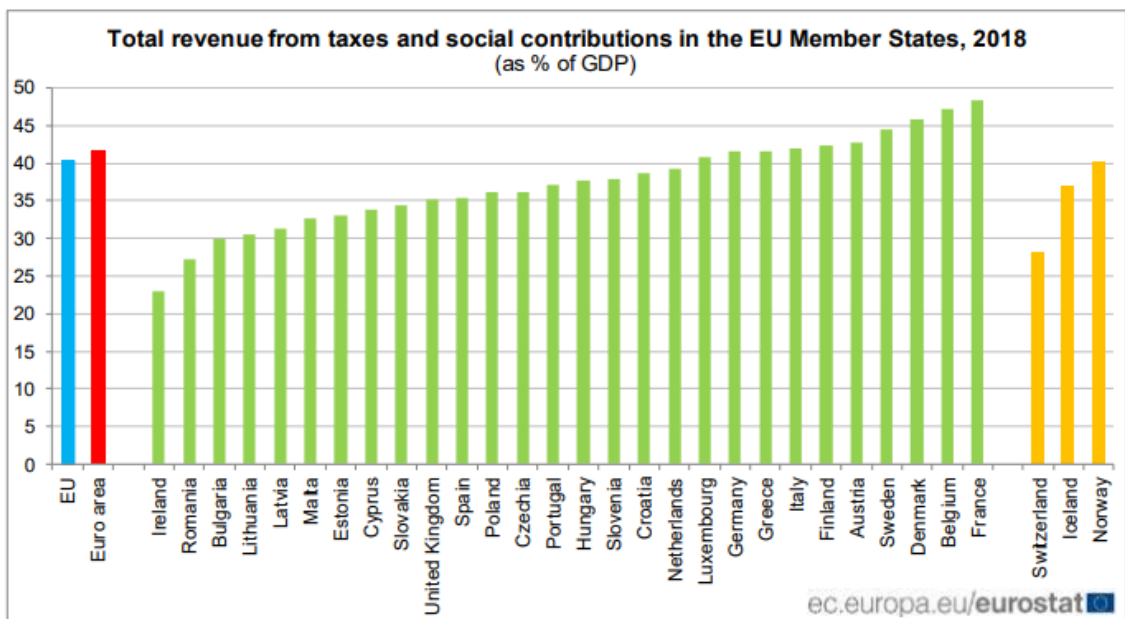
Ένας ασφαλής τρόπος για να συγκριθούν τα έσοδα διαφορετικών χωρών είναι ο λόγος τους προς το Α.Ε.Π. . Η κατανομή των στοιχείων των φορολογικών εσόδων ως ποσοστό του ΑΕΠ παρέχει ενδείξεις για την φορολογική επιβάρυνση και την δομή της φορολογίας στα διάφορα κράτη μέλη, καθώς και τις εξελίξεις της στην πάροδο του χρόνου.

Βάσει του πίνακα 3-2 διακρίνεται αύξηση του ποσοστού συνολικών εσόδων προς το ΑΕΠ κάθε χώρας από το 2008 έως έτος 2018. Οι περισσότερες χώρες αυξάνουν το ποσοστό φορολογικών εσόδων ως προς το ΑΕΠ με πρωταθλήτρια την Ελλάδα (+7,1μον) επηρεαζόμενη πιθανά από το προγράμματα προσαρμογής. Στον αντίποδα η Ιρλανδία ελαττώνει (-6,4) τον λόγο φόροι προς ΑΕΠ αφού την τελευταία τριετία ακολουθεί επιθετική φορολογική πολιτική ευελπιστώντας σε προσέλκυση κεφαλαίων λόγω BREXIT.

Πίνακας 3. 2 Συνολικά φορολογικά έσοδα των χωρών μελών της ΕΕ σε ποσοστό ανά ΑΕΠ

Total taxes (including compulsory actual social contributions) as % of GDP											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Difference 2008-2018	Ranking 2018
EU-28	37,3	37,7	38,3	38,7	38,7	38,5	38,8	39,0	39,2	1,4	
EU-27	37,9	38,4	39,3	39,8	39,9	39,7	39,8	40,0	40,2	1,8	
EA-19	38,1	38,6	39,6	40,1	40,2	40,0	40,1	40,3	40,5	2,0	
Belgium	43,6	44,4	45,3	46,0	45,7	45,0	44,2	44,7	44,8	0,8	3
Bulgaria	26,1	25,4	26,7	28,4	28,4	29,1	29,1	29,4	29,9	-0,8	26
Czechia	32,7	33,8	34,2	34,8	33,9	34,0	34,8	35,4	36,1	3,0	15
Denmark	45,0	45,0	45,8	46,3	48,9	46,4	45,9	46,0	45,1	0,3	2
Germany	37,3	37,7	38,4	38,5	38,3	38,7	39,2	39,6	40,1	2,0	8
Estonia	32,9	31,2	31,5	31,5	31,9	33,1	33,6	32,6	32,8	1,6	22
Ireland	27,8	28,2	28,4	28,8	28,9	23,3	23,5	22,7	22,6	-6,4	28
Greece	32,0	33,6	35,8	35,7	36,0	36,4	38,4	38,6	38,9	7,1	10
Spain	31,3	31,2	32,4	33,2	33,9	33,9	33,7	34,0	34,7	2,6	18
France	42,3	43,4	44,5	45,5	45,7	45,7	45,7	46,4	46,5	3,8	1
Croatia	36,0	35,2	35,9	36,4	36,7	37,3	37,8	37,8	38,6	1,7	12
Italy	41,2	41,1	43,1	43,2	42,9	42,8	42,1	41,8	41,8	0,7	7
Cyprus	31,7	31,7	31,7	31,8	33,8	33,2	32,4	33,3	33,8	-0,9	20
Latvia	28,4	28,3	29,1	29,3	29,6	29,9	31,0	31,3	31,0	3,0	24
Lithuania	28,4	27,2	27,0	26,9	27,5	29,0	29,7	29,5	30,2	-0,4	25
Luxembourg	37,6	37,2	38,4	38,3	37,5	37,1	36,9	37,7	39,3	2,5	9
Hungary	37,2	36,6	39,2	38,7	38,6	39,0	39,5	38,4	37,6	-1,9	14
Malta	31,9	32,2	32,4	32,6	32,4	30,7	31,2	31,9	31,8	-0,3	23
Netherlands	35,5	35,5	35,6	36,1	37,0	36,9	38,4	38,7	38,7	2,8	11
Austria	41,1	41,2	41,9	42,7	42,8	43,2	41,9	41,8	42,3	0,7	5
Poland	31,4	31,8	32,0	31,9	31,9	32,4	33,4	34,1	35,2	1,1	16
Portugal	30,4	32,2	31,7	34,0	34,2	34,4	34,1	34,1	34,9	3,1	17
Romania	26,4	28,3	27,8	27,4	27,5	28,1	25,9	24,9	26,3	-0,5	27
Slovenia	38,0	37,6	37,9	37,5	37,4	37,6	37,7	37,4	37,6	0,1	13
Slovakia	28,1	29,0	28,6	30,9	31,8	32,5	33,1	34,1	34,1	5,1	19
Finland	40,6	41,8	42,4	43,4	43,5	43,5	43,7	43,0	42,2	1,1	6
Sweden	42,9	42,1	42,2	42,7	42,3	42,7	44,1	44,1	43,8	-0,4	4
United Kingdom	33,3	33,8	33,0	32,8	32,5	32,8	33,3	33,7	33,8	-0,7	21
Iceland	32,4	33,3	34,0	34,5	37,3	35,4	50,8	37,6	36,9	2,3	
Norway	42,0	42,1	41,6	40,0	38,9	38,6	39,1	38,9	40,0	-1,4	

Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η σειρά κατάταξης των χωρών της Ε.Ε. όπως απεικονίζεται στο διάγραμμα 3-3. Στις πρώτες θέσεις βρίσκονται χώρες όπως η Γαλλία, η Δανία, το Βέλγιο. Ακολουθούν η Σουηδία και η Φινλανδία και έπειτα η Ελλάδα η οποία κλείνει την πρώτη δεκάδα. Αντίθετα στις τελευταίες χώρες βρίσκονται οι νέες και φτωχότερες χώρες όπως η

Διάγραμμα 3.3 Συνολικά φορολογικά έσοδα ΕΕ ως ποσοστό ΑΕΠ

Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Λιθουανία η Λετονία και η Εσθονία. Το φαινόμενο νέων παλαιών χωρών παρατηρείται και στη ανάλυση των επιμέρους δεικτών φορολογίας που ακολουθεί παρακάτω.

Επικεντρώνοντας στο 2018 και την ανάλυση του πίνακα 3.3, παρατηρούμε τα φορολογικών έσοδα προς ΑΕΠ όπου ο μέσος όρος της Ε.Ε. είναι στο 40,4%. Αντίστοιχα στη ζώνη των χωρών του ευρώ καταγράφεται λίγο μεγαλύτερο στο 41,8%. Τα φορολογικά έσοδα προς ΑΕΠ στην Ελλάδα κυμαίνονται κοντά στο μέσο όρο των χωρών της Ε.Ε. στο 41,5%. Πάνω από τον μέσο όρο της Ευρώπης των 28 είναι η Δανία (45,7) και η Γαλλία (48,6%), το Βέλγιο (47,2%), η Αυστρία (42,7%), η Σουηδία (44,4%), η Φινλανδία (42,3%) και η Ιταλία (42,1%). Στον αντίποδα, με σαφώς κάτω του μέσου όρου φορολογικά έσοδα, βρίσκονται τα λεγόμενα νέα μέλη: Ρουμανία (28%), Βουλγαρία (30%), Λιθουανία (30,5%), Λετονία

Πίνακας 3. 3 Δομή φορολογικών εσόδων των χωλών μελών της Ε.Ε. ως ποσοστό ΑΕΠ

Structure of tax revenue, by main tax category, 2018
(as % of GDP)

	Taxes on production and imports	Of which:	Taxes on income, wealth, etc.	Of which:		Net social contributions
		VAT		Taxes on individual or household income*	Taxes on the income or profits of corporations*	
EU	13.6	7.1	13.2	9.5	2.7	13.3
Euro area	13.3	6.9	13.0	9.5	2.7	15.2
Belgium	13.9	6.9	16.8	11.8	4.3	15.7
Bulgaria	15.2	9.1	5.8	3.3	2.2	8.7
Czechia	12.5	7.7	8.0	4.3	3.5	15.6
Denmark	16.4	9.8	28.9	24.7	2.9	0.9
Germany	10.8	7.0	13.3	9.7	2.9	17.1
Estonia	13.9	9.0	7.4	5.4	2.0	11.7
Ireland	8.0	4.4	10.7	7.1	3.2	4.2
Greece	17.1	8.3	10.1	6.2	2.2	14.2
Spain	11.9	6.6	10.6	7.8	2.5	12.4
France	16.7	7.2	13.3	9.6	2.7	18.0
Croatia	20.1	13.5	6.5	3.6	2.3	12.0
Italy	14.5	6.2	14.1	11.6	1.9	13.3
Cyprus	16.0	9.9	9.1	3.2	5.5	8.7
Latvia	14.5	8.4	7.4	6.0	1.1	9.5
Lithuania	11.8	7.8	5.7	4.1	1.5	13.0
Luxembourg	12.0	6.2	16.4	9.3	5.8	12.2
Hungary	18.6	9.7	6.7	5.2	1.2	12.3
Malta	12.9	7.5	13.4	7.3	5.6	6.2
Netherlands	12.1	6.8	12.5	8.0	3.5	14.4
Austria	14.0	7.6	13.5	9.6	2.8	15.2
Poland	14.3	8.1	7.8	5.3	2.1	14.1
Portugal	15.4	8.8	10.1	6.5	3.3	11.7
Romania	10.7	6.4	4.9	2.4	2.1	11.5
Slovenia	14.3	8.2	7.8	5.3	1.9	15.8
Slovakia	12.1	7.0	7.3	3.6	3.3	15.0
Finland	14.2	9.1	15.9	12.2	2.5	11.9
Sweden	22.4	9.2	18.6	15.1	3.1	3.4
United Kingdom	13.1	7.0	14.0	9.1	2.7	7.8
Iceland	14.5	8.7	18.7	15.0	2.4	3.5
Norway	12.2	8.4	17.7	10.0	6.8	10.2
Switzerland	5.9	3.3	15.5	8.7	3.2	6.7

(31,5%), Σλοβακία (34,4%), Πολωνία (36,2%), Εσθονία (34,1%), Κύπρος (33,8%), αλλά και η Ιρλανδία (24,4%). Εύκολα συμπεραίνεται πως τα νέα μέλη έχουν τα χαμηλότερα, από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του Α.Ε.Π. Αντίθετα χώρες βόρειας και κεντρικής Ευρώπης, με σαφώς πιο αναπτυγμένες και σταθερές οικονομικές συνθήκες, καταγράφουν ποσοστά κοντά ή πάνω από τον μέσο όρο στην Ε.Ε..

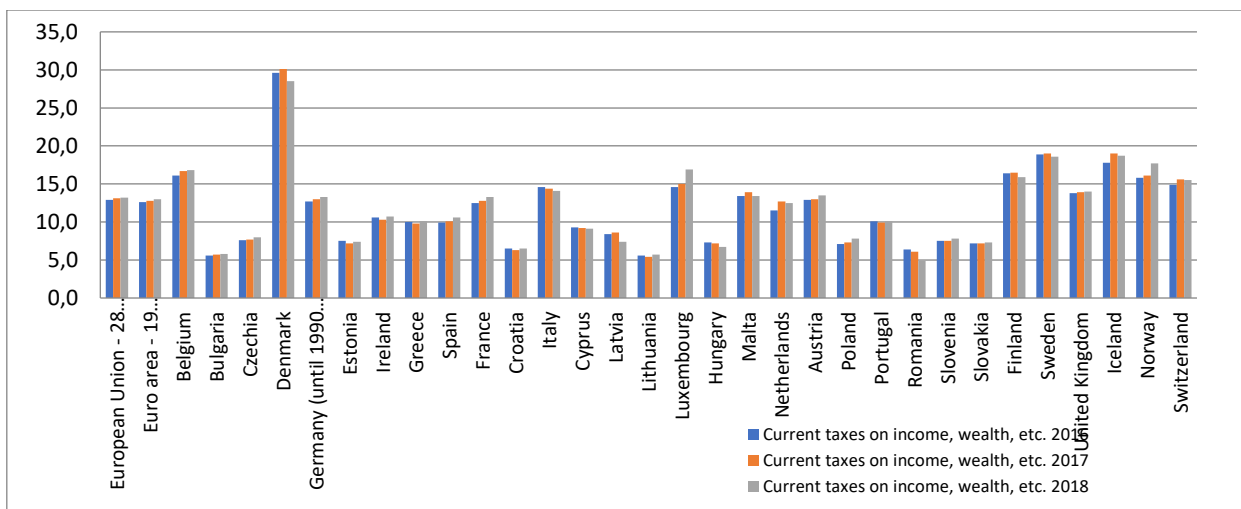
3.3.3 Κατανομή φορολογικών εσόδων

Τα φορολογικά έσοδα όπως προαναφέρθηκε κατηγοριοποιούνται σε τρεις τύπους φόρων: τους έμμεσους που συνδέονται με την παραγωγή και τις εισαγωγές (όπως ο ΦΠΑ), τους άμεσους που είναι οι τρέχοντες φόροι εισοδήματος, πλούτου κλπ, και τις κοινωνικές (ασφαλιστικές) εισφορές. Το 2018 τα φορολογικά έσοδα στην Ε.Ε. διανεμήθηκαν περίπου ισομερώς μεταξύ των κοινωνικών εισφορών (13,3% του ΑΕΠ), των έμμεσων (13,6% του ΑΕΠ) και των άμεσων φόρων (13,2% του ΑΕΠ). Στη ζώνη του Ευρώ η αναλογία διαφοροποιείται αφού οι κοινωνικές εισφορές αυξάνονται στο 15,2%, χωρίς όμως μεγάλες διαφοροποιήσεις στους άμεσους και έμμεσους φόρους. Στην Ελλάδα έχουμε αναλογία προς ΑΕΠ έμμεσων φόρων 17,1%, άμεσων φόρων 10,1% και κοινωνικών εισφορών 14,2%.

Επαναλαμβάνεται η διαφοροποίηση «παλαιών-νέων» χωρών που παρατηρήθηκε και προηγούμενα. Οι βορειοκεντρικές χώρες (παλαιές) έχουν μεγαλύτερο ποσοστό εσόδων από άμεσους φόρους και κοινωνικές εισφορές. Έτσι παρατηρούνται ποσοστά ανώτερα του μέσου όρου της Ε.Ε. σε χώρες όπως το Βέλγιο 16,8%, τη Δανία 28,9%, την Ιταλία 14,1%, το Λουξεμβούργο 16,4%, τη Φινλανδία 15,9%, την Σουηδία 18,6%, Νορβηγία 17,7%. Αντίθετα οι «νέότερες» χώρες καταγράφουν μικρότερα ποσοστά όπως η Βουλγαρία 5,8%, η Εσθονία 7,4%, η Κροατία 6,4%, η Πολωνία και η Σλοβενία 7,8%. Ομοίως και στις κοινωνικές εισφορές χώρες όπως η Γαλλία 18%, το Βέλγιο 15,7%, τη Γερμανία 17,1%, την Αυστρία 15,2%. βρίσκονται άνω του μέσου όρου της Ε.Ε.. Κάτω του μέσου όρου βρίσκουμε πάλι όπως την Κροατία 12%, την Κύπρο 8,7%, τη Λετονία 9,5% και την Βουλγαρία 8,7%.

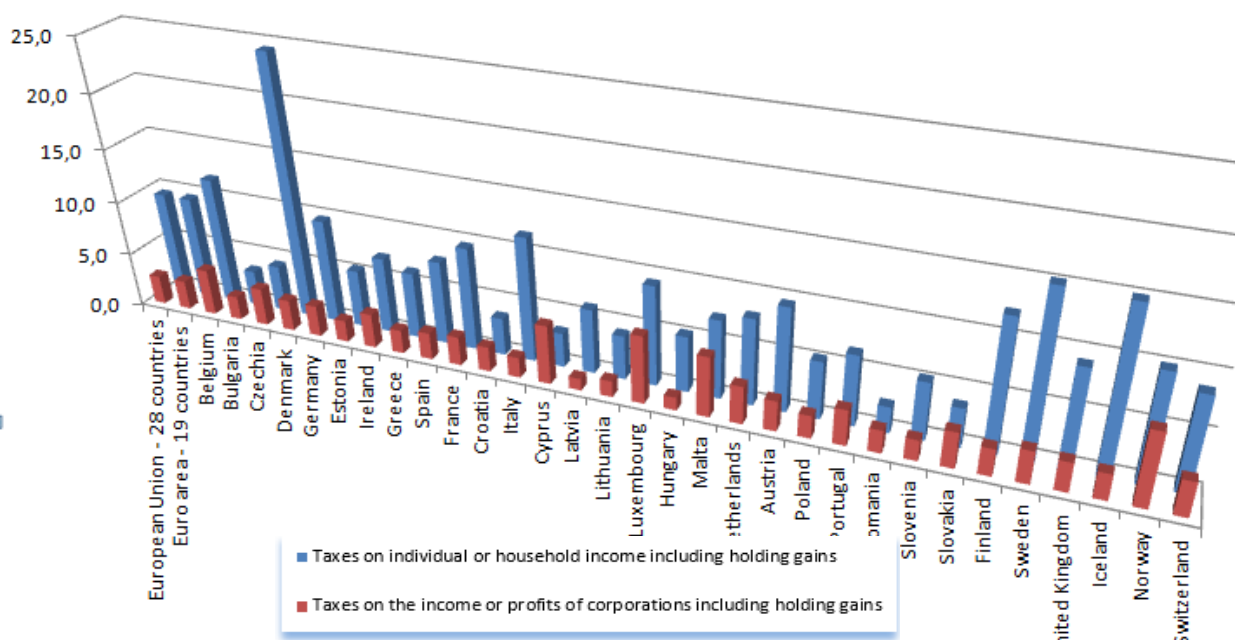
Εύκολα συμπεραίνεται πως οι νέες στην Ε.Ε. χώρες, αναπτύσσουν ένα ανταγωνιστικό φορολογικό περιβάλλον χαμηλής άμεσης φορολόγησης και μικρού εργατικού κόστους προσπαθώντας να προσελκύσουν κεφάλαια και επενδύσεις.

Επικεντρώνοντας στους άμεσους φόρους, το 2018 η Δανία έχει το υψηλότερο ποσοστό ΑΕΠ 28,5% και ακολουθούν η Σουηδία 18,6%, το Βέλγιο 16,8% και η Φινλανδία (15,9%). Η Βουλγαρία 5,8%, η Λιθουανία 5,7% Ουγγαρία 5,6% έχουν μία χαμηλή αναλογία φόρων προς ΑΕΠ.

Διάγραμμα 3. 4 Σύγκριση εσόδων άμεσης φορολογίας τριετίας 2016-18 στη ΕΕ28

Η ίδια εικόνα παρατηρείται και στην αναλογία εσόδων προς ΑΕΠ της τριετίας 2016-2018. Δεν υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις ανά χώρα. Μάλιστα καταγράφεται μια τάση αύξησης του ποσοστού εσόδων προς ΑΕΠ(διάγραμμα 3.4).

Διάγραμμα 3. 5 Έσοδα από φορολογία νοικοκυριών και νομικών προσώπων

Τέλος ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση της εσόδων φορολογίας στο εισόδημα και τον πλούτο των νοικοκυριών έναντι των νομικών οντοτήτων όπως εμφανίζεται στο διάγραμμα 3.5. Το 2018 ο μέσος όρος της Ε.Ε. αντιστοιχούσε σε 9,5% και 2,7% αντίστοιχα, δηλαδή μια αναλογία 78% με 22% των συνολικών εσόδων εισοδήματος . Αξιοσημείωτη είναι η επίδοση χωρών όπως η Κύπρος με αναλογία 38% των νοικοκυριών έναντι 62% των νομικών

οντοτήτων , η Ρουμανία με αναλογία 55%-45%,η Βουλγαρία 59%-41%, η Σλοβακία 53%-47% αλλά και το Λουξεμβούργο με αναλογία 60%-40%. Σίγουρα οι ειδικές συνθήκες φορολόγησης και διευκολύνσεων των νομικών οντοτήτων σε αυτές, έχουν αποφέρει πρόσθετα έσοδα.

3.3.4 Φορολογικοί συντελεστές

Σε όλα τα κράτη μέλη, τα τελευταία χρόνια πραγματοποιήθηκαν φορολογικές μεταρρυθμίσεις με βάση κύριους συντελεστές: φορολογίας φυσικών προσώπων, φορολογίας εταιριών.

Πίνακας 3. 4 Ανώτατοι ονομαστικοί συντελεστές φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Belgium	53,7	53,7	53,7	53,8	53,8	53,7	53,2	53,2	53,2	53,1	53,1
Bulgaria	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Czechia	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Denmark	55,4	55,4	55,4	55,6	55,6	55,8	55,8	55,8	55,9	55,9	55,9
Germany	47,5	47,5	47,5	47,5	47,5	47,5	47,5	47,5	47,5	47,5	47,5
Estonia	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Ireland	47,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	48,0	40,0
Greece	49,0	49,0	49,0	46,0	46,0	48,0	48,0	55,0	55,0	55,0	54,0
Spain	43,0	45,0	52,0	52,0	52,0	45,0	45,0	43,5	43,5	43,5	43,5
France	45,4	46,6	50,3	50,3	50,3	50,2	50,2	50,2	51,5	51,5	51,5
Croatia	50,2	47,2	47,2	47,2	47,2	47,2	47,2	42,5	42,5	42,5	42,5
Italy	45,2	47,3	47,3	47,3	47,8	48,8	48,8	47,2	47,2	47,2	47,2
Cyprus	30,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Latvia	26,0	25,0	25,0	24,0	24,0	23,0	23,0	23,0	31,4	31,4	31,4
Lithuania	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	27,0	32,0
Luxembourg	39,0	42,1	41,3	43,6	43,6	43,6	43,6	45,8	45,8	45,8	45,8
Hungary	40,6	20,3	20,3	16,0	16,0	16,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Malta	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Netherlands	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	52,0	51,8	49,5
Austria	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Poland	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0
Portugal	45,9	50,0	49,0	56,5	56,5	56,5	56,5	56,2	53,0	53,0	53,0
Romania	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	10,0	10,0	10,0
Slovenia	41,0	41,0	41,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0
Slovakia	19,0	19,0	19,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Finland	49,0	49,2	49,0	51,1	51,5	51,6	51,6	51,4	51,1	51,1	51,1
Sweden	56,6	56,6	56,6	56,7	56,9	57,0	57,1	57,1	57,1	57,2	52,3
United Kingdom	50,0	50,0	50,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0	45,0
Iceland	46,1	46,2	46,2	46,2	46,2	46,2	46,3	46,3	46,3	46,2	46,2
Norway	40,0	40,0	40,0	40,0	39,0	39,0	38,7	38,5	38,4	38,2	38,2
Simple averages											
EU-28	38,5	38,4	38,7	39,2	39,2	39,0	38,9	39,0	39,0	39,4	39,0
EA-19	39,7	40,6	41,1	42,3	42,3	42,0	42,0	42,3	42,6	43,2	42,9

Μετά τη κρίση του 2008 και με την είσοδο νέων μελών στη ΕΕ αναπτύχθηκε ένας φορολογικός ανταγωνισμός. Στην άμεση φορολογία, η οποία εξετάζεται, στη φορολογία των φυσικών προσώπων, καθώς και στη φορολογία των εταιριών, εμφανίζονται σημαντικές διαφορές στο ύψος των συντελεστών που εφαρμόζει κάθε κράτος μέλος. Στους πίνακες 3.4 και 3.5 απεικονίζονται οι ανώτατοι ονομαστικοί συντελεστές φόρου εισοδήματος προσώπων και εταιριών αντίστοιχα για τα έτη 2010 έως 2020.

Προς ανάλυση επιλεχτήκαν οι κορυφαίοι ανώτατοι συντελεστές φορολογίας ανά χώρα ώστε να οξυνθούν οι όποιες διαφοροποιήσεις. Ο μέσος όρος της ΕΕ28 καταγράφεται το 2020 στο 39% και στο 42,9% στην ζώνη του ευρώ. Επίσης διακρίνεται μία μάλλον σταθερότητα ως προς τους συντελεστές φορολογίας αφού από 38,5% το 2010 ανέρχεται σε 39% το 2020. Η Ελλάδα κατατάσσεται στην τρίτη θέση στη κατάταξη με κορυφαίο συντελεστή 54% το 2020. Διακρίνεται μια αύξηση κατά 5 μονάδες από το 2010(49%). Στη φορολογία φυσικών προσώπων στις χώρες της Ε.Ε., οι υψηλότερες θέσεις με κορυφαίο συντελεστή άνω του 50 % είναι της Δανίας (55,9%), του Βελγίου (53,1%), της Πορτογαλίας (53%), της Σουηδίας (52,3%), και της Γαλλίας (51,5%). Τους χαμηλότερους κορυφαίους συντελεστές έχουν οι νέες χώρες: Βουλγαρία (10%), Ρουμανία (10%), Τσεχία και Ουγγαρία (15%). Οι χώρες αυτές μάλιστα μείωσαν τα προηγούμενα χρόνια και διατηρούν σταθερά σε πολύ χαμηλά επίπεδα τους συντελεστές φορολόγησης προσωπικού εισοδήματος.

Αντίστοιχα στη φορολογία των εταιριών, κατά το έτος 2019, οι συντελεστές φορολογίας κυμαίνονται στο μέσο όρο ΕΕ-28 ποσοστό 21,8% και ΕΑ-19 24%. Η Ελλάδα βρίσκεται στη έκτη θέση με ποσοστό 28% αρκετά πάνω του μέσου όρου της Ε.Ε. και της ζώνης του ευρώ. Η Μάλτα βρίσκεται στη πρώτη θέση με συντελεστή 5% και ακολουθούν η Γαλλία με 34,4%, η Πορτογαλία με 31,5% και η Γερμανία με 29,9%. Και σε αυτή την κατηγορία η Βουλγαρία έχει τον χαμηλότερο συντελεστή 10% και ακολουθεί η Ουγγαρία με 10,8%. Ιδιαίτερα χαμηλό συντελεστή καταγράφουν η Ιρλανδία και η Κύπρος με 12,5%.

Πίνακας 3. 5Ανώτατοι ονομαστικοί συντελεστές φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Belgium	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	34,0	29,6	29,6	25,0
Bulgaria	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Czechia	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Denmark	25,0	25,0	25,0	25,0	24,5	23,5	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
Germany	29,5	29,6	29,6	29,6	29,7	29,8	29,8	29,9	29,9	29,9	29,9
Estonia	21,0	21,0	21,0	21,0	21,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Ireland	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Greece	24,0	20,0	20,0	26,0	26,0	29,0	29,0	29,0	29,0	28,0	24,0
Spain	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	28,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
France	34,4	36,1	36,1	38,0	38,0	38,0	34,4	44,4	34,4	34,4	32,0
Croatia	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	18,0	18,0	18,0	18,0
Italy	31,4	31,4	31,3	31,3	31,3	31,3	31,3	27,8	27,8	27,8	27,8
Cyprus	10,0	10,0	10,0	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5	12,5
Latvia	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	20,0	20,0	20,0
Lithuania	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0	15,0
Luxembourg	28,6	28,8	28,8	29,2	29,2	29,2	29,2	27,1	26,0	24,9	24,9
Hungary	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	20,6	10,8	10,8	10,8	10,8
Malta	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0	35,0
Netherlands	25,5	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Austria	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0	25,0
Poland	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Portugal	29,0	29,0	31,5	31,5	31,5	29,5	29,5	29,5	31,5	31,5	31,5
Romania	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0	16,0
Slovenia	20,0	20,0	18,0	17,0	17,0	17,0	17,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Slovakia	19,0	19,0	19,0	23,0	22,0	22,0	22,0	21,0	21,0	21,0	21,0
Finland	26,0	26,0	24,5	24,5	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Sweden	26,3	26,3	26,3	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	21,4	21,4
United Kingdom	28,0	26,0	24,0	23,0	21,0	20,0	20,0	19,0	19,0	19,0	19,0
Iceland	18,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0	20,0
Norway	28,0	28,0	28,0	28,0	27,0	27,0	25,0	24,0	23,0	22,0	22,0
Simple averages											
EU-28	23,2	23,0	22,9	23,2	22,9	22,8	22,5	22,2	21,9	21,8	21,4
EA-19	24,5	24,3	24,3	25,0	24,7	24,6	24,3	24,6	24,1	24,0	23,4

Στο σύνολό τους, τα νέα κράτη μέλη έχουν συντελεστές φόρου εισοδήματος εταιριών χαμηλότερους από το μέσο όρο. Οι χώρες που αύξησαν τον υψηλότερο συντελεστή φορολόγησης εταιρειών σε σχέση με το 2010 είναι η Κύπρος (+2,5%), η Λετονία (+5%), η Ισλανδία (+2%), η Σλοβακία (+2%), η Πορτογαλία (+2,5) και η Ελλάδα (+4%). Αντίθετα αξιοσημείωτη μείωση συντελεστών (2019-2010) κατέγραψαν η Ουγγαρία (-9,8%), το Ηνωμένο Βασίλειο (9%), το Βέλγιο(-4,4%), το Ιταλία(-3,6%) και η Σουηδία (-4,9%)

3.4 Η φορολογική πολιτική επιλεγμένων χωρών και σύγκριση τους

Στην ευρωπαϊκή ένωση οι διαφοροποιήσεις και οι ανισότητες στα κράτη μέλη είναι ποικίλες. Το ίδιο συμβαίνει και στα φορολογικά συστήματα των κρατών μελών της. Με την επιλογή κάποιων χωρών θα επιχειρηθεί να αποτυπωθεί η φορολογική εικόνα της Ε.Ε. και να ελεγχτεί αν οι επί μέρους φορολογικές πολιτικές είναι ικανές να αποφέρουν οικονομικά οφέλη σε μια χώρα.

Από τις χώρες-μέλη της Ε.Ε. επιλέχθηκαν προς ανάλυση του φορολογικού τους συστήματος και των εσόδων από άμεσους φόρους το Βέλγιο, η Βουλγαρία και η Κύπρος για διαφορετικούς λόγους:

- Η Βουλγαρία ως εκπρόσωπος των χωρών , λόγω γειτνίασης με την Ελλάδα και λόγω του ανταγωνιστικού φορολογικού της προφίλ.
- Η Κύπρος λόγω της ιδιαίτερης σχέσης με την Ελλάδα αλλά και της πολύ καλής επίδοσης στα έσοδα από φορολογία εταιρειών.
- Τέλος το Βέλγιο ως εκπρόσωπος των παλαιών χωρών αλλά με διαφορετικό οικονομικό προφίλ από την χώρα μας.

3.4.1 Βασικά στοιχεία φορολογικού συστήματος Βουλγαρίας

Η Βουλγαρία βρίσκεται στη Βαλκανική Χερσόνησο της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, έχει στρατηγική γεωγραφική θέση ως γέφυρα μεταξύ Ευρώπης και Ασίας. Έχει πληθυσμό 7.000.000 κατοίκους. Το νόμισμα είναι το λέβα (lev) με σταθερή ισοτιμία έναντι του ευρώ (1ευρω =1,95583 λέβα.)

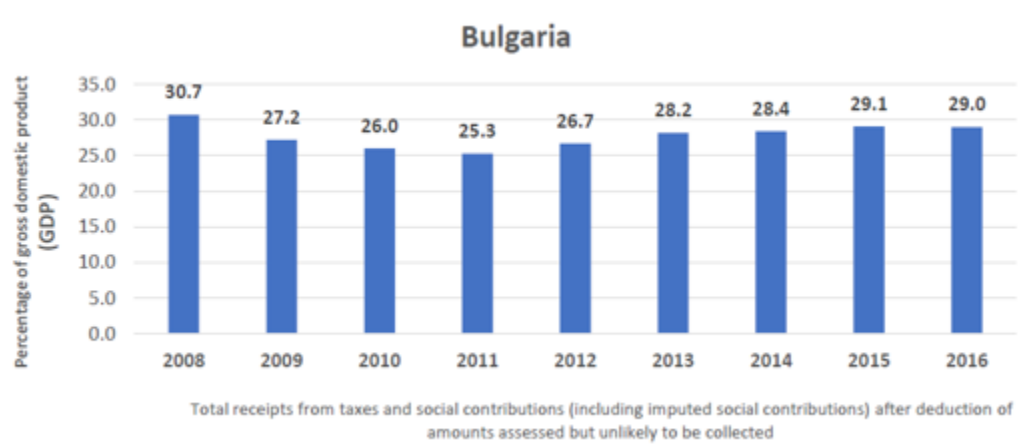
Η Βουλγαρία εντάχθηκε στο ΝΑΤΟ το 2004 και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) από τον Ιανουάριο 2007. Από τότε εκκίνησε μια διαδικασία εναρμόνισης της φορολογικής νομοθεσίας με τις οδηγίες και τους κανονισμούς της Ε.Ε. Λόγω των ειδικών συνθηκών (μείωση πληθυσμού ,υψηλή διαφθορά κ.α.) ακολούθησε επιθετική φορολογική πολιτική. Απλοποιώντας το φορολογικό της σύστημα με χαμηλούς συντελεστές φορολόγησης στοχεύοντας με αυτό τον τρόπο την προσέλκυση επενδύσεων, την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και την εξασφάλιση ενός διαφανούς και λειτουργικού φορολογικού συστήματος σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο. Με την ανωτέρω μεταρρύθμιση καταργήθηκε η προοδευτική φορολογική κλίμακα και αντικαταστάθηκε από ενιαίο γενικό συντελεστή φορολογίας 10%.

Μέχρι το 2007 ίσχυε η παρακάτω κλίμακα φορολόγησης φυσικών προσώπων (Πίνακας 3.6) στην Βουλγαρία

Πίνακας 3. 6 Φορολογική κλίμακα στη Βουλγαρία έως το 2007

Μονάδες	Συντελεστής%
0-19.500	0
19.501-28.000	20
28.000-36.300	25

Όπως απεικονίζεται και στη σχέση φορολογικών εσόδων προς το ΑΕΠ της χώρας στο διάγραμμα 3.6 δεν διακρίνεται καμία ιδιαίτερη αύξηση των φορολογικών εσόδων τα τελευταία έτη . Μάλιστα παρατηρείται και μείωση (μεγαλύτερη το διάστημα 2009 έως 2012). Άρα η θεαματική μείωση των φορολογικών συντελεστών δεν απέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Διάγραμμα 3. 6 Φορολογικά έσοδα στη Βουλγαρίας ως ποσοστό του ΑΕΠ

Αναλυτικότερα: Το 2008 το ποσοστό φορολογικών εσόδων προς ΑΕΠ ήταν 30,7% από το 2009 έως το 2011 βαίνει μειούμενη, όπου καταγράφηκε στο 25,3%, έπειτα αυξάνεται σταδιακά ,για να φτάσει το 2016 στο 29 % .

3.4.1.1 Φυσικά πρόσωπα

Ο νόμος περί Φόρων Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων στη Βουλγαρία τέθηκε σε ισχύ την 01.01.2008 και εισήγαγε δραστικές αλλαγές στη νομοθεσία. Πιο συγκεκριμένα ο προοδευτικός φόρος αντικαταστάθηκε από ένα ενιαίο φορολογικό σύστημα και εφαρμόζεται ενιαίος φορολογικός συντελεστής 10% ανεξαρτήτως ποσού εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Αντικείμενο φορολόγησης είναι το εισόδημα που προέρχεται από εργασιακές και μη εργασιακές σχέσεις φυσικών προσώπων, έσοδα από ενοίκια, διαχείριση ακινήτων ή μεταβίβαση δικαιωμάτων και ο φόρος είναι ετήσιος.

Ισχύουν διάφορες φορολογικές αφαιρέσεις φυσικών προσώπων πως δωρεές σε εγκεκριμένα φιλανθρωπικά ιδρύματα (με αποδείξεις), συνδρομές σε συντεχνίες ή επαγγελματικούς συνδέσμους, μέχρι το 50% του φορολογητέου εισοδήματος όπως υπολογίζεται πριν από αυτή την έκπτωση ποσού που επενδύεται σε κάθε φορολογικό έτος είτε άμεσα είτε έμμεσα σε εγκεκριμένη καινοτόμο μικρή και μεσαία επιχείρηση κ.α.

3.4.1.2. Νομικά πρόσωπα

Σύμφωνα με νόμο περί φόρου εισοδήματος εταιρειών όλα τα νομικά πρόσωπα και ενώσεις τα οποία συναλλάσσονται εμπορικά στη χώρα φορολογούνται. Το 2004 ο συντελεστής φορολόγησης νομικών προσώπων ήταν 19,5%, ενώ το 2005 και το 2006 ήταν 15%. Από το 2008 έως σήμερα ο συντελεστής φόρου εισοδήματος είναι 10% ανεξαρτήτως ποσού κερδών και υπολογίζεται αφαιρώντας από τα έσοδα της εταιρείας τις συνολικές δαπάνες. Επιπλέον, δεν υπάρχει προκαταβολή φόρου για το επόμενο φορολογικό έτος. Όλες οι βουλγαρικές εταιρείες υποβάλλουν φορολογικές δηλώσεις και πληρώνουν τον φόρο τους μέχρι τις 31 Μαρτίου κάθε χρόνο.

3.4.1.3 Φορολογική μεταχείριση μερισμάτων

Όσον αφορά τα μερίσματα που καταβάλλονται σε εταιρείες μη μόνιμους κατοίκους επιβάλλεται συντελεστής 5% για τα μερίσματα και τα έσοδα εκκαθάρισης που διανέμονται σε οντότητες που είναι εγκατεστημένες σε τρίτη χώρα. Η βάση φορολόγησης των εισοδημάτων από μερίσματα είναι το ακαθάριστο ποσό των διανεμόμενων μερισμάτων. Ο φορολογικός συντελεστής είναι 5%. Γενικά, ο φόρος παρακρατείται και καταβάλλεται από την εταιρεία πληρωμής μέχρι το τέλος του μήνα που ακολουθεί το τρίμηνο.

3.4.1.4 Φορολογική μεταχείριση τόκων και δικαιωμάτων

Ένα ποσοστό 10% ισχύει για τους τόκους και τα δικαιώματα που καταβάλλονται σε μια αλλοδαπή εταιρεία. Από την 1η Ιανουαρίου 2015 ισχύουν εξαιρέσεις για πληρωμές τόκων και δικαιωμάτων προς συνδεδεμένες με την Ε.Ε. εταιρείες βάσει της οδηγίας για τα επιτόκια και τις αμοιβές.

Η κατάσταση του παρακρατούμενου φόρου στην πηγή πραγματοποιείται ανά τρίμηνο μέχρι το τέλος του επόμενου μήνα.

3.4.1.5 Λοιποί φόροι

Φόροι ακινήτων

Ο ετήσιος φόρος ακίνητης περιουσίας κυμαίνεται μεταξύ 0,01% έως 0,45% για τη φορολογική αποτίμηση του ακινήτου και καθορίζεται κάθε χρόνο από τους δήμους. Τα ετήσια τέλη συλλογής απορριμμάτων που προκύπτουν και αυτά από τη φορολογική αποτίμηση των ακινήτων συλλέγονται επίσης από τους δήμους. Απαλλάσσονται του φόρου τα ακίνητα που ανήκουν στους δήμους, στο κράτος και σε διάφορα κρατικά ιδρύματα. Επιπλέον, ο φόρος που επιβάλλεται για τη μεταβίβαση ακινήτων και οχημάτων έχει φορολογικούς συντελεστές από 0,1% έως 3%.

Φόρος κληρονομιάς

Ο φόρος κληρονομιάς επιβάλλεται στην περιουσία που βρίσκεται στην Βουλγαρία ή στο εξωτερικό όταν κληρονομείται από πολίτες της Βουλγαρίας. Επιβάλλεται επίσης στην περιουσία που βρίσκεται στην Βουλγαρία και κληρονομείται από μη κατοίκους της Βουλγαρίας. Το ποσοστό φόρου είναι 0,7% - 1,4% όταν κληρονομείται από τους συγγενείς ή 5%-10% όταν δεν αποκτιέται από τους συγγενείς. Σε μερικές περιπτώσεις η κληρονομιά απαλλάσσεται του φόρου (δωρεά στον/στην σύζυγο και συγγενείς α' βαθμού). Ο φόρος κληρονομιάς επιβάλλεται στην περιουσία που βρίσκεται μέσα στη χώρα ή στο εξωτερικό και κληρονομείται από διαθήκη ή από τον νόμο από πολίτες της χώρας καθώς επίσης και την περιουσία των μη κατοίκων μέσα στο έδαφος της χώρας.

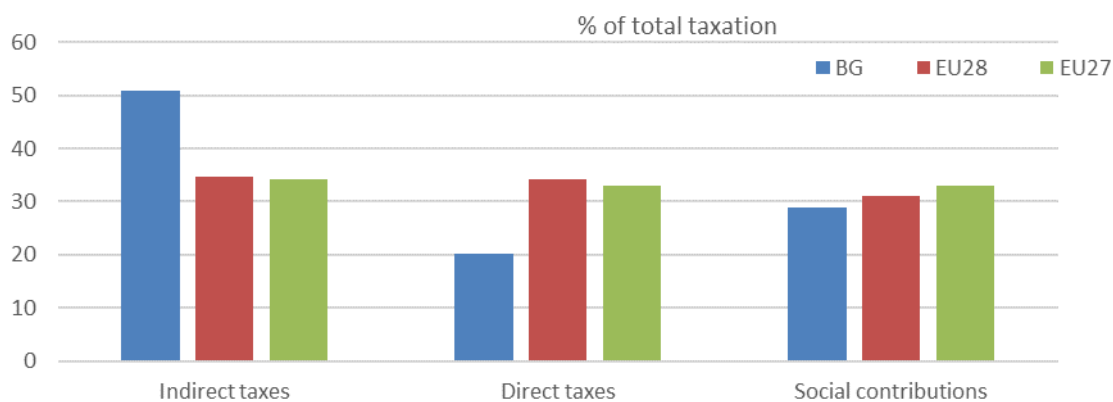
Εισόδημα από ενοίκια ή για οποιαδήποτε άλλη χορήγηση χρήσης δικαιωμάτων ή περιουσίας Το φορολογητέο εισόδημα που προέρχεται από ενοίκιο ή οποιαδήποτε άλλη χορήγηση της χρήσης κινητής ή ακίνητης περιουσίας εξ επαχθούς αιτίας καθορίζεται με τη μείωση του εισοδήματος που εισπράττεται από τα έξοδα ύψους 10%.

3.4.1.6 Δομή φορολογικών εσόδων της Βουλγαρίας

Αναλύοντας τη δομή των φορολογικών εσόδων της Βουλγαρίας, πίνακας 3.7, διακρίνουμε σταθερότητα του ποσοστού συνολικών εσόδων προς ΑΕΠ αφού το 2006 ήταν 29,67% και το 2018 ανήλθαν 29,93% . Μικρή ελάττωση παρατηρείται τα έτη 2009 έως 2011 που κυμάνθηκε κοντά στο 26%, επηρεασμένο από την παγκόσμια οικονομική κρίση.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A. Structure by type of tax													
as % of GDP													
Indirect taxes	16,7	16,16	16,97	14,39	14,31	13,80	14,96	15,62	14,94	15,65	15,53	15,19	15,21
VAT	10,34	9,83	10,38	8,44	8,67	8,15	8,97	9,31	8,89	8,89	9,08	8,92	9,09
Taxes and duties on imports excluding VAT	1,83	0,28	0,28	0,18	0,13	0,14	0,15	0,17	0,17	0,17	0,19	0,17	0,19
Taxes on products, except VAT and import duties	3,92	5,62	5,81	5,24	4,97	5,00	5,05	5,20	4,93	5,41	5,27	5,06	4,59
Other taxes on production	0,56	0,43	0,51	0,52	0,53	0,51	0,79	0,94	0,96	1,18	0,99	1,04	1,33
Direct taxes	5,01	7,73	6,33	5,50	5,09	4,84	4,90	5,36	5,65	5,62	5,82	5,97	6,05
Personal income taxes	2,48	3,01	2,75	2,77	2,85	2,70	2,84	2,90	3,20	3,07	3,15	3,30	3,34
Corporate income taxes	2,02	4,13	3,00	2,39	1,92	1,76	1,69	2,07	2,02	2,13	2,21	2,21	2,24
Other	0,50	0,59	0,58	0,34	0,33	0,37	0,37	0,39	0,42	0,42	0,46	0,45	0,46
Social contributions	8,01	7,71	7,41	7,21	6,68	6,71	6,81	7,47	7,84	7,80	7,75	8,27	8,67
Employers'	5,45	5,26	4,58	4,34	4,27	4,32	4,00	4,52	4,74	4,69	4,67	5,01	5,26
Households'	2,57	2,45	2,82	2,87	2,41	2,40	2,80	2,95	3,10	3,11	3,08	3,26	3,42
Total	29,67	31,60	30,71	27,10	26,08	25,35	26,68	28,44	28,43	29,07	29,10	29,42	29,93

Σε επίπεδο συνολικών φορολογικών εσόδων, αυτά ανήλθαν το 2018 σε 16,8δισ ευρώ. Τα έσοδα από εμμέσους φόρους είχαν μερίδιο 16,8% του ΑΕΠ και των άμεσων φόρων 6% του ΑΕΠ. Η αναλογία μεταξύ τους κυμάνθηκε 71,5% με 28,5% συντριπτικά υπέρ των εμμέσων φόρων (διάγραμμα 3.7).

Διάγραμμα 3.7 Φορολογικά έσοδα στη Βουλγαρία ως ποσοστό ΑΕΠ

Τέλος για το έτος 2018 τα συνολικά έσοδα απαρτίζονται κατά 50,8% από έμμεσους φόρους, 20,2% από άμεσους και 29% από κοινωνικές εισφορές, διαφοροποιούμενα από την αντίστοιχη αναλογία της ΕΕ28 η οποία ήταν 34,7% από έμμεσους 34,3% άμεσους 31,1% από κοινωνικές εισφορές.

3.4.2 Βασικά στοιχεία φορολογικού συστήματος Κύπρου

Η Κύπρος, επίσημα Κυπριακή Δημοκρατία ή Δημοκρατία της Κύπρου είναι ένα ανεξάρτητο νησιωτικό κράτος της ανατολικής Μεσογείου και το τρίτο μεγαλύτερο σε πληθυσμό και έκταση στην Μεσόγειο. Η Κύπρος έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 2004 και της Ευρωζώνης το 2008. Θεωρείται ανεπτυγμένη χώρα, με υψηλό κατά κεφαλήν εισόδημα και υψηλό δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης. Το πολίτευμα της Κύπρου είναι Προεδρική Δημοκρατία. Η Κύπρος προσφέρει ένα από τα πιο ελκυστικά φορολογικά συστήματα στην Ευρώπη. Η χώρα διατηρεί ένα απλοποιημένο, αποτελεσματικό και διάφανο φορολογικό σύστημα που είναι πλήρως συμβατό με τους νόμους και τους κανονισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης

3.4.2.1 Φόρος Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων

Άτομο που είναι φορολογικός κάτοικος της Κυπριακής Δημοκρατίας φορολογείται πάνω στο εισόδημα που αποκτάται ή προκύπτει από πηγές τόσο εντός όσο και εκτός της Δημοκρατίας. Άτομο που δεν είναι φορολογικός κάτοικος της Δημοκρατίας, φορολογείται πάνω στο εισόδημα που αποκτάται ή προκύπτει από πηγές μόνο εντός της Δημοκρατίας υπό προϋποθέσεις.

Για φυσικά πρόσωπα ισχύουν οι ακόλουθοι φορολογικοί συντελεστές:

Πίνακας 2. 28 Φορολογική κλίμακα φυσικών προσώπων	
ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ
έως 19.500 EUR	0%
19.501 EUR - 28.000 EUR	20%
28.001 EUR - 36.300 EUR	25%
36.301 EUR - 60.000 EUR	30%
60.001 EUR και άνω	35%

Λοιπές πηγές εισοδήματος

Οι συντάξεις του εξωτερικού φορολογούνται με σταθερό συντελεστή 5% πέραν του ποσού των 3.420 ευρώ. Ο φορολογούμενος μπορεί να επιλέξει να φορολογηθεί με βάση τους κανονικούς φορολογικούς συντελεστές και κλίμακες όπως αναφέρονται πιο πάνω. Αυτή η επιλογή μπορεί να γίνεται ετησίως.

Η σύνταξη χηρείας φορολογείται με σταθερό συντελεστή 20% για ποσά πέραν των €19.500. Επιπλέον, σε εισόδημα από μερίσματα, τόκους και ενοίκια φορολογικών κατοίκων Κύπρου, επιβάλλεται η έκτακτη αμυντική εισφορά για την ενίσχυση της εθνικής άμυνας. Μη κάτοικοι Κύπρου εξαιρούνται από την καταβολή αμυντικής εισφοράς. Αν το συνολικό εισόδημα φυσικού προσώπου (συμπεριλαμβανομένων των τόκων) δεν ξεπερνά τις €12.000 στο φορολογικό έτος, ο συντελεστής έκτακτης εισφοράς για την άμυνα μειώνεται σε 3%. (www.pwc.com.cy, Ιανουάριος 2018):.

Τέλος ισχύουν διάφορες αφαιρέσεις από το φορολογητέο εισόδημα όπως οι τόκοι που δαπανούνται αναφορικά με την απόκτηση στοιχείων ενεργητικού που χρησιμοποιούνται στην επιχείρηση, οι συνδρομές σε συντεχνίες ή επαγγελματικούς συνδέσμους, ποσά επένδυσης σε καινοτόμο μικρομεσαία επιχείρηση (έως 150.000 ευρώ) κ.α.

Ειδική αμυντική συνεισφορά (SDC)

Όπως προαναφέρθηκε στη Κύπρο υπάρχει μία ειδική αμυντική συνεισφορά. Επιβάλλεται μόνο στο μέρισμα, στους τόκους (στους περισσότερους τύπους) και στα εισοδήματα από ενοίκια που κερδίζουν άτομα που είναι κάτοικοι φορολογικού μητρώου της Κύπρου και κατοικούν στην Κύπρο για τους σκοπούς του SDC (www.mof.gov.cy). Για μερίσματα ποσοστό συνεισφοράς 17% και έσοδα από τόκους ποσοστό 30% εκτός από εταιρικά και κυπριακά κρατικά ομόλογα όπου ισχύει επιτόκιο 3%).

Απαλλαγή από την ειδική αμυντική συνεισφορά έχουν οι μη φορολογικοί κάτοικοι για όλα τα εισοδήματά τους. Αυτή ισχύει είτε κερδίζονται από την Κύπρο είτε από ξένες πηγές. Η ίδια αντιμετώπιση τυγχάνουν και τα άτομα που είναι κάτοικοι φορολογικού μητρώου της Κύπρου αλλά δεν κατοικούν στην Κύπρο. Ένα άτομο που δεν έχει «κατοικία προέλευσης» στην Κύπρο («*Domicile of Origin*» όπως ορίζεται στον νόμο περί διαθήκης και διαδοχής) θεωρείται ότι κατοικεί στην Κύπρο για σκοπούς SDC όταν το άτομο είναι φορολογικός κάτοικος της Κύπρου για περίοδο τουλάχιστον 17 έτη από τα τελευταία 20 χρόνια του φορολογικού έτους αναφοράς. Για εκείνα τα άτομα με «*Domicile of Origin*» στην Κύπρο,

χρησιμοποιούνται λεπτομερείς κανόνες για τον προσδιορισμό της κατάστασης κατοικίας των ατόμων για σκοπούς ειδικής αμυντικής συνεισφοράς (<https://taxsummaries.pwc.com/cyprus>)

3.4.2.2 Φόρος εισοδήματος Νομικών Προσώπων

Εταιρεία που είναι φορολογικός κάτοικος της Κύπρου, φορολογείται στο εισόδημα που αποκτάται ή προκύπτει από πηγές τόσο εντός όσο και εκτός της Δημοκρατίας. Εταιρεία που δεν είναι φορολογικός κάτοικος της Δημοκρατίας, φορολογείται στο εισόδημα που αποκτάται ή προκύπτει από πηγές μόνο εντός της Δημοκρατίας. Φορολογικός κάτοικος της Δημοκρατίας είναι εταιρεία της οποίας ο έλεγχος και η διεύθυνση ασκείται στη Δημοκρατία (www2.deloitte.com)

Ο συντελεστής εταιρικού φόρου για όλες τις εταιρίες από το 2013 ανέρχεται σε 12,5% ενώ προγενέστερα ήταν 10% (πίνακας 3.8).

Διάγραμμα 3. 8 Συντελεστές φορολόγησης Ν.Π. στη Κύπρο 2006 -2018

Υπό προϋποθέσεις, η φορολογική ζημιά, που προκύπτει κατά τη διάρκεια του φορολογικού έτους, αν δεν μπορεί να συμψηφιστεί με άλλα εισοδήματα, μεταφέρεται και συμψηφίζεται με τα φορολογικά κέρδη των επόμενων πέντε ετών.

Ισχύουν διάφορες απαλλαγές, όπως το κέρδος που προκύπτει από συναλλαγματικές διαφορές με εξαίρεση αυτές που αφορούν εμπορία συναλλάγματος και σχετικών παραγώγων, οι τόκοι που δεν προκύπτουν από τη συνήθη διεξαγωγή μιας επιχείρησης. (το εν λόγω εισόδημα από τόκους υπόκειται σε έκτακτη αμυντική εισφορά 30%, μερίσματα (εξαιρούνται τα μερίσματα που εκπίπτουν από το φορολογητέο εισόδημα της καταβάλλουσας εταιρείας), τα κέρδη από μόνιμη εγκατάσταση στο εξωτερικό, κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, το κέρδος από τη διάθεση τίτλων κ.α (www.pwc.com.cy, Ιανουάριος 2018)

3.4.2.3 Φορολογία μεταβίβασης ακινήτων

Η φορολογία ακινήτων στη Κύπρο υπολογίζεται βάσει του ακόλουθου πίνακα 3.8. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι απαλλάσσεται φορολογίας μεταβίβασης εάν ισχύει ΦΠΑ κατά την αγορά του ακινήτου. Ο φόρος μεταβίβασής μειώνεται κατά 50% σε περίπτωση που η αγορά ακινήτου δεν υπόκειται σε ΦΠΑ. Ορισμένες ρυθμίσεις ανταλλαγής χρεών για περιουσιακά στοιχεία μπορούν, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να εξαιρούνται από τα τέλη μεταβίβασης.

Πίνακας 3. 7 Συντελεστές φορολογίας μεταβίβασης ακινήτων στη Κύπρο

Αξία αγοράς (EUR)	Ποσοστό (%)	Χρέωση (EUR)	Συσσωρευμένη χρέωση (EUR)
Πρώτα 85.000	3	2.550	2.550
Από 85,001 έως 170,000	5	4.250	6.800
Πάνω από 170.000	8		

Σε περίπτωση δωρεάν μεταβίβασης ακινήτου, τα τέλη μεταβίβασης υπολογίζονται στην αξία του ακινήτου ως εξής (η «αξία» στις περιπτώσεις αυτές αναφέρεται σε τιμές από την 1η Ιανουαρίου 2013)

- Από τους γονείς στα παιδιά: Μηδέν.
- Μεταξύ συζύγων: 0,1%.
- Μεταξύ συγγενών τρίτου βαθμού: 0,1%.
- Για τους διαχειριστές: 50 EUR.

Τέλος τα τέλη εγγραφής υποθηκών είναι 1% της τρέχουσας αγοραίας αξίας.

3.4.2.1 Δομή φορολογικών εσόδων της Κύπρου

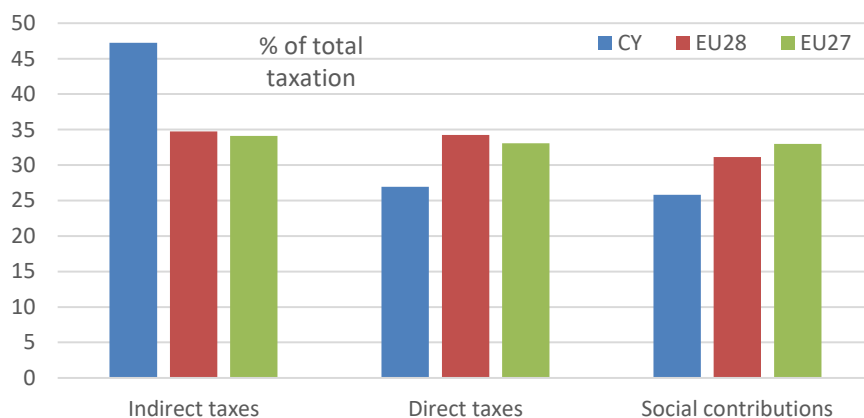
Στην Κύπρο τα φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και οι ασφαλιστικές εισφορές ανήλθαν σε 34,08%, 31,9%, 33,2%, 33,6%, για τα έτη αναφοράς 2008, 2010, 2015 και 2016 αντίστοιχα. Σημειώνεται ότι ο μέσος ευρωπαϊκός όρος για το 2016 ήταν 40,01%, ενώ για τις χώρες της Ευρωζώνης ήταν 41,2%.

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A. Structure by type of tax	as % of GDP												
Indirect taxes	15,8	17,4	16,7	14,4	14,4	13,7	14,0	13,8	15,0	15,0	14,9	15,6	16,0
VAT	8,7	9,3	9,6	8,3	8,2	7,7	8,1	7,8	8,7	8,5	8,8	9,2	9,9
Taxes and duties on imports excluding VAT	0,9	1,1	1,0	0,7	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
Taxes on products, except VAT and import duties	3,8	3,7	3,4	3,3	3,4	3,5	3,4	3,7	4,0	4,2	4,0	4,1	3,8
Other taxes on production	2,4	3,3	2,7	2,1	2,2	2,1	2,2	2,2	2,2	2,1	1,9	2,0	2,0
Direct taxes	9,2	11,9	11,1	9,6	9,4	10,1	9,9	10,4	10,4	9,9	9,3	9,2	9,1
Personal income taxes	3,8	5,3	4,3	3,3	3,4	3,5	3,5	2,8	2,7	2,7	2,8	3,0	3,2
Corporate income taxes	4,9	6,1	6,4	5,9	5,5	6,2	5,7	6,5	6,4	5,9	5,5	5,5	5,5
Other	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	1,1	1,3	1,3	1,0	0,6	0,5
Social contributions	7,1	6,8	7,0	7,8	8,0	7,9	7,8	7,6	8,3	8,3	8,2	8,5	8,7
Employers'	5,0	4,6	4,8	5,3	5,4	5,4	5,3	5,1	5,6	5,6	5,6	5,8	5,9
Households'	2,1	2,2	2,2	2,5	2,6	2,5	2,5	2,4	2,7	2,7	2,6	2,7	2,8
Less: capital transfers (1)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Total	32,1	36,1	34,8	31,8	31,7	31,7	31,7	31,8	33,8	33,2	32,4	33,3	33,8
B. Structure by level of government	as % of total taxation												
Central government	75,8	78,8	77,6	73,1	72,8	73,1	73,8	74,1	73,5	72,7	72,9	72,6	72,4
State government (2)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Local government	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,8	1,5	1,5	0,9	1,1	1,1
Social security funds	22,0	18,9	20,2	24,7	25,2	24,9	24,5	23,8	24,6	25,0	25,3	25,6	25,8
EU institutions	0,8	1,0	0,9	0,8	0,6	0,5	0,4	0,3	0,4	0,8	0,9	0,7	0,7
C. Structure by economic function	as % of GDP												
Consumption	13,4	13,9	14,0	12,4	12,2	11,7	12,0	11,9	13,1	12,8	12,9	13,3	13,9
Labour	10,0	9,8	10,0	11,1	11,3	11,4	11,5	10,8	11,4	11,6	11,3	11,6	11,9
of which on income from employment	9,9	9,7	10,0	11,0	11,2	11,3	11,4	10,7	11,4	11,5	11,3	11,5	11,8
Paid by employers	5,7	5,4	5,6	6,2	6,3	6,3	6,1	6,0	6,5	6,6	6,5	6,8	7,0
Paid by employees	4,2	4,3	4,4	4,8	4,9	5,0	5,3	4,7	4,8	4,9	4,8	4,7	4,8
Paid by non-employed	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Capital	8,7	12,3	10,8	8,3	8,2	8,7	8,2	9,2	9,2	8,8	8,2	8,4	8,1
Income of corporations	4,9	6,1	6,4	5,9	5,5	6,2	5,7	6,5	6,4	5,9	5,5	5,5	5,5
Income of households	1,3	2,7	1,6	0,4	0,5	0,4	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,6	0,6
Income of self-employed	0,4	0,5	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Stock of capital	2,1	3,0	2,3	1,5	1,7	1,5	1,7	2,0	2,0	2,2	1,7	1,7	1,5
D. Environmental taxes	as % of GDP												
Environmental taxes	3,1	3,1	3,0	2,8	2,8	2,8	2,6	2,7	3,1	2,9	2,8	2,8	2,8
Energy	1,8	1,7	1,6	1,6	1,8	1,9	1,9	2,1	2,4	2,3	2,2	2,2	2,2
of which transport fuel taxes	1,4	1,3	1,4	1,4	1,6	1,6	1,5	1,8	2,0	2,0	2,0	1,9	1,8
Transport	1,3	1,4	1,4	1,2	0,9	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
Pollution and resources	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
E. Property taxes	as % of GDP												
Taxes on property	1,6	2,5	1,8	1,1	1,2	1,0	1,0	1,3	1,3	1,5	1,1	1,1	0,9
Recurrent taxes on immovable property	1,3	2,0	1,4	0,8	1,0	0,8	0,8	1,1	1,2	0,8	0,4	0,3	0,2

Other taxes on property	0,4	0,5	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,7	0,7	0,8	0,7
F. Implicit tax rates	%												
Consumption	18,2	18,8	18,4	17,2	16,6	15,6	15,7	15,1	16,5	16,2	16,6	17,3	18,2
Labour	22,5	21,9	22,2	22,7	23,2	23,1	23,2	22,7	24,6	25,4	25,4	25,8	26,6

Πίνακας 3. 8 Δομή φορολογικών εσόδων στη Κύπρο

Αναλύοντας τη δομή των φορολογικών εσόδων της Κύπρου (Πίνακας 3.9), διακρίνουμε μικρή αύξηση του ποσοστού συνολικών εσόδων προς ΑΕΠ αφού το 2006 ήταν 32,1% και το 2018 στο 33,8% . Μεγαλύτερη αύξηση παρατηρείται τα έτη 2007 έως 2008 αφού κυμάνθηκα στο 36 % και 34,8 % αντίστοιχα . Σε επίπεδο συνολικών φορολογικών εσόδων αυτά ανήλθαν το 2018 σε 7,1 δις ευρώ.

Διάγραμμα 3. 9 Άμεσοι- έμμεσοι φόροι στη Κύπρο και την Ε.Ε.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα έσοδα από φορολογία εταιρειών τα οποία αποτελούν το 60% των εσόδων άμεσης φορολογίας το 2018 και ανήλθαν σε 1,2 δις ευρώ από τα 1,9 δις ευρώ των συνολικών εσόδων από άμεσους φόρους.

Τα έσοδα από έμμεσους φόρους είχαν μερίδιο 16% του ΑΕΠ και των άμεσων φόρων 9,1% του Α.Ε.Π. (Διάγραμμα 3.9). Η αναλογία μεταξύ τους κυμάνθηκε 63,7% με 36,3% συντριπτικά υπέρ των εμμέσων φόρων.

Τέλος για το έτος 2018 τα συνολικά έσοδα απαρτίζονται κατά 47,2% από έμμεσους φόρους, 26,9% από άμεσους και 25,8% από κοινωνικές εισφορές, διαφοροποιούμενα από την αντίστοιχη αναλογία της ΕΕ28 η οποία ήταν 34,7% από έμμεσους 34,3%, από άμεσους και 31,1% από κοινωνικές εισφορές.

3.4.3 Βασικά στοιχεία φορολογικού συστήματος Βελγίου

Το Βέλγιο (Βασίλειο του Βελγίου) είναι χώρα στην βορειοδυτική Ευρώπη. Έχει πληθυσμό 11.530.853 κατοίκους, σύμφωνα με επίσημη εκτίμηση για το 2020.

Η οικονομία της χώρας βασίζεται στον τριτογενή παραγωγικό τομέα (υπηρεσίες) και μάλιστα είναι η βάση πολλών θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.. Το Βέλγιο είναι το σημείο στο οποίο λαμβάνονται όλες οι σημαντικές ευρωπαϊκές πολιτικές αποφάσεις και, ως εκ τούτου, φιλοξενεί διεθνείς οργανισμούς όπως το ΝΑΤΟ, τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Άμυνας (ΕΔΑ), το Ευρωπαϊκό Γραφείο Περιβάλλοντος (ΕΕΒ) και τον κόσμο Τελωνειακός Οργανισμός (WCO). Έχει μια σύγχρονη ιδιωτική-οικονομία και έχει αξιοποιήσει την κεντρική γεωγραφική της θέση, το ανεπτυγμένο δίκτυο μεταφορών, τη διαφοροποιημένη βιομηχανική και εμπορική βάση, και τους υψηλά μορφωμένους κατοίκους της.

3.4.3.1 Φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων

Οι κάτοικοι του Βελγίου φορολογούνται επί του παγκόσμιου εισοδήματός τους, ενώ οι μη κάτοικοι φορολογούνται μόνο για το εισόδημα που αποκτάται στη χώρα. Ο υπολογισμός του φόρου περιέχει δύο βασικά στοιχεία, το «ομοσπονδιακό προσωπικό φόρο» και το «περιφερειακό προσωπικό φόρο». Σύμφωνα με την 6η μεταρρύθμιση, οι βελγικές περιφέρειες έχουν πλέον το δικαίωμα να διατηρούν επιβαρύνσεις για «μειωμένη ομοσπονδιακή φορολογία προσωπικού εισοδήματος» και επίσης να χορηγούν μειώσεις φόρου / εκπτώσεις φόρου. Η φορολογική υποχρέωση μπορεί επομένως να διαφέρει σε περιοχή στην οποία βρίσκεται η κατοικία του φορολογούμενου την 1η Ιανουαρίου του αντίστοιχου φορολογικού έτους. (<https://taxsummaries.pwc.com/belgium>).

Οι φορολογικοί συντελεστές είναι οι ίδιοι για τους φορολογούμενους μόνιμους και μη κατοίκους, αλλά ορισμένες μειώσεις ή εκπτώσεις φόρων χορηγούνται μόνο σε μη κατοίκους, υπό την προϋπόθεση ότι κερδίζουν τουλάχιστον το 75% του παγκόσμιου επαγγελματικού εισοδήματός τους στο Βέλγιο.

Προσωπικοί συντελεστές φόρου εισοδήματος

Η φορολογία υπολογίζεται βάσει κλίμακας (πίνακας 3.9) στα καθαρά φορολογητέα έσοδα μετά την αφαίρεση των τελών κοινωνικής ασφάλισης και των επαγγελματικών εξόδων.

Πίνακας 3. 9 Συντελεστής φορολογίας φυσικών προσώπων στο Βέλγιο.

Φορολογητέο εισόδημα (EUR)		Ποσοστό (%)
Πάνω από	έως	
0	13,440	25
13,440	23,720	40
23,720	41,060	45
41,060	πλέον	50

Φόρος επί των εσόδων από επενδύσεις

Τα έσοδα από κεφάλαια περιλαμβάνουν τόκους, μερίσματα ή άλλες μορφές επένδυσης. Οι τόκοι και τα μερίσματα που καταβάλλονται και εισπράττονται μέσω ενός βελγικού χρηματοπιστωτικού ιδρύματος υπόκεινται, κατ' αρχήν, σε κατ' αποκοπή φόρο 30%.

Οποιοσδήποτε τόκος υπερβαίνει αυτό το ποσό υπόκειται σε φόρο με συντελεστή 15%. Οι τόκοι από τους συνήθεις λογαριασμούς ταμειωτηρίου εξαιρούνται από τη φορολογία έως όριο 990 ευρώ για το έτος εισοδήματος 2020. Επίσης εξαιρούνται του φόρου οι πληρωμές μερισμάτων ποσού έως 812 ευρώ.

Κληρονομικότητα και φόροι δωρεών

Ο φόρος κληρονομιάς καταβάλλεται από κληρονόμους κάτοικους ή κληρονόμους οποιουδήποτε αποθανόντος που θεωρείται κάτοικος του Βελγίου, στο καθαρό ποσό που κληρονομήθηκε από κάθε παραλήπτη περιουσίας. Από το 2018, η οικογενειακή κατοικία δεν υπόκειται σε φόρο όταν κληρονομείται από έναν κληρονόμο, έναν σύζυγο ή έναν συγγενή απευθείας (ισχύει για όλες τις περιοχές).

Μια ειδική μορφή φόρου κληρονομιάς προκύπτει μετά το θάνατο ενός Βέλγου μη μόνιμου κατοίκου που εγκαταλείπει περιουσία στο Βέλγιο. Ο φόρος επιβάλλεται στην ακαθάριστη αξία του ακινήτου αντί στο καθαρό ποσό που κληρονομήθηκε από κάθε παραλήπτη, με τυπικούς συντελεστές του φόρου κληρονομιάς. Οι φορολογικοί κανόνες κληρονομιάς διαφέρουν ανάλογα με την περιοχή όπου ο αποθανών είχε φορολογική κατοικία.

Οι φορολογικοί συντελεστές δωρεών ποικίλλουν ανάλογα με την περιοχή στην οποία έχει καταχωρηθεί η δωρεά (<https://taxsummaries.pwc.com/belgium/individual/other-taxes>).

Στις πρωτεύουσες της Φλάνδρας και των Βρυξελλών, επιβάλλονται συντελεστές :

- 3% για δωρεές μεταξύ συζύγων, παιδιών, εγγονών, γονέων, παππούδων και συγκατοίκων, ή
- 7% για δωρεές μεταξύ άλλων ατόμων.

3.4.3.2 Φορολογία εισοδήματος νομικών προσώπων

Γενικά, η φορολογική βάση για τους σκοπούς της φορολογίας εισοδήματος των νομικών προσώπων καθορίζεται βάσει της αυτοτέλειας των χρήσεων. Θεωρείται ότι όλα τα έσοδα που εισπράττει μια επιχείρηση είναι, καταρχήν, εισόδημα των επιχειρήσεων. Η βάση φόρου εισοδήματος βασίζεται στις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές του Βελγίου αναφορικά με τις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας.

Από το φορολογικό έτος 2019 (οικονομικά έτη που λήγουν στις 31 Δεκεμβρίου 2018 και αργότερα), οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα είναι σε θέση να επωφεληθούν από μειωμένο συντελεστή 20% συν 2% φόρο κρίσης, γεγονός που σημαίνει πραγματικό επιτόκιο 20,40% στον πρώτο βραχίονα κέρδους 100.000 ευρώ.

Από το φορολογικό έτος 2019 (οικονομικές χρήσεις που λήγουν στις 31 Δεκεμβρίου 2018 και μεταγενέστερα), ο φόρος εισοδήματος εισπράττεται με συντελεστή 29% συν ένα φόρο κρίσης 2%, το οποίο είναι ένα επιτόκιο που συνεπάγεται ένα πραγματικό επιτόκιο 29,58% έως 33,99%. Ο συντελεστής αυτός ισχύει τόσο για τις Βελγικές εταιρείες (υπόκεινται σε βελγικό φόρο εισοδήματος) όσο και για τις μη μόνιμα εγκατεστημένες στο Βέλγιο εταιρίες. Τα κεφαλαιουχικά κέρδη επί των προνομιούχων μετοχών που πραγματοποιήθηκαν χωρίς να πληρείται η απαίτηση συμμετοχής ενός έτους φορολογούνται με 25,5% (25% συν ένα φόρο κρίσης 2%, ο οποίος μπορεί να αντισταθμιστεί από τις διαθέσιμες φορολογικές ζημιές) υπό την προϋπόθεση ότι πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις.

Οι μη μεριδιούχες μετοχές υπόκεινται στην τιμή 29,58%. Από το φορολογικό έτος 2021 (οικονομικές χρήσεις που λήγουν στις 31 Δεκεμβρίου 2020 και αργότερα), ο πρότυπος φόρος εισοδήματος μειώνεται στο 25%, χωρίς κανένα φόρο κρίσης (θα καταργηθεί). Τα κεφαλαιουχικά κέρδη επί των προνομιούχων μετοχών που πραγματοποιούνται όταν πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις παραμένουν πλήρως απαλλαγμένα. Οι μη επιλέξιμες μετοχές θα υπόκεινται στην τιμή 25%. Οι μεγάλες εταιρείες υπόκεινται σε φόρο δίκαιης μεταβίβασης ολόκληρου ή μέρους των διανεμόμενων μερισμάτων τους.

3.4.3.3 Δομή φορολογικών εσόδων του Βελγίου

Αναλύοντας τη δομή των φορολογικών εσόδων του Βελγίου, πίνακας 3.11, διακρίνουμε μικρή αύξηση του ποσοστού συνολικών εσόδων προς ΑΕΠ αφού το 2006 ήταν 43,6% και το 2018 το 44,8%. Σε επίπεδο συνολικών φορολογικών εσόδων αυτά ανήλθαν το 2018 σε 206 δις ευρώ καταλαμβάνοντας την τρίτη θέση στην Ε.Ε. 28.

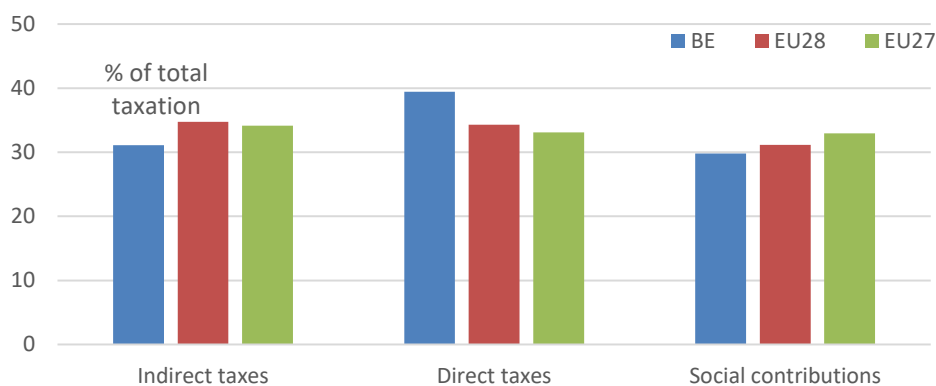
Πίνακας 3. 10 Δομή φορολογικών εσόδων στη Κύπρο

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
A. Structure by type of tax	as % of GDP												
Indirect taxes	13,4	13,3	13,4	13,3	13,5	13,6	14,0	13,9	13,8	13,6	13,9	13,9	13,9
VAT	7,0	7,0	7,0	7,0	7,1	7,0	7,1	7,1	6,9	6,7	6,8	6,8	6,9
Taxes and duties on imports excluding VAT	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Taxes on products, except VAT and import duties	3,9	3,9	3,8	3,8	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,3	4,3	4,3
Other taxes on production	1,8	1,7	1,8	1,9	1,9	2,0	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1
Direct taxes	17,0	16,7	17,0	15,8	16,2	16,7	17,2	17,8	17,7	17,3	16,9	17,5	17,7
Personal income taxes	12,0	11,8	12,3	12,1	12,2	12,4	12,6	13,0	12,9	12,4	12,0	11,9	11,8
Corporate income taxes	3,5	3,4	3,3	2,3	2,5	2,8	3,0	3,1	3,1	3,3	3,4	4,1	4,3
Other	1,5	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5
Social contributions	13,3	13,4	13,9	14,4	14,0	14,2	14,4	14,5	14,3	14,2	13,6	13,5	13,4
Employers'	8,1	8,2	8,5	8,8	8,5	8,7	8,8	8,9	8,8	8,7	8,2	8,1	7,9
Households'	5,2	5,2	5,4	5,6	5,5	5,5	5,6	5,6	5,5	5,5	5,4	5,4	5,4
Less: capital transfers (1)	0,1	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Total	43,6	43,3	44,0	43,2	43,6	44,4	45,3	46,0	45,7	45,0	44,2	44,7	44,8
B. Structure by level of government	as % of total taxation												
Central government	31,6	30,6	29,7	26,7	28,6	26,7	29,1	29,5	29,7	33,0	29,2	28,7	29,5
State government (2)	24,2	24,4	24,8	25,0	24,1	25,0	24,7	24,7	24,6	24,2	27,1	26,8	26,3
Local government	5,1	5,2	4,6	5,5	5,2	5,1	4,7	4,8	4,7	5,0	5,1	4,9	4,6
Social security funds	37,9	38,4	39,6	41,6	40,9	42,0	40,4	40,0	40,0	36,6	37,2	38,3	38,2
EU institutions	1,3	1,3	1,4	1,2	1,2	1,2	1,1	1,0	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4
C. Structure by economic function	as % of GDP												
Consumption	10,8	10,8	10,7	10,6	10,9	10,8	10,9	10,9	10,8	10,6	10,9	10,9	11,0
Labour	22,7	22,8	23,6	24,0	23,7	24,2	24,2	24,4	24,2	23,7	22,7	22,6	22,4
of which on income from employment	21,0	21,1	21,7	22,1	21,8	22,2	22,2	22,4	22,1	21,6	20,6	20,5	20,3
Paid by employers	8,1	8,2	8,5	8,8	8,5	8,7	8,8	8,9	8,7	8,7	8,2	8,1	7,9
Paid by employees	12,9	12,8	13,3	13,3	13,3	13,5	13,4	13,6	13,3	12,9	12,5	12,4	12,4
Paid by non-employed	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	2,1
Capital	9,9	9,6	9,6	8,5	8,8	9,2	10,1	10,6	10,6	10,5	10,4	11,0	11,2

Income of corporations	3,5	3,4	3,3	2,3	2,5	2,8	3,0	3,1	3,1	3,3	3,4	4,1	4,3
Income of households	0,5	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,4	0,7	0,7	0,6	0,4	0,4	0,4
Income of self-employed	2,1	2,1	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4
Stock of capital	3,7	3,6	3,7	3,6	3,8	3,9	4,3	4,4	4,4	4,3	4,2	4,1	4,1
D. Environmental taxes	as % of GDP												
Environmental taxes	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,7	2,7	2,7
Energy	1,4	1,4	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,9	1,9	1,9
of which transport fuel taxes	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2
Transport	0,8	0,8	0,7	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Pollution and resources	0,16	0,15	0,14	0,15	0,15	0,14	0,13	0,13	0,13	0,12	0,13	0,12	0,13
E. Property taxes	as % of GDP												
Taxes on property	3,1	3,0	3,0	2,9	3,1	3,3	3,5	3,6	3,6	3,6	3,6	3,5	3,5
Recurrent taxes on immovable property	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2
Other taxes on property	1,9	1,8	1,8	1,6	1,8	2,0	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
F. Implicit tax rates	%												
Consumption	18,1	18,3	17,6	17,1	17,6	17,4	17,4	17,3	17,4	17,3	17,9	17,9	18,0
Labour	42,4	42,5	42,6	42,3	42,9	43,2	43,0	43,2	43,1	43,3	41,9	41,7	41,2
G. Payable tax credits	as % of GDP												
Total payable tax credits	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,4	0,5	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
Tax expenditure component	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Transfer component	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Total tax revenue adjusted for payable tax credits	43,5	43,2	43,9	42,9	43,3	44,0	44,9	45,7	45,4	44,8	44,0	44,5	44,6

Τα έσοδα από εμμέσους φόρους είχαν μερίδιο 13,9% του ΑΕΠ και των άμεσων φόρων 17,7% του ΑΕΠ. Η αναλογία μεταξύ τους κυμάνθηκε 44% με 56%, συντριπτικά υπέρ των άμεσων φόρων.

Τέλος για το έτος 2018 τα συνολικά έσοδα απαρτίζονται κατά 31,1% από έμμεσους φόρους, 39,4% από άμεσους και 29,8% από κοινωνικές εισφορές. διαφοροποιούμενα από την

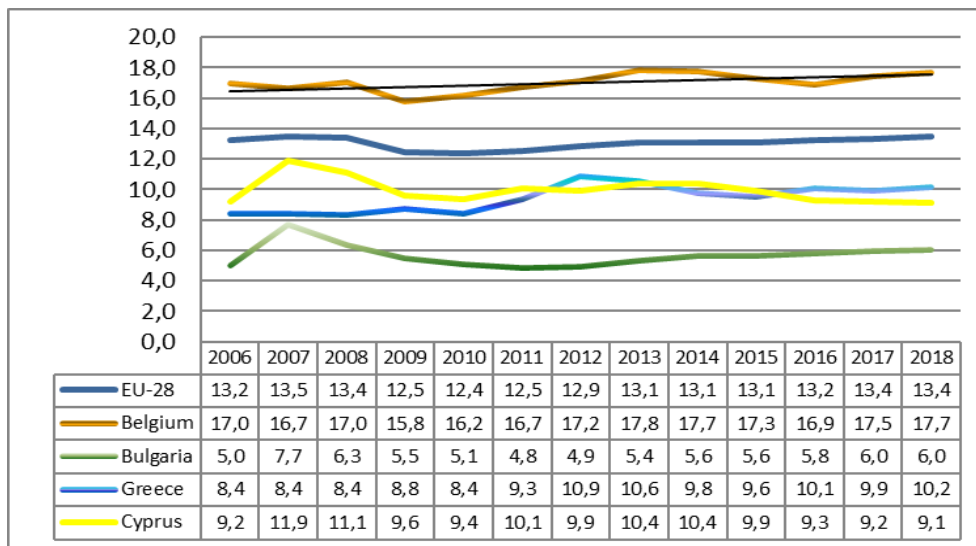

Διάγραμμα 3.10 Σχέση άμεσων εμμέσων φόρων Βελγίου και Ε.Ε.

αντίστοιχη αναλογία της ΕΕ28 η οποία ήταν 34,7% από έμμεσους 34,3% άμεσους και 31,1% από κοινωνικές εισφορές (Διάγραμμα 3.10).

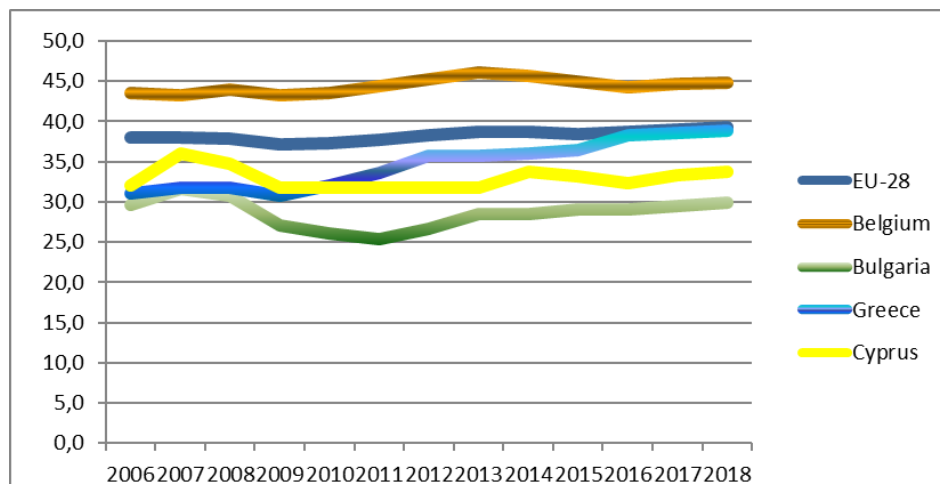
3.4.4 Συγκριτική απεικόνιση των επιλεγμένων χωρών

Προηγουμένως αναλύθηκαν τα φορολογικά συστήματα της Ε.Ε. της Ελλάδας καθώς και τριών επιλεγμένων χωρών, δηλαδή το Βέλγιο, τη Βουλγαρία και τη Κύπρο. Σε αυτό το σημείο θα συγκρίνουμε τα βασικά φορολογικά μεγέθη των χωρών αυτών έναντι και του μέσου όρου των 28 μελών της Ε.Ε όπως αποτυπώνονται στο διάγραμμα 3.11.

Διάγραμμα 3. 11 Σύγκριση εσόδων από άμεση φορολογία στις Ελλάδα-Βέλγιο-Κύπρος- Βουλγαρία-μ.ο.Ε.Ε. 28

Οι συνολικοί φόροι προς ΑΕΠ καταγράφονται το 2018 στο 44,8% στο Βέλγιο, 38,9% στην Ελλάδα πλησίον του μέσου όρου της ΕΕ28, η Κύπρος στο 33,8% και η Βουλγαρία βρίσκεται πολύ χαμηλότερα στο 29,9%. Όπως αναλύθηκε και προγενέστερα είναι εμφανής η

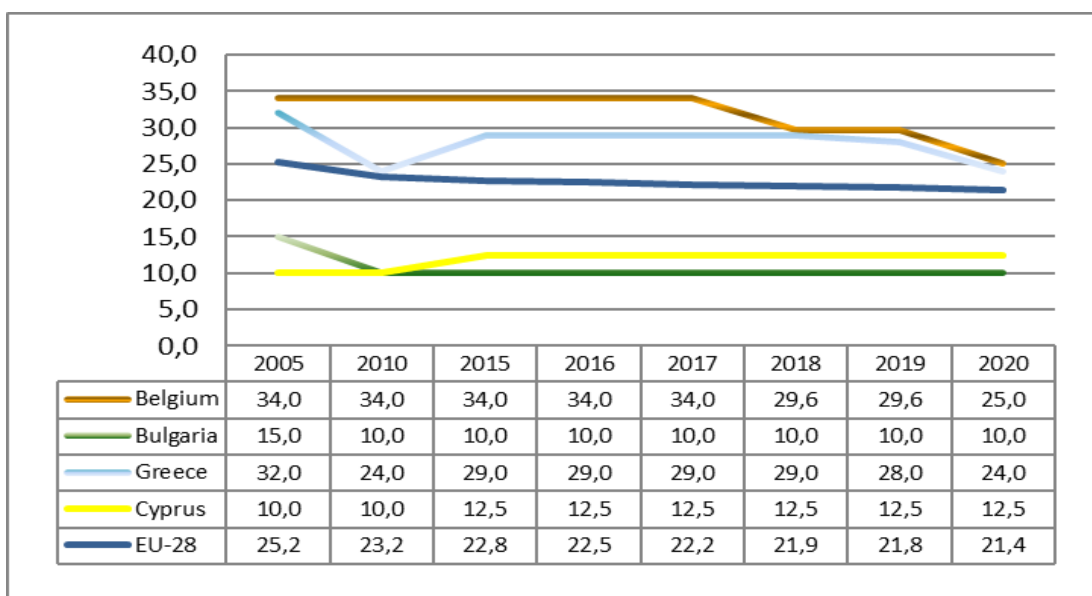
Διάγραμμα 3. 12 Σύγκριση εσόδων από άμεση φορολογία στις Ελλάδα-Βέλγιο-Κύπρος- Βουλγαρία-μ.ο.Ε.Ε. 28

διαφοροποίηση των αναπτυγμένων (βιομηχανοποιημένων) «παλαιών» χωρών. Ο εκπρόσωπος τους σε αυτή τη σύγκριση, το Βέλγιο έχει συνολικά έσοδα προς ΑΕΠ πολύ υψηλότερα του μέσο όρου της ΕΕ Αντίθετα οι νέες χώρες, εν προκειμένω στη Βουλγαρία και στη Κύπρο, τα έσοδα καταλαμβάνουν μικρότερο μερίδιο του ΑΕΠ. Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, με τα μέτρα προσαρμογής, από το 2015 και έπειτα προσέγγισε το μέσο όρο της Ε.Ε.28.

Εμβαθύνοντας περισσότερο σε επίπεδο άμεσης φορολογίας που μελετάται παρατηρείται ανάλογη εικόνα. Η Βουλγαρία έχει ποσοστά πολύ μικρότερα από τις υπόλοιπες χώρες. Αύξησε μεν το ποσοστό αμέσων φόρων προς ΑΕΠ, από το 5% το 2006 στο 6% το 2018, παραμένει δε μακριά και κάτω του μέσου όρου της Ε.Ε.28. Η Ελλάδα πραγματοποίησε αύξηση από το 8,4 % το 2006 σε 10,2 το 2018 αλλά υπολείπεται και αυτή του μέσου όρου του ΑΕΠ. Η Κύπρος σταθερά κυμαίνεται από 9,2% το 2006 σε 9,1% το 2018. Αντίθετα το Βέλγιο παραμένει πολύ υψηλότερα του μέσου όρου της του ΕΕ28 περίπου στο 17 % από το 2006 καταγράφοντας 17,7 %το 2018.

Τα τελευταία χρόνια με την παγκοσμιοποίηση και την ελευθερία κίνησης κεφαλαίων αναπτύσσεται ένας ανταγωνισμός προσέλκυσης της φορολογικής έδρας εταιρειών.

Έτσι ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύγκριση των εσόδων από άμεση φορολογία εισοδήματος εταιριών. Σε επίπεδο φορολογικών συντελεστών παρατηρείται συνεχής μείωση τους με την πάροδο των ετών . Βέβαια οι ‘ αναπτυγμένες ’ βορειοκεντρικές χώρες έχουν αρκετά υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές σε σχέση με τις αναπτυσσόμενες νέες χώρες. Στις χώρες που συγκρίνουμε το Βέλγιο έχει το 2020 συντελεστή φορολόγησης εταιρικών κερδών 25% , αισθητά μειωμένο από το 34 % που είχε το 2005 έως το 2017. Η Ελλάδα κρατάει υψηλότερους από το μέσο όρο της ΕΕ28 (21,4% το 2020) συντελεστές φορολόγησης εταιρειών . Το 2005 εφαρμοζόταν συντελεστής 32% για να φθάσει 29 % έως το 2018 και 24% το 2020 με την τελευταία μείωση. Στον αντίποδα η Κύπρος έχει συντελεστή 12,5% και η Βουλγαρία παρέχει το μικρότερο συντελεστή φορολόγησης στην ΕΕ με 10% σταθερό από το 2008.

Διάγραμμα 3. 13 Σύγκριση συντελεστών φορολογίας νομικών προσώπων Ελλάδα-Βέλγιο-Κύπρος- Βουλγαρία-μ.ο.Ε.Ε.28.

Όμως οι μικρότεροι συντελεστές αποφέρουν λιγότερα έσοδα; Ο ανταγωνισμός επιβολής μικρότερων συντελεστών για προσέλκυση επιχειρήσεων αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα;

Όπως διακρίνεται και στο πίνακα 3.12 τα έσοδα από φορολογία εταιρειών βαίνουν μειούμενα σε χώρες με ιδιαίτερα δελεαστικούς μικρούς συντελεστές φορολόγησης όπως η Βουλγαρία στην οποία το 2018 αντιστοιχούσαν στο 7,5% των συνολικών έσοδα από εταιρείες από 9,8% το 2008. Η Κύπρος και αυτή με μικρό συντελεστή κατέγραψε μείωση - 2,3 μονάδες αφού το 2018 ήταν 16,2 % έναντι 18,4% το 2008. Αξιοσημείωτη είναι η πολύ υψηλή θέση κατάταξης της(2η) ανάμεσα στις χώρες μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης. Η Ελλάδα, με υψηλούς συντελεστές φορολόγησης εταιρειών, το 2008 κατέγραψε ποσοστό 6,7% εσόδων από φορολόγηση εταιρειών έναντι των συνολικών εσόδων, ενώ το 2018 μειώθηκε σε 5,6%, επηρεασμένη και από την οικονομική κρίση των προγραμμάτων προσαρμογής. Αντίθετα το Βέλγιο με υψηλούς συντελεστές αύξησε το μερίδιο από φόρους εταιρειών κατά 2,1 μονάδες, δηλαδή από 7,5% το 2008 σε 9,6% το 2018.

Πίνακας 3. 11 Σύγκριση εσόδων (σε ποσοστό ΑΕΠ) από φορολογία εταιρειών Βέλγιο, Βουλγαρία, Κύπρος, Ελλάδα, μ.ο.ΕΕ.

	2008	2010	2015	2016	2017	2018	Difference 2008-2018 (pp)	Ranking 2018	Revenue 2018 (million EUR)
EU-28	7,6	6,3	6,3	6,7	6,9	6,9	-0,6		431 769
Belgium	7,5	5,8	7,3	7,7	9,1	9,6	2,1	6	19 766
Bulgaria	9,8	7,4	7,3	7,6	7,5	7,5	-2,3	12	1 259
Greece	6,7	7,9	5,9	6,5	5,0	5,6	-1,2	23	3 998
Cyprus	18,4	17,4	17,7	17,1	16,6	16,2	-2,3	2	1 155

Συμπερασματικά, με βάση τις ανωτέρω συγκρίσεις και χωρίς να συνυπολογιστούν οι ειδικές φοροαπαλλαγές ή ειδικές φορολογίες, παρατηρείται ο διαχωρισμός σε νέες –παλαιές χώρες εντός ΕΕ . Οι παραδοσιακές βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες βόρειο -κεντρικής Ευρώπης διατηρούν τα έσοδα τους σε υψηλά επίπεδα προς το ΑΕΠ, παρά τους υψηλότερους συντελεστές φορολόγησης και διαφαίνεται να κρατούν τις εταιρείες εντός της φορολογικής τους επικράτειας. Αντίθετα οι νέες χώρες επιδιώκουν υψηλά φορολογικά έσοδα με χαμηλούς συντελεστές φορολόγησης χωρίς ιδιαίτερη επιτυχία. Αντιλαμβανόμαστε πως η επιχειρηματικότητα επιθυμεί σταθερές οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες όπως αυτές των αναπτυγμένων χωρών της ευρωπαϊκής ένωσης παρά την αβεβαιότητα των αναπτυσσόμενων χωρών με το δελεαστικό περιβάλλον χαμηλής φορολόγησης. Μη λησμονούμε πως υπάρχει πάντα η δυνατότητα αναζήτησης νέων φορολογικών παραδείσων εκτός ΕΕ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΡΕΥΝΑ

4.1 Εισαγωγή

Για την αποτύπωση της αίσθησης των φορολογουμένων περί φορολογικής πολιτικής και του φορολογικού συστήματος στην Ελλάδα, όπως αυτά παρουσιάστηκαν στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας, διεξήχθη έρευνα με δομημένο ερωτηματολόγιο προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα,

4.2 Βασικές ερευνητικές υποθέσεις

Στόχος της έρευνας θα είναι η καταγραφή της άποψης και της αίσθησης των φορολογουμένων περί υπερφορολόγησης και της αναγκαιότητας μείωσης των φορολογικών συντελεστών. Επίσης θα διερευνηθεί η αποδοχή η μη εναλλακτικών πηγών εσόδων. Τέλος θα καταγραφεί ο βαθμός ευχαρίστησης των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων προσαρμογής και της λειτουργίας της ΑΑΔΕ.

Ανακεφαλαιώνοντας, οι ερευνητικές υποθέσεις του παρόντος πονήματος είναι οι κάτωθι:

Υπόθεση 1η: Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 4 «Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας» και της ερώτησης 13 «Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος);».

Υπόθεση 2η: Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 4 «Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας» και της ερώτησης 14 «Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποια θα επιλέγατε;».

Υπόθεση 3η: Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 7 «Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν;» και της ερώτησης 29 «Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα».

Υπόθεση 4η: Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 7 «Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν;» και της ερώτησης 30 «Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα».

Υπόθεση 5η: Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 19 «Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;» και της

ερώτησης 20 «Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων».

Υπόθεση 6η: Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 19 «Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;» και της ερώτησης 21 «Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων».

Υπόθεση 7η: Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 19 «Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;» και της ερώτησης 22 «Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν».

Μετά την ολοκλήρωση της έρευνας και την καταγραφή των αποτελεσμάτων μέσω του στατιστικού πακέτου SPSS, θα διαπιστώσουμε ποιες από τις ερευνητικές υποθέσεις ισχύουν και θα καταλήξουμε σε κάποια συμπεράσματα συσχετίσεις μεταβλητών (ποιοτικών και ποσοτικών).

4.3 Μεθοδολογία έρευνας

Η διεξαγωγή της έρευνας βασίστηκε σε ερωτηματολόγιο 33 ερωτήσεων κλειστού τύπου, το οποίο απαρτίζεται από μία γενική ενότητα 5 ερωτήσεων δημογραφικών στοιχείων και 4 ειδικές ενότητες στις οποίες εξετάζονται οι βασικές ερευνητικές υποθέσεις, όπως αναλυτικά αναφέρονται παραπάνω.

Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με τη μορφή *google form* και απευθύνθηκε σε χρήστες ηλεκτρονικών μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Διαμέσου χορηγούμενης προβολής και κοινοποιήσεων σε μεγάλες ομάδες χρηστών ποικίλου ενδιαφέροντος επιχειρήθηκε να απευθυνθεί σε ένα ένα τυχαίο δείγμα, αντιπροσωπευτικό των φορολογούμενων -χρηστών ηλεκτρονικών μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Η Έρευνα πραγματοποιήθηκε το διάστημα 28/11/20 έως 7/12/2020 και συλλέχθηκαν 283 απαντήσεις ερωτηματολογίου.

Οι απαντήσεις καταχωρήθηκαν και αναλύθηκαν με το στατιστικό πακέτο SPSS. Στη συνέχεια τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων καταχωρήθηκαν σε πίνακες και σε αντίστοιχα διαγράμματα. Ακολούθησαν οι κατάλληλοι συσχετισμοί ερωτήσεων, για την ορθή εξαγωγή συμπερασμάτων και εξετάστηκε η ισχύς των βασικών ερευνητικών υποθέσεων. Στις ενότητες 4.5 και 4.6 παρουσιάζονται τα στατιστικά αποτελέσματα της έρευνας, καταγράφονται τα αποτελέσματα της έρευνας με τη μορφή πινάκων και

διαγραμμάτων καθώς και οι κατάλληλοι συσχετισμοί των ερωτήσεων, σύμφωνα με το στατιστικό πακέτο SPSS.

4.4 Στατιστικές τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν

Η κωδικοποίηση των απαντήσεων των ερωτηματολογίων έγινε στο πρόγραμμα excel και η στατιστική επεξεργασία στο πρόγραμμα IBM SPSS 17.0. Αναφορικά με τις ερωτήσεις 24, 25 και 26 πραγματοποιήθηκε η τεχνική ανάλυσης πολλαπλών απαντήσεων μέσω της εντολής [Analyze=>Multiple Response=>Define Variable Sets...] λόγω του ότι οι ερωτήσεις αυτές επιδέχονταν περισσότερες από μία απαντήσεις. Στην περίπτωση αυτή έγινε καταχώρηση στο SPSS όλων των πιθανών συνδυασμών. Για να επιτευχθεί αυτό καταχωρήθηκε κάθε απάντηση ως μία μεταβλητή και κωδικοποιήθηκε με 1 για το «ναι» και 0 για το «όχι».

Η παρουσίαση των δεδομένων έγινε με χρήση πινάκων και γραφημάτων που περιλάμβαναν περιγραφικά στατιστικά (συχνότητες). Έγινε έλεγχος με τα test Kolmogorof - Smirnov και Shapiro-Wilk, προκειμένου να εξεταστεί, αν οι τιμές ακολουθούσαν την κανονική κατανομή. Οι έλεγχοι απέρριψαν τη μηδενική υπόθεση γεγονός που μεταφράζεται ότι σε επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας $\alpha=5\%$ οι τιμές δεν ακολουθούσαν κανονική κατανομή.

Για τη διερεύνηση της συσχέτισης μεταξύ διατάξιμων μεταβλητών χρησιμοποιήθηκε ο συντελεστής ρ του Spearman. Το επίπεδο στατιστικής σημαντικότητας σε όλες τις περιπτώσεις ορίστηκε στο 0,05 ($p<0,05$).

4.5 Ανάλυση Ερωτηματολογίου – Περιγραφική Ανάλυση

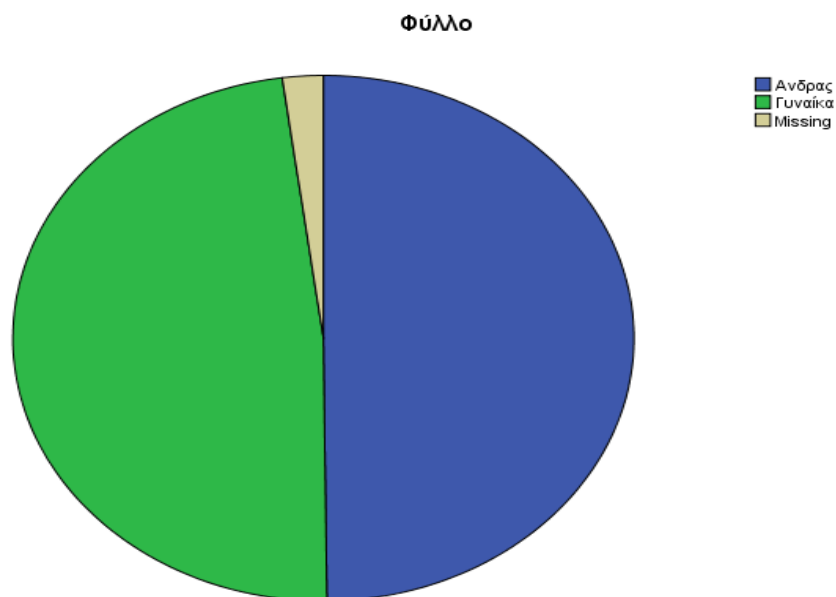
4.5.1 Δημογραφικές Ερωτήσεις

Ερώτηση 1. Φύλο.

Το δείγμα αποτελείται από 141 άνδρες και 136 γυναίκες. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 50,9% και 49,1% αντίστοιχα. Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4.1 Ερώτηση 1
Φύλο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανδρας	141	49,8	50,9	50,9
	Γυναίκα	136	48,1	49,1	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

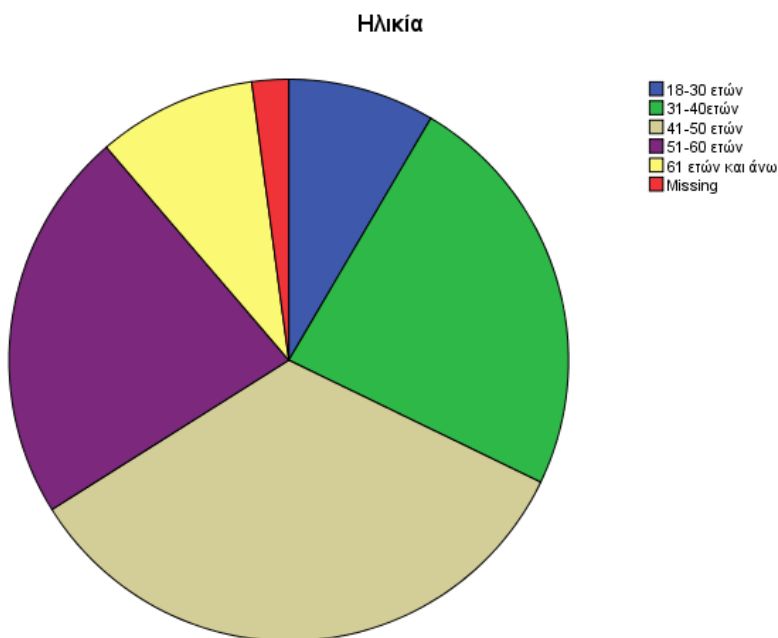
Διάγραμμα 4.1 Ερώτηση 1

Ερώτηση 2. Ηλικία.

Το δείγμα αποτελείται από 24 άτομα ηλικίας 18-30 ετών, 67 άτομα 31-40 ετών, 96 άτομα 41-50 ετών, 64 άτομα 51-60 ετών και 26 άτομα 61 ετών και άνω. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 8,7% , 24,2%, 34,7%, 23,1%, και 9,4% αντίστοιχα. Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 2 Ερώτηση 2
Ηλικία

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-30 ετών	24	8,5	8,7	8,7
	31-40ετών	67	23,7	24,2	32,9
	41-50 ετών	96	33,9	34,7	67,5
	51-60 ετών	64	22,6	23,1	90,6
	61 ετών και άνω	26	9,2	9,4	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Διάγραμμα 4. 2 Ερώτηση 4

Ερώτηση 3. Μορφωτικό επίπεδο.

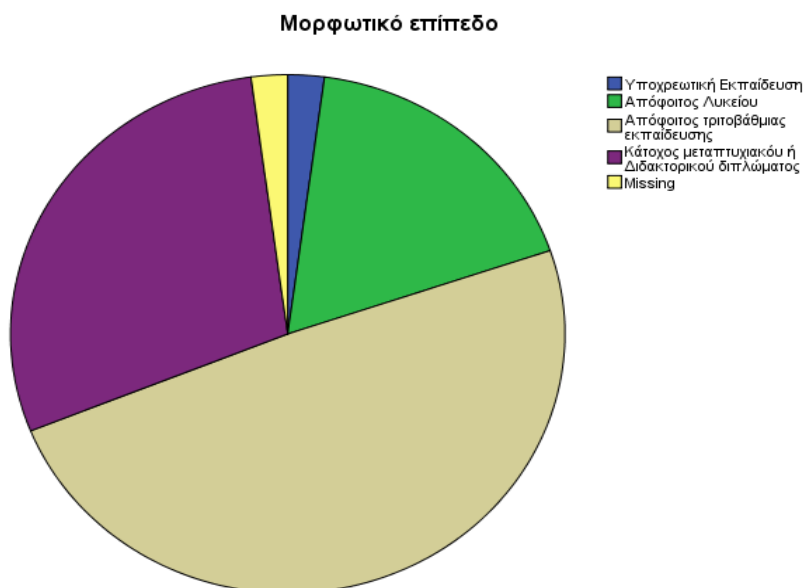
Το δείγμα αποτελείται από 6 άτομα υποχρεωτικής εκπαίδευσης, 50 άτομα απόφοιτοι Λυκείου, 139 άτομα απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και 82 άτομα Κάτοχοι μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού διπλώματος. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 2,2% , 18,1%, 50,2% και 29,6% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 3 Ερώτηση 3

Μορφωτικό επίπεδο

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Υποχρεωτική Εκπαίδευση	6	2,1	2,2	2,2
	Απόφοιτος Λυκείου	50	17,7	18,1	20,2
	Απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	139	49,1	50,2	70,4
	Κάτοχος μεταπτυχιακού ή Διδακτορικού διπλώματος	82	29,0	29,6	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Διάγραμμα 4. 3 Ερώτηση 3

Ερώτηση 4. Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας.

Το δείγμα αποτελείται από 12 άτομα τα οποία δεν έχουν εισόδημα, 23 άτομα τα οποία έχουν εισόδημα 1-500 ευρώ , άτομα τα οποία έχουν εισόδημα 55, άτομα τα οποία έχουν εισόδημα 501-900 ευρώ, 119 άτομα τα οποία έχουν εισόδημα 901-1500 ευρώ και 68 άτομα τα οποία έχουν εισόδημα 1501 ευρώ και άνω. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 4,3% , 8,3%, 19,9%,43 και 24,5% αντίστοιχα.

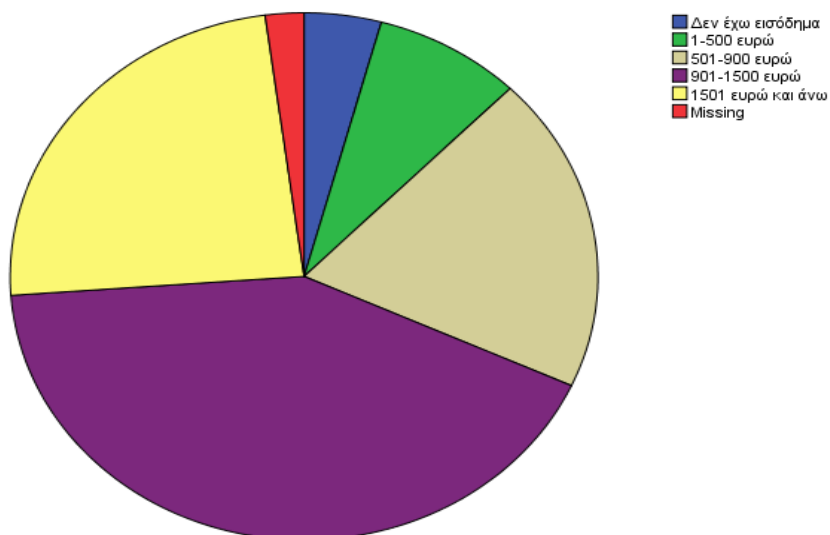
Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 4 Ερώτηση 4

Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Δεν έχω εισόδημα	12	4,2	4,3	4,3
	1-500 ευρώ	23	8,1	8,3	12,6
	501-900 ευρώ	55	19,4	19,9	32,5
	901-1500 ευρώ	119	42,0	43,0	75,5
	1501 ευρώ και άνω	68	24,0	24,5	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας

Διάγραμμα 4. 4 Ερώτηση 4

Ερώτηση 5. Η κύρια πηγή εισοδήματος σας προέρχεται από:

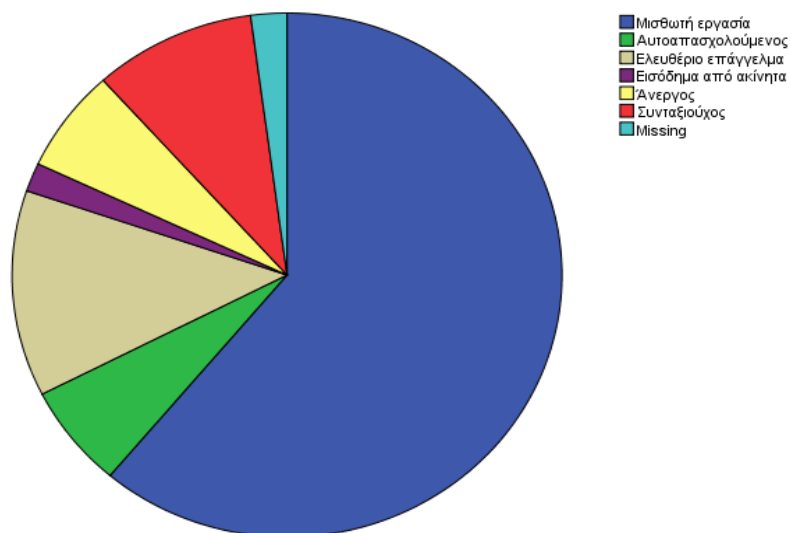
Το δείγμα αποτελείται από 173 άτομα τα οποία έχουν κύρια πηγή εισοδήματος από μισθωτή εργασία, 18 άτομα τα οποία έχουν κύρια πηγή εισοδήματος από αυτοαπασχολούμενος, 36 άτομα τα οποία έχουν κύρια πηγή εισοδήματος από ελεύθεριο επάγγελμα, 5 άτομα τα οποία έχουν κύρια πηγή εισοδήματος από ακίνητα , 18 άτομα που είναι άνεργοι και 27 άτομα τα οποία έχουν κύρια πηγή εισοδήματος σύνταξη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 62,5%, 6,5%, 13%,1,8%, 6,5% και 9,7% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 5 Ερώτηση 5
Η κύρια πηγή εισοδήματος σας προέρχεται από :

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Μισθωτή εργασία	173	61,1	62,5	62,5
	Αυτοαπασχολούμενος	18	6,4	6,5	69,0
	Ελεύθεριο επάγγελμα	36	12,7	13,0	81,9
	Εισόδημα από ακίνητα	5	1,8	1,8	83,8
	Άνεργος	18	6,4	6,5	90,3
	Συνταξιούχος	27	9,5	9,7	100,0
	Total		277	97,9	100,0
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Η κύρια πηγή εισοδήματος σας προέρχεται από :

Διάγραμμα 4. 5 Ερώτηση 5

4.5.2 Φορολογία Σήμερα

Ερώτηση 6. Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει υπερφορολόγηση.

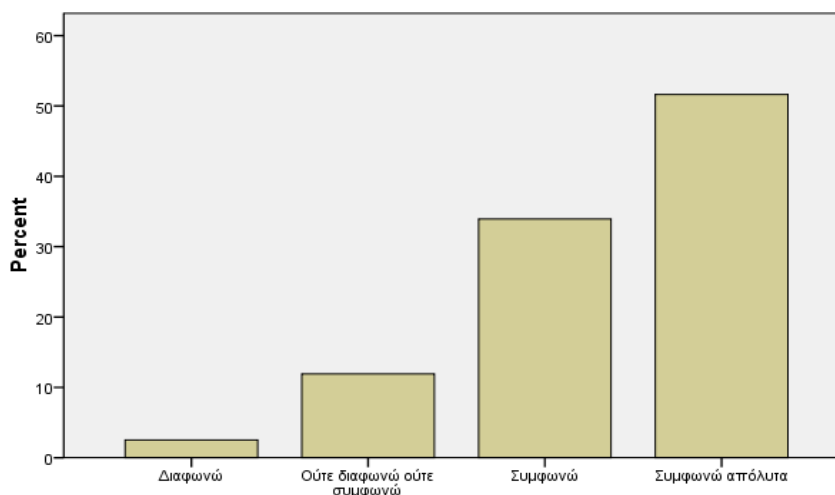
Το δείγμα αποτελείται από 0 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 7 άτομα τα οποία διαφωνούν, 33 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 94 άτομα τα οποία συμφωνούν και 143 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 0% , 2,5%, 11,9%, 33,9%, και 51,6% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 6 Ερώτηση 6
Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει υπερφορολόγηση.

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Διαφωνώ	7	2,5	2,5	2,5
Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	33	11,7	11,9	14,4
Συμφωνώ	94	33,2	33,9	48,4
Συμφωνώ απόλυτα	143	50,5	51,6	100,0
Total	277	97,9	100,0	
Missing System	6	2,1		
Total	283	100,0		

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει υπερφορολόγηση.

Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει υπερφορολόγηση.

Διάγραμμα 4. 6 Ερώτηση 6

Ερώτηση 7. Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μία δεκαετία πριν;

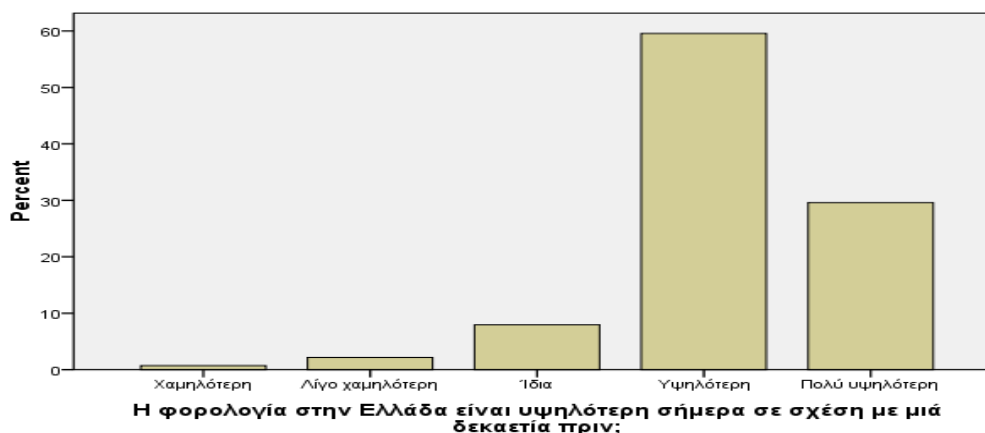
Το δείγμα αποτελείται από 2 άτομα τα οποία πιστεύουν πως η φορολογία είναι χαμηλότερη, 6 άτομα τα οποία πιστεύουν πως η φορολογία είναι λίγο χαμηλότερη, 22 άτομα τα οποία πιστεύουν πως η φορολογία είναι ίδια, 165 άτομα τα οποία πιστεύουν πως η φορολογία είναι υψηλότερη και 82 άτομα άτομα τα οποία πιστεύουν πως η φορολογία είναι πολύ υψηλότερη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 0,7% , 2,2%, 7,9%, 59,6%, και 29,6% αντίστοιχα. Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 7 Ερώτηση 7

Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μία δεκαετία πριν;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Χαμηλότερη	2	,7	,7	,7
	Λίγο χαμηλότερη	6	2,1	2,2	2,9
	Ίδια	22	7,8	7,9	10,8
	Υψηλότερη	165	58,3	59,6	70,4
	Πολύ υψηλότερη	82	29,0	29,6	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μία δεκαετία πριν;

Διάγραμμα 4. 7 Ερώτηση 7

Ερώτηση 8 Ανεξαρτήτως συντελεστών φορολογίας θεωρείτε δίκαιη την φορολογία στην Ελλάδα.

Το δείγμα αποτελείται από 113 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 100 άτομα τα οποία διαφωνούν, 41 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 15 άτομα τα οποία συμφωνούν και 8 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 40,8% ,36,1%, 14,8%, 5,4%, και 2,9% αντίστοιχα.

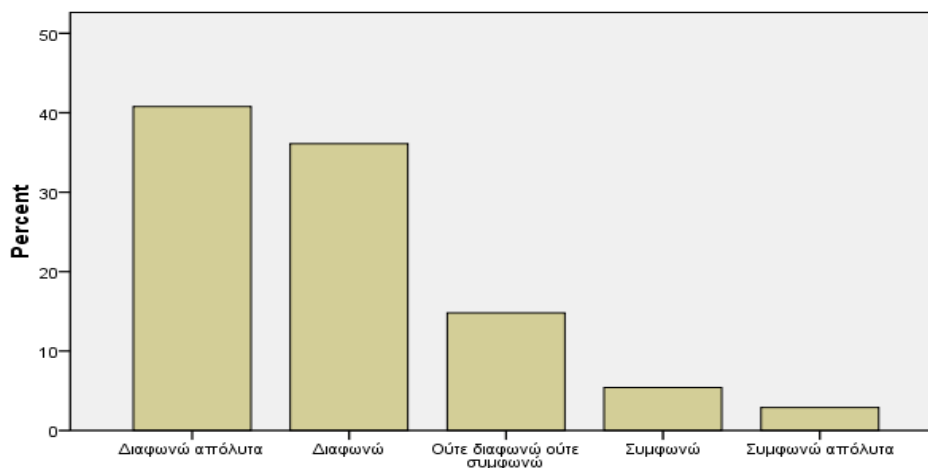
Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 8 Ερώτηση 8

Ανεξαρτήτως συντελεστών φορολογίας θεωρείτε δίκαιη την φορολογία στην Ελλάδα.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	113	39,9	40,8	40,8
	Διαφωνώ	100	35,3	36,1	76,9
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	41	14,5	14,8	91,7
	Συμφωνώ	15	5,3	5,4	97,1
	Συμφωνώ απόλυτα	8	2,8	2,9	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
	Total	283	100,0		

Ανεξαρτήτως συντελεστών φορολογίας θεωρείτε δίκαιη την φορολογία στην Ελλάδα.

Ανεξαρτήτως συντελεστών φορολογίας θεωρείτε δίκαιη την φορολογία στην Ελλάδα.

Διάγραμμα 4. 8 Ερώτηση 8

Ερώτηση 9. Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τον μ.ο. της Ε.Ε.

Το δείγμα αποτελείται από 4 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 20 άτομα τα οποία διαφωνούν, 103 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 97 άτομα τα οποία συμφωνούν και 53 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 1,4% , 7,2%, 37,2%, 35%, και 19,1% αντίστοιχα.

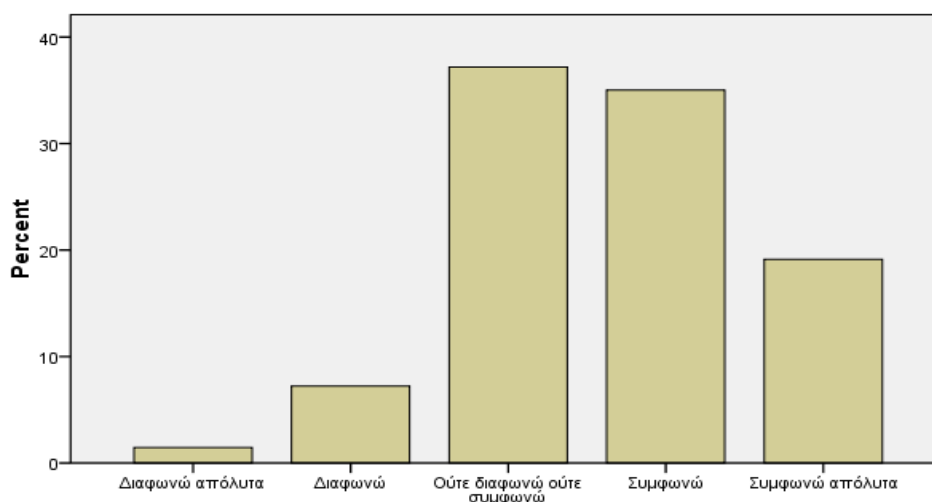
Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα

. Πίνακας 4. 9 Ερώτηση 9

Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο των χωρών - μελών της Ε.Ε..

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	4	1,4	1,4	1,4
	Διαφωνώ	20	7,1	7,2	8,7
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	103	36,4	37,2	45,8
	Συμφωνώ	97	34,3	35,0	80,9
	Συμφωνώ απόλυτα	53	18,7	19,1	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο των χωρών - μελών της Ε.Ε..

Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο των χωρών - μελών της Ε.Ε..

Διάγραμμα 4. 9 Ερώτηση 9

Ερώτηση 10. Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τις γειτονικές χώρες.

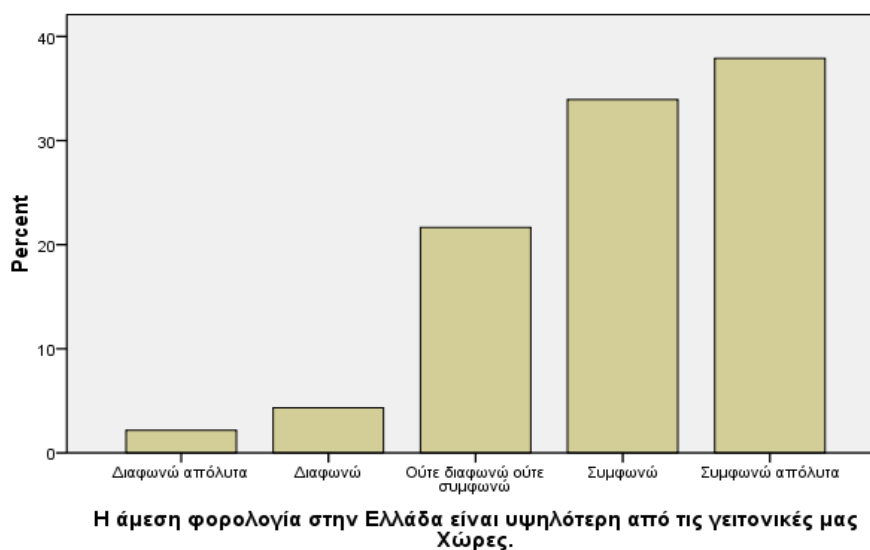
Το δείγμα αποτελείται από 6 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 12 άτομα τα οποία διαφωνούν, 60 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 94 άτομα τα οποία συμφωνούν και 105 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 2,2% , 4,3%, 21,7%, 33,9%, και 37,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 10 Ερώτηση 10
Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τις γειτονικές μας Χώρες.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	6	2,1	2,2	2,2
	Διαφωνώ	12	4,2	4,3	6,5
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	60	21,2	21,7	28,2
	Συμφωνώ	94	33,2	33,9	62,1
	Συμφωνώ απόλυτα	105	37,1	37,9	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τις γειτονικές μας Χώρες.

Διάγραμμα 4. 10 Ερώτηση 10

Ερώτηση 11. Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα βοηθήσει στη μεγέθυνση (ανάπτυξη) της Ελληνικής οικονομίας.

Το δείγμα αποτελείται από 7 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 13 άτομα τα οποία διαφωνούν, 41 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 95 άτομα τα οποία συμφωνούν και 121 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 2,5% , 4,7%, 14,8,7%, 34,3%, και 43,7% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

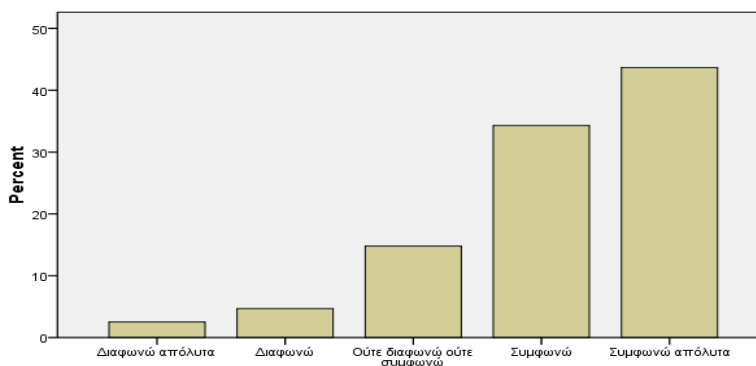
Πίνακας 4. 11 Ερώτημα 11

Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα βοηθήσει στη μεγέθυνση (ανάπτυξη) της Ελληνικής οικονομίας.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	7	2,5	2,5	2,5
	Διαφωνώ	13	4,6	4,7	7,2
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	41	14,5	14,8	22,0
	Συμφωνώ	95	33,6	34,3	56,3
	Συμφωνώ απόλυτα	121	42,8	43,7	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
	Total	283	100,0		

Διάγραμμα 4. 11 Ερώτηση 10

Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα βοηθήσει στη μεγέθυνση (ανάπτυξη) της Ελληνικής οικονομίας.

Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα βοηθήσει στη μεγέθυνση (ανάπτυξη) της Ελληνικής οικονομίας.

Διάγραμμα 4. 12 Ερώτηση 11

Ερώτηση 12. Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα αυξήσει τα δημόσια έσοδα .

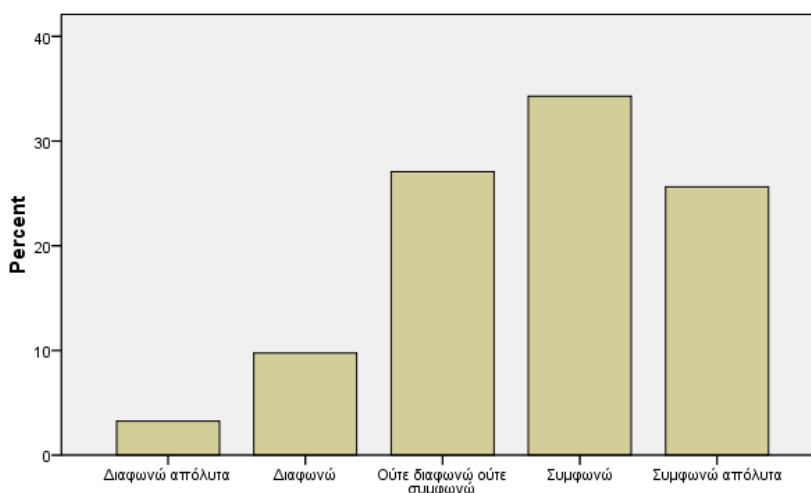
Το δείγμα αποτελείται από 9 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 27 άτομα τα οποία διαφωνούν, 75 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 95 άτομα τα οποία συμφωνούν και 71 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 3,2% , 9,7%, 27,1%, 34,3%, και 25,6% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 12 Ερώτηση 12
Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα αυξήσει τα Δημόσια Έσοδα.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	9	3,2	3,2	3,2
	Διαφωνώ	27	9,5	9,7	13,0
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	75	26,5	27,1	40,1
	Συμφωνώ	95	33,6	34,3	74,4
	Συμφωνώ απόλυτα	71	25,1	25,6	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα αυξήσει τα Δημόσια Έσοδα.

Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα αυξήσει τα Δημόσια Έσοδα.

Διάγραμμα 4. 13 Ερώτηση 12

4.5.3 Άμεση Μείωση Φορολογίας

Ερώτηση 13 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

13-α) Χαμηλά εισοδήματα

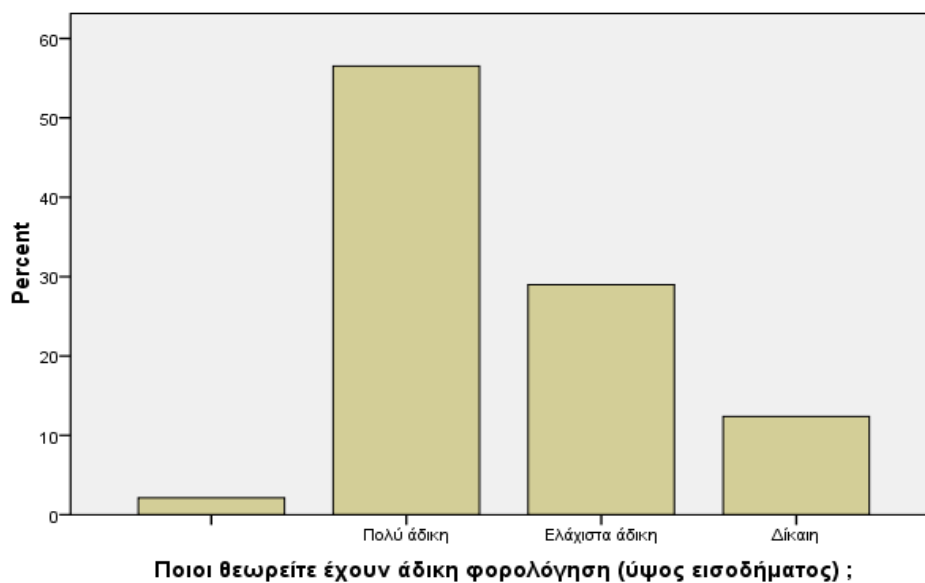
Το δείγμα αποτελείται από 160 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη , 82 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ ελάχιστα άδικη και 35 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 56,5% , 29%, και 12,4% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

**Πίνακας 4. 13 Ερώτηση 13α
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Πολύ άδικη	160	56,5	56,5	58,7
Ελάχιστα άδικη	82	29,0	29,0	87,6
Δίκαιη	35	12,4	12,4	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

Διάγραμμα 4. 14 Ερώτηση 13α

Ερώτηση 13 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

13-β) Μικρομεσαία εισοδήματα

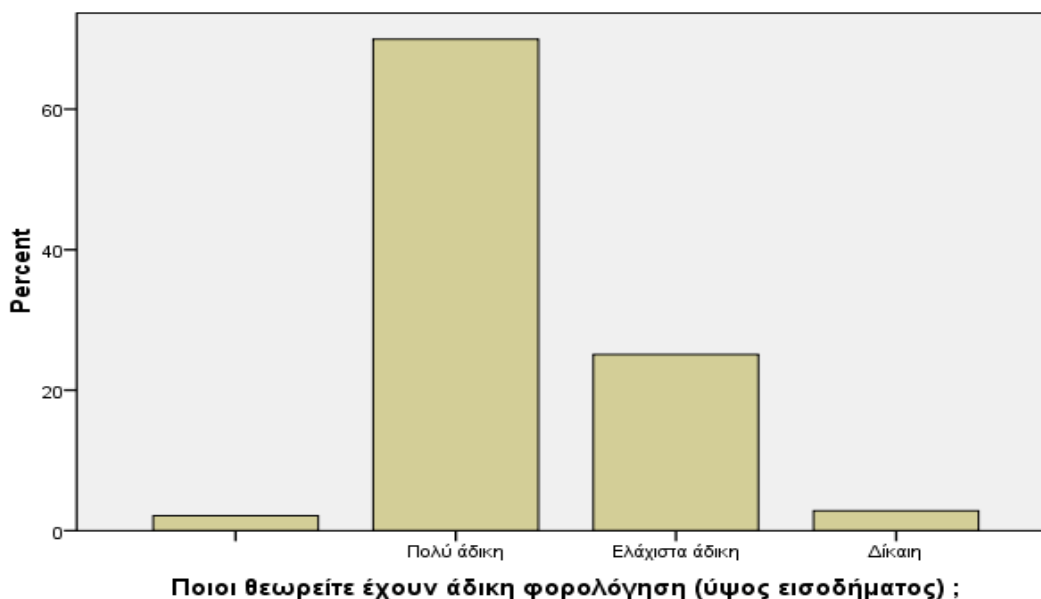
Το δείγμα αποτελείται από 198 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη , 71 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ ελάχιστα άδικη και 8 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 70% , 25,1%, και 2,8% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 14 Ερώτηση 13β
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Πολύ άδικη	198	70,0	70,0	72,1
Ελάχιστα άδικη	71	25,1	25,1	97,2
Δίκαιη	8	2,8	2,8	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

Διάγραμμα 4. 15 Ερώτηση β

Ερώτηση 13 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

13-γ) Μεσαία εισοδήματα

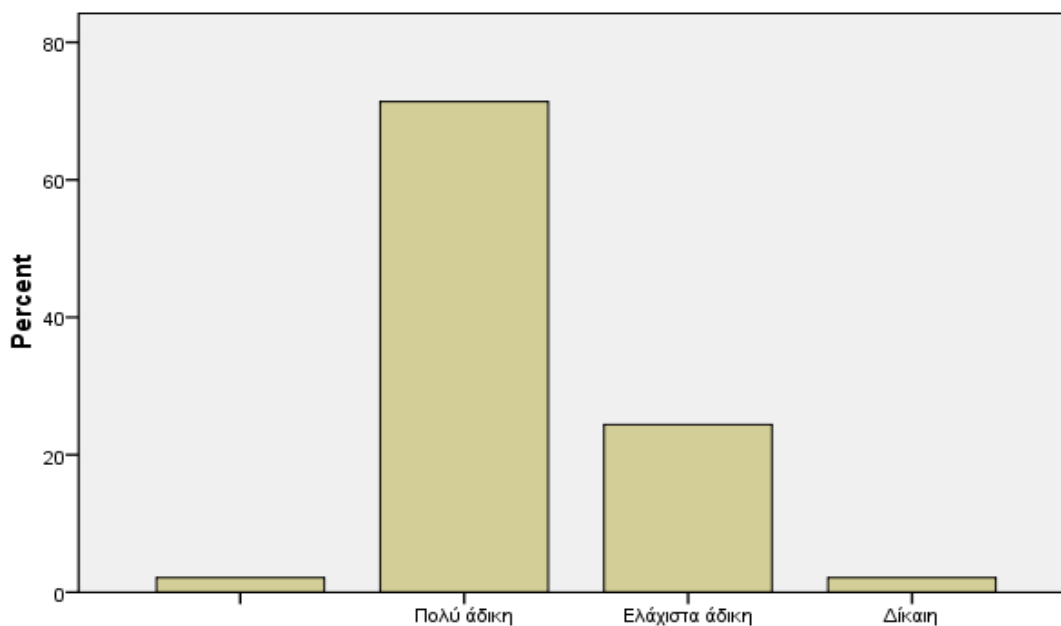
Το δείγμα αποτελείται από 202 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη , 69 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ ελάχιστα άδικη και 6 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 70% , 25,1%, και 2,1% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 15 Ερώτηση 13γ
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Πολύ άδικη	202	71,4	71,4	73,5
Ελάχιστα άδικη	69	24,4	24,4	97,9
Δίκαιη	6	2,1	2,1	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

Διάγραμμα 4. 16 Ερώτηση 13γ

Ερώτηση 13 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

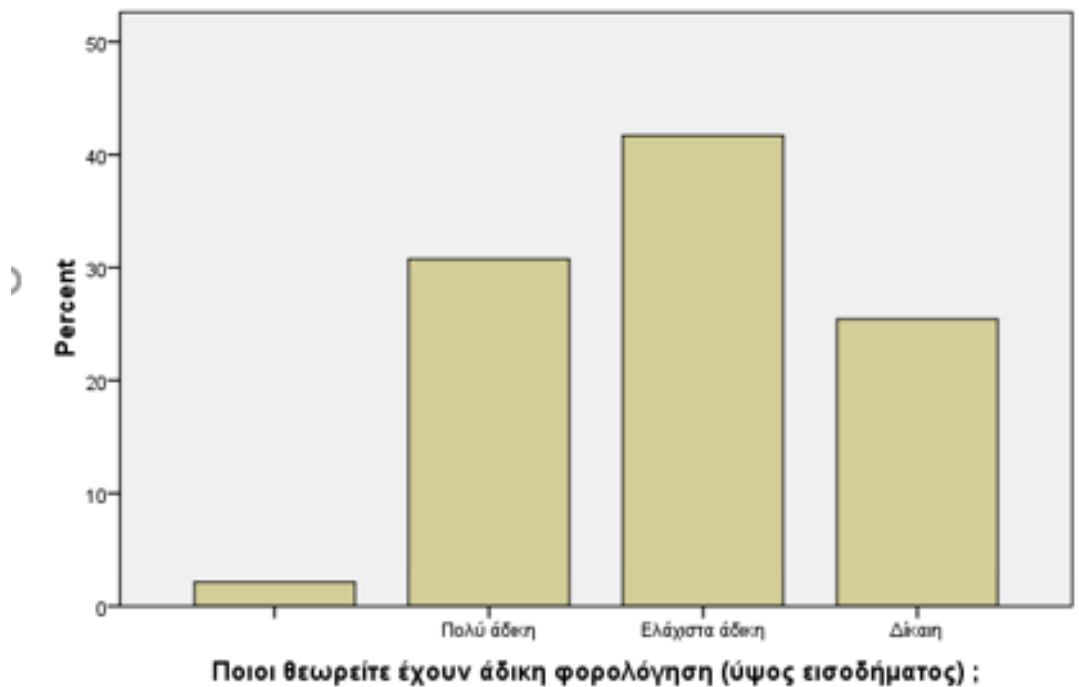
13-δ) Υψηλά εισοδήματα

Το δείγμα αποτελείται από 87 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη , 118 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ ελάχιστα άδικη και 72 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 30,7% , 41,7%, και 25,4% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

**Πίνακας 4. 16 Ερώτηση 13δ
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Πολύ άδικη	87	30,7	30,7	32,9
Ελάχιστα άδικη	118	41,7	41,7	74,6
Δίκαιη	72	25,4	25,4	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 17 Ερώτηση 13δ

Ερώτηση 13 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

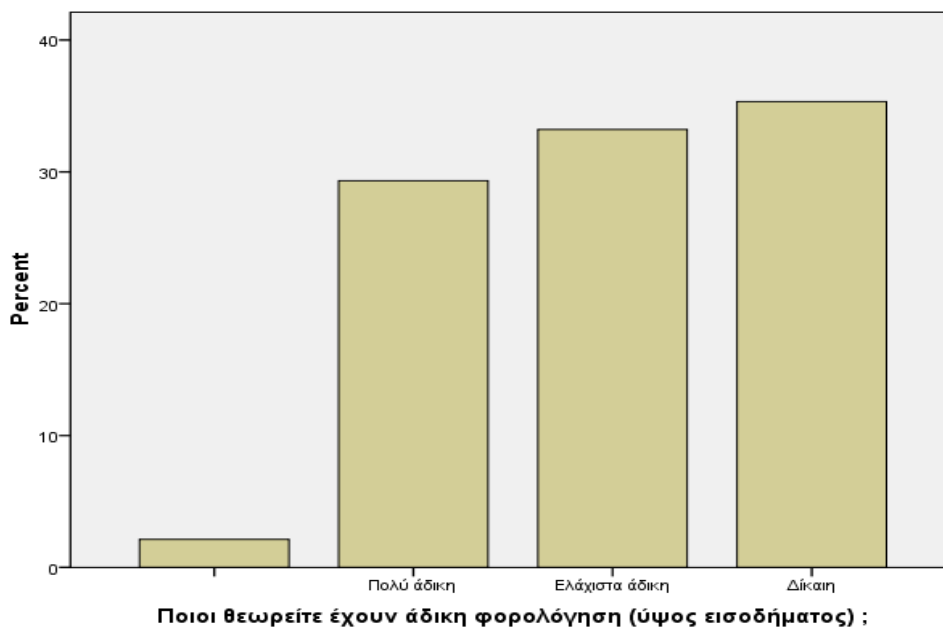
13-ε) Πολύ υψηλά εισοδήματα

Το δείγμα αποτελείται από 83 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη , 94 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ ελάχιστα άδικη και 100 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 29,3% , 33,2%, και 35,3% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

**Πίνακας 4. 17 Ερώτηση 13ε
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Πολύ άδικη	83	29,3	29,3	31,4
Ελάχιστα άδικη	94	33,2	33,2	64,7
Δίκαιη	100	35,3	35,3	100,0
Total	283	100,0	100,0	

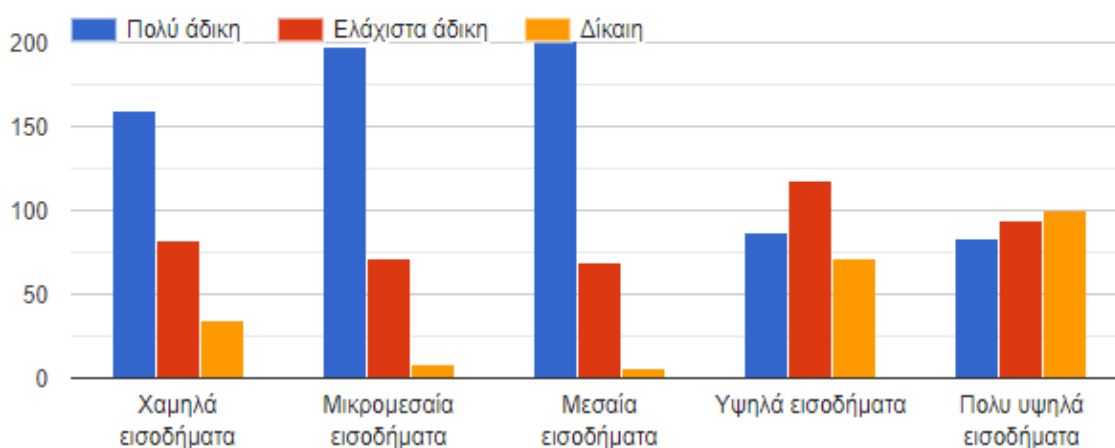

Διάγραμμα 4. 18 Ερώτηση 13ε

Ερώτηση 13 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

Ακολουθεί διάγραμμα συγκεντρωτικής αποτύπωσης των απαντήσεων σε όλες τις υποκατηγορίες:

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ;

Διάγραμμα 4. 19 Ερώτηση 13 συγκεντρωτική

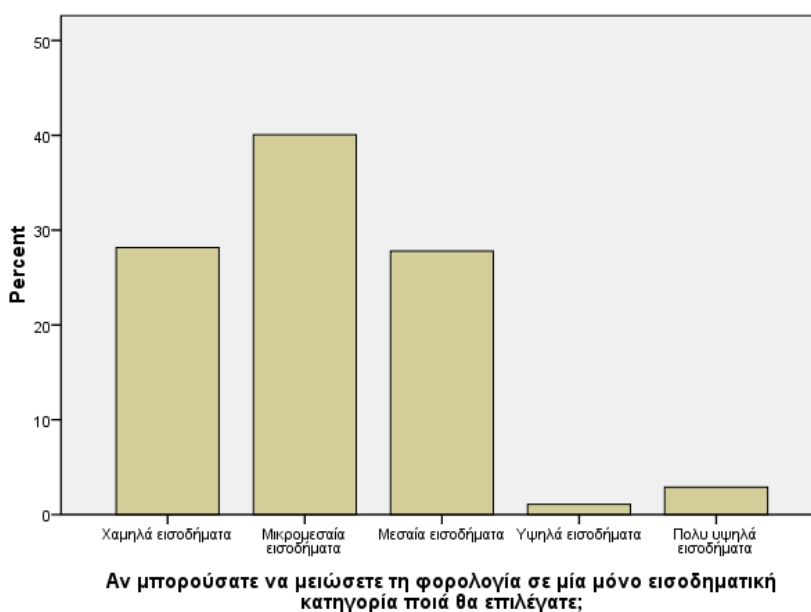
Ερώτηση 14 Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποιά θα επιλέγατε;

Το δείγμα αποτελείται από 78 άτομα τα οποία πιστεύουν χαμηλά εισοδήματα , 111 άτομα τα οποία πιστεύουν μικρομεσαία εισοδήματα, , 77 άτομα τα οποία πιστεύουν μεσαία εισοδήματα, 3 άτομα τα οποία πιστεύουν υψηλά εισοδήματα και 8 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ υψηλά εισοδήματα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 28,2% , 40,1%, 27,8%, 1,1% και 2,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα

Πίνακας 4. 18 Ερώτηση 14
Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποιά θα επιλέγατε;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Χαμηλά εισοδήματα	78	27,6	28,2	28,2
	Μικρομεσαία εισοδήματα	111	39,2	40,1	68,2
	Μεσαία εισοδήματα	77	27,2	27,8	96,0
	Υψηλά εισοδήματα	3	1,1	1,1	97,1
	Πολυ υψηλά εισοδήματα	8	2,8	2,9	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
	Total	283	100,0		

Διάγραμμα 4. 20 Ερώτηση 14

Ερώτηση 15 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

15-α) Εισόδημα από Ακίνητα

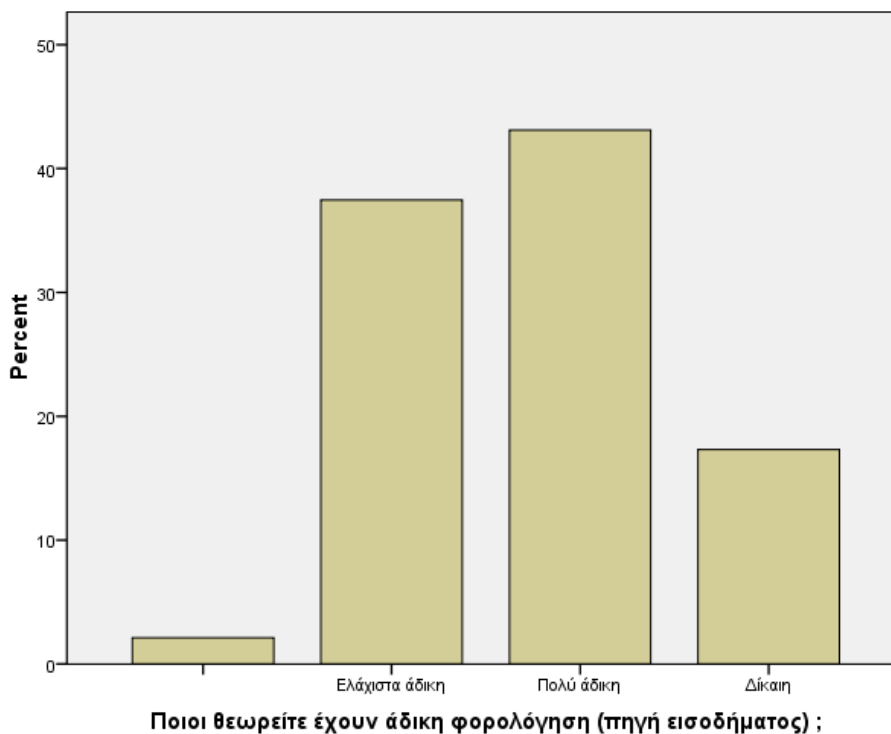
Το δείγμα αποτελείται από 106 άτομα τα οποία πιστεύουν ελάχιστα άδικη, 122 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη και 49 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 37,5% , 43,1,%, και 17,3% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 19 Ερώτηση 15α

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Ελάχιστα άδικη	106	37,5	37,5	39,6
Πολύ άδικη	122	43,1	43,1	82,7
Δίκαιη	49	17,3	17,3	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 21 Ερώτηση 15α

Ερώτηση 15 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

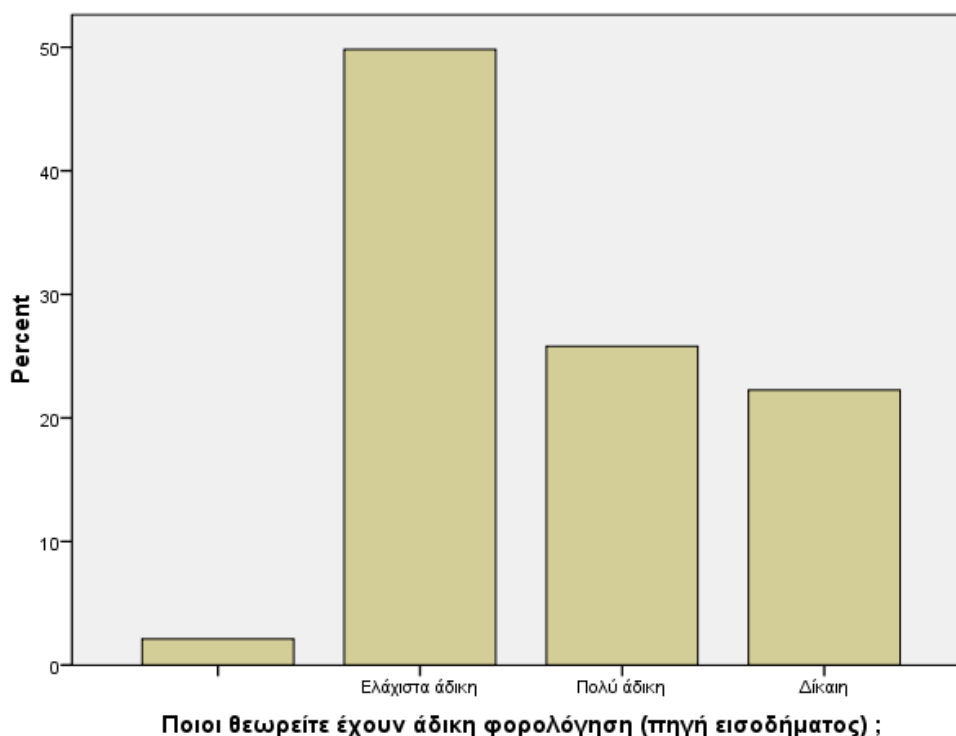
15-β) Εισόδημα από κινητές αξίες

Το δείγμα αποτελείται από 141 άτομα τα οποία πιστεύουν ελάχιστα άδικη, 73 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη και 63 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 49,8% , 25,8%, και 22,3% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα

**Πίνακας 4. 20 Ερώτηση 15β
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Ελάχιστα άδικη	141	49,8	49,8	51,9
Πολύ άδικη	73	25,8	25,8	77,7
Δίκαιη	63	22,3	22,3	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 22 Ερώτηση 15β

Ερώτηση 15 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

15-γ) Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις

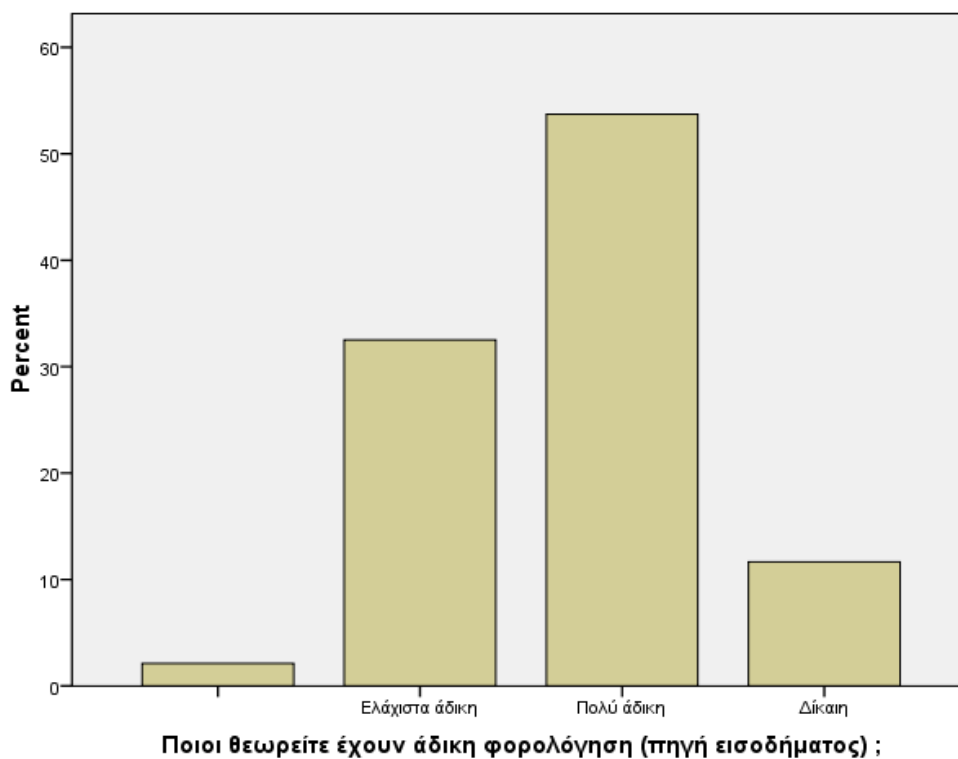
Το δείγμα αποτελείται από 92 άτομα τα οποία πιστεύουν ελάχιστα άδικη, 152 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη και 33 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 32,5% , 53,7%, και 11,7% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 21 Ερώτηση 15γ

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Ελάχιστα άδικη	92	32,5	32,5	34,6
Πολύ άδικη	152	53,7	53,7	88,3
Δίκαιη	33	11,7	11,7	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 23 Ερώτηση 15γ

Ερώτηση 15 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

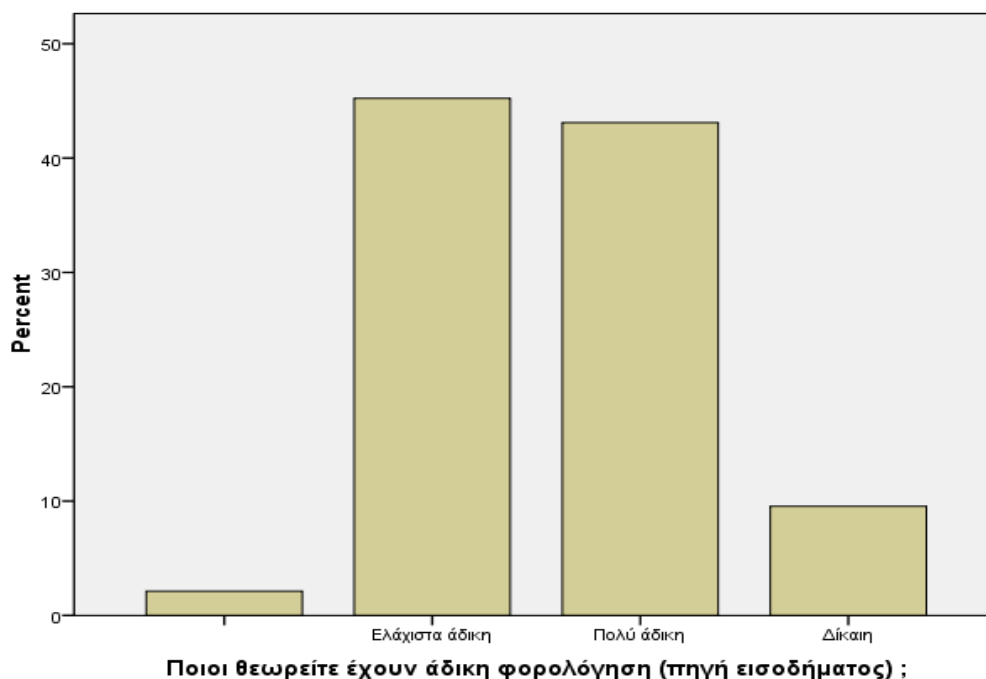
15-δ) Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις

Το δείγμα αποτελείται από 128 άτομα τα οποία πιστεύουν ελάχιστα άδικη, 122 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη και 27 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 45,2% , 43,1%, και 9,5% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 22 Ερώτηση 15δ
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Ελάχιστα άδικη	128	45,2	45,2	47,3
Πολύ άδικη	122	43,1	43,1	90,5
Δίκαιη	27	9,5	9,5	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 24 Ερώτηση 15δ

Ερώτηση 15 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

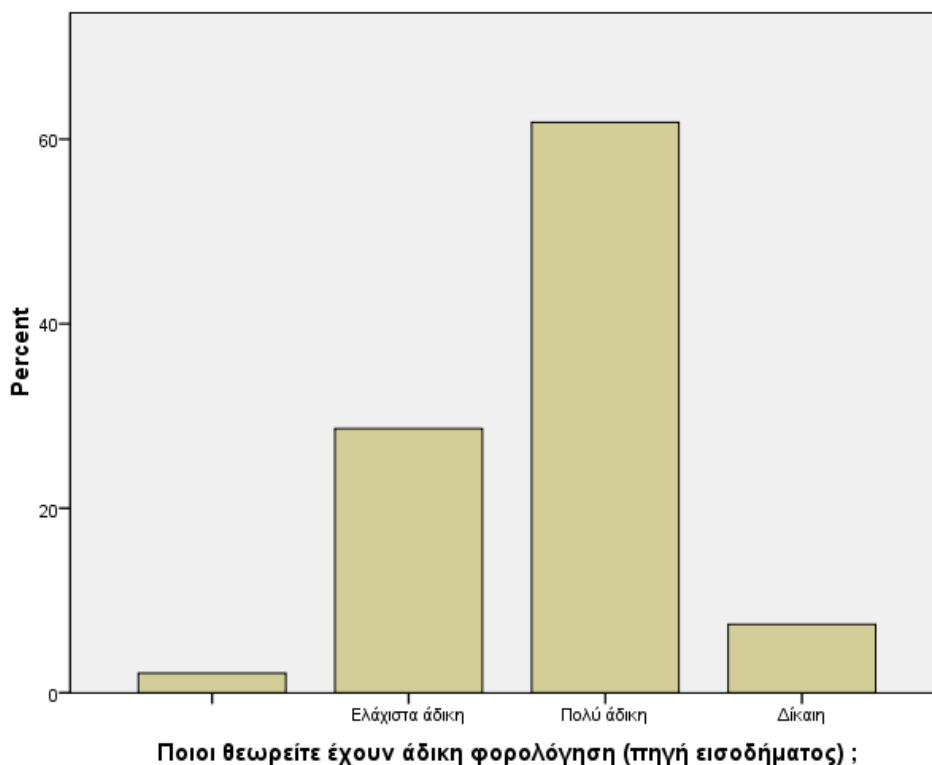
15-ε) Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες

Το δείγμα αποτελείται από 81 άτομα τα οποία πιστεύουν ελάχιστα άδικη, 175 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη και 21 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 28,6% , 61,8%, και 7,4% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 23 Ερώτηση 15ε
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Ελάχιστα άδικη	81	28,6	28,6	30,7
Πολύ άδικη	175	61,8	61,8	92,6
Δίκαιη	21	7,4	7,4	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 25 Ερώτηση 15ε

Ερώτηση 15 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

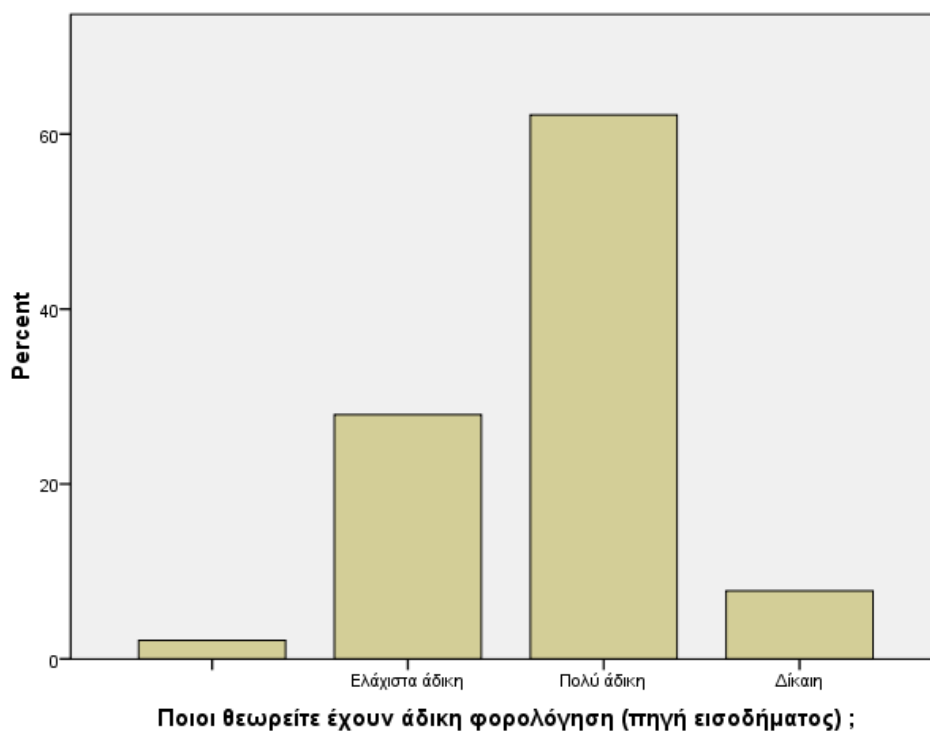
15-στ) Εισόδημα από ελευθέρια επάγγελμα.

Το δείγμα αποτελείται από 79 άτομα τα οποία πιστεύουν ελάχιστα άδικη, 176 άτομα τα οποία πιστεύουν πολύ άδικη και 22 άτομα τα οποία πιστεύουν δίκαιη. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 27,9% , 62,2%, και 7,8% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 24 Ερώτηση 15στ
Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

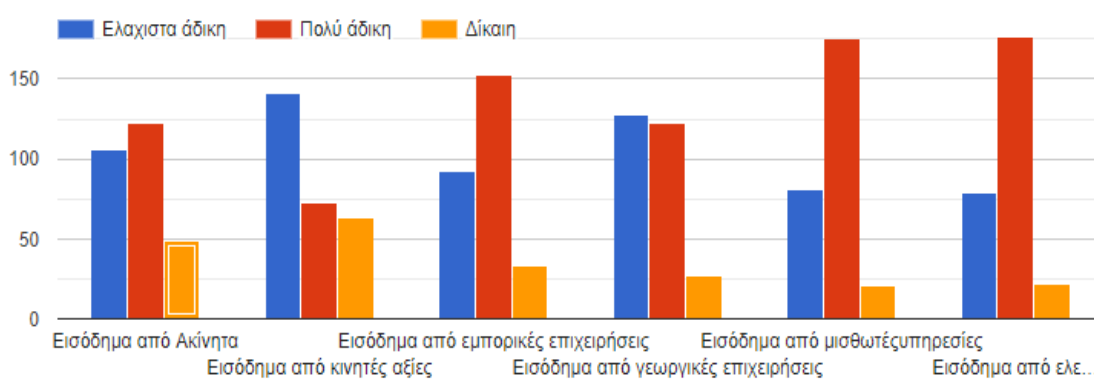
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
Ελάχιστα άδικη	79	27,9	27,9	30,0
Πολύ άδικη	176	62,2	62,2	92,2
Δίκαιη	22	7,8	7,8	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 26 Ερώτηση 15στ

Ερώτηση 15 Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ; Ακολουθεί διάγραμμα συγκεντρωτικής αποτύπωσης των απαντήσεων σε όλες τις υποκατηγορίες:

Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ;

Διάγραμμα 4. 27 Ερώτηση 15 συγκεντρωτική

Ερώτηση 16 Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποια θα επιλέγατε; (πηγή εισοδήματος) ;

Το δείγμα αποτελείται από 29 άτομα τα οποία πιστεύουν εισόδημα από ακίνητα , 4 άτομα τα οποία πιστεύουν εισόδημα από κινητές αξίες, , 28 άτομα τα οποία πιστεύουν εισοδήματα από εμπορικές επιχειρήσεις, 23 άτομα τα οποία πιστεύουν εισοδήματα από γεωργικές επιχειρήσεις, 123 άτομα τα οποία πιστεύουν εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες και 70 άτομα τα οποία πιστεύουν εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 10,5% , 1,4%, 10,1%, 8,3%,44,4 και 25,3% αντίστοιχα.

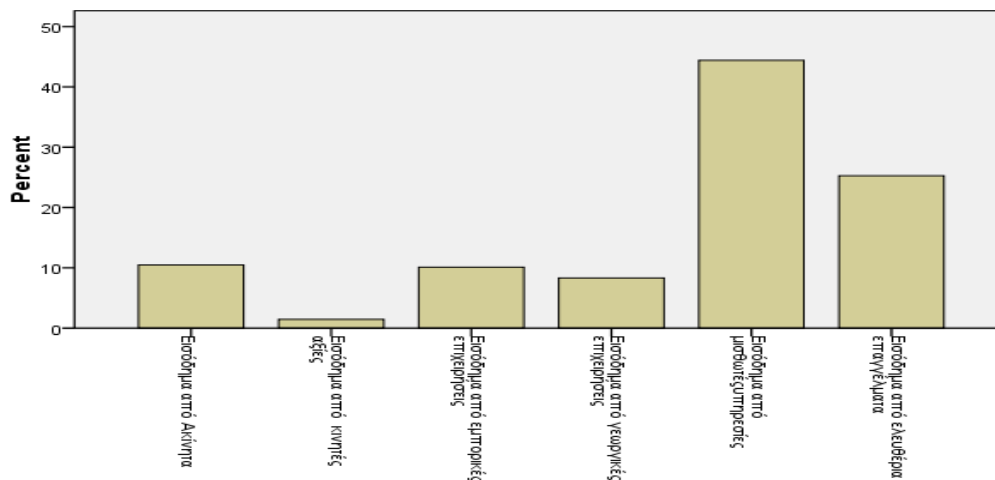
Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα

Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποιά θα επιλέγατε; (πηγή εισοδήματος) ;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Εισόδημα από Ακίνητα	29	10,2	10,5	10,5
	Εισόδημα από κινητές αξίες	4	1,4	1,4	11,9
	Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις	28	9,9	10,1	22,0
	Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις	23	8,1	8,3	30,3
	Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες	123	43,5	44,4	74,7
	Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα	70	24,7	25,3	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Πίνακας 4. 25 Ερώτηση 16

Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποιά θα επιλέγατε; (πηγή εισοδήματος) ;

Διάγραμμα 4. 28 Ερώτηση 16

4.5.4. Ανταποδοτικότητα Φόρων

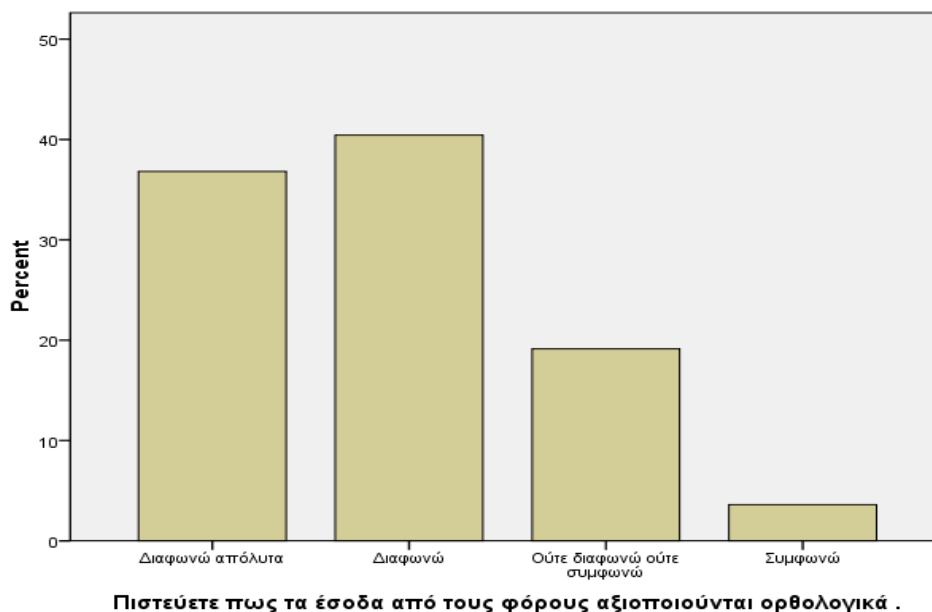
Ερώτηση 17 Πιστεύετε πως τα έσοδα από τους φόρους αξιοποιούνται ορθολογικά .

Το δείγμα αποτελείται από 102 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 112 άτομα τα οποία διαφωνούν, 53 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 10 άτομα τα οποία συμφωνούν και 10 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 36,8% , 40,4%, 19,1%, και 3,6% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 26 Ερώτηση 17
Πιστεύετε πως τα έσοδα από τους φόρους αξιοποιούνται ορθολογικά .

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	102	36,0	36,8	36,8
	Διαφωνώ	112	39,6	40,4	77,3
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	53	18,7	19,1	96,4
	Συμφωνώ	10	3,5	3,6	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Διάγραμμα 4. 29 Ερώτηση 17

Ερώτηση 18 Πιστεύετε πως οι Ελληνικές κυβερνήσεις παρεμβαίνουν υπερβολικά στο οικονομικό κύκλωμα;

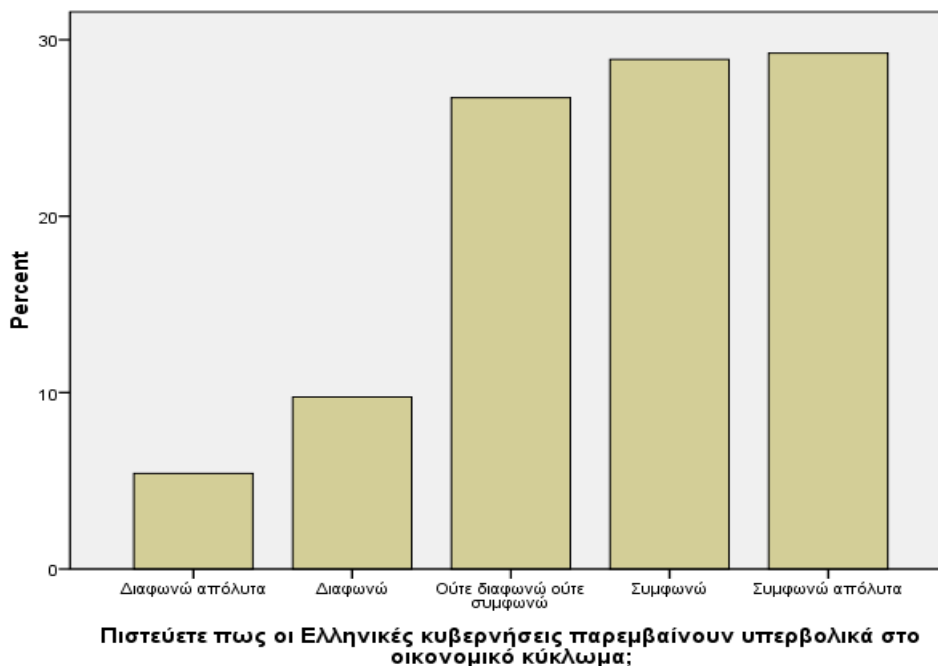
Το δείγμα αποτελείται από 15 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 27 άτομα τα οποία διαφωνούν, 74 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 80 άτομα τα οποία συμφωνούν και 81 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 5,4% , 9,7%, 26,7%, 28,9 και 29,2% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 27 Ερώτηση 18

Πιστεύετε πως οι Ελληνικές κυβερνήσεις παρεμβαίνουν υπερβολικά στο οικονομικό κύκλωμα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	15	5,3	5,4	5,4
	Διαφωνώ	27	9,5	9,7	15,2
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	74	26,1	26,7	41,9
	Συμφωνώ	80	28,3	28,9	70,8
	Συμφωνώ απόλυτα	81	28,6	29,2	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Διάγραμμα 4. 30 Ερώτηση 18

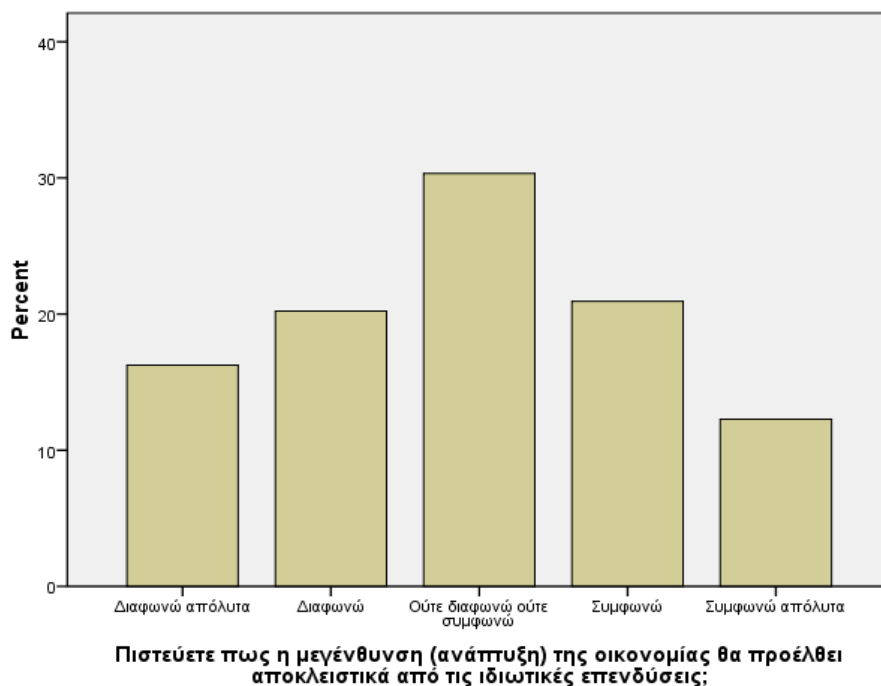
Ερώτηση 19 Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;

Το δείγμα αποτελείται από 55 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 56 άτομα τα οποία διαφωνούν, 84 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 58 άτομα τα οποία συμφωνούν και 34 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 16,2% , 20,2%, 30,3%, 20,9 και 12,3% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 28 Ερώτηση 19
Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	45	15,9	16,2	16,2
	Διαφωνώ	56	19,8	20,2	36,5
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	84	29,7	30,3	66,8
	Συμφωνώ	58	20,5	20,9	87,7
	Συμφωνώ απόλυτα	34	12,0	12,3	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Διάγραμμα 4. 31 Ερώτηση 19

Ερώτηση 20 Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).;

Ερώτηση 20-α) Δημόσιες δαπάνες

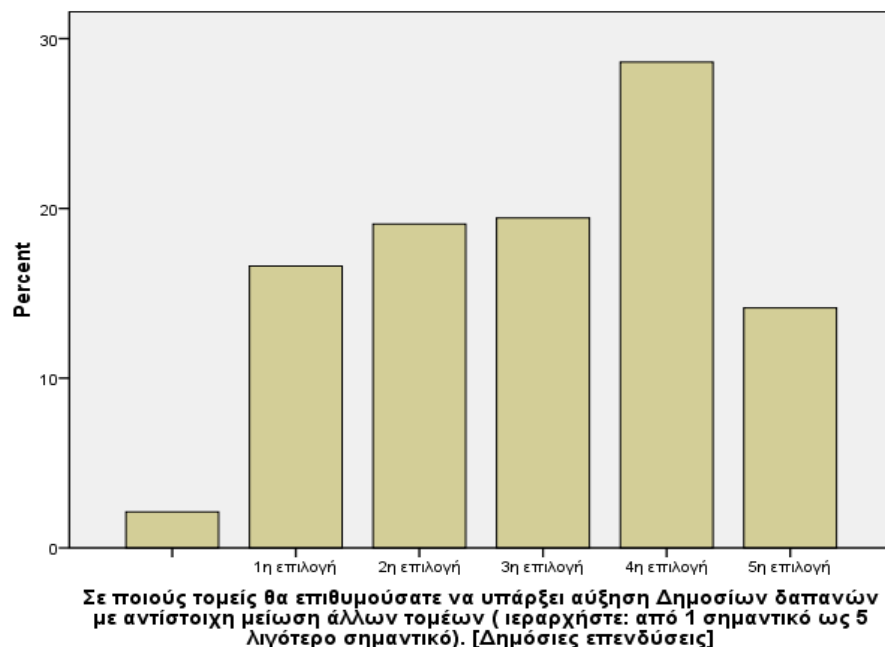
Το δείγμα αποτελείται από 47 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 54 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 55 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 81 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 40 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 16,6% , 19,1%,19,4%, 28,6 και 14,1% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 29 Ερώτηση 20α

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Δημόσιες επενδύσεις]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	47	16,6	16,6	18,7
2η επιλογή	54	19,1	19,1	37,8
3η επιλογή	55	19,4	19,4	57,2
4η επιλογή	81	28,6	28,6	85,9
5η επιλογή	40	14,1	14,1	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 32 Ερώτηση 20α

Ερώτηση 20 Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).;

Ερώτηση 20-β) Στήριξη επιχειρηματικότητας

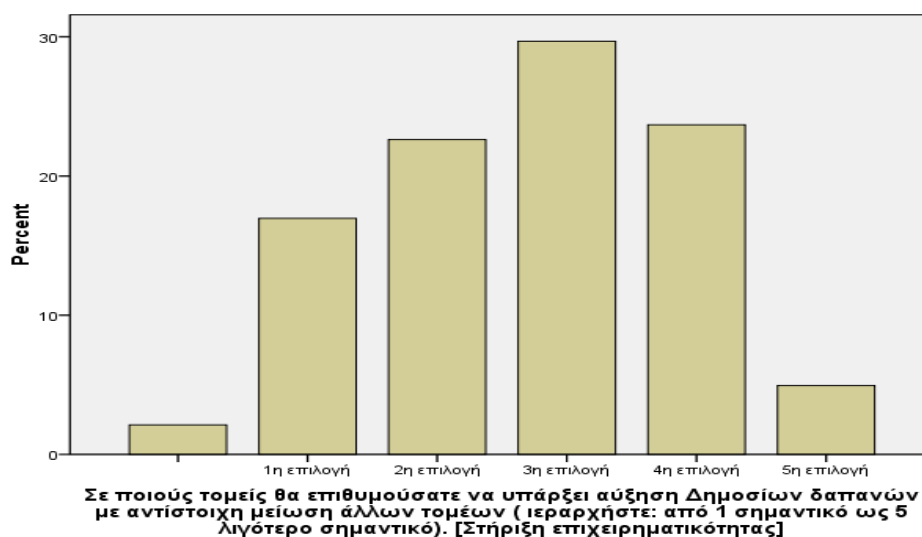
Το δείγμα αποτελείται από 48 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 64 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 84 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 67 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 14 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 16,6% , 19,1%,19,4%, 28,6 και 14,1% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 30 Ερώτηση 20β

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Στήριξη επιχειρηματικότητας]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	48	17,0	17,0	19,1
2η επιλογή	64	22,6	22,6	41,7
3η επιλογή	84	29,7	29,7	71,4
4η επιλογή	67	23,7	23,7	95,1
5η επιλογή	14	4,9	4,9	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 33Ερώτηση 20β

Ερώτηση 20 Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).;

Ερώτηση 20-γ) Κοινωνικές δαπάνες

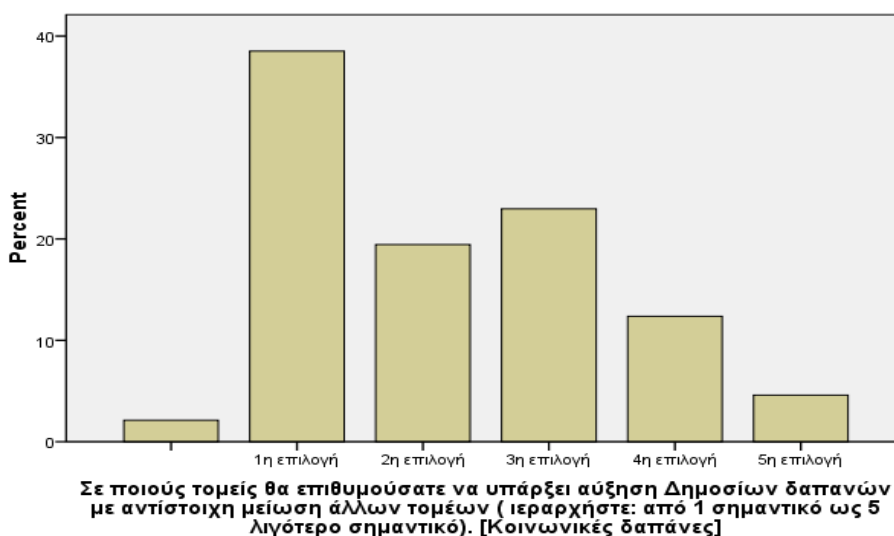
Το δείγμα αποτελείται από 109 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 55 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 65 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 35 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 13 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 38,5% , 19,4%, 19,4%, 28,6 και 14,1% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 31 Ερώτηση 20γ

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Κοινωνικές δαπάνες]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	109	38,5	38,5	40,6
2η επιλογή	55	19,4	19,4	60,1
3η επιλογή	65	23,0	23,0	83,0
4η επιλογή	35	12,4	12,4	95,4
5η επιλογή	13	4,6	4,6	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 34 Ερώτηση 20γ

Ερώτηση 20 Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).;

Ερώτηση 20-δ) Στήριξη απασχόλησης

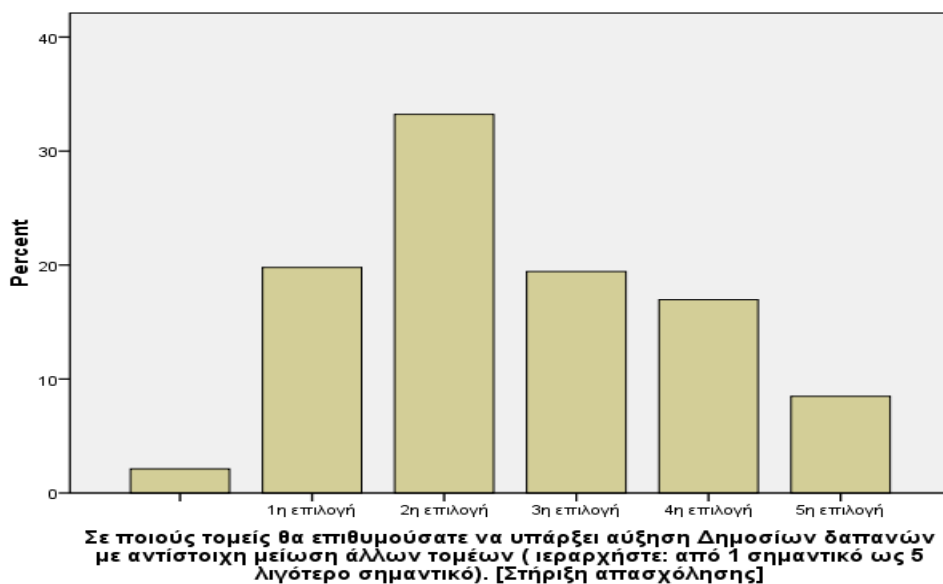
Το δείγμα αποτελείται από 59 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 94 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 55 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 48 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 24 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 19,8% , 33,2%, 19,4%, 17% και 8,5% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 32 Ερώτηση 20δ

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Στήριξη απασχόλησης]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	56	19,8	19,8	21,9
2η επιλογή	94	33,2	33,2	55,1
3η επιλογή	55	19,4	19,4	74,6
4η επιλογή	48	17,0	17,0	91,5
5η επιλογή	24	8,5	8,5	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 35 Ερώτηση 20δ

Ερώτηση 20 Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).;

Ερώτηση 20-ε) Αμυντικές δαπάνες

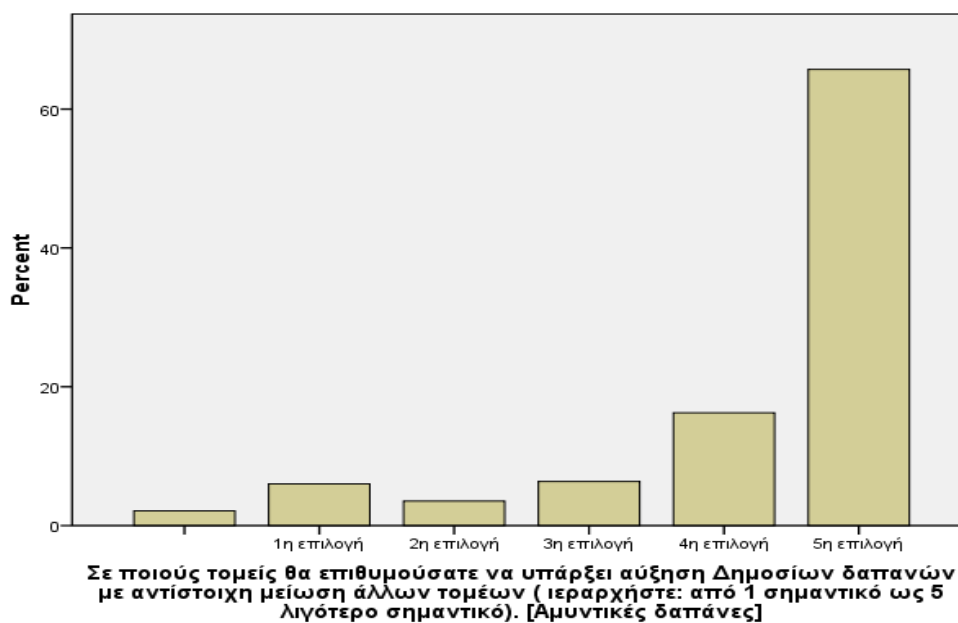
Το δείγμα αποτελείται από 59 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 94 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 55 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 48 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 24 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 19,8% , 33,2%, 19,4%, 17% και 8,5% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 33 Ερώτηση 20ε

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Αμυντικές δαπάνες]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	17	6,0	6,0	8,1
2η επιλογή	10	3,5	3,5	11,7
3η επιλογή	18	6,4	6,4	18,0
4η επιλογή	46	16,3	16,3	34,3
5η επιλογή	186	65,7	65,7	100,0
Total	283	100,0	100,0	

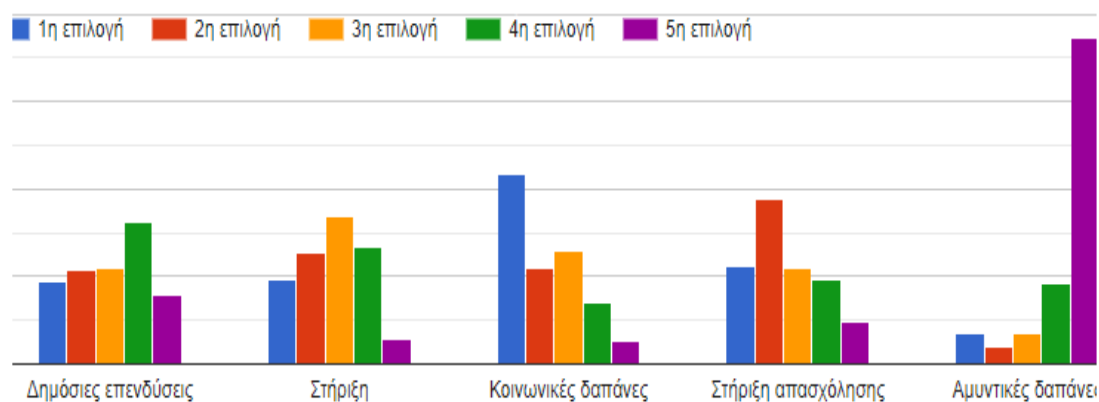

Διάγραμμα 4. 36 Ερώτηση 20ε

Ερώτηση 20 Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).;

Ακολουθεί διάγραμμα συγκεντρωτικής αποτύπωσης των απαντήσεων σε όλες τις υποκατηγορίες:

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

Διάγραμμα 4. 37 Ερώτηση 20 συγκεντρωτικό

Ερώτηση 21 Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1^η επιλογή σημαντικό ως 5^η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

Ερώτηση 21-α) Υπηρεσίες υγείας

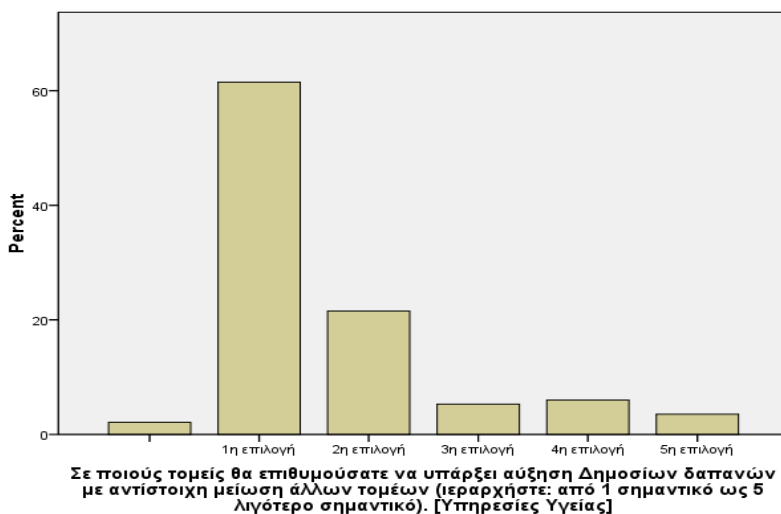
Το δείγμα αποτελείται από 174 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή, 61 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 15 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 17 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 10 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 61,5%, 21,6%, 5,3%, 6% και 3,5% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 34 Ερώτηση 21α

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Υπηρεσίες Υγείας]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	174	61,5	61,5	63,6
2η επιλογή	61	21,6	21,6	85,2
3η επιλογή	15	5,3	5,3	90,5
4η επιλογή	17	6,0	6,0	96,5
5η επιλογή	10	3,5	3,5	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 38 Ερώτηση 21α

Ερώτηση 21 Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1^η επιλογή σημαντικό ως 5^η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

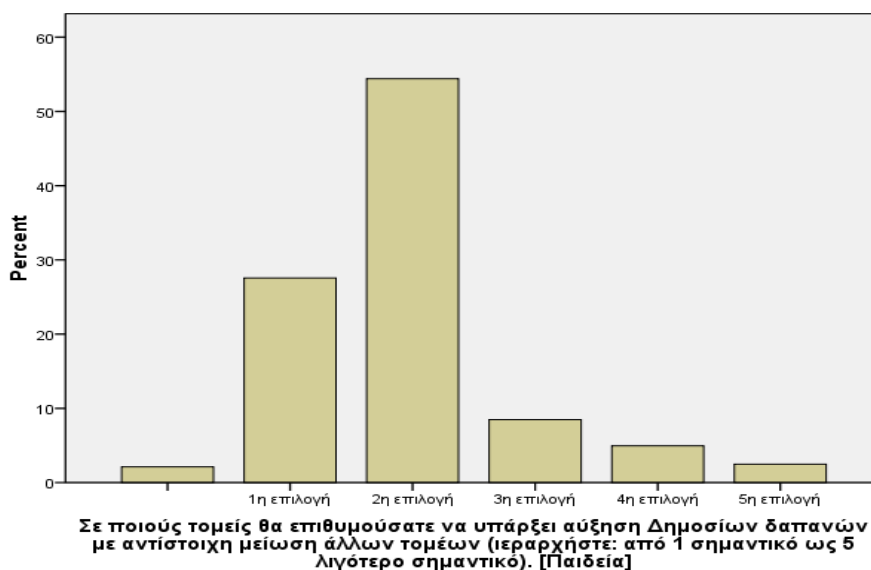
Ερώτηση 21-β) Παιδεία

Το δείγμα αποτελείται από 78 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 154 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 24 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 14 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 7 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 27,6% , 54,4%, 8,5%, 4,9 και 2,5% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 35 Ερώτηση 21β
Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Παιδεία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	78	27,6	27,6	29,7
2η επιλογή	154	54,4	54,4	84,1
3η επιλογή	24	8,5	8,5	92,6
4η επιλογή	14	4,9	4,9	97,5
5η επιλογή	7	2,5	2,5	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 39 Ερώτηση 21β

Ερώτηση 21 Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1^η επιλογή σημαντικό ως 5^η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

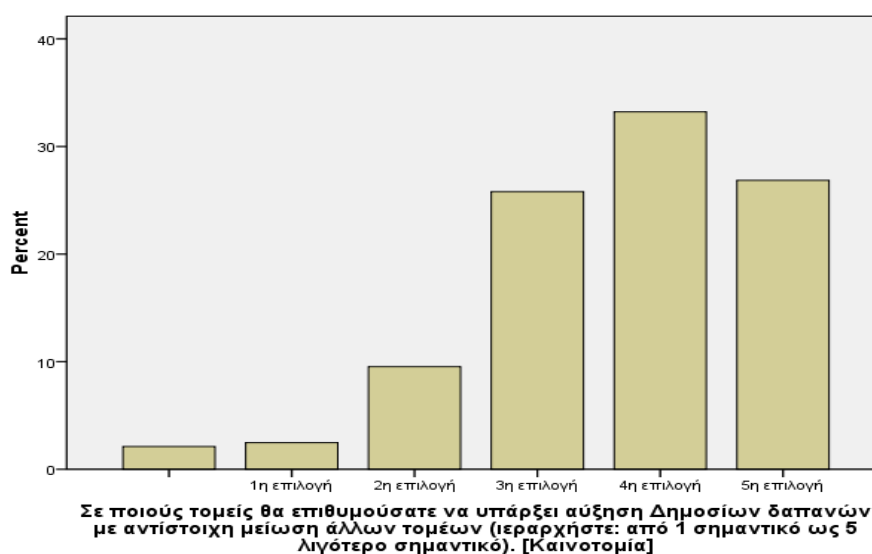
Ερώτηση 21-γ) Καινοτομία

Το δείγμα αποτελείται από 7 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 27 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 73 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 94 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 76 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 2,5% , 9,5%, 25,8%, 33,2 και 26,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 36 Ερώτηση 21γ
Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Καινοτομία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	7	2,5	2,5	4,6
2η επιλογή	27	9,5	9,5	14,1
3η επιλογή	73	25,8	25,8	39,9
4η επιλογή	94	33,2	33,2	73,1
5η επιλογή	76	26,9	26,9	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 40 Ερώτηση 21γ

Ερώτηση 21 Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1^η επιλογή σημαντικό ως 5^η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

Ερώτηση 21-δ) Δημόσια έργα

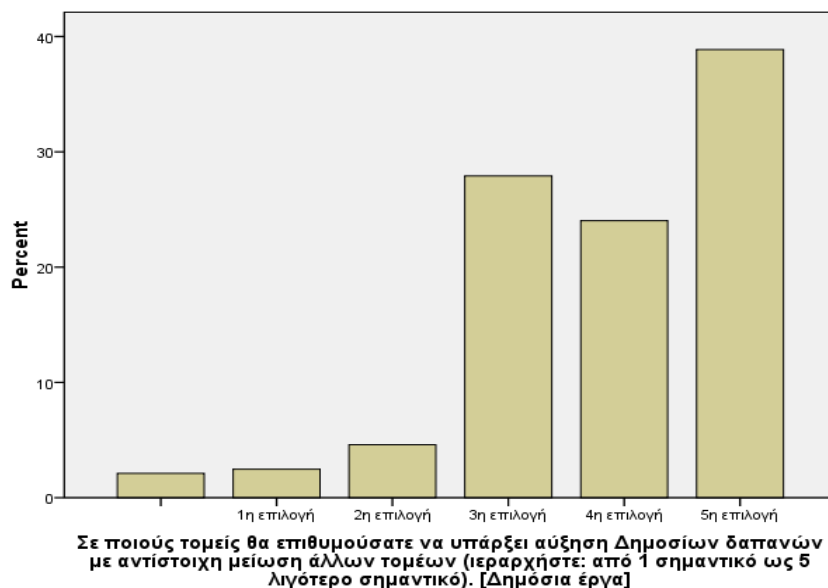
Το δείγμα αποτελείται από 7 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 13 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 79 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 68 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 68 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 2,5% , 4,6%, 27,9%, 24 και 38,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 37 Ερώτηση 21δ

Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Δημόσια έργα]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	7	2,5	2,5	4,6
2η επιλογή	13	4,6	4,6	9,2
3η επιλογή	79	27,9	27,9	37,1
4η επιλογή	68	24,0	24,0	61,1
5η επιλογή	110	38,9	38,9	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 41 Ερώτηση 21δ

Ερώτηση 21 Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1^η επιλογή σημαντικό ως 5^η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

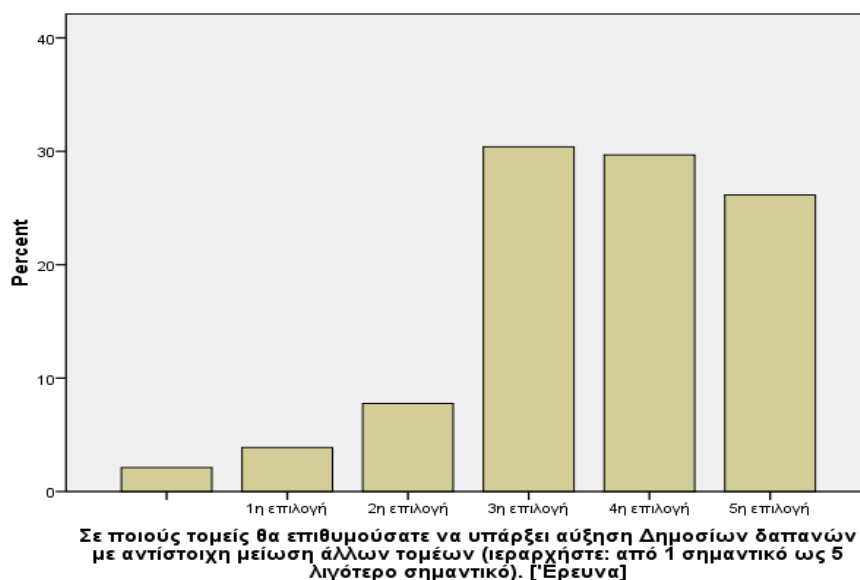
Ερώτηση 21-ε) Έρευνα

Το δείγμα αποτελείται από 11 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή, 22 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 86 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 84 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 74 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 3,9%, 7,8%, 30,4%, 29,7 και 26,1% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 38 Ερώτηση 21ε
Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Έρευνα]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	11	3,9	3,9	6,0
2η επιλογή	22	7,8	7,8	13,8
3η επιλογή	86	30,4	30,4	44,2
4η επιλογή	84	29,7	29,7	73,9
5η επιλογή	74	26,1	26,1	100,0
Total	283	100,0	100,0	

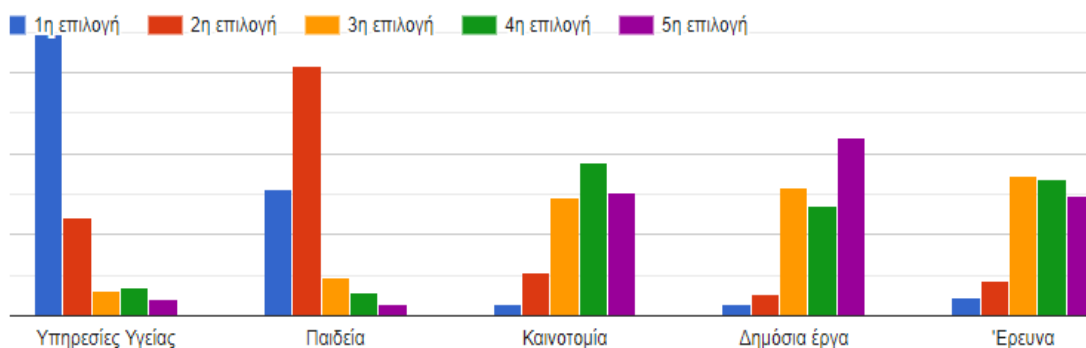

Διάγραμμα 4. 42 Ερώτηση 21ε

Ερώτηση 21 Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1^η επιλογή σημαντικό ως 5^η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

Ακολουθεί διάγραμμα συγκεντρωτικής αποτύπωσης των απαντήσεων σε όλες τις υποκατηγορίες:

Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό).

Διάγραμμα 4. 43 συγκεντρωτικό

Ερώτηση 22 Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν.

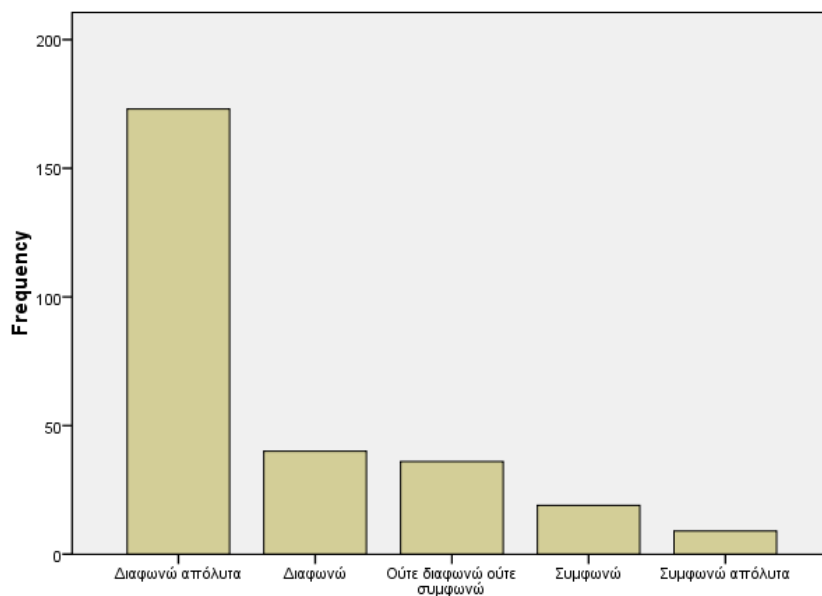
Το δείγμα αποτελείται από 173 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 40 άτομα τα οποία διαφωνούν, 36 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 19 άτομα τα οποία συμφωνούν και 9 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 62,5% , 14,4%, 13%, 6,9 και 3,2% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 39 Ερώτηση 22

Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτων σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	173	61,1	62,5	62,5
	Διαφωνώ	40	14,1	14,4	76,9
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	36	12,7	13,0	89,9
	Συμφωνώ	19	6,7	6,9	96,8
	Συμφωνώ απόλυτα	9	3,2	3,2	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτων σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν.

Διάγραμμα 4. 44 Ερώτηση 22

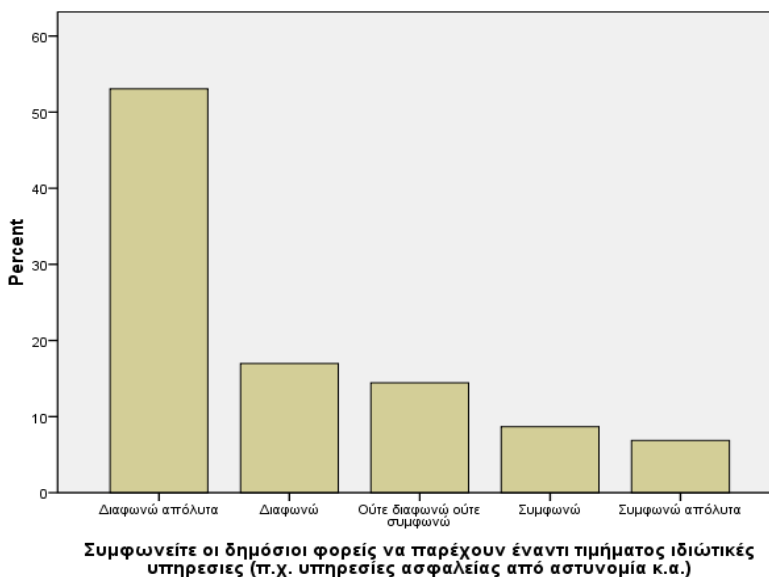
Ερώτηση 23 Συμφωνείτε οι δημόσιοι φορείς να παρέχουν έναντι τιμήματος ιδιωτικές υπηρεσίες (π.χ. υπηρεσίες ασφαλείας από αστυνομία κ.α.) .

Το δείγμα αποτελείται από 147 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 47 άτομα τα οποία διαφωνούν, 40 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 24 άτομα τα οποία συμφωνούν και 19 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 53,1% , 17%, 14,4%, 8,7% και 6,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 40 Ερώτηση 23
Συμφωνείτε οι δημόσιοι φορείς να παρέχουν έναντι τιμήματος ιδιωτικές υπηρεσίες (π.χ. υπηρεσίες ασφαλείας από αστυνομία κ.α.)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	147	51,9	53,1	53,1
	Διαφωνώ	47	16,6	17,0	70,0
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	40	14,1	14,4	84,5
	Συμφωνώ	24	8,5	8,7	93,1
	Συμφωνώ απόλυτα	19	6,7	6,9	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
	Total	283	100,0		

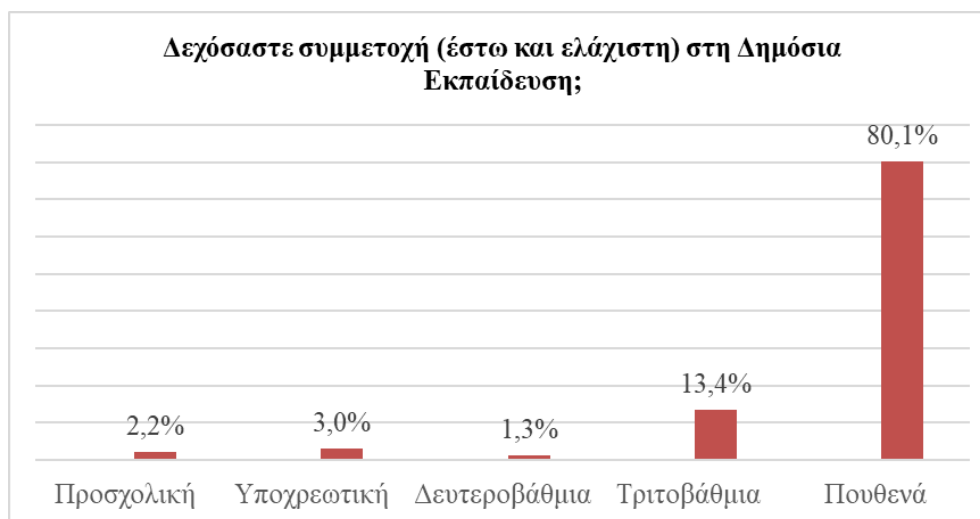
Διάγραμμα 4. 45 Ερώτηση 23

Ερώτηση 24 Δεχόσαστε συμμετοχή (έστω και ελάχιστη) στη Δημόσια Εκπαίδευση; (δυνατότητα πολλαπλών επιλογών)

Η ερώτηση 24 επιτρέπει στους συμμετέχοντες να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Οι στήλες N και Percent του πίνακα που ακολουθεί αφορούν στις απόλυτες και σχετικές συχνότητες επί των απαντήσεων (Responses) και όχι επί των συμμετεχόντων. Όπως βλέπουμε, συνολικά στην ερώτηση δόθηκαν 231 θετικές απαντήσεις εκ των οποίων 185 για την επιλογή «Πουθενά», 31 για την επιλογή «Τριτοβάθμια», 7 για την επιλογή «Υποχρεωτική», 5 για την επιλογή «Προσχολική» και 3 για την επιλογή «Δευτεροβάθμια». Το 80,1% των απαντήσεων ήταν θετικές απαντήσεις για την επιλογή «Πουθενά», το 13,4% για την επιλογή «Τριτοβάθμια», το 3% για την επιλογή «Υποχρεωτική», το 2,2% για την επιλογή «Προσχολική» και το 1,3% για την επιλογή «Δευτεροβάθμια». Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 41 Ερώτηση 24

Δεχόσαστε συμμετοχή (έστω και ελάχιστη) στη Δημόσια Εκπαίδευση; (δυνατότητα πολλαπλών επιλογών)		Responses	
		N	Percent
Δημόσια εκπαίδευση ^a	Προσχολική	5	2,2%
	Υποχρεωτική	7	3,0%
	Δευτεροβάθμια	3	1,3%
	Τριτοβάθμια	31	13,4%
	Πουθενά	185	80,1%
Total		231	100,0%

Διάγραμμα 4. 46 Ερώτηση 24

Ερώτηση 25 Δεχόσαστε συμμετοχή (έστω και ελάχιστη) στις Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας ;(δυνατότητα πολλαπλών επιλογών)

Η ερώτηση 25 επιτρέπει στους συμμετέχοντες να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Οι στήλες N και Percent του πίνακα που ακολουθεί αφορούν στις απόλυτες και σχετικές συχνότητες επί των απαντήσεων (Responses) και όχι επί των συμμετεχόντων. Όπως βλέπουμε, συνολικά στην ερώτηση δόθηκαν 212 θετικές απαντήσεις εκ των οποίων 164 για την επιλογή «Πουθενά», 18 για την επιλογή «Νοσοκομειακή», 12 για την επιλογή «Φαρμακευτική», 10 για την επιλογή «Εργαστηριακή» και 8 για την επιλογή «Πρωτοβάθμια». Το 77,4% των απαντήσεων ήταν θετικές απαντήσεις για την επιλογή «Πουθενά», το 8,5% για την επιλογή «Νοσοκομειακή», το 5,7% για την επιλογή «Φαρμακευτική», το 4,7% για την επιλογή «Εργαστηριακή» και το 3,8% για την επιλογή «Πρωτοβάθμια». Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 42 Ερώτηση 25

Δεχόσαστε συμμετοχή (έστω και ελάχιστη) στις Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας; (δυνατότητα πολλαπλών επιλογών)	Responses	
	N	Percent
Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας ^a Πρωτοβάθμια	8	3,8%
Εργαστηριακή	10	4,7%
Φαρμακευτική	12	5,7%
Νοσοκομειακή	18	8,5%
Πουθενά	164	77,4%
Total	212	100,0%

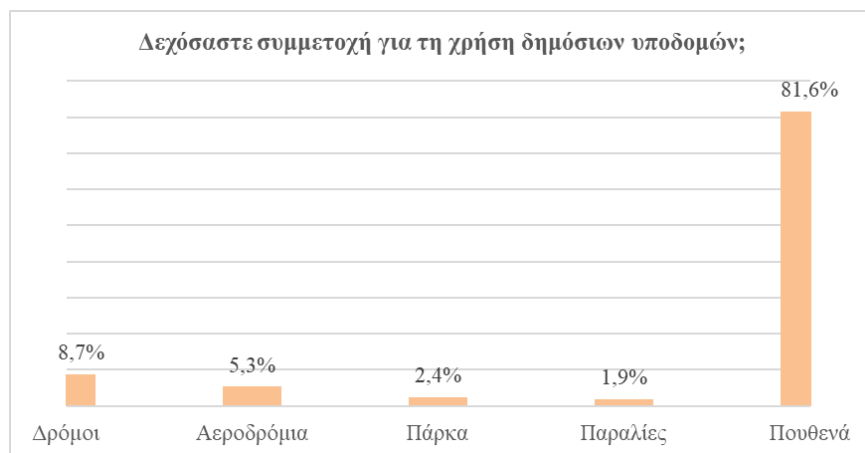
Διάγραμμα 4. 47 Ερώτηση 25

Ερώτηση 26 Δεχόσαστε συμμετοχή για τη χρήση δημόσιων υποδομών;(δυνατότητα πολλαπλών επιλογών)

Η ερώτηση 26 επιτρέπει στους συμμετέχοντες να δώσουν περισσότερες από μία απαντήσεις. Οι στήλες N και Percent του πίνακα που ακολουθεί αφορούν στις απόλυτες και σχετικές συχνότητες επί των απαντήσεων (Responses) και όχι επί των συμμετεχόντων. Όπως βλέπουμε, συνολικά στην ερώτηση δόθηκαν 207 θετικές απαντήσεις εκ των οποίων 169 για την επιλογή «Πουθενά», 18 για την επιλογή «Δρόμοι», 11 για την επιλογή «Αεροδρόμια», 5 για την επιλογή «Πάρκα» και 4 για την επιλογή «Παραλίες». Το 81,6% των απαντήσεων ήταν θετικές απαντήσεις για την επιλογή «Πουθενά», το 8,7% για την επιλογή «Δρόμοι», το 5,3% για την επιλογή «Αεροδρόμια», το 2,4% για την επιλογή «Πάρκα» και το 1,9% για την επιλογή «Παραλίες». Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 43 Ερώτηση 26β

Δεχόσαστε συμμετοχή για τη χρήση δημόσιων υποδομών; (δυνατότητα πολλαπλών επιλογών)		Responses	
		N	Percent
Δημόσιες υποδομές ^a	Δρόμοι	18	8,7%
	Αεροδρόμια	11	5,3%
	Πάρκα	5	2,4%
	Παραλίες	4	1,9%
	Πουθενά	169	81,6
Total		207	100,0%

Διάγραμμα 4. 48 Ερώτηση 26

4.5.5 Θεσμικές Παρεμβάσεις

Ερώτηση 27 Υπάρχει μεγαλύτερη φοροδιαφυγή στη χώρα μας από ότι στις χώρες της Ε.Ε..

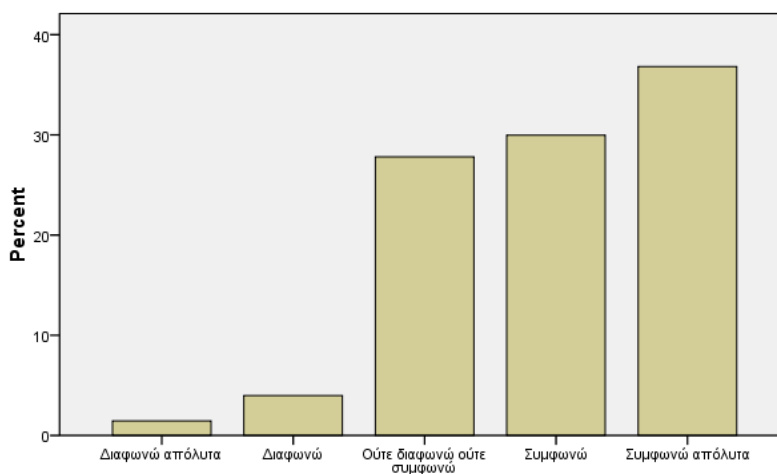
Το δείγμα αποτελείται από 4 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 11 άτομα τα οποία διαφωνούν, 77 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 83 άτομα τα οποία συμφωνούν και 102 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 1,4% , 4%, 27,8%, 30% και 36,8% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 44 Ερώτηση 27
Υπάρχει μεγαλύτερη φοροδιαφυγή στη χώρα μας από ότι στις χώρες της Ε.Ε..

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	4	1,4	1,4	1,4
	Διαφωνώ	11	3,9	4,0	5,4
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	77	27,2	27,8	33,2
	Συμφωνώ	83	29,3	30,0	63,2
	Συμφωνώ απόλυτα	102	36,0	36,8	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Υπάρχει μεγαλύτερη φοροδιαφυγή στη χώρα μας από ότι στις χώρες της Ε.Ε..

Υπάρχει μεγαλύτερη φοροδιαφυγή στη χώρα μας από ότι στις χώρες της Ε.Ε..

Διάγραμμα 4. 49 Ερώτηση 27

Ερώτηση 28 Το επίπεδο της φορολογικής συμμόρφωσης στην Ελλάδα είναι υψηλό.

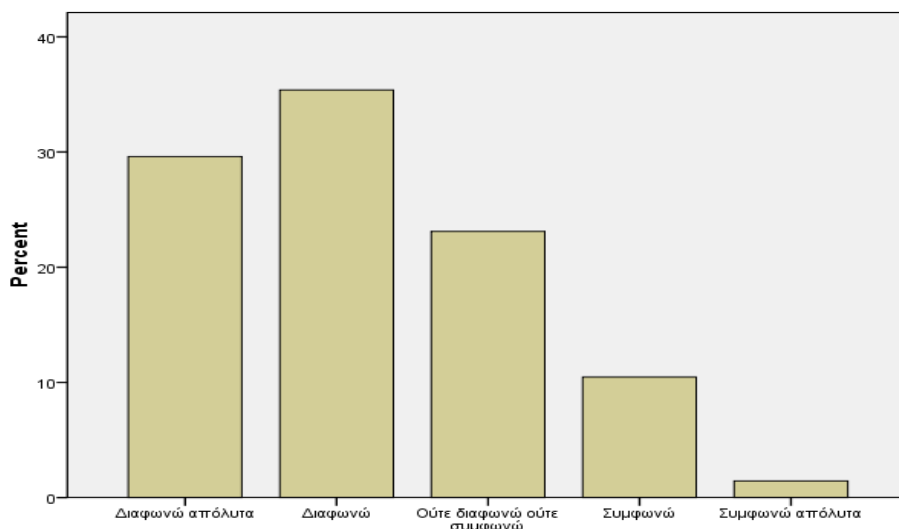
Το δείγμα αποτελείται από 82 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 98 άτομα τα οποία διαφωνούν, 64 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 29 άτομα τα οποία συμφωνούν και 4 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 29,6% , 35,4%, 23,1%, 10,5% και 1,4% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 45 Ερώτηση 28

Το επίπεδο της φορολογικής συμμόρφωσης στην Ελλάδα είναι υψηλό.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	82	29,0	29,6	29,6
	Διαφωνώ	98	34,6	35,4	65,0
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	64	22,6	23,1	88,1
	Συμφωνώ	29	10,2	10,5	98,6
	Συμφωνώ απόλυτα	4	1,4	1,4	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
	Total	283	100,0		

Το επίπεδο της φορολογικής συμμόρφωσης στην Ελλάδα είναι υψηλό.

Διάγραμμα 4. 50 Ερώτηση 28

Ερώτηση 29 Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα.

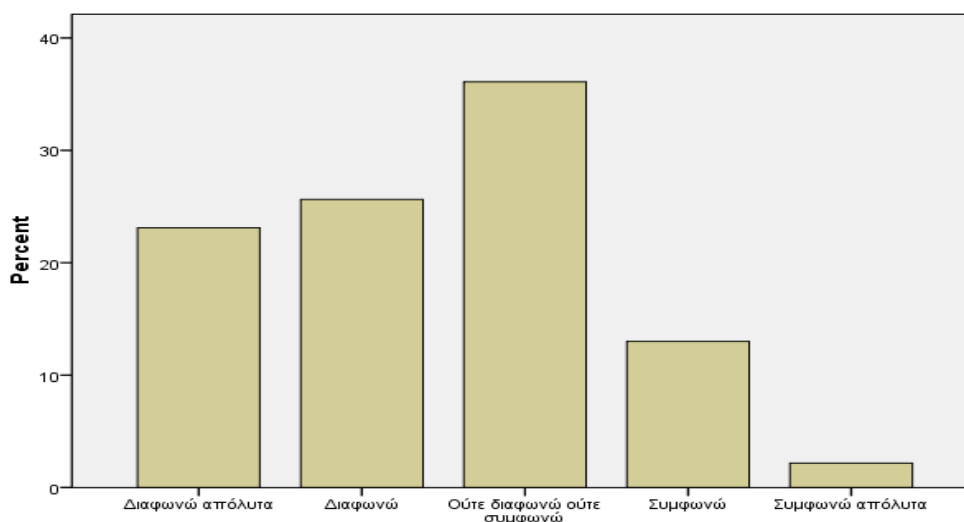
Το δείγμα αποτελείται από 64 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 71 άτομα τα οποία διαφωνούν, 100 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 36 άτομα τα οποία συμφωνούν και 6 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 23,1% , 25,6%, 36,1%, 13% και 2,2% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 46 Ερώτηση 29

Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπο τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	64	22,6	23,1	23,1
	Διαφωνώ	71	25,1	25,6	48,7
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	100	35,3	36,1	84,8
	Συμφωνώ	36	12,7	13,0	97,8
	Συμφωνώ απόλυτα	6	2,1	2,2	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
	Total	283	100,0		

Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπο τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα.

Διάγραμμα 4. 51 Ερώτηση 29

Ερώτηση 30 Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα;

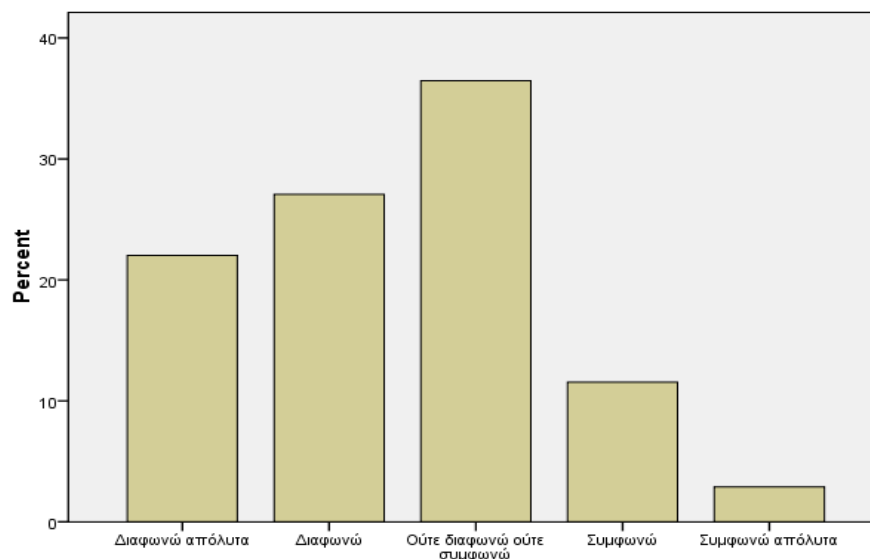
Το δείγμα αποτελείται από 61 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 75 άτομα τα οποία διαφωνούν, 101 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 32 άτομα τα οποία συμφωνούν και 8 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 22% , 27,1%, 36,5%, 11,6% και 2,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 47 Ερώτηση 30

Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	61	21,6	22,0	22,0
	Διαφωνώ	75	26,5	27,1	49,1
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	101	35,7	36,5	85,6
	Συμφωνώ	32	11,3	11,6	97,1
	Συμφωνώ απόλυτα	8	2,8	2,9	100,0
	Total	277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα;

Διάγραμμα 4. 52 Ερώτηση 30

Ερώτηση 31 Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό).

Ερώτηση 31-α) Γραφειοκρατία και πολυνομία

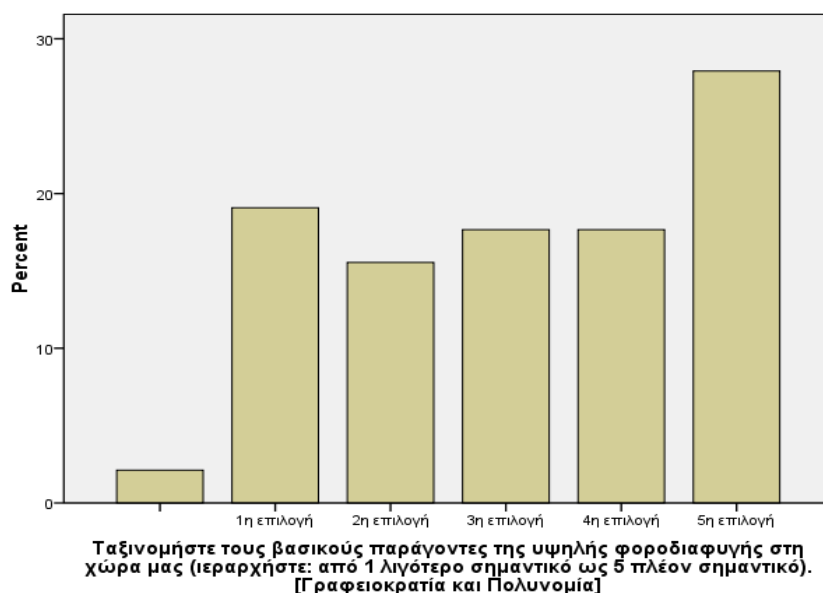
Το δείγμα αποτελείται από 54 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή, 44 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 50 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 50 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 79 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 19,1%, 15,5%, 17,7%, 17,7% και 27,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 48 Ερώτηση 31α

**Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό).
[Γραφειοκρατία και Πολυνομία]**

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	54	19,1	19,1	21,2
2η επιλογή	44	15,5	15,5	36,7
3η επιλογή	50	17,7	17,7	54,4
4η επιλογή	50	17,7	17,7	72,1
5η επιλογή	79	27,9	27,9	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 53 Ερώτηση 31α

Ερώτηση 31 Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό).

Ερώτηση 31-β) Υψηλή φορολογία

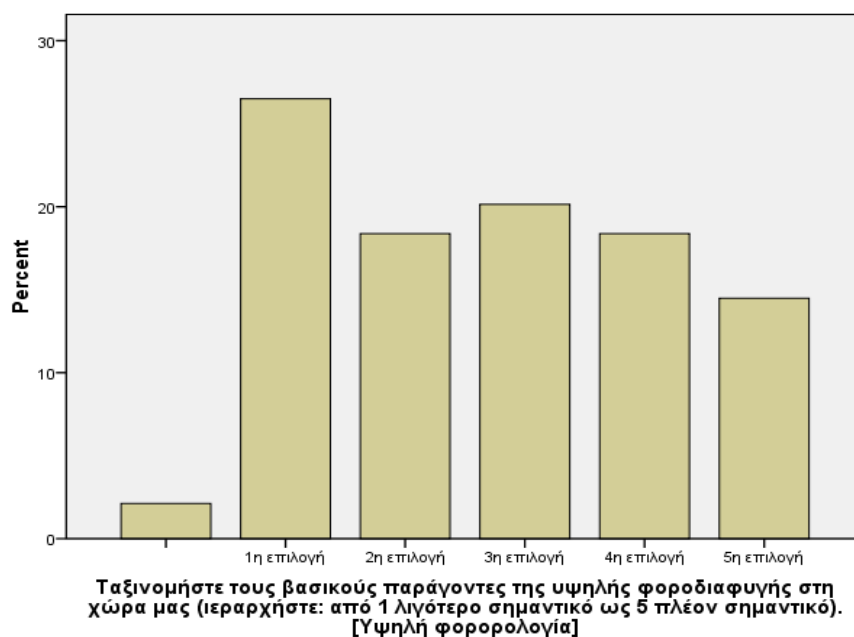
Το δείγμα αποτελείται από 75 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 52 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 57 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 52 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 41 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 26,5% , 18,4%, 20,1%, 18,4% και 14,5% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 49 Ερώτηση 31β

Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό). [Υψηλή φορορολογία]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	75	26,5	26,5	28,6
2η επιλογή	52	18,4	18,4	47,0
3η επιλογή	57	20,1	20,1	67,1
4η επιλογή	52	18,4	18,4	85,5
5η επιλογή	41	14,5	14,5	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 54 Ερώτηση 31β

Ερώτηση 31 Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό).

Ερώτηση 31-γ) Αδυναμία και διαφθορά ελεγκτικού μηχανισμού

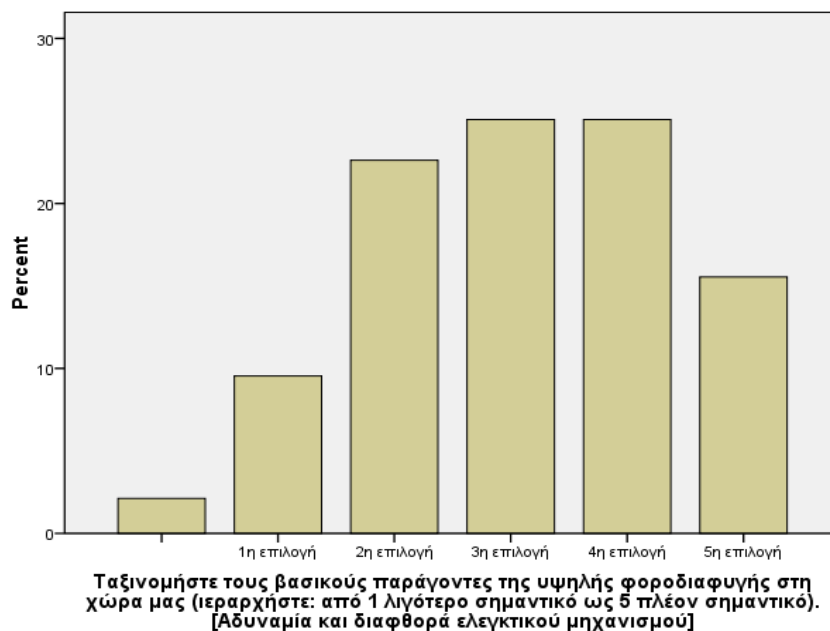
Το δείγμα αποτελείται από 27 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 64 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 71 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 71 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 44 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 9,5% , 22,6%, 25,1%, 25,1% και 15,5% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 50 Ερώτηση 31γ

Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό). [Αδυναμία και διαφθορά ελεγκτικού μηχανισμού]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	27	9,5	9,5	11,7
2η επιλογή	64	22,6	22,6	34,3
3η επιλογή	71	25,1	25,1	59,4
4η επιλογή	71	25,1	25,1	84,5
5η επιλογή	44	15,5	15,5	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 55 Ερώτηση 31γ

Ερώτηση 31 Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό).

Ερώτηση 31-δ) Έλλειψη πολιτικής βούλησης διαφθορά πολιτικών

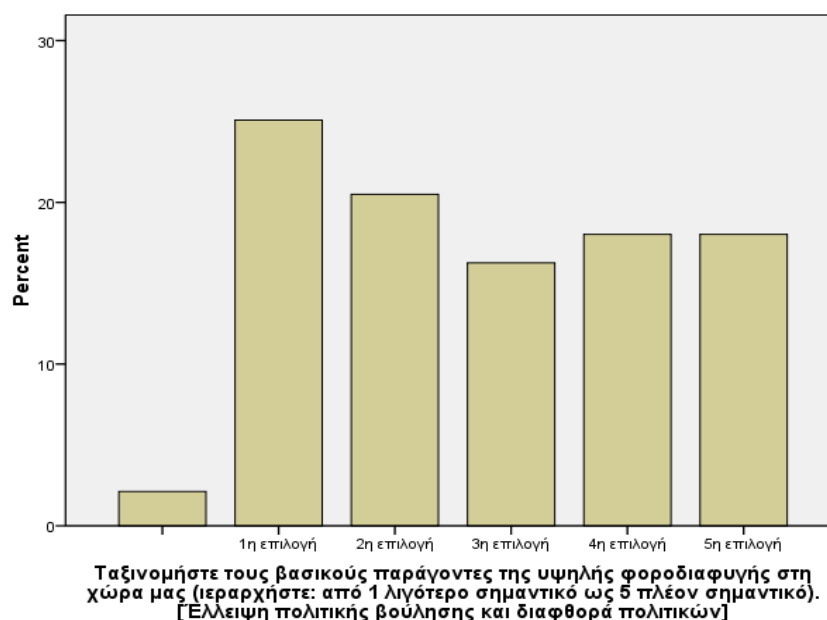
Το δείγμα αποτελείται από 71 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή, 58 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 46 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 51 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 51 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 25,1% , 20,5%, 16,3%, 18% και 18% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 51 Ερώτηση 31δ

Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό). [Έλλειψη πολιτικής βούλησης και διαφθορά πολιτικών]

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	71	25,1	25,1	27,2
2η επιλογή	58	20,5	20,5	47,7
3η επιλογή	46	16,3	16,3	64,0
4η επιλογή	51	18,0	18,0	82,0
5η επιλογή	51	18,0	18,0	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 56 Ερώτηση 31δ

Ερώτηση 31 Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό).

Ερώτηση 31-ε) Άδικη φορολογία

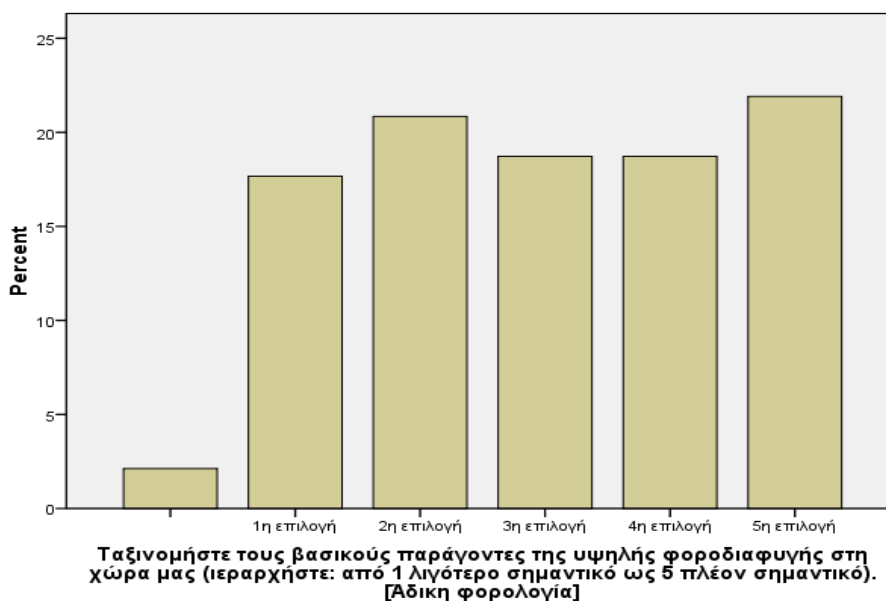
Το δείγμα αποτελείται από 50 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 1^η επιλογή , 59 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 2^η επιλογή, 53 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 3^η επιλογή, 53 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 4^η επιλογή και 62 άτομα τα οποία τη θέτουν ως 5^η επιλογή. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 17,7% , 20,8%, 18,7%, 18,7% και 21,9% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 52 Ερώτηση 31ε

Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό). [Άδικη φορολογία]

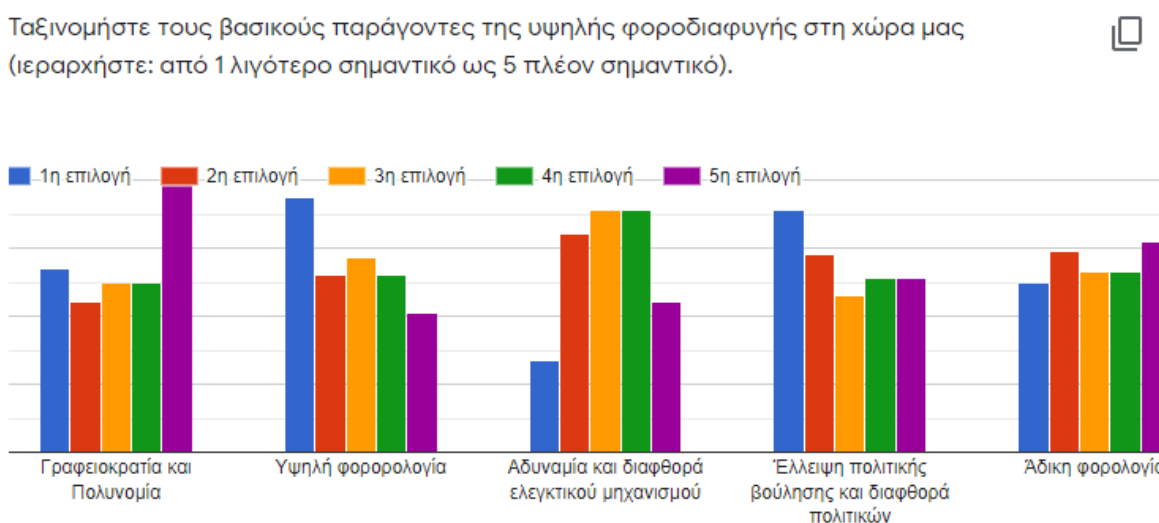
	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	6	2,1	2,1	2,1
1η επιλογή	50	17,7	17,7	19,8
2η επιλογή	59	20,8	20,8	40,6
3η επιλογή	53	18,7	18,7	59,4
4η επιλογή	53	18,7	18,7	78,1
5η επιλογή	62	21,9	21,9	100,0
Total	283	100,0	100,0	

Διάγραμμα 4. 57 Ερώτηση 31ε

Ερώτηση 31 Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό).

Ακολουθεί διάγραμμα συγκεντρωτικής αποτύπωσης των απαντήσεων σε όλες τις υποκατηγορίες:

Διάγραμμα 4. 58 Ερώτηση 31συγκεντρωτικό

Ερώτηση 32 Η Δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητη Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη είσπραξη των δημοσίων εσόδων.

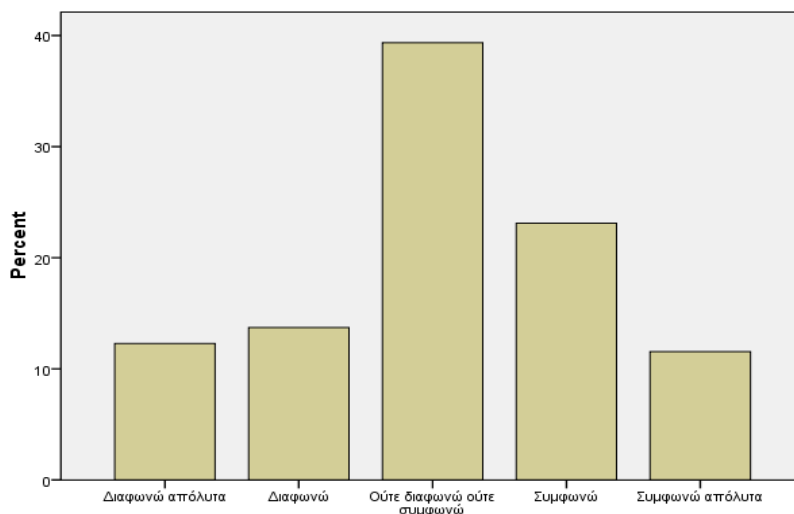
Το δείγμα αποτελείται από 34 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 38 άτομα τα οποία διαφωνούν, 109 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 64 άτομα τα οποία συμφωνούν και 32 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 13,7% , 13,4%, 39,4%, 23,1%, και 11,6% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 53 Ερώτηση 32

Η Δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητη Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη είσπραξη των δημοσίων εσόδων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	34	12,0	12,3	12,3
	Διαφωνώ	38	13,4	13,7	26,0
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	109	38,5	39,4	65,3
	Συμφωνώ	64	22,6	23,1	88,4
	Συμφωνώ απόλυτα	32	11,3	11,6	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Η Δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητη Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη είσπραξη των δημοσίων εσόδων;

Διάγραμμα 4. 59 Ερώτηση 32

Ερώτηση 33 Η δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητη Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη λειτουργία του ελεγκτικού μηχανισμού.

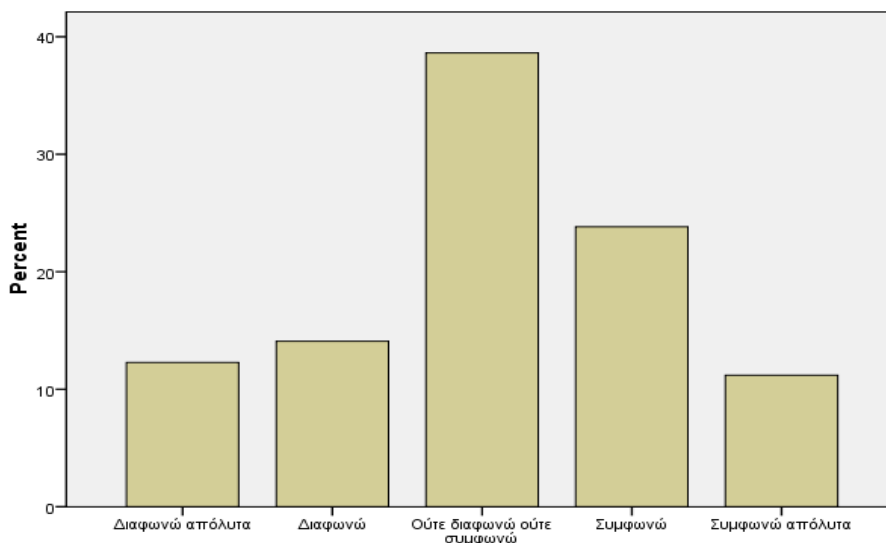
Το δείγμα αποτελείται από 34 άτομα τα οποία διαφωνούν απόλυτα, 39 άτομα τα οποία διαφωνούν, 107 άτομα τα οποία ούτε διαφωνούν ούτε συμφωνούν, 66 άτομα τα οποία συμφωνούν και 31 άτομα τα οποία συμφωνούν απόλυτα. Η ποσοστιαία αποτύπωση τους είναι 12,3% , 14,1%, 38,6%, 23,8%, και 11,2% αντίστοιχα.

Ακολουθεί ο πίνακας και το διάγραμμα.

Πίνακας 4. 54 Ερώτηση 33

Η Δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητης Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη λειτουργία του ελεγκτικού μηχανισμού;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Διαφωνώ απόλυτα	34	12,0	12,3	12,3
	Διαφωνώ	39	13,8	14,1	26,4
	Ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ	107	37,8	38,6	65,0
	Συμφωνώ	66	23,3	23,8	88,8
	Συμφωνώ απόλυτα	31	11,0	11,2	100,0
Total		277	97,9	100,0	
Missing	System	6	2,1		
Total		283	100,0		

Η Δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητης Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη λειτουργία του ελεγκτικού μηχανισμού;

Διάγραμμα 4. 60 Ερώτηση 33

4.5.6 Διερεύνηση ερωτημάτων

Υπόθεση 1^η:

Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 4 «Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας» και της ερώτησης 13 «Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος);».

Διερεύνηση της 1^{ης} ερευνητικής υπόθεσης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται μόνο τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του συντελεστή ρ του Spearman που αφορούσε στη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 4 και στην ερώτηση 14.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4.55, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, προέκυψε:

Σημαντική, θετική συσχέτιση μεταξύ της ερώτησης 4 και της ερώτησης 13 ως προς την επιλογή «χαμηλά εισοδήματα», δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (0,233) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,000$. Αυτό σημαίνει ότι ο μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων παρουσιάζει σημαντική, θετική συσχέτιση με την επιλογή «χαμηλά εισοδήματα». Η στατιστική ανάλυση έδειξε ότι τα άτομα με υψηλότερο μέσο όρο μηνιαίων εισοδημάτων, θεωρούν ότι τα χαμηλά εισοδήματα έχουν περισσότερο δίκαιη φορολόγηση (και αντίστροφα).

Σημαντική, αρνητική συσχέτιση μεταξύ της ερώτησης 4 και της ερώτησης 13 ως προς την επιλογή «μεσαία εισοδήματα», δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (-0,146) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,015$. Αυτό σημαίνει ότι ο μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων παρουσιάζει σημαντική, αρνητική συσχέτιση με την επιλογή «μεσαία εισοδήματα». Η στατιστική ανάλυση έδειξε ότι τα άτομα με υψηλότερο μέσο όρο μηνιαίων εισοδημάτων, θεωρούν ότι τα μεσαία εισοδήματα έχουν λιγότερο δίκαιη φορολόγηση (και αντίστροφα).

Correlations					
			Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας	Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος); Χαμηλά εισοδήματα	Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος); Μεσαία εισοδήματα
Spearman's rho	Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας	Correlation Coefficient	1,000	,233**	-,146*
		Sig. (2-tailed)	.	,000	,015
		N	277	277	277
	Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος); Χαμηλά εισοδήματα	Correlation Coefficient	,233**	1,000	-,076
		Sig. (2-tailed)	,000	.	,206
		N	277	277	277
	Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος); Μεσαία εισοδήματα	Correlation Coefficient	-,146*	-,076	1,000
		Sig. (2-tailed)	,015	,206	.
		N	277	277	277

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Πίνακας 4. 55 Διμεταβλητή ανάλυση με το συντελεστή ρ του Spearman για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 4 και στην ερώτηση 13.

Υπόθεση 2^η:

Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 4 «Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας» και της ερώτησης 14 «Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποια θα επιλέγατε;».

Διερεύνηση της 2^{ης} ερευνητικής υπόθεσης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του συντελεστή ρ του Spearman που αφορούσε στη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 4 και στην ερώτηση 14.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4.56, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, προέκυψε:

Σημαντική θετική συσχέτιση: μεταξύ των ερωτήσεων 4 και 14, δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (0,257) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,000$.

Αυτό σημαίνει ότι ο μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων παρουσιάζει σημαντική, θετική συσχέτιση με την επιλογή μείωσης της φορολογίας σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία. Η στατιστική ανάλυση έδειξε ότι τα άτομα με υψηλότερο μέσο όρο μηνιαίων εισοδημάτων, θα επέλεγαν να μειώσουν τη φορολογία σε μία υψηλότερη εισοδηματική κατηγορία (και αντίστροφα).

Πίνακας 4. 56 Διμεταβλητή ανάλυση με το συντελεστή ρ του Spearman για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 4 και στην ερώτηση 14.

Correlations				
			Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας	Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποια θα επιλέγατε;
Spearman's rho	Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας	Correlation Coefficient	1,000	,257**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	277	277
	Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποιά θα επιλέγατε;	Correlation Coefficient	,257**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	277	277

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Υπόθεση 3^η:

Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 7 «Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν;» και της ερώτησης 29 «Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα».

Διερεύνηση της 3^{ης} ερευνητικής υπόθεσης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του συντελεστή ρ του Spearman που αφορούσε στη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 7 και στην ερώτηση 29.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4.57, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, προέκυψε:

Σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 29, δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (-0,127) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,035$.

Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που συμφωνούν με την άποψη ότι η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν θεωρούν διαφωνούν με την άποψη ότι οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα (και αντίστροφα).

Πίνακας 4. 57 Διμεταβλητή ανάλυση με το συντελεστή ρ του Spearman για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 7 και στην ερώτηση 29.

Correlations				
			Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν;	Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα.
Spearman's rho	Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μία δεκαετία πριν;	Correlation Coefficient	1,000	-,127*
		Sig. (2-tailed)	.	,035
		N	277	277
	Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα.	Correlation Coefficient	-,127*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,035	.
		N	277	277

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Υπόθεση 4^η:

Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 7 «Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν;» και της ερώτησης 30 «Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα».

Διερεύνηση της 4^{ης} ερευνητικής υπόθεσης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του συντελεστή ρ του Spearman που αφορούσε στη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 7 και στην ερώτηση 30.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4.58, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, προέκυψε:

Σημαντική αρνητική συσχέτιση μεταξύ των ερωτήσεων 7 και 30, δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (-0,185) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,002$.

Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που συμφωνούν με την άποψη ότι η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία διαφωνούν με την άποψη ότι οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα (και αντίστροφα).

Πίνακας 4. 58 Διμεταβλητή ανάλυση με το συντελεστή ρ του Spearman για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 7 και στην ερώτηση 30.

Correlations				
			Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν;	Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα;
Spearman's rho	Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μια δεκαετία πριν;	Correlation Coefficient	1,000	-,185**
		Sig. (2-tailed)	.	,002
		N	277	277
	Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα;	Correlation Coefficient	-,185**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,002	.
		N	277	277

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Υπόθεση 5^η:

Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 19 «Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;» και της ερώτησης 20 «Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων».

Διερεύνηση της 5^{ης} ερευνητικής υπόθεσης

Στον πίνακα 4.59 που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του συντελεστή ρ του Spearman που αφορούσε στη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 19 και στην ερώτηση 20.

Όπως φαίνεται στον πίνακα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, προέκυψε:

Σημαντική θετική συσχέτιση:

- μεταξύ της ερώτησης 19 και της ερώτησης 20 ως προς την επιλογή «στήριξη επιχειρηματικότητας», δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (0,410) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,000$.
- μεταξύ της ερώτησης 19 και της ερώτησης 20 ως προς την επιλογή «αμυντικές δαπάνες», δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (0,129) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,032$.

Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που συμφωνούν με την άποψη ότι η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις, θα επιθυμούσαν περισσότερο να υπάρξει αύξηση δημοσίων δαπανών στους τομείς «στήριξη επιχειρηματικότητας» και «αμυντικές δαπάνες» με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (και αντίστροφα).

Σημαντική αρνητική συσχέτιση:

- μεταξύ της ερώτησης 19 και της ερώτησης 20 ως προς την επιλογή «κοινωνικές δαπάνες», δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (-0,262) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,000$.
- μεταξύ της ερώτησης 19 και της ερώτησης 20 ως προς την επιλογή «δημόσιες επενδύσεις», δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (-0,151) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,012$.

Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που συμφωνούν με την άποψη ότι η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις, θα επιθυμούσαν λιγότερο να υπάρξει αύξηση δημοσίων δαπανών στον τομέα «κοινωνικές δαπάνες» και «δημόσιες επενδύσεις» με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (και αντίστροφα).

Πίνακας 4. 59 Διμεταβλητή ανάλυση με το συντελεστή ρ του Spearman για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 19 και στην ερώτηση 20.

				Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό) . [Δημόσιες επενδύσεις]	Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Στήριξη επιχειρηματικότητας]	Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό) . [Κοινωνικές δαπάνες]	Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό) . [Αμυντικές δαπάνες]
Spearman's rho	Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;	Correlation Coefficient	1,000	-,151*	,410**	-,262**	,129*
		Sig. (2-tailed)	.	,012	,000	,000	,032
		N	277	277	277	277	277
		**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).					
		*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).					

Υπόθεση 6^η:

Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 19 «Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;» και της ερώτησης 21 «Σε ποιους τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων».

Διερεύνηση της 6^{ης} ερευνητικής υπόθεσης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του συντελεστή ρ του Spearman που αφορούσε στη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 19 και στην ερώτηση 21.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4.60, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, προέκυψε:

Σημαντική θετική συσχέτιση:

μεταξύ της ερώτησης 19 και της ερώτησης 21 ως προς την επιλογή «καινοτομία», δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (0,179) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,003$.

Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που συμφωνούν με την άποψη ότι η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις, θα επιθυμούσαν περισσότερο να υπάρξει αύξηση δημοσίων δαπανών στον τομέα «καινοτομία» με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (και αντίστροφα)

Πίνακας 4. 60 Διμεταβλητή ανάλυση με το συντελεστή ρ του Spearman για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 19 και στην ερώτηση 21.

Correlations				
			Πιστεύετε πως η μεγένθυση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;	Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Καινοτομία]
Spearman's rho	Πιστεύετε πως η μεγένθυση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;	Correlation Coefficient	1,000	,179**
		Sig. (2-tailed)	.	,003
		N	277	277
	Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1 σημαντικό ως 5 λιγότερο σημαντικό). [Καινοτομία]	Correlation Coefficient	,179**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,003	.
		N	277	277
**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).				

Υπόθεση 7^η:

Υπάρχει σχέση μεταξύ της ερώτησης 19 «Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;» και της ερώτησης 22 «Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν».

Διερεύνηση της 7^{ης} ερευνητικής υπόθεσης

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα στατιστικά σημαντικά αποτελέσματα που προέκυψαν από τον υπολογισμό του συντελεστή ρ του Spearman που αφορούσε στη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 19 και στην ερώτηση 22.

Όπως φαίνεται στον πίνακα 4.61, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης, προέκυψε:

Σημαντική θετική συσχέτιση:

μεταξύ της ερώτησης 19 και της ερώτησης 22, δεδομένου ότι ο συντελεστής ρ (0,334) αντιστοιχεί σε τιμή $p=0,000$.

Αυτό σημαίνει ότι τα άτομα που συμφωνούν με την άποψη ότι η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις, συμφωνούν με την άποψη ότι πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν (και αντίστροφα).

Πίνακας 4. 61 Διμεταβλητή ανάλυση με το συντελεστή ρ του Spearman για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην ερώτηση 19 και στην ερώτηση 22.

Correlations				
			Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;	Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιού ν.
Spearman's rho	Πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;	Correlation Coefficient	1,000	,334**
		Sig. (2-tailed)	.	,000
		N	277	277
	Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν.	Correlation Coefficient	,334**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	277	277

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

4.5.7 Ανασκόπηση αποτελεσμάτων ερωτηματολογίου

Μετά την ολοκλήρωση της διεξαγωγής του ερωτηματολογίου και την αξιολόγηση των συσχετίσεων κρίνεται σκόπιμη η συζήτηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, ώστε να καταλήξουμε σε κάποιες διευκρινίσεις και διαπιστώσεις. Το δείγμα είχε αναλογία 49,1% γυναίκες -50,9% άνδρες. Η ηλικιακή του διασπρωμάτωση αποτελείται κυρίως από τις ηλικίες 31 έως 60 ετών (82%) και υπό εκπροσώπηση των ηλικιών 61 ετών και άνω. Η πλειονότητα των απαντήσεων δόθηκαν από απόφοιτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και κάτοχους μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου. Το 68 %των συμμετεχόντων % έχει μηνιαίο εισόδημα άνω των 900 ευρώ. Τέλος στα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος η πλειονότητα 72,2% λαμβάνει εισόδημα από μισθούς και συντάξεις και το 19,5% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και αυτοαπασχολούμενοι. Τα ανωτέρω κρίνονται λογικά και αποδεκτά αν συνυπολογιστούν τα χαρακτηριστικά των χρηστών μέσω κοινωνικής δικτύωσης αλλά και η ευαισθησία τους σε ακαδημαϊκές έρευνες ατόμων υψηλού μορφωτικό επιπέδου.

Στις απαντήσεις για την αίσθηση του ύψους φορολογίας σήμερα, είναι φανερό πως η φορολογική πολιτική κρίνεται ιδιαίτερα επιβαρυντική. Το 85,5% κρίνει πως στη Ελλάδα υπάρχει υπερφορολόγηση, το 89,2% πιστεύει πως η φορολογία είναι υψηλότερη ή πολύ υψηλότερη από αυτή προ δεκαετίας και το 76,9% θεωρεί μη δίκαιη την ισχύουσα φορολογία. Για τη σχέση φορολογικής επιβάρυνσης της χώρας μας έναντι των χωρών μελών της ΕΕ 37,2% πιστεύει ότι είναι υψηλότερη ή πολύ υψηλότερη. Το 71,8% κρίνει την φορολογική επιβάρυνση υψηλότερη και πολύ υψηλότερη από τις γειτονικές μας Χώρες.

Συντριπτικά ποσοστά αποδοχής καταγράφονται στις απαντήσεις στα ερωτήματα για πιθανή μείωσης της φορολογίας. Έτσι το 71,8% πιστεύει πως μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα βοηθήσει στη μεγέθυνση της Ελληνικής οικονομίας και το 59,9% πως μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα αυξήσει τα Δημόσια Έσοδα. Το 14,8% και το 27,1% αντίστοιχα, θεωρεί πως δεν θα επέλθει καμία ιδιαίτερη μεταβολή.

Στην επόμενη ενότητα του ερωτηματολογίου, που αναφέρεται στην αίσθηση δικαιοσύνης της άμεσης φορολογίας με εισοδηματικά κριτήρια, παρατηρούμε πως σε όλες τις υποομάδες η φορολογία κρίνεται άδικη. Ο βαθμός δικαιοσύνης είναι αντιστρόφως ανάλογος του ύψους εισοδήματος. Αναλυτικότερα το 12,4% θεωρεί δίκαια στα χαμηλά εισοδήματα, το 2,8% στα μικρομεσαία και το 2,1% στα μεσαία ενώ ανεβαίνει το ποσοστό στο 25,4% στα υψηλά και στο 35,3% στα πολύ υψηλά εισοδήματα. Όταν καλείται ο ερωτώμενος να επιλέξει μείωση

φορολογίας σε μία μοναδική εισοδηματική κατηγορία οι απαντήσεις προκρίνουν τους έχοντες μικρομεσαία εισοδήματα με 40,1% και ακολουθούν τα χαμηλά με 28,2% και τα μεσαία εισοδήματα με 27,8%.

Στο επόμενο ερώτημα που αναφέρεται στη μείωση της άμεσης φορολογίας με επαγγελματικά κριτήρια παρατηρούμε πως σε όλες τις υποομάδες η φορολογία κρίνεται άδικη. Αναλυτικότερα μόλις το 17,3% πιστεύει πως η φορολογία είναι δίκαιη στα ακίνητα, και το 22,3% στις κινητές αξίες. Το 11,7 και το 9,5% κρίνει ως δίκαιη φορολόγηση στα εισοδήματα από εμπορικές και γεωργικές επιχειρήσεις αντίστοιχα. Τέλος το 7,4% κρίνει δίκαιη τη φορολογία μισθωτών και το 7,8% των ελευθέρων επαγγελματιών. Όταν καλείται ο ερωτώμενος να επιλέξει μείωση φορολογίας σε μία μοναδική επαγγελματική κατηγορία επιλέγονται οι μισθωτοί με ποσοστό 44,4%, ακολουθούν οι ελεύθεροι επαγγελματίες με 25,3%, τα εισοδήματα από ακίνητα με 10,5% και οι εμπορικές επιχειρήσεις με ποσοστό 10,1%. Τις τελευταίες θέσεις καταλαμβάνουν τα εισοδήματα από γεωργικές επιχειρήσεις με 8,3% και τα εισοδήματα από κινητές αξίες με ποσοστό 1,4%.

Στην επόμενη ομάδα ερωτημάτων διερευνάται η ανταπόδοση των φορολογικών εσόδων προς τους πολίτες και η πιθανότητα αποδοχής εσόδων από παροχή υπηρεσιών του δημοσίου έναντι τιμήματος. Έτσι αίσθηση ορθολογικής αξιοποίησης των φορολογικών εσόδων έχει μόνο το 3,6% του δείγματος. Αντίθετα το 77,2% πιστεύει πως δεν αξιοποιούνται ορθολογικά τα έσοδα του κράτους. Το 58,1% των συμμετεχόντων στην έρευνα πιστεύει πως η κρατική παρέμβαση στην οικονομία είναι υπερβολική. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις στο ερώτημα «Αν πιστεύετε πως η μεγέθυνση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις;». Οι απαντήσεις είναι σε ισορροπία αφού το 30,3% δεν συμφωνεί ούτε διαφωνεί. Διαφωνούν απόλυτα ή διαφωνούν το 36,4% και συμφωνούν απόλυτα ή συμφωνούν το 33,2%.

Όταν ζητήθηκε η ιεράρχηση των τομέων της οικονομίας που θα μπορούσαν να αυξηθούν οι δαπάνες έναντι μείωσης άλλων τομέων, οι απαντήσεις προέκριναν τη κρατική οικονομική στήριξη στη κοινωνικές δομές. Έτσι ως πρώτη επιλογή ήταν οι κοινωνικές δαπάνες, ως δεύτερη η στήριξη της απασχόλησης και έπεται ως τρίτη επιλογή η στήριξη επιχειρηματικότητας. Ανάλογες είναι οι απαντήσεις και όταν ζητήθηκε να ιεραρχηθούν η αναγκαιότητα αύξησης δαπανών σε κρατικές δομές και υπηρεσίες. Η ενίσχυση των υπηρεσιών υγείας κρίνεται μακράν ως απόλυτη προτεραιότητα. Σίγουρα η περίοδος που

διεξήχθη η έρευνα, εν μέσω πανδημίας, επηρέασε την επιλογή των ερωτώμενων. Ως δεύτερη επιλογή ήταν η αύξηση δαπανών για τη παιδεία με αρκετή απόσταση από τις υπόλοιπες επιλογές. Ακολουθούν χωρίς μεγάλες διαφοροποιήσεις ως τρίτη επιλογή η καινοτομία και ως τέταρτη οι δαπάνες για την έρευνα. Τέλος την πέμπτη θέση καταλαμβάνει η ενίσχυση των δαπανών για δημόσια έργα.

Κάθετη αντίθεση δηλώνουν οι απαντήσεις στο για την πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου με "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν. Η διαφωνία και η απόλυτη διαφωνία συγκεντρώνουν το 76,9% έναντι 9,1% αυτών που συμφωνούν και συμφωνούν απόλυτα. Παρόμοιες απαντήσεις συγκεντρώθηκαν στην πιθανότητα οι δημόσιοι φορείς να παρέχουν έναντι τιμήματος ιδιωτικές υπηρεσίες (π.χ. υπηρεσίες ασφαλείας από αστυνομία κ.α.), αφού διαφωνούν απόλυτα και διαφωνούν το 70,1% έναντι 16,6% που έλαβαν οι σύμφωνες και απολύτως σύμφωνες γνώμες.

Στις επόμενες τρεις ερωτήσεις επιχειρήθηκε να διερευνηθεί η αποδοχή ή μη της χρηματικής αμοιβής (συμμετοχής) στις δαπάνες του δημοσίου έναντι των αμοιβών που προσφέρει. Να σημειωθεί πως ποσό συμμετοχής ισχύει και σήμερα σε αρκετές υπηρεσίες όπως οι βρεφονηπιακοί σταθμοί (τροφεία), φαρμακευτική δαπάνη, διόδια κ.α. Σε όλες τις ερωτήσεις η αντίθετη γνώμη (πουθενά) συγκεντρώνει τη μερίδα του λέοντος των απαντήσεων με ποσοστά άνω του 60%. Στο τομέα της δημόσιας εκπαίδευσης αξιόλογο ποσοστό αποδοχής συγκεντρώνει η τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην δημόσια υγεία ποσοστό αποδοχής γύρω στο 24% συγκεντρώνουν η συμμετοχή στη φαρμακευτική και νοσοκομειακή δαπάνη. Τέλος στο τομέα της χρήσης των δημοσίων υποδομών ικανό ποσοστό αποδοχής συγκεντρώνουν η χρήση των δρόμων και τα αεροδρόμια με ποσοστά 28,9% και 23,1% αντίστοιχα.

Η επόμενη ομάδα ερωτήσεων αφορά την αξιολόγηση των θεσμικών παρεμβάσεων των τελευταίων ετών. Το 67% του δείγματος θεωρεί ότι η φοροδιαφυγή στη χώρα μας είναι μεγαλύτερη από ότι στις χώρες της Ε.Ε ενώ το 27,8% πιστεύει ότι είναι ίδια. Ανάλογη είναι η αίσθηση για το επίπεδο της φορολογικής συμμόρφωσης στην Ελλάδα. Έτσι το 65% πιστεύει πως το επίπεδο συμμόρφωσης είναι χαμηλό στη χώρα μας. Το δείγμα θεωρεί πως τα προγράμματα προσαρμογής δεν είχαν επιτυχή αποτελέσματα. Έτσι το 36,1% θεωρεί πως οι παρεμβάσεις για την φοροδιαφυγή δεν είχαν αποτέλεσμα. Μάλιστα το 48,7% θεωρεί πως δεν επέφεραν θετικό αποτέλεσμα. Ίδιες απαντήσεις λήφθηκαν και για τις παρεμβάσεις

των προγραμμάτων προσαρμογής ως προς την διεύρυνση της φορολογικής βάσης. Το 36,5% πιστεύει πως επήλθε κάποια ιδιαίτερη μεταβολή ενώ το 49,1% κρίνει ως μη θετικό το αποτέλεσμα των παρεμβάσεων.

Μεικτή εικόνα παρουσιάζει η ιεράρχηση των παραγόντων υψηλής φοροδιαφυγής στην Ελλάδα. Ως πρώτο κατατάσσεται η γραφειοκρατία και η πολυνομία και ακολουθεί η αίσθηση της άδικης φορολογίας. Τη τρίτη θέση καταλαμβάνει ο φοροελεγκτικός μηχανισμός και ακολουθούν η έλλειψη πολιτικής βούλησης και η υψηλή φορολογία.

Τέλος η λειτουργία της ΑΑΔΕ δεν παρουσιάζει τα αποτελέσματα που ανέμεναν οι ιδρυτές της. Η εντύπωση του δείγματος μάλλον είναι ουδέτερη αφού σχεδόν το 39% αποδέχεται πως δεν συμφωνεί ούτε διαφωνεί πως συνέβαλε θετικά ως προς την είσπραξη των δημοσίων εσόδων αλλά και ως προς το ελεγκτικό της έργο. Διαφωνία ανέφερε το 26% και συμφωνία το 34,5% περίπου.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Η ευρωπαϊκή φορολογική πολιτική βασίζεται στα εθνικά φορολογικά συστήματα, που αποφασίζονται από τα κράτη μέλη. Η ευρωπαϊκή ένωση με το δίκαιο της δρα επικουρικά. Η εθνική φορολογική ελευθερία στην άμεση φορολογία είναι μεγάλη ενώ αντίθετα υπάρχει υψηλή εναρμόνιση στην έμμεση φορολογία.

Την τελευταία 10ετία, για την καταπολέμηση της οικονομικής κρίσης του 2008 και την ύφεση που ακολούθησε, επιβλήθηκε στενότερη εποπτεία και αυστηρή δημοσιονομική πειθαρχία. Στο πλαίσιο της εξυγίανσης των δημοσίων οικονομικών, η φορολογία χρησιμοποιήθηκε για να παρέχει παραπάνω έσοδα στους προϋπολογισμούς. Η δημοσιονομική εξυγίανση μέσω της αύξησης της φορολογίας που υπεβλήθη σε ορισμένες χώρες, όξυνε τις μακροοικονομικές ανισοροπίες μεταξύ των κρατών μελών.

Η αδυναμία παρέμβασης της Ε.Ε., σε συνδυασμό με το περιβάλλον της σύγχρονης παγκοσμιοποιημένης οικονομίας, της ταχύτατης κινητικότητας των κεφαλαίων, τη διεθνοποίηση της παραγωγής και τη συγκέντρωση πλούτου και δύναμης στις πολυεθνικές επιχειρήσεις αναπτύσσουν φαινόμενα υψηλού φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των μελών της Ε.Ε. Ταυτόχρονα η ύπαρξη φορολογικών παραδείσων σε διεθνές επίπεδο καθιστά αναγκαιότητα τη κοινή φορολογική δράση της Ε.Ε παραμερίζοντας τους εθνικούς επιθετικούς φορολογικούς σχεδιασμούς.

Η γνωστή γραφειοκρατική και ράθυμη αντίδραση της ευρωπαϊκής ένωσης στην νέα οικονομική πραγματικότητα δεν έδωσε απαντήσεις στο δίλημμα φορολογικός ανταγωνισμός ή φορολογικός συντονισμός. Οι χώρες μέλη παρασύρονται σε επιθετικές φορολογικές πολιτικές. Οι φτωχότερες αναπτυσσόμενες και νέες χώρες μέλη υιοθετούν χαμηλούς συντελεστές φορολόγησης και ευέλικτο επενδυτικό περιβάλλον προσμένοντας να αντλήσουν κεφάλαια και φορολογικές έδρες των εταιρειών. Στον αντίποδα οι παλαιές και αναπτυγμένες χώρες μέλη της Ε.Ε. προτάσσουν μεν τις καλά δομημένες οικονομίες τους με υψηλή γενική φορολόγηση, εισέρχονται δε στον παράξενο αυτόν ανταγωνισμό με την δημιουργία ειδικών φορολογικών καθεστώτων και φοροαπαλλαγών. Είναι φανερό πως αυτός ο φορολογικός ανταγωνισμός εντός της ένωσης δεν αναπτύσσει τις οικονομίες αλλά υποδαυλίζει τις ανισότητες μεταξύ των χώρων μελών και αντιτίθεται στις αρχές της ενιαίας αγοράς.

Στο καίριο ερώτημα ποιοι εκ των φόρων είναι επιβαρυντικοί προς την ανάπτυξη και ποιοι ουδέτεροι προς αυτήν υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις. Η φορολογία ακινήτων και περιουσίας επιδρά μάλλον θετικά και η φορολογία εισοδήματος προσώπων οριακά αρνητικά. Οι περισσότεροι συμφωνούν πως η υψηλή φορολόγηση στις εταιρείες δρα αντιαναπτυξιακά. Από την άλλη η χαμηλή φορολόγηση δεν είναι αναγκαία και μοναδική συνθήκη για την ανάπτυξη μιας χώρας. Οι κοινωνικές συνθήκες, η πρόσβαση στο τραπεζικό σύστημα και το φθινό χρήμα, το ευρύτερο οικονομικό περιβάλλον αλλά και η οργάνωση ενός κράτους μάλλον είναι σημαντικότερα στοιχεία. Έτσι παρατηρείται οι καλά δομημένες υπηρεσίες των αναπτυγμένων χωρών μελών της Ε.Ε. να διακρατούν τις επιχειρήσεις τους, με αμελητέες απώλειες προς τα νέα κράτη μέλη, παρά την μικρότερη φορολογική επιβάρυνση.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση λοιπόν πρέπει να επιδιώξει μία πραγματική δημοσιονομική σύγκλιση με πολιτικές που θα υποβοηθούν τον φορολογικό συντονισμό και τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Η Ε.Ε. πρέπει να ηγηθεί των πρωτοβουλιών της διεθνούς κοινότητας κατά της φοροδιαφυγής, της φοροαποφυγής και των φορολογικών παραδείσων. Έτσι θα ήταν ευκολότερη και δικαιότερη η κατανομή των φορολογικών βαρών σε εταιρίες και πρόσωπα. Θα αποτελούσε θεμέλιο για μια υγιή ενιαία αγορά και θα επιδρούσε θετικά στην ανάπτυξη υγιούς ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων. Ακόμη πρέπει να επιταχυνθούν δράσεις για συνεργασία στον τομέα της φορολογίας των χωρών-μελών για την καταπολέμηση των επιζήμιων φορολογικών πρακτικών, τόσο για την επίτευξη ισόρροπης και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης όσο και για την δημιουργία θέσεων εργασίας στην Ευρώπη.

Παρεμβάσεις στην Ελλάδα

Την τελευταία δεκαετία η Ελλάδα ήρθε αντιμέτωπη με την οικονομική κρίση και τις συνέπειες της. Η κρίση χρέους, η απροετοίμαστη Ε.Ε., οι ανέτοιμες ελληνικές κυβερνήσεις και η αδυναμία του τραπεζικού να ανταποκριθεί συνέθεσαν ένα δυστοπικό οικονομικό περιβάλλον.

Με την απειλή της διακοπής της χρηματοδότησης υπό τις οδηγίες του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου και του Ευρωπαϊκού μηχανισμού στήριξης, οι εκάστοτε κυβερνήσεις προχώρησαν σε μεταρρυθμίσεις, πρωταγωνιστής των οποίων ήταν αυτές που συντελέστηκαν στην φορολογία και στο φορολογικό σύστημα. Στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής,

των δυνατοτήτων της Φορολογικής Διοίκησης αλλά και των στενών χρονοδιαγραμμάτων του προγράμματος, επιχειρήθηκε φορολογική μεταρρύθμιση τόσο σε επίπεδο φορολογικών νομοθετημάτων όσο και εκσυγχρονισμού του φορολογικού μηχανισμού και αυτοματοποίησης των συναλλαγών.

Η μεταρρύθμιση στη φορολογία όμως, προσέβλεπε σε άμεσα ταμειακά αποτελέσματα με υψηλή επιβάρυνση σε όλες τις κοινωνικές ομάδες. Με την αύξηση των φορολογικών συντελεστών τόσο των άμεσων φόρων (φυσικών προσώπων και εταιριών) όσο και των έμμεσων (ΦΠΑ και ειδικών φόρων), που ξεπερνούν τους μέσους όρους της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, η φορολογική επιβάρυνση έγινε μεγάλη. Επιπροσθέτως, η εισαγωγή γενικευμένου ετήσιου φόρου περιουσίας (ΕΕΤΗΔΕ,ΕΝΦΙΑ) επιβάρυνε σημαντικά, ειδικά τα πιο αδύναμα στρώματα. Τα συνήθη υποζύγια της φορολογητέας βάσης, μισθωτοί και συνταξιούχοι, επιβαρύνθηκαν περαιτέρω, ενώ η μείωση του πραγματικού εισοδήματος ελάττωσε την φορολογητέα ύλη οδηγώντας έτσι σε νέες φορολογικές επιβαρύνσεις για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων.

Η ανάγκη εκσυγχρονισμού της φορολογικής διοίκησης προέκρινε τη δημιουργία μιας ημιαυτόνομης Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων (ΓΓΔΕ) και αργότερα της Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων(ΑΑΔΕ). Μεταξύ των στρατηγικών στόχων που ετέθησαν από τη νέα φορολογική δομή ήταν η αποτελεσματικότερη είσπραξη των δημοσίων εσόδων, ο εντοπισμός και η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής, η ενίσχυση της εκούσιας φορολογικής συνείδησης και η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Μία βασική διαπίστωση είναι ότι τα δομικά προβλήματα του ελληνικού φορολογικού συστήματος όπως η μεταβλητότητα, η πολυπλοκότητα, η ασάφεια, η πολυνομία και η γραφειοκρατία δεν φαίνεται να έχουν αντιμετωπιστεί και εξακολουθούν να υφίστανται. Η ευρέως διαδεδομένη φοροδιαφυγή και η φοροαποφυγή είναι μακροχρόνιες αδυναμίες και οι έως τώρα δράσεις για την καταπολέμηση τους δεν έχουν θεαματικά αποτελέσματα. Η πολυνομία, οι ασάφειες πολλών διατάξεων, η ανεπαρκής και αποτελεσματική οργάνωση των υπηρεσιών παραμένουν. Τέλος η γενικότερη πεποίθηση του κοινού ότι το φορολογικό σύστημα είναι άδικο μάλλον έχει ενισχυθεί, λόγω της οικονομικής δυσπραγίας και του ευρύτερου πολιτικού κλίματος.

Αναγκαιότητα παραμένει ο σχεδιασμός σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα της ελληνικής φορολογικής διοίκησης για την φορολογική συνείδηση και την εκούσια φορολογική

συμμόρφωση. Το εγχείρημα είναι πολύπλοκο και εξαιρετικά δύσκολο αλλά πρέπει δράσεις όπως περιγράφονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο της ΑΑΔΕ και του Υπουργείου Οικονομικών, να εφαρμόζονται στο ακέραιο και χωρίς παρεκκλίσεις. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα καθυστερούν μεν χρονικά αλλά είναι πολύ πιθανά.

Προτεραιότητα για την χώρα πρέπει να είναι ο σχεδιασμός ενός φιλοαναπτυξιακού μοντέλου φορολόγησης για την ελληνική οικονομία, το οποίο από τη μία θα είναι ελκυστικό για τις επιχειρήσεις και από την άλλη δικαιότερο για όλους. Η φορολογική δικαιοσύνη σε συνδυασμό με τη βελτίωση της φορολογικής διοίκησης και την πάταξη της φοροδιαφυγής θα επιφέρουν μεγαλύτερη φορολογική απόδοση και συνεπώς ελάττωση της υπερβολικής φορολογικής επιβάρυνσης λόγω της αντιστάθμισης της φοροδιαφυγής. Όλα αυτά σε συνδυασμό με την μείωση της γραφειοκρατίας και την ενθάρρυνση και προώθηση των νέων τεχνολογιών ως κύρια οικονομική πολιτική κατεύθυνση στην Ελλάδα.

Ένα νέο φορολογικό σύστημα το οποίο πραγματικά μπορεί να προσδώσει αναπτυξιακή ώθηση στην ελληνική οικονομία είναι σε συνδυασμό με την αποσαφήνιση του παραγωγικού μοντέλου της χώρας. Ο αδύναμος πρωτογενής τομέας της χώρας καθώς και η στήριξη της ελληνικής οικονομίας στις υπηρεσίες και τον τουρισμό καθιστούν επιτακτική την χάραξη ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου που να λαμβάνει υπόψη του τα σύγχρονα δεδομένα, τις νέες τεχνολογίες και τηλεπικοινωνίες. Τυχόν φορολογικές ελαφρύνσεις πρέπει να γίνονται στοχευμένα σε κλάδους οι οποίοι είναι ικανοί να προσθέσουν υπεραξία στην ελληνική οικονομία. Δεν χρειάζονται γενικευμένες και οριζόντιες φορολογικές μειώσεις και φοροαπαλλαγές επενδύσεων παρα μόνο σε τομείς της οικονομίας που να στηρίζονται στα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας. Έτσι τα δημόσια έσοδα θα αυξηθούν, οι δημοσιονομικές δυνατότητες για φορολογικές ελαφρύνσεις θα μεγιστοποιηθούν και το ανταγωνιστικό προφίλ της χώρας θα βελτιωθεί.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο Διπλωματικής Εργασίας

Το παρόν ερωτηματολόγιο συντάχθηκε από τον Νικόλαο Πατσούρα, μεταπτυχιακό φοιτητή του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, Μ.Π.Σ. "Δημόσια Οικονομική & Πολιτική". Τα συμπεράσματα από την ανάλυση του θα χρησιμοποιηθούν στη διπλωματική εργασία με τίτλο "Άμεση φορολόγηση στην Ελλάδα. Φορολογικές πολιτικές ως μοχλός ανάπτυξης".

Ευχαριστώ εκ των προτέρων για την ανταπόκριση σας.

* Required

Γενικά Δημογραφικά Στοιχεία

1. Φύλλο *

Mark only one oval.

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ηλικία *

Mark only one oval.

18-30 ετών

31-40ετών

41-50 ετών 51-

60 ετών και

άνω 61 ετών

και άνω.

3. Μορφωτικό επίπεδο. *

Mark only one oval.

- Υποχρεωτική Εκπαίδευση
- Απόφοιτος Λυκείου
- Απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Κάτοχος μεταπτυχιακού ή διδακτορικού τίτλου

4. Μέσος όρος των μηνιαίων εισοδημάτων σας *

Mark only one oval.

- Δεν έχω εισόδημα
- 1-500 ευρώ
- 501-900 ευρώ
- 901-1500 ευρώ
- 1501 ευρώ και άνω

5. Η κύρια πηγή εισοδήματός σας προέρχεται από : * *Mark only one oval.*

- Μισθωτή εργασία
- Αυτοαπασχολούμενος
- Ελευθέριο επάγγελμα
- Εισόδημα από ακίνητα
- Άνεργος
- Συνταξιούχος

Φορολογία Σήμερα

6. Σήμερα στην Ελλάδα υπάρχει υπερφορολόγηση. *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

7. Η φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη σήμερα σε σχέση με μία δεκαετία πριν; *

Mark only one oval.

- Χαμηλότερη
 Λίγο χαμηλότερη
 Ίδια
 Υψηλότερη
 Πολύ υψηλότερη

8. Ανεξαρτήτως συντελεστών φορολογίας θεωρείτε δίκαιη την φορολογία στην Ελλάδα. *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

9. Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο των χωρών - μελών της Ε.Ε.. * *Mark only one oval.*

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

10. Η άμεση φορολογία στην Ελλάδα είναι υψηλότερη από τις γειτονικές μας Χώρες. *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

11. Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα βοηθήσει στη μεγένθυση (ανάπτυξη) της Ελληνικής οικονομίας. * *Mark only one oval.*

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

12. Μία πιθανή μείωση των συντελεστών φορολόγησης θα αυξήσει τα Δημόσια Εσοδα. *
Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

Άμεση Μείωση Φορολογίας

13. Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (ύψος εισοδήματος) ; *
Mark only one oval per row.

	Πολύ άδικη	Ελάχιστα άδικη	Δίκαιη
Χαμηλά εισοδήματα	☐	☐	☐
Μικρομεσαία εισοδήματα	☐	☐	☐
Μεσαία εισοδήματα	☐	☐	☐
Υψηλά εισοδήματα	☐	☐	☐
Πολυ υψηλά εισοδήματα	☐	☐	☐

14. Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία ποιά θα επιλέγατε; * *Mark only one oval.*

- Χαμηλά εισοδήματα
- Μικρομεσαία εισοδήματα
- Μεσαία εισοδήματα
- Υψηλά εισοδήματα
- Πολυ υψηλά εισοδήματα

15. Ποιοι θεωρείτε έχουν άδικη φορολόγηση (πηγή εισοδήματος) ; *

Mark only one oval per row.

	Ελαχιστα άδικη	Πολύ άδικη	Δίκαιη
Εισόδημα από Ακίνητα	☐	☐	☐
Εισόδημα από κινητές αξίες	☐	☐	☐
Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις	☐	☐	☐
Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις	☐	☐	☐
Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες	☐	☐	☐
Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα	☐	☐	☐

16. Αν μπορούσατε να μειώσετε τη φορολογία σε μία μόνο εισοδηματική κατηγορία

ποιά θα επιλέγατε; (πηγή εισοδήματος) ; * *Mark only one oval.*

- Εισόδημα από Ακίνητα
- Εισόδημα από κινητές αξίες
- Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις
- Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις
- Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες
- Εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα

Ανταποδοτικότητα Φόρων

17. Πιστεύετε πως τα έσοδα από τους φόρους αξιοποιούνται ορθολογικά . *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

18. Πιστεύετε πως οι Ελληνικές κυβερνήσεις παρεμβαίνουν υπερβολικά στο οικονομικό κύκλωμα; * *Mark only one oval.*

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

19. Πιστεύετε πως η μεγένθυση (ανάπτυξη) της οικονομίας θα προέλθει αποκλειστικά από τις ιδιωτικές επενδύσεις; * *Mark only one oval.*

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

20. Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό). *

Mark only one oval per row.

	1η επιλογή	2η επιλογή	3η επιλογή	4η επιλογή	5η επιλογή
Δημόσιες επενδύσεις	☐	☐	☐	☐	☐
Στήριξη επιχειρηματικότητας	☐	☐	☐	☐	☐
Κοινωνικές δαπάνες	☐	☐	☐	☐	☐
Στήριξη απασχόλησης	☐	☐	☐	☐	☐
Αμυντικές δαπάνες	☐	☐	☐	☐	☐

21. Σε ποιούς τομείς θα επιθυμούσατε να υπάρξει αύξηση Δημοσίων δαπανών με αντίστοιχη μείωση άλλων τομέων (ιεραρχήστε: από 1η επιλογή σημαντικό ως 5η επιλογή λιγότερο σημαντικό). *

Mark only one oval per row.

	1η επιλογή	2η επιλογή	3η επιλογή	4η επιλογή	5η επιλογή
Υπηρεσίες Υγείας	☐	☐	☐	☐	☐
Παιδεία	☐	☐	☐	☐	☐
Καινοτομία	☐	☐	☐	☐	☐
Δημόσια έργα	☐	☐	☐	☐	☐
Έρευνα	☐	☐	☐	☐	☐

22. Πολλοί θεωρούν ότι η πρόσβαση των πολιτών σε υπηρεσίες του δημοσίου πρέπει να έχουν "αντίτιμο" ώστε να τις πληρώνουν αυτοί που τις χρησιμοποιούν. * Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

23. Συμφωνείτε οι δημόσιοι φορείς να παρέχουν έναντι τιμήματος ιδιώτικες υπηρεσίες (π.χ. υπηρεσίες ασφαλείας από αστυνομία κ.α.) * *Mark only one oval.*

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

24. Δεχόσαστε συμμετοχή (έστω και ελάχιστη) στη Δημόσια Εκπαίδευση; (δυνατότητα πολλαπλών επιλογών) *
Check all that apply.

- Προσχολική
- Υποχρεωτική
- Δευτεροβάθμια
- Τριτοβάθμια
- Πουθενά

25. Δεχόσαστε συμμετοχή (έστω και ελάχιστη) στις Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας ; (δυνατότητα πολλαπλών επιλογών) *
Check all that apply.

- Πρωτοβάθμια
- Εργαστηριακή
- Φαρμακευτική
- Νοσοκομειακή
- Πουθενά

26. Δεχόσαστε συμμετοχή για τη χρήση δημοσίων υποδομών;(δυνατότητα πολλαπλών επιλογών) *

- Δρόμοι
- Αεροδρόμια
- Πάρκα
- Παραλίες
- Πουθενά

Θεσμικές Παρεμβάσεις

27. Υπάρχει μεγαλύτερη φοροδιαφυγή στη χώρα μας από ότι στις χώρες της Ε.Ε.. *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

28. Το επίπεδο της φορολογικής συμμόρφωσης στην Ελλάδα είναι υψηλό. *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

29. Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπο τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος προσαρμογής για τη μείωση της φοροδιαφυγής είχαν θετικό αποτέλεσμα. *

Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

30. Οι παρεμβάσεις των Ελληνικών κυβερνήσεων υπό τις οδηγίες των εταίρων του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής, για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης είχαν θετικό αποτέλεσμα; * Mark only one oval.

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

31. Ταξινομήστε τους βασικούς παράγοντες της υψηλής φοροδιαφυγής στη χώρα μας (ιεραρχήστε: από 1 λιγότερο σημαντικό ως 5 πλέον σημαντικό). *
Mark only one oval per row.

	1η επιλογή	2η επιλογή	3η επιλογή	4η επιλογή	5η επιλογή
Γραφειοκρατία και Πολυνομία	☐	☐	☐	☐	☐
Υψηλή φορορολογία	☐	☐	☐	☐	☐
Αδυναμία και διαφθορά ελεγκτικού μηχανισμού	☐	☐	☐	☐	☐
Έλλειψη πολιτικής βούλησης και διαφθορά πολιτικών	☐	☐	☐	☐	☐
Άδικη φορολογία	☐	☐	☐	☐	☐

32. Η Δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητη Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη είσπραξη των δημοσίων εσόδων; *

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

33. Η Δημιουργία της ΑΑΔΕ ως Ανεξάρτητης Αρχή και η απεμπλοκή του φορολογικού μηχανισμού από το Υπουργείο Οικονομικών λειτουργεί θετικά στη λειτουργία του ελεγκτικού μηχανισμού; * *Mark only one oval.*

	1	2	3	4	5	
Διαφωνώ απόλυτα	☐	☐	☐	☐	☐	Συμφωνώ απόλυτα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωση

- Arnold, Jens. (2008). Do Tax Structures Affect? oecd-ilibrary.
- Engen Eric & Skinner Jonathan. (1996). Taxation and Economic Growth. National Bureau of Economic Research.
- Heinemann, Osterloh. (2008). Reform Options for the EU Own Resources System. zew.
- Macek Rudolf. (2015). The Impact of Taxation on Economic Growth: Case Study of OECD Countries.
- Mankiw, N. G. (2000). Macroeconomics. New York: Worth Publishers, Inc.
- Philipp Doerrenberg & Andreas Peichl. (2010). Progressive Taxation and Tax Morale.
- Piketty, J. & Saez, E. (2012). Optimal labor income taxation. National Bureau of Economic Research.
- Prebble Zoë M. and Prebble QC John. ((2010)). Η ηθική της φοροαποφυγής. Creighton Law Review.
- Wasylenko Michael J. (2007). Taxation and economic development: the state of the economic literature. Syracuse University

Ελληνική

- Ζιάγκα Ελενη. (2020). Η φορολογική μεταρύθμιση στην Ελλάδα στα χρόνια της οικονομικής κρίσης.
- Καράμπελας Εμμανουήλ. (2019). Φορολογική ηθική και φορολογία. Θεσσαλονίκη .
- Καψής Παναγιώτης. (2018). Ο ρόλος της φορολογικής πολιτικής στην οικονομία μίας χώρας: Συγκεκριμένα φορολογικά μέτρα της χώρας μας. Αθήνα.
- Κωνσταντίνος Φινοκαλιώτης. (2014). Φορολογικό Δίκαιο. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Λιτίνα, Αναστασία & Παλύβος, Θεόδωρος . (2016). Διαφθορά, φοροδιαφυγή και κοινωνικές αξίες». Journal of Economic Behavior & Organisation.
- Μπάρμπας Ν., Φινοκαλιώτης Κ. (2011). Δημόσια οικονομικά. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Μπασιμακοπούλου Ευγενία. (2016). Φόροι και παοικονομία
- Μπίρμπας Ι. (2017). Φορολογία και Οικονομική Μεγέθυνση .
- Παπαδογιάννης Ανδρέας. (2019). Συνολική φορολογική επιβάρυνση και αναπτυξη στην Ελλάδα .
- Παπαηλίας Θεόδωρος. (2006). Παραδόσεις Πολιτικής Οικονομίας. Αθήνα: Σταμούλη.
- Ράγγος Παναγιώτης. (2016). Επίδραση των αλλαγών της φορολογικής νομοθεσίας στην επίδραση των αλλαγών της φορολογίας ειδοδήματος φυσικών προσώπων
- Ράπανος Β.Θ. και Καπλάνογλου Γ. . (2014). «Φορολογία και Οικονομική Ανάπτυξη: Η περίπτωση της Ελλάδας».
- Ταγκούλης Αθανάσιος. (2015). Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα και σύγκριση με άλλα ευρωπαϊκά. Θεσσαλονίκη.
- Τζανακάκη, Μαλαματή. (2018). Φορολογία και Ανάπτυξη στην Ελλάδα.
- Φλώρος Α. (2010). Φορολογική Λογιστική .Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.
- Φορτσάκης Π. Σαββαΐδου Αικ. . (2013). Φορολογικό δίκαιο. Αθήνα: Νομική βιβλιοθήκη.
- Φτούλη Ευαγγελία-Κανελιώ. (2017). Άριστη Φορολογία. Αθήνα.
- Φωτιάδου Ιωάννα. (2018). Η φορολογική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση: φορολογικός ανταγωνισμός και φορολογική εναρμόνιση.
- Ψειρίδου Αναστασία Λιανός Θεόδωρος. (2015). Οικονομική ανάλυση & πολιτική - Μικροοικονομική. Αθήνα: ΚΑΛΛΙΠΟΣ.

Διαδικτυακές Πηγές

<https://aade.gr/epiheirisiaka-shedia/apologistiki-ekthesi-aade-2019>.

<https://www.aade.gr/menoy/statistika-deiktes/eisodima/stoiheia-ypobolon-e1-trehontos-etoys>

<https://www.aade.gr/menoy/statistika-deiktes/enfia>

<https://www.aade.gr/epiheirisiaka-shedia/stratigiko-shedio-aade-2020-2024>

https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/economic-analysis-taxation/taxation-trends-eu-union_en.

https://ec.europa.eu/taxation_customs/general-information-taxation/eu-tax-policy-strategy_en#heading_0.

https://ec.europa.eu/taxation_customs/fiscalis-programme_en.

<https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2003/EN/1-2003-548-EN-F1-1.Pdf>.

<https://taxsummaries.pwc.com/belgium>.

<https://taxsummaries.pwc.com/belgium/individual/other-taxes>

<https://taxsummaries.pwc.com/cyprus>. (χ.χ.).

<https://www.bankofgreece.gr/Publications/ekthdkth2019.pdf>.

<https://www.forin.gr/articles/article/29403/forin-gr-essentials-h-nea-klimaka-forologias-eisodhmatos-misthwtwn-suntaksiouxwn-me-to-n-4646-2019-analutikoi-pinakes>.

<https://www.minfin.gr/>.

<https://www.dianeosis.org/research/i-forologia-eisodimatos-stin-ellada/>.

<https://www.kathimerini.gr/economy/local/977435/apopsi-forologiki-syneidisi-kai-oi-eythnes-tis-politeias/>.

https://www.mof.gov.cy/mof/tax/taxdep.nsf/ced03_gr/ced03_gr?opendocument).

www.pwc.com.cy, Ιανουάριος 2018

<https://www.taxheaven.gr/news/43329/h-forologia-eisodhmatwn-poy-proklyptoyn-apo-ta-akinhta>).

www2.deloitte.com,

www.oecd.org/

<https://ec.europa.eu/eurostat/>

<https://www.statistics.gr/>